karl may

LEUL RĂZBUNĂRII

EDITURA PALLAS

Consilier editorial
NICULAE GHERAN

KARL MAY
IM REICHE
DES SILBERNEN LÖWEN
*
„Karl May's Gesammelte Werke”,
Band 26

Radebeul bei Dresden,
„Karl May Verlag”

Ediţia de faţă a folosit ca text de bază traducerea semnată de LIA HÂRSU în paginile romanului-foileton tipărit în „ziarul cotidian cu ultimele noutăţi şi ştiri literare” *Victoria*, III, nr. 72 – 93, 29 iul. — 18 august 1934, titlul *Leul răzbunării* fiind preluat din sumarul volumului original. Tălmăcirea a fost confruntată cu versiunea germană sus-amintită de GHEORGHE DORU, definitivarea textului pentru tipar realizându-se în redacţie. Drepturile de folosință a noii versiuni aparţin

uditurii Pallas.

Karl May
Opere – 11

LEUL RĂZBUNĂRII

din ciclul

În ţara leului argintiu

*

Roman

EDITURA PALLAS
Bucureşti, 1995

Coperta de
SERGIU GEORGESCU
Tehnoredactare de
CRISTINA STANCIU
Corectura de
MIHAI GRIGORESCU

ISBN 973-97194-2-2

CUPRINS

I. CEI DOI NĂSOŞI

Marea majoritate a cititorilor mei îl cunosc pe Winnetou, căpetenia apaşilor, cel mai nobil dintre indieni, cel mai bun şi credincios prieten din câţi am avut. Ei ştiu totodată împrejurările în care a murit. A fost lovit de un glonţ în piept, în cursul luptei ce s-a desfăşurat cu indienii sioux-ogellallaşi, în adâncul craterului din munţii Hancock, murind puţin mai târziu în braţele mele. I-am transportat trupul neînsufleţit în munţii Ventre şi l-am îngropat acolo, în valea râului Metsur. Mi-a revenit mie misiunea tristă să mă îndrept călare înspre sud, pentru a le duce apaşilor dureroasa veste că cea mai mare căpetenie şi cel mai vestit conducător al poporului lor nu mai este în viaţă.

A fost un drum de care nici astăzi n-aş vrea să-mi aduc aminte. Moartea lui Winnetou a constituit o lovitură atât de năprasnică pentru mine, încât pot spune că de atunci am devenit alt om. Dacă înainte eram mai totdeauna vesel şi plin de încredere în propriile mele puteri, acum nu mai eram în stare nici măcar să schiţez un cât de vag surâs, părăsindu-mă orice poftă de viaţă. Preferam să rămân mai tot timpul singur şi ocoleam orice întâlnire cu vreo fiinţă omenească. Atunci când, în cursul drumurilor mele, eram obligat de împrejurări să mă opresc la vreun fort sau la o aşezare, o făceam cât mai scurt şi plecam cât mai repede mai departe.

Ce e drept, oamenii cu care mă întâlneam nu aveau faţă de mine un comportament care m-ar fi îmbiat să mai întârzii în tovărăşia lor; nu, chiar dimpotrivă, îmi acordau o atât de mică atenţie, de parcă nici n-aş fi existat pentru ei, căci atunci când plecam sau treceam pe lângă ei nu-mi adresau nici măcar un salut. De fapt,

dacă mă gândesc bine, cauza acestei purtări neprietenoase se datora, în primul rând, aspectului meu exterior.

Mă dusesem cu Winnetou în munţii Hancock pentru a elibera nişte imigranţi care fuseseră capturaţi de siouxii-ogellallaşi. Am reuşit în acţiunea noastră, dar am plătit-o nespus de scump prin moartea lui Winnetou. După ce l-am îngropat pe nepreţuitul meu prieten, o parte din imigranţii albi eliberaţi s-au hotărât să rămână în valea râului Metsur şi să întemeieze aici o aşezare. I-am ajutat în această acţiune şi aşa s-a făcut ca drumul meu spre apaşi să înceapă cu întârziere.

Între timp, hainele mele de vânător s-au deteriorat în aşa măsură, că a trebuit sa le înlocuiesc; dar, deoarece în regiunea Vestului Sălbatic, în care mă aflam, nu existau magazine din care să pot cumpăra haine, am fost bucuros atunci când unul dintre imigranţi mi-a oferit un, „costum” confecţionat de el dintr-o pânză albastră, ţesută, croită şi cusută după priceperea lui. Vă puteţi închipui cam cum arăta noua mea îmbrăcăminte, fără nici o linie: pantalonii atârnau ca două burlane prinse unul de altul, vesta era ca un sac mai mic, iar haina ca un sac mai lung, prevăzut cu mâneci. Întrucât acest „ansamblu” fusese iniţial croit pentru o persoană de o altă talie, vă puteţi imagina cât de bine mi se potrivea. Semănam cu orice altceva decât cu un *westman*, adăugându-se la toate acestea, bineînţeles şi purtarea mea de acum, de om neprietenos şi chiar respingător.

În vreo două săptămâni ajunsesem în apropierea Nord-Canadianului. Călăream într-o prerie largă, netedă, în care se întâlnea, ici-colo, câte un pâlc de arbori şi de tufişuri. Această împrejurare mă obliga să fiu foarte atent, căci eram permanent expus la o întâlnire neaşteptată, care putea fi şi duşmănoasă, ţinând seama că umblau zvonuri despre faptul că pe aici, până unde se întindea terenul de vânătoare al

comanşilor, s-ar fi produs nişte tulburări şi ar fi avut loc agitaţii periculoase.

Era pe la vremea prânzului când am ajuns la un pârâu a cărui apă limpede parcă te îmbia la odihnă. Aici am ales un loc de unde puteam vedea până departe. Am descălecat, lăsând calul să pască în voie şi, după ce am sorbit cu nesaţ din apa rece a pârâului, m-am întins la umbra unui copac.

Să tot fi trecut un sfert de ceas de când leneveam aşa, când zării doi călăreţi. Erau albi, aşa că n-aveam nici un motiv să mă neliniştesc. Apăruseră din aceeaşi direcţie de unde venisem şi eu. Umblau pe urmele mele, pe care le examinau, după cum mi se părea mie, cu mare atenţie.

Erau călare pe catâri şi îmbrăcămintea lor era absolut identică. Când se apropiară, am băgat de seamă că nu numai hainele le erau la fel, ci şi chipurile. Oricine i-ar fi văzut îi lua drept fraţi, ba poate chiar gemeni.

Înalţi şi slabi ca nişte prăjini, ai fi zis că au răbdat multă vreme de foame. Chipurile lor şi felul cum se ţineau pe catâri dovedeau însă că oamenii aceştia nu duseseră lipsă de hrană. După cum spuneam, erau unul aidoma celuilalt până şi la statură; îi deosebea doar o cicatrice pe care unul din ei o avea de-a curmezişul obrazului stâng.

Nu s-ar fi putut zice că îi înzestrase Dumnezeu cu prea multă frumuseţe, fiindcă aveau nişte nasuri... dar ce nasuri! Pot susţine fără teama de a fi contrazis de cineva cum că asemenea nasuri nu mai existau în Statele Unite. Ca să-ţi poţi da seama de mărimea, forma şi culoarea lor, ar trebui mai întâi să le vezi, căci de închipuit nu se poate. Şi ce e mai ciudat, erau şi ele aidoma unul cu altul.

Cu toate acestea nu i-ai fi putut numi urâţi. Feţele lor, rase, aveau o expresie de bunătate, care te câştiga de la prima vedere. Un zâmbet de îngăduinţă le flutura mereu pe buze şi ochii lor albaştri, cu privirea ageră, îţi

inspirau încredere.

Erau îmbrăcaţi în haine cenuşii, pe cap purtau un fel de căciuli de biber şi în picioare aveau ghete groase de box, cu şireturi. Pe umeri le atârna câte o pătură, care le servea şi de manta.

La brâu aveau revolvere şi pumnale, iar în spate carabine cu ţeava lungă.

Eu nu-i văzusem încă până atunci, dar auzisem de ei şi ştiam cine sunt, aşa că era cu neputinţă să mă înşel. Veşnic nedespărţiţi, unde era unul, nu lipsea nici celălalt. Numele lor adevărat nu-l ştia nimeni. Din pricina nasurilor enorme, cu care adulmecau ca nişte câini de vânătoare, fuseseră porecliţi „Năsoşii”. Jim era cel cu cicatricea de pe obraz, iar celălalt Tim.

După cum vedem, până şi numele li se asemănau. Chiar şi catârii lor aveau nume asemănătoare: pe al lui Jim îl chema — adică o chema Polly, fiindcă era de sex feminin, ca şi tovarăşa ei, iar pe celălalt Molly.

Dacă starea mea sufletească mi-ar fi îngăduit, aş fi fost bucuros să mă alătur lor, dar îmi murise un bun prieten, cu care trecusem ani îndelungaţi prin bune şi rele, fiind încă amărât de pierderea lui.

Erau amândoi oameni tare de ispravă şi foarte simpatici şi nu m-aş fi dat nici acum înapoi să facem o bucată de drum împreună, dacă am fi avut aceeaşi direcţie.

Nu văzură nici calul meu, pitit într-un tufiş, nici pe mine, fiindcă iarba era aici, lângă malul pârâului, foarte înaltă. Cu ochii aţintiţi la urme, se apropiau din ce în ce, până ce ajunseră numai la douăzeci de paşi de locul unde stăteam eu. Nu se putea să nu bage acum de seamă că urmele se sfârşeau brusc. Îşi opriră catârii şi cel cu tăietura pe obraz strigă mirat:

—Ce dracu', uite că au dispărut urmele! Ce zici, Tim?

—*Yes*, răspunse celălalt. Unde să fie individul?

—O fi zburat în aer.

—Singur nu putea, trebuia să-l sufle cineva şi nu văd pe nimeni.

—Aha, uite urme de copite care duc în dosul tufei. Să ştii că acolo s-a ascuns.

—Nu. Îndreaptă-ţi ochii blagosloviţi încoace. Aici a descălecat şi a pornit spre pârâu unde...

Îşi întrerupse vorba, cercetă cu privirea urmele paşilor mei până la locul unde mă aflam, apoi adăugă:

—Ei drace! Stă lungit în iarbă fără habar, ca şi când n-ar fi existând prin Vestul ăsta sălbatic praf de puşcă şi pumnale. Se odihneşte după masă ca la el acasă pe divan, parcă n-ar fi dincolo de Mississippi, unde comanşii mişună ca lupii flămânzi după pradă. Hai să-l trezim.

Îşi îndreptară catârii spre mine. Mă uitam la ei cu ochii deschişi şi înţeleseră cu nu dormeam.

—*Good day*, străinule, spuse cel cu tăietura pe obraz. Ce om nesocotit eşti dumneata! Laşi nişte urme vizibile cale de-o poştă şi te întinzi în iarbă ca acasă, fără să te gândeşti că te-ar putea vedea vreun indian care să-ţi facă la repezeală de petrecanie. Nu pari să fii unul de-ai noştri, după cum se vede. Un om al Vestului ar fi procedat altfel.

Şi fiindcă tăceam, urmă:

—Ei, aşa e că nu găseşti ce să-mi răspunzi?

—Ba da, dar nu vroiam să te contrazic.

—Zău? Tare aş vrea să ştiu cum m-ai putea contrazice.

—Crezi într-adevăr că dacă mi-ar descoperi urma vreunui indian i-ar fi aşa de lesne să-mi facă de petrecanie, după cum zici?

—Oho şi încă cum!

—Te înşeli. L-aş vedea venind şi nici n-ar şti de unde l-a nimerit glonţul meu. Chiar şi dumneavoastră, acum; aşa e că abia când aţi fost la câţiva paşi de mine aţi putut să mă vedeţi? Aş fi avut de zece ori, nu o dată ocazia să vă culc la pământ.

Jim se uită încremenit la Tim şi-i zise dând din cap:

—Are dreptate, nu e aşa, Tim? Vorbeşte ca din carte, măcar că nu-l prea arată faţa să fie ceva de capul lui. Ar fi putut să ne „cureţe” lesne dacă ar fi existat vreo duşmănie între noi, adică — adăugă el apăsat — dacă ar fi vreun om de-al Vestului.

—*Yes.* Dar nu e, răspunse Tim privindu-mă cu oarecare milă. O fi vreun străin rătăcit.

—Se cunoaşte. Să-l luăm sub aripa noastră şi să-l scoatem la liman. Nu i-ar merge defel bine să cadă în mâinile comanşilor. Deocamdată să descălecăm şi să ne odihnim şi noi niţel la umbră.

Se aşezară amândoi lângă mine şi Tim zise cu un aer protector, ca unul ce se adresează cuiva care are nevoie de ajutorul lui:

—Nu te superi, nu e aşa, că o să-ţi ţinem niţel tovărăşie?

—Preria e a tuturor, domnule, am răspuns eu.

—Bravo! Ar crede cineva că nici nu te sinchiseşti de oameni ca noi, care ţi-ar putea da vreun sfat ori ajutor la nevoie.

—Mulţumesc, dar n-am trebuinţă nici de sfat şi nici de ajutor.

—Nu? mă întrebă el, încruntându-se. Cum adică, nu te-ai rătăcit?

—Nu.

—Hm! Ciudat, foarte ciudat... Pun rămăşag catârul meu pentru un ţap că nu eşti vânător. De unde eşti dumneata, domnule?

—Din Germania.

—Aha, un neamţ, zii?! Se cunoaşte şi după faţă şi după îmbrăcăminte. Nu te superi dacă te întreb cum te cheamă şi ce vânt te aduce pe meleagurile astea?

—De ce să mă supăr? Dar fiindcă dumneavoastră aţi venit după mine, am dreptul să aflu mai întâi cum vă cheamă.

—Uite, frate! Omul ăsta ţine la formalităţi, după

cum văd. Bine, pentru că am venit după dumneata, cum zici, o să-ţi spunem că suntem nişte vânători adevăraţi nu haimanale ca ăştia care cutreieră acum preriile şi pun în primejdie viaţa oamenilor cinstiţi. Parcă ziceai că vrei să ştii cine suntem noi. Numele nostru adevărat n-are nici o importanţă, porecla însă ne-o cunoaşte toată lumea. Ni se zice „Cei doi năsoşi” din pricina nasurilor noastre pe care le vezi şi dumneata ce respectabile sunt. De, porecla nu ne prea măguleşte, dar ce să-i faci, ne-am deprins şi nu ne mai pasă. Acu' ştii cine şi ce suntem şi socot că o să ne răspunzi la întrebare.

—Cu plăcere, zisei eu. Mai întâi trebuie să ştiţi că nu sunt o „haimana”, după cum spuneai adineauri, ci un adevărat cutreierător al Vestului şi vânător ca şi dumneavoastră. Şi cum mă cheamă? Numele meu adevărat nu-i important, fiindcă toată lumea îmi zice Old Shatterhand[1].

Jim Năsosul sări drept în picioare şi strigă:

—Old Shatterhand? Nu mai spune! Atunci avem deosebita cinste să cunoaştem pe marele, vestitul...

—Ei aş! Nu te lăsa prostit, băiatule! îi curmă fratele său vorba. Ia te uită bine la el. Ăsta şi Old Shatterhand! Parc-ai avea orbul găinilor.

Jim îi ascultă sfatul, apoi zise dezamăgit:

—*Well*, ai dreptate, frate Tim. Omul ăsta nu poate să fie Old Shatterhand. Unde-mi sunt ochii!

—Credeţi ori nu, n-am ce vă face, aşa e după cum vă spun, răspunsei eu dând din umeri cu nepăsare.

—*Pshaw!* râse celălalt. Nu eşti dumneata Old Shatterhand, cum nu sunt eu popă. Ştiu eu mai bine cine eşti.

—Da? Cine?

—Un glumeţ care vrea să ne ducă de nas fiindcă îl vede aşa de mare. Dar degeaba. Mă uluiseşi adineauri când am auzit numele de Old Shatterhand şi uitasem că pe ăsta îl cunosc.

---

[1] Mâna care zdrobeşte.

—Aşa! Îl cunoşti zici?

—Da. L-am văzut o dată în Fort Clark pe Missouri.

—În Fort Clark? Habar n-am că a fost pe acolo!

—Te cred. Sunt sigur că pe Old Shatterhand nu-l cunoşti decât după nume. Să-ţi spun eu cum e: Un om înalt şi lat în spete, cu o barbă neagră corb, până la brâu. A căpătat într-o luptă cu indienii o lovitură de secure în frunte a cărei urmă se vede şi acum.

—O lovitură de secure? Un om înalt şi voinic cu o barbă mare neagră? Hm! Să ştiţi că v-a păcălit cineva, domnule Năsos, căci acela despre care vorbeşti dumneata e un vânător — adică puitor de capcane — pe care-l cheamă Stoke, de loc din Jowa şi se dădea drept Old Shatterhand, care i-a vârât minţile în cap.

—Adică de dumneata! Ia spune-mi şi mie cum s-a întâmplat asta, domnule?

—Foarte simplu. Mă dusesem la Fort Randall ca să-mi cumpăr nişte praf de puşcă. Într-o cârciumă, Stoke stătea la o masă cu mai mulţi inşi, care îl ascultau cu gura căscată şi se lăuda cu isprăvile lui Old Shatterhand. L-am întrebat dacă e într-adevăr drept cine se dă şi când mi-a răspuns umflându-se în pene că da i-am spus verde în faţă că minte şi că eu sunt singurul care am dreptul să port porecla asta. M-a făcut mincinos. I-am dat atunci dovada că spun adevărul.

—Ce fel de dovadă?

—L-am pocnit cu pumnul în creştet şi a căzut grămadă la pământ.

—Arată-mi, rogu-te şi mie pumnul dumitale.

—Poftim.

Îi întinsei pumnul. Îl luă în mâinile sale, îl cercetă pe toate părţile, pe urmă zise râzând:

—Mare glumeţ eşti! Parcă e mâna mătuşii Ana, Dumnezeu s-o ierte! M-a plesnit ea adesea peste faţă când eram copil, dar n-am căzut niciodată grămadă, măcar că eram un ţânc numai de-o şchioapă. Şi zici că mânuţa asta de femeie doboară un om?

—Dacă vreau eu, nu se mai trezeşte în vecii vecilor.

—*Well!* Fii bun şi arată-mi şi mie cum faci. Aş vrea să ştiu şi eu o dată cum ţi-e când ai murit.

—Lasă că mai ai vreme.

—Atunci măcar leşinat, fiindcă n-am leşinat în viaţa mea. Trebuie să fie foarte plăcut.

—Vezi că la dumneata ar fi nevoie de două lovituri, râsei eu.

—Pentru ce?

—Una pentru cap şi alta pentru nas.

—Aha, aşa! Mare pişicher eşti! Vrei să scapi cu o glumă. Dacă ai fi Old Shatterhand cu adevărat, m-ai fi şi pocnit până acum căci, după cât ştiu, omul ăsta nu prea îngăduie să te îndoieşti de el.

—Cu alte cuvinte să-l faci mincinos. Ai fost însă drăguţ şi mi-ai spus-o pe ocolite, de aceea nu mă lasă inima să-ţi fac pe plac.

—Alt pretext! Ştii, poate, ce fel de arme are Old Shatterhand?

—Da. O puşcă şi o carabină.

Trebuie să adaug că din pricina ploii care căzuse peste noapte îmi băgasem puşca mea cu tragere lungă în tocul ei de pânză, Jim arătă spre ea şi întrebă zâmbind:

—Nu cumva vei fi vrând să spui că rabla aia de colo e puşca lui Old Shatterhand?

—Fireşte!

—Şi jucărioara astălaltă, carabina?

—Da.

—Atunci arată-mi-le şi mie.

—Celălalt Old Shatterhand pe care l-ai întâlnit la Fort Clark ţi le-a arătat pe ale lui?

—Nu. Cum era să îndrăznesc să-i cer aşa ceva!

—Mie însă îndrăzneşti să-mi ceri. Le avea la el?

—Nu ştiu. Nici nu era nevoie. Ţi-am spus doar că era adevăratul Old Shatterhand: Pălărie cu marginile, late, surtuc şi cămaşă din piele de căprioară, pantaloni

de piele şi cizme cu carâmbii înalţi până peste genunchi. Ăsta e portul lui Old Shatterhand. Dar uită-te la dumneata! Pălăria e singurul lucru care se potriveşte unui vânător sau unui cutreierător al Vestului. Şi apoi, Old Shatterhand nici nu se află acum prin ţinutul ăsta.

—Da? Unde e?

—În munţii Ventre.

—Eşti sigur.

—Foarte sigur. Nu ştii, pesemne, ce s-a petrecut acolo. Auzit-ai dumneata de Winnetou?

—Căpetenia apaşilor? Ce e cu el?

—Mort! Siouxii l-au împuşcat în munţii Hancock şi Old Shatterhand îi urmăreşte ca să răzbune moartea prietenului său. Să-ţi spun eu: unul nu o să-i scape. Old Shatterhand nu e omul care să verse sânge omenesc pentru orice fleac, dar de data asta nu o să se lase până ce nu i-o stârpi pe toţi de pe faţa pământului. Ei, tot mai susţii că eşti Old Shatterhand?

—Mai mult ca oricând!

—Atunci povesteşte-ne şi nouă ce s-a petrecut în munţii Hancock.

—Mi-ajunge ce am pătimit şi nu-mi place să mai şi vorbesc despre nenorocirea asta.

—*Well!* Alt pretext! Ştii ce, omule? Îmi placi şi pace! Ori eşti cam într-o ureche şi se cere să te luăm sub scutul nostru ca să nu te crezi mâine-poimâine sultanul sau împăratul Chinei, ori îţi place să glumeşti şi te potriveşti de minune cu noi. Dacă avem acelaşi drum, să-l facem împreună.

—Zău? Vreţi să-mi faceţi cinstea asta?

—Cinste ori nu, suntem oameni de petrecere. De unde vii?

—Din munţii Ventre.

—*Well!* Bun răspuns! Şi unde te duci?

—La apaşi.

—Pe dracu'! Ce cauţi acolo?

—Să le duc vestea morţii lui Winnetou.

—După cum văd, nu te laşi de glume. Dar chiar dacă ai avea intenţia asta, ai face drumul degeaba fiindcă apaşii trebuie să fi aflat până acum despre moartea căpeteniei lor.

—Aşa e. Nu m-am putut duce însă mai curând fiindcă am fost împiedicat de alte treburi. Totuşi trebuie s-o afle de la un martor care a fost de faţă.

—Care a fost de faţă! Ţii morţiş să te credem cine nu eşti. Dar nu face nimic. Dacă vrei să ne însoţeşti, ne faci plăcere. Noi avem de gând să trecem Canadianul şi de acolo să urcăm până la Santa Fé. Ei, ce zici?

—Bine, merg şi eu cu dumneavoastră.

—*Well!* S-a făcut! Dar să ne înţelegem asupra unui lucru: cum să-ţi spunem?

—Old Shatterhand.

—Să nu ne ceri una ca asta. Cu numele ăsta nu se glumeşte. Spune-ne, rogu-te, alt nume.

—Dacă aşa mă cheamă...

—Atunci ne sileşti să-ţi dăm noi unul. Zici că eşti neamţ. Te botezăm Germanul.

—Fie!

—Tu ce zici, Tim?

—Spune-i cum vrei, eu n-am nimic împotrivă.

—Aşadar, domnule German, mergi cu noi. Dar ştii ce vrea să zică ăsta?

—Mare lucru n-o fi.

—Oho şi încă mare de tot! Va trebui să trecem prin ţinuturile comanşilor care s-au răzvrătit iar împotriva albilor. Ei spun că au fost înşelaţi la nişte furnituri. Poate că or fi având dreptate. Dacă ne prind, dracul ne-a luat!

—Să nu fim proşti şi să nu ne lăsăm prinşi.

—*Well!* Ai dreptate. Să sperăm că eşti destul de deştept ca să nu te laşi prins. Acu', după ce ne-am odihnit, putem pleca. Du-te de-ţi adu calul, domnule.

—Nu e nevoie, vine el singur.

Scosei un şuierat şi din tufiş se ivi armăsarul meu.

Când îl văzură ce doi Năsoşi, rămaseră câteva momente cu gura căscată, apoi Jim strigă entuziasmat:

—Halal de aşa cal! De unde-l ai, omule?

—Mi l-a dăruit Winnetou.

—Ia tacă-ţi gura! Un astfel de cal dat în dar! E prea de tot! Ştii ce? O să-ţi spun verde în faţă ce gândesc. Un astfel de cal la unul ca dumneata cam dă de bănuit. Numai de nu ne-am întâlni cu acela de la care l-ai furat; ar putea să ne dea în judecată şi să ne trimită de-a dreptul la spânzurătoare.

—Fii fără grijă, domnule Năsos. Eu nu sunt hoţ de cai. Că e al meu, se cunoaşte din faptul că vine când îl chem.

—Hm! Zău dacă ştiu ce să mai cred... Cine are un armăsar ca ăsta nu poate fi o haimana, dar un adevărat om al Vestului nu se îmbracă în cârpe de astea de stambă ca dumneata. Nu te pricepi defel...

—Tot ce se poate. Nu-ţi mai frământa degeaba mintea cu ghicitoarea asta că dezlegarea o să vină de la sine.

—Cât mai curând — dacă se poate, domnule German. Te luam drept un glumeţ, calul ăsta m-a pus însă pe gânduri. Noroc că te arată chipul să fii om cinstit şi avem încredere în dumneata. Acu' încalecă şi să plecăm.

Dacă la început întâlnirea asta nu mă supărase, acum însă mă bucuram chiar de ea şi mă amuza. Aceşti doi Năsoşi nu vroiau să creadă nici în ruptul capului că sunt Old Shatterhand. Îi cam zăpăcise Stoke acela şi îmbrăcămintea mea de acum. Mă luaseră întâi drept un om pus pe glume, apoi cam ţicnit şi acum mă bănuiau că aş fi hoţ de cai. Făceam haz în sinea mea şi când pornirăm la drum mă prefăcui că nu prea ştiu să mă ţin pe cal. Lucrul acesta le întărea bănuiala că nu e lucru curat cu mine şi-şi schimbau în şoaptă părerile între ei. Băgai de seamă că nu mă slăbeau o clipă din ochi.

Ar fi fost de ajuns să le arăt carabina ca să le

dovedesc imediat că eu sunt într-adevăr, dar îi lăsam într-adins în nesiguranţa asta. Mi se păru în cele din urmă că se căiesc pentru imprudenţa de a mă lua cu ei.

Spre seară făcurăm popas la marginea unei păduri. Se înţelege că din pricina comanşilor se cerea să rămână cineva de veghe şi le zisei să hotărâm schimbul. Îmi spuseră însă că pot dormi liniştit toată noaptea, fiindcă au ei grijă de asta. Bănuiala lor creştea deci.

În alte împrejurări, n-aş fi lăsat să se obosească numai ei şi i-aş fi lămurit pe dată cum stau lucrurile, dar eram foarte obosit, căci nu dormisem mai deloc în ultimele nopţi; de aceea eram chiar mulţumit că mă voi putea odihni niţel.

Mă trezii de-abia dimineaţa. Carabina însă nu o lăsasem din mână nici în somn, ca să nu se uite ei la ea în timp ce dormeam.

Pornirăm iar la drum. Mai aveam vreo patru ceasuri ca s-ajungem la Beaver-Creek al Canadianului de Nord. Tot timpul mă arătai tăcut şi dus pe gânduri ca şi ieri. Dar nici ei nu-şi dădură osteneala să mă facă să vorbesc. Vedeam bine că ar fi fost bucuroşi să scape de mine.

Făcuserăm jumătate din drum şi ne aflam pe un mic câmp deschis când văzurăm un călăreţ venind în direcţia noastră. Zărindu-ne, coti spre dreapta, ca să se abată din cale.

—Ne ocoleşte, zise Jim. E un alb; ne vede bine şi ştie că nu suntem indieni. Oare de ce nu vrea să dea ochi cu noi, măi Tim?

—Fiindcă pe-aici nu te poţi încrede în nimeni, fie el chiar un alb, răspunse celălalt.

—Ba eu vreau să-i arătăm că în noi se poate încrede oricine. Poate că aflăm de unde vine şi dacă a văzut ceva urme de comanşi. Hai să-i ieşim înainte.

Călăreţul băgă de seamă că-i aţinem calea; dacă fugea, ar fi fost şi mai rău, aşa că n-avu încotro şi se opri să ne aştepte.

Când ajunserăm mai aproape, văzui că avea un cal

foarte bun, dar, spre marea mea mirare, nişte hamuri şi o şa cum nu există în America.

Erau imitate prost şi din material ieftin, după cele persane.

Călăreţul părea să fie un american de baştină; purta haine de cutreierător al Vestului, o puşcă atârnată la spate, la brâu un revolver, un cuţit şi... — nu-mi venea să-mi cred ochilor — un chandjar[2] persan cu plăselele legate în argint. De unde până unde arma asta persană la un american? Nu era lucru curat la mijloc.

Salută posomorât şi-şi struni calul când îi răspunserăm la salut.

— Nu te supăra, rogu-te, dacă o să-ţi punem o întrebare, îi zise Jim. Comanşii au ieşit din bârlogurile lor şi în astfel de împrejurări e bine să ştii dacă ţinutul prin care trebuie să treci e sigur sau nu. Vii cumva de la Beaver-Creek?

— Da, răspunse omul îndreptându-şi trupul voinic şi ridicând plictisit din umeri. Nu mă ţineţi însă mult de vorbă fiindcă sunt grăbit.

— Un moment numai. Dincotro ai venit spre Creek?

— Dinspre Antelope-Buttes.

— Văzut-ai ceva urme de comanşi?

— Nu.

— Păi, după cât ştiu, au şi început pe acolo răscoala.

— N-am auzit nimic. Ei, gata? Trebuie să plec.

— După un răspuns atât de limpede nu mai am ce întreba. Mulţumesc, domnule şi drum bun...

Năsoşii erau mulţumiţi, eu însă nu. Dacă la început mă mirase pumnalul lui persan, graba asta îmi dădea de gândit. Minţea că vine de la Antelope-Buttes, fiindcă nu cutează nimeni să facă singur un drum atât de primejdios. De ce? Mă vârâi cu calul în el când dădu să plece şi-i zisei:

— Un moment, domnule! Ce fel de hamuri ciudate sunt astea? N-am mai văzut aşa ceva pe-aici.

---

[2] Pumnal.

—Nu e treaba dumitale... mormăi el îmbufnat şi vru să treacă pe lângă mine.

Îi tăiai însă calea şi urmai:

—Aşa e, ai dreptate, dar vezi că eu sunt cam curios din fire şi ţin neapărat să ştiu.

—Dă-te la o parte! se răsti el. Sunt hamuri mexicane. Acuma ştii. Lasă-mă în pace şi du-te dracului cu curiozitatea dumitale cu tot!

Înfipse pintenii în burta calului, care făcu o săritură în lături; dar nici eu nu-l slăbii. Mă alăturai de el şi-i răspunsei:

—Vezi că aici te înşeli, domnule. Nici hamurile nici şaua nu sunt mexicane ci persane. Îmi dai voie să te mai întreb de la cine ai pumnalul ăsta ciudat?

—Nu-ţi dau nici o voie. Cu ce drept... Jim îl întrerupse şi mi se adresă mie necăjit:

—Ce faci, omule! Lasă pe gentleman în pace. Nu veţi fi vrând acum să vă luaţi la bătaie!

Îl lăsai să bombăne şi spusei iar străinului:

—Pumnalul acesta e un chandjar persan şi vreau să ştiu de la cine îl ai. Nici calul nu e al dumitale.

—Cum îndrăzneşti!... Vrei să-ţi reped un glonţ în cap?

—Te-aş sfătui să te laşi păgubaş, urmai eu foarte liniştit. Uită-te la pintenii şi cizmele pe care le porţi. Se potrivesc ele la şaua asta orientală? Calul nu e al dumitale. De la cine l-ai furat?

—O să afli ia acuş, când ţi-oi găuri scăfârlia, nemernicule!

Smulse revolverul de la brâu şi vru să-l îndrepte spre mine, dar în clipa următoare pumnul meu îl nimeri drept în tâmplă, aşa că scăpă frâul din mână şi se prăbuşi de pe cal la pământ, unde rămase nemişcat. Descălecai şi vrusei să-i scotocesc buzunarele, dar Jim mă apucă de braţ şi strigă indignat:

—Ce dracu', n-oi fi tâlhar să jefuieşti oamenii la drumul mare! Dacă nu te astâmperi, te pocnesc cu patul

puştii în cap, să ştii!

—Pumnul meu e mai iute ca puşca dumitale, i-am răspuns necăjit şi mă smucii din mâna lui. Old Shatterhand nu e tâlhar, dar nici un copil încrezător ca dumneata. Lasă-mă să fac ce cred eu de cuviinţă, altminteri te întind la pământ ca pe mincinosul ăsta de colea.

—Păi... bâigui el înspăimântat, omul nu ţi-a făcut nimic...

—Mie nu, dar altora da, după cum o să-ţi dovedesc îndată.

Mă aplecai asupra leşinatului şi-i deşertai buzunarele. Nu găsii însă nimic ce mi-ar fi putut întări bănuielile, ceea ce făcu pe Jim să spună cu indignare:

—Vezi că te-ai înşelat? Nu se repede nimeni asupra cuiva ca o fiară sălbatică şi nu-l...

—Nu te înfierbânta aşa, rogu-te, îi curmai eu vorba. Cele ce am găsit la el îl arată să fie un cutreierător al Vestului, dar nu că e şi proprietarul calului. Ia să vedem acum ce găsim în buzunarele şeii.

Deschisei unul din ele, băgai mâna înăuntru şi scosei ceva ce n-avea ce căuta la un astfel de individ, adică o cărticică legată în piele de marochin. Era scrisă în limba persană. O răsfoii la întâmplare şi citii pe una din pagini următoarea strofă:

„Du yarziraku az bada in kuhun du mani,
Faragat-i va kitab-i va gusa -i caman-i!
Man in huzur bi dunya va achirat na dihami;
Agarci dar pay-am uftand chalki, anjuman-i!”

Era măsura unui gazel din „*Divan*”-ul lui Hafis, cel mai mare poet liric pe care l-a avut Persia. Putea cartea asta să fie a unui simplu cutreierător al savanelor? Hotărât că nu! Un om de teapa ăstuia de aici nu

studiază limba persană şi citeşte versurile lui Hafis în timp ce cutreieră ţinuturile comanşilor răsculaţi.

Căutai mai departe şi dădui peste o narghilea persană, de asemenea alte lucruri de acestea care dovedeau că omul căruia aparţinuse calul era un oriental sau, dacă nu, avea obiceiuri orientale. Şi asta aici în îndepărtatul Vest al Americii! Un motiv care mă mira peste măsură.

Oare să fi fost yankeul căruia îi aparţinuseră lucrurile acestea un om bogat ce străbătea preria şi fusese mai înainte prin Persia ori Orient? Fusese jefuit, poate chiar ucis. Trebuia negreşit să dau de rostul lucrurilor.

Cei doi Năsoşi — căci şi Tim descălecase — stăteau şi se uitau uluiţi la mine. Când văzură narghileaua, Jim întrebă curios:

—Ce drăcie o mai fi şi asta? O ţeava vârâtă într-o sticlă, cu un ciubuc la cap... O fi vreun instrument de spiţerie pentru tras doctoriile.

—Nu. E o lulea persană al cărei fum trece prin apă.

—Fum prin apă! Ce plăcere trebuie să fie să fumezi printr-o comedie de asta! Şi dumnealui de colo se pricepe să fumeze prin apă?

—El în nici un caz, ci un altul pe care trebuie să-l găsim cu orice preţ.

—Şi cartea asta ce e?

—O carte de poezii persane, ca de altminteri, toate lucrurile acestea.

—De unde ştii dumneata că e persană?

—Fiindcă o pot citi.

—Ştii... cunoşti limba... persană?

—Da.

—Unde vine ţara asta, în Orient?

—Da.

—Nu cumva în marele pustiu al Saharei, unde umblă oamenii pe cămile?

—Nu chiar acolo, dar pe aproape.

— Ei drăcia dracului! Auzişi, frate Tim?

— *Yes*, răspunse celălalt în felul lui scurt de a vorbi.

— Ia te uită încoa' la mine!

— *Yes!*

Se priviră prostiţi unul pe altul.

— Măi Tim, ai auzit ce se spunea acum în urmă la Fernandino despre Old Shatterhand?

— Oi fi auzit; am fost de faţă şi doar n-am urechile astupate.

— De câte ori a fost în Statele Unite?

— Se zice că de vreo patrusprezece ori.

— Şi în răstimpuri?

— Prin ţara turcească, chinezească, a negrilor şi acolo unde se plimbă oamenii pe cămile de li se jupoaie pielea de pe trup de căldură.

— *Well*. Acu', Germanul ăsta a culcat pe străin cu un singur pumn în tâmplă la pământ de i-a luat văzul şi auzul.

— Yes!

— Ştie să citească o carte persană şi Persia e aproape de Sahara.

— Yes!

— Am auzit că Old Shatterhand cunoaşte toate limbile chinezilor şi ale altor musulmani de pe acolo.

— Am auzit şi eu. Se zice că vorbeşte cu musulmanii ăştia în toate graiurile lor.

— *Well!* Acu' spune-ne, rogu-te, mister German, dacă ai fost prin meleagurile alea şi dacă te-ai înţeles cu gentlemenii de acolo pe limba lor.

— Fireşte! încuviinţai eu.

— Atunci noi, Năsoşii, suntem doi măgari bătrâni. Adevărat e, domnule, ce ne-ai povestit despre Stoke ăla din Fort Randall?

— Foarte adevărat.

— Şi te pomeneşti că rabla asta e puşca aia faimoasă cu tragere lungă.

— Cam aşa ceva. Văzut-aţi dumneavoastră vreodată

o carabină?

—*Yes*. Arată-ne-o pe a dumitale.

—Poftim!

Scosei carabina din învelitoarea ei şi le-o întinsei.

Mutrele pe care le făcură cei doi Năsoşi erau cât se poate de caraghioase. Îşi dădură seama de greşeala lor şi nu cutezau să mi se uite în ochi.

—Ce zici, frate Tim, de puşca asta?

—E o carabină.

—Fără nici o îndoială. Uite şi o tăbliţă de argint pe care scrie ceva. Poţi să citeşti ce spune?

—*Yes!* Old... Shat... ter... hand, silabisi el.

—Chiar aşa! Şi noi, dobitocii, nu-l credeam! Ba l-am luat pe acest vestit gentleman drept un... hm... un hoţ de cai. Ţi s-a mai întâmplat până acum să faci o astfel de prostie?

—Nu.

—Nici mie. Trebuie s-o îndreptăm, dar... hm... hm...

Îi venea greu să-şi mărturisească încurcătura, pe urmă îşi calcă pe inimă, veni spre mine şi zise:

—Domnule, eu şi frate-meu suntem nişte idioţi. Din câte am auzit însă despre dumneata, ştiu că nu o să ne porţi pică. Râzi acu' cât pofteşti de noi, iar după ce te-oi sătura de râs, uită ce-a fost.

—Ei, credeţi în sfârşit că sunt Old Shatterhand?

—*Yes!* încuviinţă Tim.

Frate-său, mai vorbăreţ decât el, adăugă:

—Nu mai încape îndoială că suntem convinşi, ba mai mult: dacă ar veni cineva acum să spună că nu e adevărat, l-aş ciurui cu gloanţe ca să se vadă prin el ca printr-o sită. Tot mai vrei să rămânem împreună, domnule?

—Atâta timp cât avem acelaşi drum, da. Acu' să vedem ce e cu străinul ăsta. A-nceput să se mişte. Mai întâi să-l legăm ca să nu ne scape.

Curele aveam destule, aşa că-l legarăm zdravăn. Năsoşii se întreceau care mai de care să mă ajute.

În curând leşinatul îşi veni în simţiri. Vru să se scoale dar nu putu. Ne privi câtva timp năuc, apoi făcu o sforţare să-şi rupă legăturile. Nu izbuti.

—Ce dracu' te-a apucat? se răsti el la mine. Pentru ce m-ai legat? Ţi-am făcut ceva? Dezleagă-mă şi lasă-mă să-mi văd de drum, căci sunt grăbit.

—Te cred! Probabil că urmăritorii vor fi în curând aici.

—Aha, vasăzică ştii? Cu atât mai bine. Daţi-mi drumul numaidecât şi luaţi-o şi voi repede la sănătoasa.

—Noi? De ce?

—Fiindcă vin comanşii.

—*Pshaw!* Ai întors-o pe foaia cealaltă! Parcă spuneai că nici nu i-ai văzut şi nici n-ai auzit despre ei.

—Ziceam aşa pentru că nu-mi păsa de voi. Acum e însă altceva. Dacă nu-mi daţi drumul, suntem pierduţi. Vin vreo cincizeci de războinici...

—N-au decât. O să facem cunoştinţă cu ei şi ei cu noi. Mai înainte însă, aş vrea să aflu câte ceva de la dumneata.

—Dezlegaţi-mă, altminteri nu vă spun nimic.

—Dimpotrivă, nu te dezlegăm până nu ne spui ce vrem să ştim.

—Dar zăbava ăsta însemnează moartea pentru noi...

—Eu sunt de altă părere şi te sfătuiesc să-mi răspunzi la ce te-oi întreba.

Mă luă la înjurături, dar când văzu că nu-i folosesc la nimic şi nici ceilalţi nu-l iau în seamă, zise răstit:

—Hai, întreabă-mă! Dar să ştii că o să te căieşti amarnic!

—Nu prea cred. Al cui este calul ăsta? Şi pumnalul?

—Sunt ale mele.

—Şi cartea?

—Tot a mea.

—Ce fel de carte e?

—Nişte însemnări pe care mi le-am făcut.

—Păi nu sunt scrise în englezeşte.

—Nu, e stenografie.

—Nu te mai osteni degeaba. E slovă şi limbă persană. Calul e de furat. Dacă te hotărăşti să spui adevărul, poate voi fi mai îngăduitor, dacă nu, o să pun pe stăpânul calului să te pedepsească după legile savanei. Ştii că pentru asta ţi se cuvine pedeapsa cu moartea, nu e aşa?

—Ce caraghioslâc! Nu poate cineva să-şi fure singur calul! Lasă că ştiu eu, nu căuta să mă tragi pe sfoară. Sunteţi nişte tâlhari care aţi pus ochii pe calul meu şi vreţi să mi-l luaţi cu de-a silă.

Obrăznicia lui nu mă supără, dar pe Jim Năsosul îl scoase din fire, se repezi la ei şi-i strigă ameninţător:

—Noi bandiţi, nemernicule? Îndrăzneşte să mai spui o dată şi-ţi tăbăcesc pielea de ţi-o fac praf! Ştii tu cine suntem noi?

—Oameni cinstiţi în nici un caz, altminteri m-aţi lăsa să-mi văd de drum.

—Tocmai de aceea, nu. Află, ticălosule, că ni se spune cei doi Năsoşi.

—Aşa, voi sunteţi? Cu atât mai mult mă mir că vă purtaţi astfel cu mine. Mă învinuiţi fără dovezi. Nici măcar nu m-aţi întrebat cum mă cheamă.

—Fiindcă tot nu ne-ai spune numele adevărat.

—Sunt un om cinstit care n-are de ce-şi ascunde numele. Dezlegaţi-mă şi o să vă dovedesc din cărţulia asta de însemnări stenografiate că sunt adevăratul proprietar al calului.

—De, dacă ai avea de-a face numai cu noi, poate că ţi-ar reuşi şmecheria, dar gentlemanul ăsta de colo cunoaşte limba persană şi ştie să citească tot ce scrie în carte.

—Minte! Un puchinos în haine de stambă să cunoască persană!

—I-ascultă, mă! Vorbeşte mai cuviincios despre dumnealui că te trăsnesc. Dacă ţi-aş spune cine e, ţi s-ar duce dracului tot curajul.

—Zău? Ia să auzim şi noi. Pesemne că n-are curaj s-o spună.

—Ăsta să n-aibă curaj? E Old Shatterhand!

—Ce, ăsta să fie Old Shatterhand! Hahaha!

Râdea în hohote şi din toată inima, ceea ce indignă pe Jim care ridică piciorul să-l lovească, îl trăsei mai înapoi, zicându-i:

—Nu te necăji degeaba, domnule Jim. O să-şi dea el îndată seama cine sunt. Păcat să ne stricăm gura fără rost. Era mai bine pentru el dacă mărturisea adevărul, poate că aş fi fost mai îngăduitor. Să-i arătăm acum că n-avem nevoie de mărturisirea lui.

—Foarte bine o să faci, domnule. Auzi, să nu creadă că eşti Old Shatterhand! Nu i-a fost de-ajuns dovada că l-ai ameţit de pe cal numai cu un pumn, ia să vadă şi puştile astea ale dumitale, să vedem ce o să mai spună. Acu', ce facem cu el?

Ochii străinului cătară după puşti, pe urmă se aţintiră asupra mea; părea să-şi dea seamă că orice tăgadă e de prisos. Mă prefăcui că nu-l iau în seamă şi răspunsei:

—Îl legăm pe cal şi ne întoarcem cu el călări pe urmele lui. Vom afla astfel repede cum s-au petrecut lucrurile şi va avea plăcerea să mă audă vorbind cu persanul în graiul lui.

Omului i se ridică sângele în obraji. Aşadar, tot despre un persan, sau unul care cunoaşte limba asta, era vorba.

Făcurăm întocmai. Vârâi în taşca şeii cele găsite la el şi-l legarăm pe spinarea calului. Armele lui le dădui celor doi Năsoşi, cu excepţia pumnalului, apoi încălecarăm şi pornirăm îndărăt spre Beaver-Creek. Eu mergeam înainte, Jim şi Tim în urmă, cu prizonierul la mijloc.

Ceea ce aveam de gând nu era lipsit de primejdie. Când pomenise adineauri de comanşi, înţelesesem că nu vorbea în vânt. Se putea să fie adevărat şi se cerea să

fim cu mare băgare de seamă. Pe un câmp deschis, vedeam până departe, dar când dădurăm de tufe şi pădure, o luai — ca măsură de prevedere — cu mult înainte ca să pot da de ştire la nevoie celor ce veneau în urma mea dacă se iveşte ceva neaşteptat.

Sarcina mea era îndoită: trebuia să fiu cu ochii în patru şi auzul încordat. Întâi, ca să nu pierd urma şi al doilea, să nu-mi scape nici un zgomot şi să fim luaţi prin surprindere de duşman.

Înaintam deci destul de încet, deşi ar fi trebuit să ne grăbim căci, dacă omul căruia i se furase calul se afla în primejdie, cea mai mică zăbavă putea să mărească primejdia în care se afla.

Din fericire ajunserăm la Beaver-Creek[3] fără nici un incident şi în mai puţin de două ceasuri. Urmele duceau numai până la mal.

—Afurisit lucru! mormăi Jim. Ce ne facem acum? Ticălosul trebuie să ne spună pe unde a venit. Dacă nu vrea, să-l silim.

O aruncătură de ochi pe furiş la individ şi-l văzui zâmbind batjocoritor. Credea că nu îi vom mai găsi urma şi se bucură. Se înşela însă. Probabil că o ţinuse o bucată de drum prin apă, apoi ieşise dincoace pe mal. Locul acela îl vedeam, rămânea de găsit pe unde intrase.

Descălecai şi intrai în apa care era limpede şi nu mai adâncă de un metru, aşa că se putea vedea până la fund. Păşeam încet ca să n-o tulbur şi să desluşesc urmele lăsate de el în pământul cleios. Găsii în sfârşit locul pe unde intrase în apă... Era la vreo două sute de metri depărtare de unde mă aşteptau tovarăşii mei. Sosii pe malul celălalt şi le făcui semn să vină după mine şi să-mi aducă şi calul.

Prizonierul se întunecă la faţă. Vedea că se îngroaşă glumă şi chibzuia ce să facă. Urma ducea acum în josul pârâului, apoi cotea într-o pădure destul de deasă. Pe

---

[3] Creek — în englezeşte pârâu sau un râu mai mic.

urmă o lua iar la stânga până la un pârâiaş şi se oprea aici. Dincolo de pârâu era un luminiş cu iarba călcată. Descălecai şi cercetai fundul apei; se vedeau lămurit urme de copite.

—S-ar zice că au poposit aici mai mulţi călăreţi; nu crezi şi tu, frate Tim? întrebă Jim pe frate-său.

—*Yes!* încuviinţă acesta.

—Oare cine să fi fost, domnule Old Shatterhand?

—O s-aflăm noi. Trebuie să ştim neapărat cine a trecut pe aici acum două ceasuri.

—Acu' două ceasuri? Nu te supăra, eu cred că a trecut ceva mai multişor de atunci.

—Uită-te la iarbă. A avut vreme să se ridice puţin, semn că au plecat mai de mult.

—Ai dreptate, dar n-ai băgat de seamă altceva. După ce au plecat aceia care au poposit peste noapte, au venit alţii în urma lor şi aceştia au plecat acu' două ceasuri.

—Alţii? Bănuieşti că avem de-a face cu două cete?

—Da.

—Atunci ai ochi mai ageri decât ai mei. N-ai vrea să mă lămureşti şi pe mine niţel?

—Cu plăcere. Mai întâi trebuie să cercetez şi dincolo de pârâu. Voi rămâneţi însă aici ca să nu-mi amestecaţi urmele.

Sării pe malul celălalt al pârâiaşului şi examinai cu luare-aminte lagărul părăsit, îmi chemai apoi armăsarul şi ceilalţi îl urmară.

—Ne laşi să cercetăm şi noi niţel locul? mă întrebă Jim. Sunt curios să văd dacă descoperim şi noi ce spuneai.

—N-aveţi decât. Pentru oameni ca dumneavoastră nu-i mare lucru să descopere un fleac ca ăsta.

Descălecară şi ei şi se apucară să cerceteze cu de-amănuntul. Vorbeau în şoaptă între ei şi se cunoştea că erau de aceeaşi părere.

—E aici o taină pe care nu putem s-o pricepem, zise

apoi Jim clătinând capul. Dar dacă Old Shatterhand susţine că avem de-a face cu două cete, aşa trebuie să fie. Noi găsim numai una. Unde e cealaltă?

După cea dintâi.

—Bine, bine, unde e însă urma celei, de-a doua?

—E destul de lămurită. Dincotro au venit aceia care au poposit întâi şi încotro au plecat?

—Veneau de la răsărit şi au luat-o spre miazăzi. Se cunosc bine urmele, altele nu se mai văd.

—E o greşeală?

—Cum, greşeală?

—Uită-te bine la unghiul pe care-l fac amândouă urmele. Oamenii care cutreieră Vestul nu ocolesc atât. Au pornit de aici spre apus, venind probabil dinspre răsărit.

—*Well.* Vezi şi dumneata cu ochii dumitale că veneau de la răsărit.

—Păi astea nici nu sunt urmele lor!

—A, ale altora!

—Da. Ia uitaţi-vă spre miazăzi, nu vedeţi nimic?

Îşi aruncă ochii într-acolo, apoi zise repede:

—Stai că am găsit! Văd o dungă lungă în iarbă... De-abia se zăreşte... Asta trebuie să fie urma ălora de ieri care au făcut popas peste noapte. Iarba a avut timp să se ridice iar.

—Aşa e, domnule Jim, ai nimerit-o.

—Aşadar, oamenii despre care e vorba veneau de la miazăzi şi au luat-o cu siguranţă spre apus. Rămâne acum urmă care duce la răsărit.

—Pare să fie de la o ceată mare de călăreţi care veneau de la răsărit şi vroiau s-o ia spre apus, dar când au văzut urmele taberei au cotit spre stânga, ca să se ia după ceilalţi.

—Chiar aşa e precum spui, domnule. Tu ce crezi, frate Tim?

—*Yes.*

—Dar ce fel de ceată era cea dintâi şi ce fel a doua?

întrebai eu mai departe, ca să-i încerc agerimea minţii.

—Întâia era de albi şi a doua de indieni, răspunse fără să şovăie Jim.

—După ce judeci? Ai vreun motiv?

—Chiar două. Întâi că una a fost de cel puţin şaizeci de inşi şi prin meleagurile astea nu se adună atâţia albi la un loc, aşa că nu puteau fi decât indieni şi al doilea, că le erau caii ne potcoviţi, după cum poţi vedea dacă te uiţi bine la urme.

—Ai dreptate. Dar ce te face să crezi că a doua ceată era de albi?

—Fiindcă le erau caii potcoviţi şi pentru că prizonierul ăsta al nostru e un alb şi făcea parte din ceată.

—Aşa e, domnule Jim. El însă va tăgădui.

—Ar trebui atunci să credem că era cu indienii şi dacă aşa stau lucrurile, avem o vorbuliţă cu dumnealui. Mai vrei să afli şi altceva? Poftim, întreabă! Jim Năsosul nu e un ageamiu.

Eram şi eu încredinţat că prizonierul nostru făcea parte din ceata albilor şi se va fi despărţit de ea cu vreo intenţie vicleană şi eram bucuros că Jim o punea în legătură cu indienii. Îi vâra niţel spaimă-n oase. Nu mă înşelam, căci ticălosul zise repede:

—Te înşeli, domnule Jim, tocmai de indienii ăştia fug eu.

—Să te creadă cine vrea, că eu nu.

—Zău că aşa e. Văd acum că e mai bine pentru mine să vă spun adevărul.

—Foarte cuminte ai face, fiindcă tot nu ne poţi trage pe sfoară, mă grăbii eu să răspund. Peste puţin vom ajunge din urmă pe indieni şi vom sta pe urmă de vorbă şi cu albii printre care trebuie să se găsească omul pe care l-ai jefuit. Te vom pune faţă în faţă, să vedem ce o să mai spui.

—N-aveţi decât s-o faceţi. Nici gând n-am avut să-l jefuiesc.

—Oho! E ori nu al lui calul?
—Este.
—Şi celelalte lucruri.
—Şi.
—Nu cumva vei fi vrând să spui că ţi le-a dăruit?
—Nu, dar se mai întâmplă şi altminteri!
—Tare aş vrea să ştiu ce! Ţi-a împrumutat calul?
—Da, mi l-a împrumutat.
—Vorbă să fie!
—Ba chiar aşa e. O să vă spun cinstit cum stă treaba şi dacă nu vreţi să m-ascultaţi, nu o să fie bine nici de voi.
—Bine. Nu căuta însă să minţi, că nu-ţi merge. Cum te cheamă?
—Perkins. Ne-a tocmit, pe mine şi încă doi, un alb să-l trecem munţii; calul al lui era.
—Cine şi ce e?
—Nu ştim nici noi că e cam zgârcit la vorbă. Zicea să-i spunem domnul Djafar.
—Djafar? Ştie englezeşte?
—Atât cât să ne putem înţelege cu el.
—Îl însoţeşte cineva?
—Da, doi servitori pe care i-a adus de la Londra.
—Din ce loc e, ştii?
—Nu. Ţi-am mai spus că nu e vorbăreţ şi are un fel de a fi că nu-ndrăzneşti să-l descoşi.
—Bogat, fireşte!
—Aşa cred. Are doi cai de povară şi ne plăteşte bine. Creştin nu e în nici un caz.
—Ce te face să crezi?
—Se roagă de patru-cinci ori pe zi într-un chip ciudat şi într-o limbă pe care noi nu o înţelegem.
—Când se roagă, şade jos sau pe un covoraş?
—Da. Şi dă din mâini, se apleacă încoace şi încolo, încrucişează mâinile pe piept ori şi le împreună.
—Cum e îmbrăcat?
—Ca şi noi, numai că poartă pe cap o căciulă de

oaie. Părul îi e negru şi are nişte mustăţi lungi care atârnă în jos.

—Cam câţi ani să aibă?

—Vreo treizeci.

—E oriental, probabil persan. Nu-mi pot însă lămuri ce caută în America şi, mai ales, în Vestul ăsta sălbatic. Unde vrea să se ducă?

—La San Francisco. Era vorba ca noi să-l ducem până la Santa Fé şi de acolo să-şi ia alte călăuze. Acu' mă crezi, mister Old Shatterhand?

—După câte îmi spui, parcă. Aş mai vrea să aflu de ce ai fugit şi l-ai lăsat!

Se cunoştea că îi venea greu să mărturisească, dar îşi dădea seama că nu poate scăpa cu o minciună, de aceea zise:

—Nici prin gând nu-mi trecea să fug, când i-am văzut însă pe indieni venind, mi-am pierdut capul şi am luat-o încotro am nimerit.

—Păi plecaserăţi de aici!

—Aşa e, dar a trebuit să mă întorc. După cum ai spus dumneata, venisem ieri dinspre miazăzi şi am poposit aici peste noapte. Azi-dimineaţă am pornit iar la drum. Nu făcusem mai mult de un ceas când domnul Djafar a băgat de seamă că-i lipseşte pumnalul; zicea că l-a uitat aici. Vroia să se întoarcă singur să-l caute, dar cum era străin şi nu cunoştea locul, ne-a fost frică să nu se rătăcească ori să i se întâmple ceva, i-am promis să se ducă unul din noi şi să i-l aducă. S-a învoit şi m-a trimis pe mine.

—Călare pe calul lui?

—Da, fiindcă e mai iute de picior şi nu vroia să zăbovesc prea mult.

—Te-ar fi aşteptat mult şi bine dacă nu te întâlneam noi! Pe urmă? Te-ai întors aici şi ai găsit pumnalul?

—Da. Era acolo sub tufa aia şi nu-l văzuse la plecare. Am descălecat, m-am aplecat să-l iau şi când am vrut să mă ridic iar, nu ştiu cum mi-am îndreptat

privirea spre răsărit şi am zărit îngrozit o ceată de vreo şaizeci-şaptezeci de comanşi venind încoace. Erau zugrăviţi ca pentru luptă şi dacă mă vedeau nu mai scăpăm cu viaţa din mâinile lor. Eram la adăpost sub tufă; am tras binişor calul după mine în apă, ca să nu se vadă urmele.

—Şi în loc să te întorci la tovarăşii dumitale şi să le spui ce primejdie îl aşteaptă, ai luat-o la sănătoasa ca un laş.

—E singura vină pe care o am, dar ce vrei! De spaimă n-am ştiut ce fac...

—Nu e o scuză. Cine se sperie atât de lesne de câţiva indieni nu e un adevărat om al Vestului.

—Câţiva! Nu ţi-am spus că erau peste şaizeci?

—Ei şi! Eşti călăuză şi omul îşi pusese încrederea în dumneata. Trebuia să alergi să-i dai de veste că vin comanşii.

—Nu se putea, m-ar fi văzut ăştia.

—Vorbe! Aveai o bună acoperire în pădure şi te puteai întoarce apoi îndărăt cu tovarăşii dumitale.

—Aşa e, încuviinţă Jim Năsosul. Dacă i-au ajuns din urmă comanşii şi i-au ucis? Tu ce zici, frate Jim?

—*Yes*, răspunse acesta scurt.

Perkins se uita încurcat înaintea lui; înţelegea că aveau dreptate şi încercă să se scuze:

—Nu cred să se fi întâmplat după cum spui, fiindcă tovarăşii mei vor fi zărit şi ei pe indieni şi s-or fi ascuns la timp.

—Presupunerea asta n-are nici o noimă! Chiar aşa să fie, comanşii le vor fi zărit urmă — e doar ziua mare — şi s-au luat după ei. Ce ai făcut dumneata e crimă. Nu ştii că un *scout*[4] e dator să-şi pună în joc viaţa când e vorba de aceia care sunt sub ocrotirea lui? Degeaba ai vrut să găseşti o portiţă de scăpare că nu-ţi merge. Un hoţ de cai e un tâlhar, adevărat, dar furtul cere şi el curaj şi îndrăzneală. Însă un *scout* care face ce ai făcut

---

[4] Cercetaş, călăuză în englezeşte.

dumneata merită dispreţul orişicui. Să vedem ce se poate face să-i scăpăm. Nu eşti de aceeaşi părere, domnule Jim?

— Mai întrebi! Cei doi Năsoşi sunt oricând gata să alerge în ajutorul semenilor lor. Tu ce zici, frate Tim?

— *Yes*. Să ne luăm repede după comanşi, altminteri sunt pierduţi.

— Fără-ndoială. Cinci albi, dintre care trei nu cunosc Vestul, împotriva a şaptezeci de comanşi pe picior de război, e cam prea prea! Dar ia spune, domnule Old Shatterhand, crezi dumneata că Perkins ăsta, aşa zis *scout*, — drept ce se dă — nu ne-a îndrugat o grămadă de minciuni?

— Cu atât mai rău pentru el, dacă o fi aşa. Deci, un străin, servitorii săi şi două călăuze. De-am şti măcar ce fel de oameni or fi ăştia!

— Oameni nu glumă, mă asigură Perkins.

— Dacă ţi-or fi semănând, atunci vai de bieţii străini! Acum la drum; am pierdut şi aşa prea mult timp…

Încălecarăm îndată şi o luarăm în susul apei, pe urmele care duceau spre apus. Credeam că Perkins nu minţise, deşi dovezi n-aveam, căci urmele albilor se amestecaseră cu ale indienilor pe locul unde poposiseră şi nu le puteam deosebi. Nădăjduiam că vom găsi undeva, mai departe, vreun semn.

Într-adevăr, dădurăm în sfârşit de un loc bătătorit; aci poposiseră iar indienii.

— Pare că i-a oprit ceva din drum, zise Jim. Dacă am şti ce!

— Eu ştiu. Au ţinut sfat, i-am răspuns cu hotărâre. Nu se dumireau asupra numărului albilor.

— Cum vine asta?

— Până aici s-au ţinut pe urmele lor, apoi au văzut că unul din albi s-a întors din drum. Au trimis pe cineva în iscoadă să vadă ce s-a făcut albul.

— Da, da, aşa trebuie să se fi întâmplat, zise repede Perkins.

Totuşi, noi nu întâlniserăm nici un indian, ceea ce ne mai linişti. Deocamdată nu aveam motive să ne temem de ei.

II. UN MIRZA PERSAN

Ne văzurăm iar de drum şi, după câtva timp, observarăm că doi indieni se despărţiseră de ceată, unul luând-o la dreapta iar altul la stânga.

—Ăştia or fi plecat în iscoadă? întrebă Jim.

—Probabil. Căpetenia a înţeles după urme că albii sunt pe aproape şi a trimis iscoade să cerceteze. Vom da de îndată de locul unde s-au întâlnit iar cu ceata.

După vreun sfert de ceas văzurăm urmele împreunându-se din nou şi era de aşteptat ca în curând să ajungem la locul unde au fost atacaţi albii. Trebuia, deci, să fim cu mare luare-aminte, ca să nu ne izbim nas în nas cu ei. De aceea o luai o bucată de drum înainte, ferindu-mă pe cât se putea de a fi văzut, deşi le-ar fi fost lesne să se ascundă pe după tufe, care aici erau dese şi multe. Deodată desişul se sfârşi brusc şi pe un câmp deschis înaintea mea, la cel puţin cinci sute de paşi, se întindea tabăra indienilor.

Vitele, lăsate în voie, se zbenguiau pe câmp. Printre ele deosebii mulţi cai de povară pentru merindele pe care le luaseră cu ei. Fiind porniţi la luptă, n-aveau timp de vânat şi erau obligaţi să se ferească pentru a nu se trăda prin împuşcături.

Îi văzui aşezaţi în cerc, înghesuiţi unul într-altul, ţinând probabil sfat. Mă întorsei niţel din drum, descălecai, legai calul de un copac şi spusei celor doi Năsoşi, care se apropiaseră, să facă acelaşi lucru.

—De ce? Nu putem merge mai departe? întrebă cu

mirare Jim.

—Nu. Indienii sunt dincolo de desiş.

—În sfârşit, am dat de ei. Au pus mâna pe albii ăia?

—Da.

—Bine. Hai să vedem şi noi.

Îl legarăm pe Perkins de o tufă deasă, apoi înaintarăm până unde puteam zări tabăra fără să fim văzuţi.

—Adevărat, sunt comanşii, îşi dădu cu părerea Jim. Tu ce zici, frate-meu?

—*Yes*, răspunse Tim.

—Albii nu se văd. Pesemne sunt în mijloc. Oare ce vor fi vrând să facă pieile-roşii cu ei?

—O să aflăm noi în curând. Dacă albii au rănit sau au ucis vreunul din indieni în luptă, isprăvesc repede cu ei, nu le lasă mult timp de trăit.

—Îi căsăpesc la iuţeală, ştiu.

—Nu cred.

—Cum, să-i mai care după ei?

—Da, deşi nu prea departe. Judecata şi execuţia prizonierilor se face la indieni cu ceremonia obişnuită pentru care se cere un loc anumit, dar acesta de aici nu se potriveşte la aşa ceva. N-au apă pe-aproape pentru un timp mai lung şi nici nu se poate vedea până departe. De aceea cred că indienii vor pleca în curând de aici ca să-şi caute un loc mai potrivit.

—Dacă am şti unde, le-am lua-o înainte şi ne-am piti undeva să-i aşteptăm, îşi dădu cu părerea Tim.

—Probabil că se vor duce spre râu, dar să le o luăm înainte ar fi prea primejdios.

—De ce? întrebă Jim.

—Pentru că ar trebui să cunoaştem bine nu numai ţinutul ci şi locul unde îşi vor face tabăra, altminteri ne-ar descoperi urmele şi s-ar lua după noi.

—*Well*, atunci să-i lăsăm să plece şi să-i urmărim. Principalul: o să ne fie cu putinţă să eliberăm pe prizonieri?

—Nu se poate şti de pe acum.

—Din păcate acţiunea noastră este a dracului de primejdioasă. Noi trei, iar ei aproape şaptezeci; asta e ceva.

—În astfel de împrejurări nu se socoteşte cu cifre; doar n-avem de gând să-i atacăm. Cum izbânda nu atârnă decât de şiretlicuri, trebuie să ne bizuim numai pe inteligenţa noastră, adică pe cifrele minţii.

—Cifrele minţii... Bine ai spus, domnule. Crezi dumneata că Jim şi Tim Năsosul au astfel de cifre în scăfârlia lor?

—Sper cel puţin, altminteri orice încercare e de prisos.

—Păi... nu suntem noi atât de proşti cum ne arată chipul. Tu ce zici, frate-meu?

—Yes!

—Domnilor, îngăduiţi-mi o rugăminte, se amestecă acum în vorbă Perkins.

—Care? îl întrebai eu.

—Sunt şi eu în parte vinovat că tovarăşii mei au căzut în mâinile comanşilor; e deci de datoria mea să vă ajut la salvarea lor. Dezlegaţi-mă, lăsaţi-mă liber şi fac tot ce-mi cereţi.

—De, dacă ne-am putea încrede în ce spui... spuse Jim cu îndoială.

—Puteţi. Vă asigur că...

—Dumneata să taci! îi curmai eu vorba. Cine îşi părăseşte tovarăşii la primejdie nu e om în care te poţi încrede.

—Vezi că m-am speriat, domnule, şi...

—Chiar aşa să fie, cine îmi spune că nu o să-ţi fie teamă iar?

—Acum când ştiu cu cine am de-a face, nu mă mai pot speria.

—Noi ne punem viaţa în primejdie şi, pentru aşa ceva, eşti prea laş.

Vru să mai stăruie, dar îi întorsei spatele şi-mi

încordai toată atenţia spre tabăra duşmană. Părea că se sfârşise consfătuirea, căci se făcu o mişcare printre indieni, cercul se desfăcu şi zărirăm în mijlocul lui câţiva oameni care nu se puteau scula de jos, probabil fiindcă erau legaţi.

Îi ridicară pe braţe şi-i legară pe cai. Pe urmă convoiul o luă spre apus, adică spre râu, după cum bănuisem eu. În frunte mergea un indian bătrân, probabil căpetenia. Deşi nu-l puteam vedea bine de la depărtarea unde ne aflam, înţelesei că e bătrân, după pletele lui albe şi că e căpetenie, după penele pe care le purta în vârful capului.

Drumul lor ducea iarăşi printr-o pădure în care dispărură peste puţin timp. Din prevedere mai rămaserăm niţel ascunşi după tufe, apoi ne apropiarăm de tabără.

Pământul era bătătorit pe o bună bucată de loc. Aici trebuie să fi fost atacaţi albii şi probabil că se apăraseră din răsputeri, căci găsirăm urme de sânge. Foarte neplăcut pentru noi, deoarece trebuia să ne grăbim în loc să aşteptăm un prilej mai bun pentru salvarea lor.

Înainte de toate se cerea să urmărim pe indieni, ceea ce şi făcurăm, dar nu în linie dreaptă, ci cu un ocol prin pădure, ca să dăm de locul unde pătrunseseră ei înăuntru. De aici încolo ne era mai lesne, deoarece aveam drept acoperire trunchiurile copacilor şi ne puteam ţine fără primejdie pe urmele lăsate de ei.

Descălecai şi o luai cu vreo cincizeci de paşi înaintea tovarăşilor mei, cu auzul încordat ca să nu-mi scape nici cel mai uşor zgomot. Se înţelege că înaintam foarte încet şi cât mare băgare de seamă.

Ceas după ceas trecea, se făcu după-amiază, apoi începu să se însereze. Dacă indienii întârziau atât cu alegerea locului de popas, însemna că nu vor mai avea timp să judece în ziua aceea pe prizonieri ci vor amâna execuţia pentru a doua zi dimineaţa. Vom găsi noi peste noapte un mijloc să-i împiedicăm, cu atât mai mult cu

cât nu bănuiau că sunt urmăriţi şi nu vor pune santinele sau iscoade.

Din pricina ocolului pe care îl făceam într-adins, ajunserăm abia pe înnoptate în preajma râului. Mergeam acum şi mai încet ca înainte şi bine făceam, căci auzii deodată un glas strigând ceva la care răspunse alt glas. Ne aflam, deci, aproape de comanşi. Mă furişai la tovarăşii mei ca să-i opresc din drum şi să ne căutăm un ascunziş.

Îl găsirăm repede. Legarăm caii şi pe Perkins de nişte copaci. Omul acesta ne era o mare piedică; dar n-aveam ce face. Dacă îi dădeam drumul, putea să ne devină primejdios. Ne asigurase el, ce e drept, de ajutorul său, nu ne puteam însă încrede în el, căci numai încredere nu ne insufla.

După ce isprăvirăm de legat caii, Jim mă întrebă:

—Ce facem acum, domnule? Nu s-a întunecat încă de tot şi am mai putea iscodi câte ceva. Eşti sigur că indienii sunt pe aproape?

—Da. Am auzit pe doi din ei strigându-şi ceva, semn că nu bănuiesc pe nimeni prin apropiere. Izbânda ne va fi deci mai uşoară.

—*Well*. Atunci să ne şi apucăm de treabă. Să-i spionăm?

—Fireşte. Trebuie să ştim neapărat unde sunt şi abia pe urmă vom vedea ce e de făcut.

—Am înţeles. Haidem!

—Cum „haidem”? Vrei să mă însoţeşti?

—Mai întrebi! Fratele Tim rămâne să păzească pe prizonier.

—Hm! Aş prefera să mă duc singur.

—Singur? Fără mine? N-ai destulă încredere în curajul meu?

—Nici nu poate fi vorba despre aşa ceva, am însă obiceiul să nu supăr pe nimeni când pot face singur un lucru.

—Să mă superi? Cum poţi să spui una ca asta! Fii

sigur că mă pricep destul de bine să mă furişez în spatele cuiva fără să mă simtă. Nu, domnule, merg şi eu; frate-meu rămâne...

—*No*, îl întrerupse Tim, împotriva aşteptărilor mele.

—Cum *no?* Nu înţelegi că trebuie să rămână cineva de pază la prizonieri, băiatule? zise Jim necăjit.

—*Yes.*

—Şi ăsta eşti tu.

—*No.*

—Atunci cine?

—Tu.

—Şi eu spun *yes*. *No* al tău e fleac!

Cei doi gemeni începură să se ia la ceartă care din ei să mă însoţească. Ştiam că Jim nu o să se lase nici în ruptul capului, aşa că, în cele din urmă, îi dădui încuviinţarea. Tim nu mai zise nimic, dar tăcerea asta a lui nu-mi prea plăcu şi-l întrebai:

—Nu cumva pui ceva la cale într-ascuns, domnule Tim?

—*No*, răspunse el bosumflat.

—Te învoieşti ca să meargă fratele dumitale cu mine?

—*Yes.*

—Acum m-am liniştit. Ar fi foarte primejdios dacă unul din noi întreprinde ceva fără ştirea celorlalţi. Nu numai că ar strica tot, dar ne-am putea pierde libertatea, dacă nu chiar viaţa.

—Fii fără grijă, zise Jim. Frate-meu nu face nimic până nu mă întreabă. E şi prea tânăr; s-a născut cu cinci minute după mine. Închipuieşte-ţi! O să stea frumuşel pe loc până ce ne vom întoarce. Şi-acu', haidem până n-apucă să se întunece.

—Bine. Aşadar, domnule Tim, fii cu ochii în patru şi să nu te mişti de aici. Uite, ţine-mi şi puştile până mă întorc, că m-ar stânjeni numai şi de folosit nu mă pot folosi de ele.

Le luă fără să răspundă, iar eu cu Jim plecarăm în

grabă. Se întunecase de-a binelea şi abia se mai zărea. Nu era deci nevoie să mergem târâş ci puteam păşi în picioare. Ne strecurarăm pe sub copaci în direcţia dincotro auzisem glasurile. Ajunserăm chiar la malul râului fără să dăm de vreunul din indieni. Malul era înalt şi albia râului aproape secată se întindea jos la picioarele noastre.

Cu tot întunericul care se lăsase, tot mai putui zări că râpa forma aici, unde stăteam noi, un povârniş sterp şi un pas greşit ne putea face s-alunecăm până la vale.

Merserăm cu băgare de seamă pe marginea râpei, până ce dădurăm de tufe care se întindeau pe tot povârnişul.

—Te vei fi înşelat, domnule, şopti Jim. Nu se vede nici picior de indian.

—Nu se poate. Le-am auzit desluşit glasurile.

—Bine, bine, atunci unde sunt?

—Nu ştiu încă, dar le simt mirosul.

—Mirosul? Pe dracu'! Ce fel de nas ai dumneata, domnule?

—Am nas ca toate nasurile, nu suferă însă mirosul de bălegar. Şi pe ăsta îl simt acum.

—De unde vine?

—De jos, de la malul apei.

—Cum, până acolo ajunge mirosul dumitale?

—*Pshaw!* Habar n-ai ce fel de... St! Vezi că aveam dreptate? Uită-te în jos!

Pe mal se zări o scânteie de lumină care creştea mereu. Comanşii aprinseseră focul în tabără. Dintr-un singur foc se făcură repede cinci.

—Cu atât mai bine, zise Jim, vom putea vedea tot ce se petrece în tabără când vom fi jos.

—Dar şi ei pe noi dacă nu ne ferim. Mie îmi pare bine că au foc în tabără, tocmai fiindcă ştim locul unde se află comanşii şi că se cred în siguranţă.

—Mergem în vale, domnule Shatterhand?

—Coborâm pe aici, înconjurăm tiptil tabăra şi ieşim

pe partea cealaltă.

—Bine. Haidem!

Nu era însă uşor ceea ce vroiam noi să facem. Povârnişul era drept şi de tufe nu ne puteam agăţa ca să nu se audă foşnetul sau pârâitul ramurilor, ori să rostogolim cu piciorul vreo piatră. De aceea, coborâtul mergea foarte încet şi ne-a trebuit mai bine de o jumătate de ceas până s-ajungem în vale.

Jim se pricepea de minune să păşească pe nesimţite. Eu mergeam înainte, el după mine, totuşi ascultam cu încordare în urma mea, ca să-mi dau seama dacă se aude ceva.

Ne aflam acum tocmai deasupra locului unde era tabăra şi trebuia să cotim în josul râului. Valea era în formă de albie şi se adâncea spre mijloc, înconjurată de tufe până unde ajungea apa pe timpul ploilor. Cum apa era aproape secată, se află între ea şi tufe câte o fâşie de pământ, pe care însă nu puteam călca pentru a nu fi zăriţi de indieni. Ne târârăm pe burtă printre tufe până unde puteam cuprinde cu privirea tabăra. Comanşii îşi aleseseră un loc cum nu se poate mai potrivit.

Valea adâncă, înconjurată de apă, era destul de întinsă ca să încapă o trupă mai mare de oameni. Nouă nu ne convenea defel acest lucru, căci nu se afla nici o tufă pe undeva ca să ne putem tupila.

Indienii erau la cină şi vorbeau cu glas tare între ei, semn că se credeau în cea mai mare siguranţă. Cum erau împărţiţi în grupuri în jurul focurilor, îi puturăm număra lesne: şaptezeci şi unu. Atenţia o atrăgea căpetenia din pricina părului său alb. Şedea lângă foc, la vreo treizeci de paşi de noi şi fiindcă era cu faţa spre noi, îi putui vedea bine chipul. Mare fu mirarea când recunoscui în el pe To-kei-hun, unul din cei mai temuţi comanşi. Dacă s-ar întâmpla să-i cad în gheare, eram pierdut, chiar să nu fi fost el pornit la război, căci mă ura de moarte de când îl păcălisem odată şi-i alunecasem printre degete... Dar acum nu era vorba de

el, ci de prizonierii pe care voiam să-i scap cu orice preţ. Zăceau legaţi burduf lângă foc, alături de căpetenie. Văzui printre ei un bărbat oacheş cu mustaţă lungă atârnând în jos, probabil acela care îşi zicea Djafar.

Până la foc erau câteva tufe, aşa că mă putui furişa mai aproape. Căpetenia stătea de vorbă cu cei din jurul său şi tare aş fi vrut s-aud ce-şi spun. Era o mare îndrăzneală ceea ce făceam, totuşi am reuşit să ajung atât de aproape încât să nu-mi scape un cuvânt. Vorbeau despre expediţia lor războinică şi aflai numele a câtorva colonii pe care plănuiau să le atace şi să măcelărească pe albi. Dar mai înainte aveau de gând să se ducă la Makik-Natun[5] să organizeze acolo dansul de război şi „vrăjitorul” să întrebe duhurile dacă atacul va izbuti. Ceremonia avea să fie şi mai importantă prin sacrificarea prizonierilor albi care erau sortiţi să moară la stâlpul de tortură.

Aflasem acum planurile lor şi doream să mă îndepărtez cât mai repede de locul acesta primejdios. Dacă nu izbuteam să eliberez mai curând pe prizonieri, trebuia să-i urmăm până la Makik-Natun, unde vom avea poate un prilej mai bun — dacă nu chiar în timpul drumului — să-i scăpăm din mâinile schingiuitorilor lor.

Tocmai vroiam să ne strecurăm afară din tufă şi s-o luăm îndărăt pe unde venisem, când mi se păru că aud, deasupra capului meu, ceva mai încolo, un zgomot uşor.

— St! şoptii eu lui Jim, n-ai auzit nimic?

— Nu, dar dumneata?

— Da. Parcă se năruie nisipul. Te pomeneşti că o fi...

— Cine?

— Fratele dumitale. Ar fi cea mai mare prostie pe care ar face-o.

— Fratele meu? Să poftească! L-aş...

N-apucă să-şi mântuie vorba şi de spaimă ar fi sărit în picioare, dacă nu-l apucam repede de braţ să-l trag iar jos.

---

[5] Muntele Galben.

„Să poftească”, zisese el. Da, Tim venea şi nechemat. Se auzi mai întâi un foşnet de frunze, apoi un zgomot de bolovani rostogolindu-se urmat de exclamaţia: *Thunderstorm* şi Tim al nostru căzu ca trăsnit în mijlocul indienilor care săriră înspăimântaţi în picioare pentru ca apoi să se năpustească urlând asupra lui.

Aşadar, Tim Năsosul nu se lăsase de planul său. Din nenorocire ajunsese la povârnişul unde pământul era mâncat la margine şi piciorul îi alunecase târându-l apoi cu totul în vale. Dar se vede că nu i se întâmplase nimic în cădere, căci zbiera atât de tare încât glasul lui întrecea răcnetele indienilor. Şi, ca şi când n-ar fi fost destul atât, acu' începu şi Jim să urle că scos din minţi:

—Tim, frate meu, Tim băiatule!

Vru să se smucească din mâinile mele, dar îi spusei, ameninţător, înăbuşindu-mi pe cât putui glasul:

—Taci, pentru Dumnezeu, altminteri suntem pierduţi!

—Îl omoară, îl omoară!... se tânguia tânărul.

Cum el era în picioare şi eu jos, nu-mi putui întrebuinţa toată puterea, pe când lui grija pentru fratele său îi sporea forţele; se smuci din mâinile mele şi o luă la fugă, nimerind drept în mijlocul indienilor. Îl văzui pierind în grămadă; probabil că fusese înhăţat la repezeală de ei.

Ce să fac acum? Să mă iau după el? Nici prin gând nu-mi trecea. Rămăsei pe loc, deşi era de aşteptat că indienii vor cerceta imediat împrejurimile. Nenorociţii ăştia de Năsoşi! În loc să eliberăm pe cei cinci prizonieri, le mai căzuseră alţi doi în gheare. Urmările acţiunii lor se văzură numaidecât, căci căpetenia comanşilor strigă poruncitor:

—Stingeţi focurile! Poate că mai sunt şi alţi albi pe-aproape.

Porunca fu executată îndată. Urmă o agitaţie de câteva minute de care m-am folosit cu rapiditate, în timp

ce stingeau focurile, indienii nu se mai gândeau decât la noii prizonieri şi aproape că uitaseră de ceilalţi.

Mă târâi binişor până la locul unde zăceau aceştia, apucai de guler pe acela care îl credeam Djafar şi-l trăsei după mine în tufiş. Dacă comanşii n-ar fi fost atât de preocupaţi de ceilalţi doi Năsoşi, m-ar fi văzut cu siguranţă. Aşa însă nu băgă nimeni de seamă ce făceam. A fost într-adevăr o minune că am izbutit.

În dosul tufei înalte mă ridicai în picioare. Trebuia să plec, să plec imediat! Luai pe persanul legat fedeleş — care tăcea chitic — în spinare şi alergai cu el până unde socotii că mă aflu în siguranţă. Îl pusei apoi iar jos, îi tăiai curelele cu care era legat şi-i zisei:

— Eşti liber. Scoală şi vezi dacă poţi umbla.

— Liber? întrebă el într-o englezească destul de bună, dar cu accent străin. Atunci dumneata nu eşti indian?

— Nu. Sunt un alb care am venit să te scap, deşi nu credeam că lucrurile se vor petrece aşa cum s-au petrecut acum.

Străinul se ridică încet în picioare, îmi apucă mâinile şi zise mişcat:

— Allah, Allah! Liber… sunt liber… scăpat din ghearele diavolilor acestora… Spune-mi cine eşti. Vreau să ştiu cui datorez salvarea mea.

— Mai târziu, acum n-avem timp de pierdut. Nu mai putem zăbovi un minut. Îi auzi urlând. Au băgat de seamă lipsa dumitale şi te caută, încearcă dacă poţi umbla.

Făcu vreo doi paşi, se poticni şi zise amărât.

— Nu pot. M-au legat atât de strâns că mi-au amorţit picioarele şi nu le mai simt.

— Bine, o să te duc eu în spinare.

— În spinare un om atât de greu ca mine!

— *Pshaw!* N-are a face. Principalul e să am libere mâinile ca să mă pot căţăra pe povârnişul ăsta neted. Te iau în spinare şi dumneata încleştează-te cu mâinile de

gâtul meu. Haidem!

I-am vârât în buzunar curelele tăiate, ca să nu fie găsite de indieni. Bietul om vru să se împotrivească niţel de formă, dar nu-i lăsai timp, îl luai în cârcă şi începui să urc pe cât era cu putinţă mai repede râpa. Ajuns în vârf îl lăsai jos şi zise că acum va încerca să umble, poate va reuşi. Picioarele i se dezmorţiseră. Sângele circulă deci iar normal.

Mai rămaserăm niţel în loc şi ascultai să aud ce se petrece în vale. Domnea tăcere adâncă. Indienii bănuiau că s-ar mai afla şi alţi albi pe aproape, dar erau nevoiţi să cerceteze prin întuneric, aşa că nu puteau zări urmele lăsate de mine. Până dimineaţă probabil că vor fi dispărut cu totul şi fuga prizonierului li se va părea o adevărată minune, dacă nu cumva cei doi Năsoşi nu vor scăpa vreo vorbă despre prezenţa mea acolo.

Că aveam de gând să folosesc toate mijloacele ca să-i scap, ca şi pe ceilalţi prizonieri, se înţelegea de la sine. Cum şi în ce fel, plănuisem de pe acum. Deocamdată însă nu puteam întreprinde nimic.

Străinul putea umbla, deşi foarte încet, dar nu aveam de ce ne grăbi, căci nu exista primejdie să fim urmăriţi. Când mă rugă iar să-i spun cum mă cheamă, îi răspunsei:

—Porecla care mi s-a dat aici, în Vestul Sălbatic, e „Mâna de fier”. Numeşte-mă şi dumneata tot aşa. Şi dumneata eşti domnul Djafar, nu?

—Da. Dar de unde ştii?

—De la Perkins, călăuza dumitale.

—A, atunci l-ai văzut. Nu s-a prăpădit, după cum credeam?

—Spune-mi mai întâi ce părere ai despre omul acesta.

—Până acum n-am avut nici un motiv să mă plâng de el.

—Aşadar nu e chiar atât de rău după cum credeam. Să mergem! O să-ţi povestesc pe drum cum l-am

cunoscut.

În timp ce-l duceam de mână prin desişul pădurii — căci era întuneric beznă — i-am povestit întâmplarea cu Perkins. Când am terminat, Djafar zise:

— Că nu e un erou, asta am băgat-o de seamă în mai multe rânduri. Spaima şi teama l-au îndemnat la ceea ce numeşti dumneata o trădare. Îi ajunge pedeapsa pe care i-ai dat-o. E laş şi fricos.

— Bine, fie. Eşti de părere să-i dau drumul?

— Da. Numai să nu-i ceri vreo faptă vitejească, căci de aşa ceva nu e în stare. Îmi pare însă rău de ceilalţi tovarăşi ai mei. Sunt pierduţi, sărmanii!

— Nu se ştie. Vom vorbi mai târziu despre ei. Acum ne apropiem de locul hotărât.

— Ce ochi trebuie să ai ca să te poţi descurca prin întuneric ca în plină zi!

— Deprindere, altceva nimic.

N-aveam de ce vorbi pe şoptite, de aceea Perkins ne auzi încă de departe şi ne recunoscu glasurile.

— Te-ai întors, domnule Old Shatterhand? îmi strigă el. Slavă Domnului că ai izbutit! Parcă auzii şi glasul domnului Djafar. Aşadar l-ai eliberat şi pe el. Nu vrei să mă dezlegi şi pe mine?

— Ba da. Djafar m-a rugat să te iert, sper însă că te vei purta mai bine de acum încolo.

— Da, da,... spune-mi repede ce trebuie să fac.

Îl dezlegai şi-i dădui îndărăt lucrurile, zicându-i:

— Să nu crezi însă că am cine ştie ce încredere în dumneata. Nu te-aş slăbi o clipă din ochi, dacă n-aş lăsa asta în seama comanşilor.

— Comanşilor? Să... Ce vrei să spui?

— Nimic decât că dacă nu te vei dovedi de bună-credinţă şi nu vei asculta de mine, ori încerci să fugi, nimereşti de-a dreptul în mâinile comanşilor. Vor porni îndată ce se va lumina de ziuă cercetări şi vreau să-i pun pe o cale greşită. Siguranţa dumitale atârnă deci de devotamentul pe care ţi-l cer şi-ţi atrag atenţia că numai

astfel poţi scăpa de moarte.

I-am povestit pe scurt cele întâmplate, apoi ne gândirăm la plecare. Trebuia să lăsăm aici catârii Năsoşilor, astfel încât indienii să creadă că în afară de ei nu se mai aflase nimeni aici. Trebuia însă să-i ducem la un loc unde să-i poată găsi lesne indienii, ca să nu mai caute şi în altă parte.

Mă bizuiam în parte pe inteligenţa celor doi fraţi. Ştiau că dacă nu îi pot salva eu, sunt pierduţi şi n-aveau nici un interes să mai piardă şi pe alţii cu ei. Cât despre urmele noastre, până la ziuă le va fi acoperit rouă.

Legarăm armele celor doi de oblâncurile şeilor, apoi duserăm catârii la locul unde alunecase Tim în vale. Djafar se bucura că şi-a regăsit calul, pe când Perkins oftă cu obidă:

—Bine ar fi fost să-l am şi eu pe al meu! Aşa o să trebuiască să merg pe jos.

—Eşti bun alergător? îl întrebai eu.

—Din nenorocire nu prea.

—Atunci ia-l pe al meu şi merg eu pe jos.

—Vai de mine, domnule, se poate?...

—Lasă vorba, nu e timp de pierdut.

Apucarăm caii de căpăstru şi ieşirăm din pădure. Djafar şi Perkins încălecară iar eu o luai înainte, făcând pe călăuza. Pe câmp nu mai era atât de întuneric; stelele sclipeau pe cer şi puteam vedea bine înaintea şi în jurul meu.

Merserăm o bucată de drum în tăcere, fiecare cu gândurile sale, apoi Perkins zise:

—Desigur că dumneata ştii încotro te duci; n-ai vrea să ne spui şi nouă?

—De ce nu? La un loc căruia i se zice Muntele Galben. Acolo, la mormintele căpeteniilor lor, vor comanşii să omoare pe prizonieri. Astăzi nu se mai poate face nimic, dar mâine nădăjduiesc să-i scap.

—În ce chip?

—La o jumătate de zi de-aici până la Muntele

Galben e o albie de râu care se umple primăvara cu apă şi rămâne tot timpul anului atât de umedă încât a crescut în juru-i o pădure. Sunt aproape sigur că acolo se vor duce indienii ca să-şi adape caii şi să-i lase să se odihnească.

Poate că vom găsi atunci prilejul să eliberăm prizonierii.

—Dar dacă nu?

—Atunci nu ne rămâne altceva, fireşte, decât să-i urmărim pe comanşi până la Muntele Galben, unde nu se poate să nu găsesc ceva ca să nu li-i smulg din gheare.

—Eşti un om curajos, domnule Shatterhand. Cunoşti dumneata albia despre care vorbeşti?

—Da. E la apus de Beaver-Creek. Din pricina ocolului pe care l-am făcut, s-ar părea că dintr-acolo venim. Am făcut într-adins aşa că să-i păcălesc pe indieni, care vor ţine drumul drept şi nu vor da de urmele noastre.

—Ce ne facem însă dacă din pricina ocolului vom rătăci calea?

—Dumneata, o călăuză, vorbeşti aşa?

Tăcu mâlc şi ca să schimbe vorba Djafar începu să-mi povestească în ce fel fusese prins de comanşi. Se apărase cu îndârjire şi culcase cu două gloanţe la pământ pe doi din ei. De acolo petele de sânge pe care le văzusem noi. Drept răzbunare comanşii îl legaseră mai strâns ca pe ceilalţi şi-i hotărâseră o moarte grozavă. Vorbea englezeşte, dar se exprima într-o limbă atât de înflorită că l-aş fi luat drept oriental chiar dacă n-aş fi ştiut mai dinainte.

Stăturăm multă vreme de vorbă. Aş fi vrut să aflu oarecare amănunte despre el, nu puteam însă să-l descos, ca să nu par nepoliticos. În orice caz, era un om citit şi nu numai după concepţia orientală ci şi după cea europeană. Se cunoştea că trăise mai multă vreme în Apus. I-am auzit mai târziu vorbindu-şi pe şoptite,

probabil despre mine — şi se ţineau ceva mai departe în urma mea. Perkins se oferi de câteva ori să descalece şi să-i iau locul dar, cum nu eram obosit, refuzai.

Când se lumină de ziuă, îmi zise:

— Acum au să pornească indienii în căutarea noastră şi au să dea de catâri.

— N-au să găsească nici o urmă de-a noastră; pământul din pădure e jilav, căci s-a lăsat roua dimineţii. Îşi vor închipui că Năsoşii au fost singuri şi au să înceteze.

— Dar pe domnul Djafar?

— Nici de el nu se vor îngriji. Negăsind vreo urmă de-a lui, nu vor vrea să piardă prea mult timp ştiind că osteneala le-ar fi zadarnică.

— Vor fi curioşi să ştie ce s-a întâmplat.

— În alte împrejurări nu s-ar lăsa ei cu una cu două, ştim însă că sunt grăbiţi căci nu pot lăsa pe colonişti să prindă de veste ce-i aşteaptă şi să-şi ia măsurile trebuincioase. După cum îi cunosc eu pe indieni, vor căuta cel mult două ceasuri, pe urmă îşi vor vedea de drum.

— Când crezi că vor ajunge la albia pârâului din pădure?

— Pe la vremea prânzului.

— Şi noi?

— Peste un ceas.

— Atunci va trebui să-i aşteptăm vreo cinci ceasuri. De-am găsi măcar ceva vânat că n-avem nimic de mâncat.

— Nu putem vâna, ca să nu lăsăm vreun semn după noi, dar... uite că ni s-a împlinit dorinţa.

Văzurăm doi iepuri ţâşnind dintr-o tufă. Luai repede carabina din spate şi slobozii două gloanţe.

— Allah, strigă Djafar, straşnic ochitor eşti dumneata! Acum înţeleg eu ce-mi spunea adineauri Perkins despre Old Shatterhand.

Admiraţia lui copilărească mă făcu să râd. Luai

iepurii, îi atârnai de brâu şi pornirăm mai departe.

Djafar nu-şi mai lua ochii de la armele mele; în cele din urmă nu se mai putu stăpâni şi întrebă:

—Domnule, puşca asta grea are un nume special?

—Da. Se numeşte „Ucigătorul de urşi” din pricina mărimii gloanţelor şi pentru că nimereşte foarte departe. E aşa-zisă, „cu tragere lungă”.

—Allah! Ciudat. Am mai văzut aşa ceva dar pe limba arabă. Există multe puşti de acestea?

—Da, dar nu atât de vechi şi aşa de grele.

—Şi cu cealaltă mai mică de câte ori poţi trage în şir?

—De douăzeci şi cinci de ori.

—Allah! Şi asta se potriveşte. Cum i se zice?

—Carabină cu repetiţie.

—Am auzit şi despre asta. Tot în limba arabă. Să fie o simplă întâmplare că ai două arme de felul acelora despre care mi s-a povestit mie?

—Unde?

—La Tigru. Cunoşti râul acesta?

—Fireşte.. Orice copil de şcoală îl cunoaşte din lecţiile de geografie. Ai fost şi pe acolo, domnule Djafar?

—Da, acum doi ani. Trebuie să ştii că sunt persan şi în ţara mea mi se spune Mirza Djafar. Nu cred că înţelegi însemnătatea acestui cuvânt.

—Ba da. Mirza pus înaintea numelui vrea să zică „învăţat”; dar dacă cuvântul urmează după nume, înseamnă un prinţ din casă domnitoare.

—Aşadar ştii! După cum îţi spuneam, mi se spune Mirza Djafar şi călătoream de la Bagdad la Constantinopol. Drumul acesta duce în lungul râului Tigru spre Mossul; în timpul călătoriei, am fost oaspetele tribului haddedihn, unde am auzit vorbindu-se despre astfel de puşti.

—Au şi ei?

—Nu ei, ci un străin căruia i se zice Kara Ben Nemsi effendi.

—Ăsta e un nume arab, deci omul acela nu era un străin.

—Ba da. Dacă cunoşti limba arabă vei fi ştiind că Nemsi vrea să zică „german”. Şeicul haddedihnilor mi-a vorbit despre el şi puştile lui. Dar şi mai mult mi-a povestit în privinţa asta un războinic de-al tribului.

—Cum îl cheamă?

—E un om mărunţel şi nearătos dar înţelept şi viteaz. I se zice Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah.

—Ce nume! Mai lung ca un şarpe uriaş...

—Aşa e, dumneavoastră vă sună cam caraghios în urechi, în Orient e însă obiceiul ca la numele propriu să se adauge şi numele părinţilor şi al strămoşilor în semn că se cinsteşte şi pe sine şi pe ei în acelaşi timp. De altminteri i se şi cuvenea un nume atât de lung, căci Hagi Halef Omar e un om vestit care poate să povestească zile întregi despre faptele sale vitejeşti. Vânase lei şi pantere negre şi se războise cu mulţi vrăjmaşi.

E lesne de înţeles că mă bucurai s-aud veşti despre Hagi Halef; nu vrusei însă, aşa, de haz, să spun lui Djafar că eu sunt Kara Ben Nemsi acela. Îl întrebai numai:

—Şi emirul german despre care vorbeşti a fost de faţă la faptele vitejeşti ale lui Hagi Halef Omar?

—Da. Ba a luat chiar parte la ele. Lui au să-i mulţumească haddedihnii că mai există astăzi, căci i-a scăpat de la o înfrângere care ar fi umbrit faima tribului. Eu însumi sunt dator multă recunoştinţă acestui om de seamă.

Habar n-aveam ce vrea să spună şi-mi citi pesemne mirarea pe faţă, căci urmă:

—Trebuie să ştii că a scăpat de la moarte pe cineva din neamul meu, ajutându-l în luptă şi însoţindu-l apoi la Bagdad, înlăturând din calea lui primejdiile care îl ameninţau la tot pasul. Din nenorocire ruda aceea a mea

a fost ucisă mai târziu mişeleşte.

Când poţi scăpa în Vestul Sălbatic pe un Mirza persan din mâinile indienilor, poţi spune, pe drept cuvânt, că e un eveniment obişnuit; dar ca să auzi din gura acestui Mirza că ai scăpat de la moarte pe malul Tigrului o rudă de-a lui, e într-adevăr ceva cu totul neobişnuit. De aceea, surprinderea mea fu atât de mare că exclamai fără să vreau:

—Nu cumva e vorba de Hassan Ardjir-Mirza?

Acum era rândul lui să se mire. Îşi opri brusc calul, ridică braţele în sus şi strigă:

—Hassan Ardjir-Mirza, prinţul fugit din ţară! De unde îi cunoşti numele? Cine ţi l-a spus?

—Să mi-l spună cineva? L-am văzut şi am îngenuncheat lângă trupul lui neînsufleţit când ciuma grozavă mă şi încleştase în ghearele ei...

—Trupul!... Ciuma!...

—Alături de el zăcea Djanah, soţia şi mândria lui, ucisă în acelaşi timp.

Era o scenă ciudată. Stăteam amândoi faţă-n faţă şi ne rosteam unul altuia aceste cuvinte încât Perkins ar fi putut crede că am înnebunit amândoi. Djafar mă privea cu ochii holbaţi; căscase gura şi nu putea vorbi. Făcu apoi o sforţare şi urlă:

—Djanah, sufletul, mărgăritarul lui! Prin ea ne înrudeam. O, domnule Shatterhand, spune drept, visez ori aiurez? Ai fost într-adevăr la haddedihni?

—Da.

—Şi când a murit Mohamed Emin, şeicul lor vestit?

—L-am îngropat cu mâinile mele. S-a stins în lupta cu kurzii, pe când alergasem amândoi în ajutorul lui Hassan Ardjir-Mirza.

—Aşa e. Atunci dumneata eşti...

Duse mâna la frunte, apoi urmă:

—... emirul Kara Ben Nemsi effendi, nu?

—Acela şi sunt. Numele meu de Carol a fost schimbat în Kara; Ben Nemsi înseamnă naţionalitatea

mea, iar titlurile de emir şi effendi mi s-au dat fără nici un examen sau alte slujbe înalte.

Urmară o mulţime de întrebări la care a trebuit să răspund şi pe care le încheiai în cele din urmă cu observaţia:

—E într-adevăr o întâmplare ciudată întâlnirea noastră. Totuşi sunt de părere să amânăm povestirea pentru mai târziu, căci acum trebuie să ne grăbim.

—Ai dreptate. Crede-mă însă că cele ce am aflat m-au tulburat adânc. Old Shatterhand şi Kara Ben Nemsi una şi aceeaşi persoană! Câte vei fi având să-mi povesteşti!

—Şi dumneata mie. Vreau să ştiu cu deamănuntul unde şi cum l-ai cunoscut pe credinciosul meu Hagi Halef. Acum să mergem!

Pornirăm iar la drum; nu ne răbda inima să tăcem, dar era mai bine în împrejurările de faţă să ne gândim numai la cele ce ne aşteptau. Cât pentru Perkins, acesta făcea o mutră ca şi când ar fi văzut pe sultanul din Stambul faţă-n faţă cu împăratul Chinei.

Presupunerile mele se adeveriră, căci după vreun ceas zărirăm la miazăzi o dungă negricioasă care nu putea să fie decât pădurea în care se afla albia pârâului.

În jurul albiei se întindea un dreptunghi de pădure nu prea mare, pe care şaptezeci de indieni îl puteau cerceta atât de bine, încât ar fi găsit cu siguranţă pe oricine ar fi încercat să se ascundă acolo. Şi-apoi trebuia să punem la socoteală că nu ştiam dinainte locul exact unde îşi vor face comanşii tabăra. Se putea întâmpla că tocmai unde ne vom crede noi în siguranţă, acolo să vină şi ei, sau să ne dea de gol ceva, de pildă nechezatul vreunuia din cai, mai ales al lui Djafar. Acesta nu aparţinuse încă unui cutreierător al Vestului şi n-avea astâmpăr când simţea alţi cai în apropierea lui. De aceea, când Perkins mă întrebă unde o să ne ascundem, i-am răspuns:

—Nicăieri. Rămânem la câmp deschis — cel puţin

dumneavoastră doi.

—Păi au să ne vadă.

—Nu. Acest ascunziş e cel mai nimerit pentru împrejurarea de faţă.

Mormăi ceva împotriva alegerii mele, dar Djafar îi zise cu asprime:

—Fă bunătatea şi taci! De când am aflat că e Kara Ben Nemsi, sunt încredinţat că orice face el e cu tâlc.

—Nu întotdeauna dar adesea, spusei eu zâmbind. Aşadar, ne oprim chiar aici; e locul cel mai potrivit pentru scopul nostru.

—Ce fel, potrivit? întrebă Perkins uluit. Cum să-i eliberăm pe prizonieri, dacă noi suntem aici şi ei în pădure?

—Asta las-o în grija mea. Nu pot să vă expun unei primejdii şi domnul Djafar cunoaşte prea puţin Vestul ca să ia parte la ce am eu de gând să fac. Aşadar, mă duc singur în pădure şi dumneavoastră rămâneţi aici. În orice caz, e nevoie să-i vedeţi pe indieni înainte de-a fi observaţi de ei.

—Dar dacă va trebui să fugim şi nu ne mai putem întoarce la dumneata?

—Vin eu să vă găsesc, fii pe pace. Deocamdată nu plec nici eu până ce voi socoti că trebuie să sosească indienii; pe urmă intru în pădure şi...

—Ca să te vadă ca şi pe noi, îmi curmă el vorba.

—Ştii că ai haz, domnule Perkins! Dar mai ştii! Poate că gluma dumitale să devină un fapt, adică să mă arăt într-adins indienilor. Se înţelege de la sine că nu-i voi putea scăpa eu singur pe prizonieri, nici prin luptă şi nici prin vreun şiretlic oarecare. Aici e vorba de ceva foarte îndrăzneţ pentru care se cere forţă şi şiretenie în acelaşi timp. Totuşi mi s-a întâmplat de câteva ori să reuşesc. Adică, dacă pot să pun mâna pe căpetenie, izbânda e a noastră. Îl ţinem ostatic şi nu-i dăm drumul până ce nu ni se dau în schimb prizonierii.

—Pe ce cale ai putea-o face?

—Atârnă de împrejurări şi dacă nu-mi sunt prielnice, le silesc eu să fie. Nu mă dau în lături să mă reped în grămada de indieni şi să pun moşului cuţitul în beregată, ameninţându-l că i-l vâr până-n plasele dacă se apropie cineva de mine şi nu li se dă drumul îndată prizonierilor.

—Domnule, asta ar fi curată nebunie!

—Totuşi am mai făcut-o şi altădată. Spaima e în astfel de situaţii cel mai bun aliat. Cui îi e însă dinainte teamă, să se lase păgubaş de astfel de isprăvi. Aşa. Acum să jupuim iepurii şi să-i punem la frigare. Lemne pentru foc, berechet.

Ca nişte avanposturi, pădurea îşi împrăştiase câteva tufe pe câmpie. Perkins adună nişte vreascuri mai uscate şi peste puţin iepurii sfârâiau pe jăratic. În vremea asta şi în timp ce mâncam, stătui de vorbă cu Djafar despre întâmplări din trecut fără să pomenim un cuvânt de cele ce aveau să urmeze în curând. Numai când mă ridicai de jos şi-mi atârnai puştile în spate Perkins mă întrebă:

—Pleci, domnule?

—Da.

—Îţi iei şi puştile? Dacă te prind indienii şi ţi le iau, păcat de armele astea.

—*Pshaw!* Am fost eu de multe ori prins şi am rămas fără ele, dar am reuşit întotdeauna să scap şi să mi le iau îndărăt.

III. TO-KEI-HUN

Mai întâi de toate trebuia să fiu atent ca să nu las urme de paşi după mine. Până la pădure mi-a fost lesne,

căci alegeam locuri sterpe, fără iarbă. Pământul era atât de uscat de soare şi tare, că părea de piatră şi nu se întipărea nimic în el. În afară de asta era de aşteptat ca indienii nici să nu treacă pe aici.

În pădure se schimbau însă lucrurile. Pământul era moale şi cleios, aşa că eram adesea nevoit să umblu pe brânci, dar nu sprijinindu-mă în mâini şi în picioare, ci în vârful degetelor. Cât de greu e asta, nu ştie decât cine a încercat. Greutatea era cu atât mai mare cu cât trebuia să merg de-a-ndăratelea, ca să şterg şi puţinele urme pe care le lăsam după mine.

Bineînţeles că înaintam foarte încet. Încotro va trebui să mă îndrept, ştiam de pe acum. Cunoşteam direcţia din care vor veni comanşii, deci şi locul pe unde vor intra în pădure. De acolo se vor îndrepta spre albia pârâului, ca să fie aproape de apă. Deci, pe aici trebuia să mă aţin şi eu.

Dacă n-aş fi fost nevoit să umblu cu atâta băgare de seamă, aş fi ajuns în zece, cincisprezece minute, aşa însă am zăbovit peste un ceas până la apă.

Mă uitai în juru-mi. Să mă ascund, dar unde? Nu mi-a trebuit mult ca să găsesc. Văzui un trunchi de copac răsturnat, acoperit tot de o iederă deasă, care se întinsese departe şi peste nişte tufe şi forma astfel un fel de boltă, sub care mă puteam tupila în voie.

Fireşte că n-am fost întâia făptură care să-şi caute acolo un adăpost. Începui să scotocesc cu ţeava puştii pe sub acoperişul acela de verdeaţă. Şi într-adevăr, deodată văzui ieşind fel de fel de vietăţi printre care şi doi şerpi cu clopoţei ce o zbughiră p-aci încolo. Ar fi fost o proastă tovărăşie pentru mine şi era un noroc că erau sătui, altminteri nu scăpam atât de lesne de ei, căci atunci când sunt flămânzi pot deveni foarte primejdioşi pentru om.

Mă vârâi cât putui mai adânc sub iederă, ferindu-mă însă să rup vreo crenguţă, căci ar fi dat de bănuit indienilor. Deoarece era de prevăzut că va trebui să stau

mai multă vreme aici, mă aşezai cât mai bine şi aşteptai cele ce aveau să vină.

În astfel de împrejurări timpul ţi se pare nesfârşit şi minutele ceasuri. Şi-apoi se mai putea întâmpla ca indienii să intre pe altă parte în pădure. Lucrul acesta mi-ar fi îngreuiat mult sarcina şi nu-mi convenea defel.

De aceea am fost foarte mulţumit când am auzit un zgomot care se apropia din ce în ce. Văzui mai întâi numai doi călăreţi, erau probabil trimişi să caute locul de popas. Se uitară câtva timp în jurul lor, pe urmă unul din ei zise:

—Locul e bun. Să descalece fratele meu, eu mă duc să-i aduc pe ceilalţi încoace.

Se întoarse îndărăt pe unde venise, pe când tovarăşul său descăleca şi îşi duse calul la pârâu ca să-l adape. În curând veni întreaga ceată, dar fără căpetenie. Văzui pe cei doi servitori şi călăuza persanului; erau legaţi. Spre bucuria mea zării şi pe Năsoşii mei legaţi de catârii lor.

Aşadar şiretlicul meu izbutise; catârii fuseseră găsiţi. Se năştea acum întrebarea dacă Năsoşii nu pomeniseră nimic de noi.

Prizonierii fură daţi jos din şa şi aşezaţi la pământ. Indienii şezură şi ei lăsându-şi caii să pască în voie. Abia acum puteam fi sigur că nu-mi descoperiseră urma.

Îmi părea chiar bine că nu venise şi căpetenia cu ei, ci rămăsese mai în urmă. Dacă va fi tot aşa mai târziu, atunci era de aşteptat că va lăsa şi la plecare pe războinici s-o ia înainte. Cel mai bun prilej pentru mine ca să pun mâna pe el, fireşte, dacă nu voi izbuti s-o fac mai curând.

După vreun sfert de ceas sosi şi căpetenia. Descăleca şi şezu jos aproape de trunchiul răsturnat al copacului îndărătul căruia mă aflam eu. Îşi îndesă bine cu tutun pipa păcii şi se apucă să fumeze în tăcere. Oamenii săi erau tot atât de tăcuţi ca şi el. După ce trase ultimul fum, îşi atârnă iar luleaua de gât şi zise

celor doi care veniseră înâi:

—Să aducă fraţii mei încoace pe prizonierii care îşi zic Năsoşii.

Aceştia fură târâţi ca nişte saci şi lăsaţi la picioarele lui To-kei-hun care, după cei îi măsură câtva timp cu privirea, începu:

—Să asculte cei doi Năsoşi ce am să le zic şi să-mi dea în sfârşit un răspuns hotărât. La Makik-Natun îi aşteaptă moartea la stâlpul de tortură; dar dacă îmi spun adevărul, le dărui viaţa. Cunoscut-au ei pe albul care a dispărut aseară în chip atât de ciudat?

—Întrebarea asta o aud pentru a treia oară, zise Jim. Pentru a treia oară îţi răspund acelaşi lucru: Nu.

—Dar unde s-a dus, ştiţi?

—Nu.

—Era atât de bine legat că nu s-a putut dezlega singur.

—Vezi că da.

—Nu se poate; chiar eu mă încredinţasem cu puţin înainte că aşa ceva nu e cu putinţă.

—Atunci trebuie să fie vreun vrăjitor. Au şi albii vrăjitorii lor. Unuia de aceştia îi e foarte lesne să se dezlege singur.

—Cu neputinţă! Îi va fi tăiat cineva curelele cu care era legat.

—Era doar în mijlocul vostru şi nu era chip să se apropie nimeni de el fără să-l vedeţi.

—Când v-am prins pe voi, nu ne-am mai uitat la el; în clipa aceea a dispărut.

—Aşa legat de mâini şi de picioare?

—Da. A fost cineva prin apropiere, s-a folosit de zăpăceala noastră şi l-a luat de acolo.

—Zău? Să scoţi un prizonier dintre şaptezeci de indieni. Omul ăsta ar trebui să fie de o îndrăzneală nemaipomenită ori un nebun.

—E unul, numai unul singur care e în stare s-o facă.

—Cine?

—Old Shatterhand. Îl cunosc eu pe câinele ăsta râios. L-am avut odată în puterea mea, dar m-a silit să-i dau drumul. Ceea ce s-a întâmplat aseară m-ar face să cred că e mâna lui la mijloc, dacă nu l-aş şti departe, la apus, unde s-a dus să răzbune moartea prietenului său Winnetou, alt câine râios. Voi iscodeaţi în jurul lagărului nostru când a dispărut prizonierul. Deci, trebuie să ştiţi cine l-a eliberat.

—Nu ştim nimic.

—Minţi şi minciuna asta o s-o plătiţi cu viaţa. Dacă ne spui însă adevărul, vă lăsăm să plecaţi nesupăraţi.

—Şi asta e o minciună. Ştiu că făgăduiala ta e o momeală.

—To-kei-hun se ţine întotdeauna de făgăduiala.

—*Pshaw!* Numai dacă fumaţi cu noi pipa păcii te credem, altminteri nu.

—To-kei-hun nu fumează pipa păcii cu prizonierii săi.

—Vezi că vrei să ne amăgeşti? Aţi dezgropat securea de război, deci orice alb care vă cade în mână e pierdut. Chiar dacă ar fi adevărat ce zici şi am face prostia să-ţi spunem ce ne ceri, la urmă nu te-ai ţine de cuvânt, ştim noi bine.

Până acum căpetenia vorbise cu glas potolit; credea că-l va determina pe Jim să mărturisească. Văzându-se înşelat în aşteptările lui, strigă cu glas mânios:

—Ce zice celălalt Năsos? Nu vrea nici el să spună?

—*No*, răspuse Tim în felul lui scurt de-a vorbi.

—Aşa? Bine. Atunci o să vă spun că bine aţi judecat. Şi aşa tot trebuia să muriţi, dar de o moarte mai uşoară. Un glonţ de fiecare şi se isprăvea repede. Dar fiindcă gura voastră a uitat să grăiască, o să vă silim noi s-o deschideţi în urlete şi gemete. Veţi îndura chinuri cum nu a mai îndurat nimeni până acum.

—*Pshaw!* Nu ne e nouă frică.

—Îţi poruncesc să taci! Prizonierul a dispărut fără să pricepem cum. Fie! În locul lui vă avem pe voi doi.

Diseară vom fi la Makik-Natun, iar mâine dimineaţă veţi fi legaţi de stâlp.

Se sculă şi se îndepărtă mândru, strigând celorlalţi:

—Fraţii mei pot pleca. Eu voi veni mai pe urmă.

Cu greu mi-am putut stăpâni o exclamaţie de bucurie care m-ar fi putut da de gol. Aşadar planul meu putea să izbutească.

Prizonierii fură legaţi iar pe catâri; comanşii încălecară şi ei şi porniră la drum. Căpetenia nu se vedea. Calul său păştea liniştit aproape de ascunzătoarea mea. Ca să vină să şi-l ia, trebuia să treacă pe lângă mine.

Aşteptai cu înfrigurare cinci, zece minute. În sfârşit venea. Cu stânga îşi ţinea strâns la piept pătura pe care şi-o aruncase ca o mantă pe umăr, iar în dreapta puşca. Îl lăsai să treacă; lăsă jos puşca şi apucă de căpăstru calul care nu se îndura de mlădiţele fragede şi începu să se zbată. Lovea cu copitele în pământ şi zgomotul pe care-l făcea acoperea foşnetul uşor al ramurilor când mă târâi de sub iederă. Din câţiva paşi ajunsei îndărătul lui. Smuci necăjit calul, ridică piciorul să-l pună în scară... îi pusei mâna stângă pe umăr, în vreme ce cu dreapta îi lipii revolverul de piept, şi-i zisei:

—To-kei-hun să mai stea niţel, am ceva de vorbit cu el.

Se smuci în loc. Din pricina îmbrăcăminţii mele nu mă recunoscu în primul moment, pe urmă bolborosi speriat:

—Old... Shatter... hand!

—Da. Old Shatterhand. Câinele râios pe care îl credeai departe. Nu te mişca, altminteri trag.

Nu era însă omul la care spaima să ţină mai mult de o clipă. Pe chipul lui se aşternu o expresie de nepăsare.

—*Uff!* Într-adevăr tu eşti. Înţeleg din cuvintele tale că ne-ai spionat. Ce ai de vorbit cu mine?

Să se împotrivească nu cuteza. Mai întâi fiindcă mă ştia mai puternic ca el şi al doilea ştia foarte bine că

glonţul meu l-ar fi culcat îndată la pământ. Mă uitam ţintă la faţa lui ca să văd ce gândeşte; ochiul său trebuia să mi-o spună. Îmi ocoli însă privirea, întoarse niţel capul şi cătă înapoi. Aha, vroia să fugă! Să fac gluma asta şi să-l las? Da! Îl aveam în orice caz în mână. Nu făcui nici o mişcare ca să-l opresc ci îi răspunsei:

—Vreau să vorbesc cu tine despre prizonieri, pe care îţi cer să-i eliberezi.

—Crezi? Am dezgropat securea de război şi orice alb pe care...

Nu-şi mântui vorba, căci la ultimul cuvânt făcu o săritură şi pieri în tufiş. Mă luai după el, dar nu în fugă ci cu paşi măsuraţi, izbii cu pumnul în tufe şi strigai gâfâind ca să creadă că alerg:

—Stai, stai, ce faci? Opreşte-te, ori trag.

Loviturile pe care le dădeam în tufe erau menite să-şi închipuie că-l caut. Mă apropiai însă de calul său şi scoţând din buzunar o bucată de curea legai calul de unul din picioarele dinapoi de un copac, apoi mă vârâi iar în ascunzătoarea mea. Calul smulgea liniştit mlădiţele copacului.

Bănuiam că indianul după ce va fugi o bucată de drum se va întoarce să-şi ia calul, căci avea atârnat de gât talismanul, care, pentru un indian, e de o mie de ori mai de preţ decât viaţa. Şi apoi, chiar dacă ar renunţa la talisman, va porni pe jos după oamenii săi şi eu aveam calul său cu care l-aş fi ajuns repede din urmă.

Mă uitam printr-o spărtură a perdelei de iederă de unde puteam vedea în toate direcţiile. Fireşte că nu va veni pe unde fugise şi încotro credea că-l urmărisem eu; de aceea nici nu mă uitai în partea aceea. Cu atât mai mult însă iscodeam cu ochii în celelalte direcţii.

După vreo cinci minute văzui mişcându-se o tufă din faţa mea şi din frunziş se ivi chipul căpeteniei. Se uită să vadă unde îi e calul; nezărindu-mă crezu că alerg şi acum după el, sări în şa şi vru s-o ia la fugă. Calul însă nu se putea mişca. Descălecă, cercetă care e pricina şi

se aplecă să taie cureaua cu care era legat.

—Ştiam eu că To-kei-hun s-a dus numai niţel la plimbare, de aceea am stat pe loc să-l aştept, îi zisei batjocoritor. Se întoarse brusc şi rămase cu ochii holbaţi la mine. Continuai: Dar ca să nu-i vină iar pofta de plimbare, vreau să-i arăt că are de-a face cu Old Shatterhand.

În spaima lui când dăduse cu ochii de mine, scăpase puşca din mână. Apucă acum cuţitul, dar în aceeaşi clipă pumnul meu se abătu cu putere peste capul său şi indianul căzu grămadă. Un al doilea pumn îl făcu să-şi piardă cunoştinţa.

Dezlegai acum calul şi-l încălecai, să văd dacă îmi va da ascultare; se zbătu niţel, pe urmă se potoli. Descălecai iar, îmi atârnai în spate puştile — pe a mea şi a indianului — îl ridicai şi pe el pe cal, îl pusei de-a curmezişul înaintea mea pe şa şi pornii îndărăt la cei doi tovarăşi ai mei.

—Slavă Domnului că te-ai întors! spuse Perkins răsuflând uşurat când mă văzu venind. Dar cine e indianul ăla pe care îl aduci cu dumneata?

—Uitaţi-vă la el şi o să ştiţi, răspunsei râzând.

—Allah, Allah, ăsta e căpetenia, indianul acela cu părul alb, care a vroit să ne omoare! strigă Djafar încremenit.

—Fireşte că el, altul nu ne-ar fi folosit la nimic. Daţi-l jos şi legaţi-l zdravăn.

În timp ce-l legau, le spusei ce s-a întâmplat. Nu mai isprăveau cu exclamaţiile de mirare, cărora trebuia să le pun capăt, căci To-kei-hun se trezise din leşin. Deschise ochii, se uită la noi pe rând apoi îi închise iar; căuta să-şi aducă aminte ce e cu el. Deodată făcu ochii mari şi mă privi cu o ură grozavă.

—Câinele a pus mâna mine dar războinicii mei au să se întoarcă şi au să-l omoare în bătăi... scrâşni el.

—Ar fi bine pentru căpetenia comanşilor să fie mai cuviincios, îi răspunsei eu calm. Viaţa lui To-kei-hun e în

mâna mea.

—N-ai să mi-o iei, fiindcă războinicii mei te vor sili să-mi dai drumul.

—Ce, câţiva comanşi să mă silească pe mine? *Pshaw!*

—Câţiva? Sunt de zece ori şapte, ba şi mai mulţi încă.

—Ei şi? Ce sunt şaptezeci de indieni pe lângă un Old Shatterhand! exclamai eu cu trufie, ştiind că acest lucru impresionează pe astfel de oameni.

—Şaptezeci de bivoli voinici împotriva unui câine râios!

—Vrei să râd de tine, om peste capul căruia vârsta a întins neaua bătrâneţii? Furia neputinţei te face să grăieşti astfel de cuvinte nesocotite. Mă aflam între aceşti şaptezeci de comanşi şi inima mea n-a bătut mai tare ca de obicei. Un câine bolnav în mijlocul a şaptezeci de bivoli! Şi totuşi nu i-au putut face nimic, pe când el a luat în colţii lui pe cel mai puternic dintre bivoli şi l-a dus cu el. Ce puţină minte sub părul tău alb!

Nu răspunse. Îi era ruşine şi privea întunecat în pământ, pe când eu mă apucai să scotocesc desagii atârnaţi de oblânc. Într-unul găsii carne uscată şi altele de ale gurii, muniţii şi câteva lucruri pe care şi le iau indienii când pornesc la război. În cealaltă desagă dădui mai întâi de un portofel pe care când îl văzu, Djafar strigă repede:

—E al meu! Am în el nişte însemnări preţioase, bancnote şi cecuri.

—Uită-te dacă îţi lipseşte ceva.

Îi întinsei portofelul; nu lipsea nimic. Scosei apoi din desagă punga şi ceasul persanului. Urmară diferite obiecte care aparţinuseră servitorilor săi şi celor doi Năsoşi. Căpetenia oprise aceste lucruri pentru sine. Ne aruncă din când în când priviri de ură şi se vedea bine că clocoteşte de furie, în cele din urmă nu se mai putu stăpâni şi strigă:

—Nu face nimic, luaţi-le voi acum că tot o să le daţi îndărăt când or veni războinicii mei!

—Nu ei au să vină, ci eu o să mă duc la ei şi n-au să-mi facă nimic, cum n-au cutezat atunci când eram în puterea ta şi eraţi sute, nu zeci ca acum.

—Atunci dăruiseşi fiului meu viaţa şi s-a rugat pentru tine, de aceea te-am iertat.

—Nu e adevărat. Feciorul tău mi-era dator recunoştinţă, din mâinile tale însă m-am salvat eu însumi luându-te pe tine prizonier. Tot aşa stau şi acum lucrurile. Eşti prizonierul meu şi o să asculţi de poruncile mele.

—Sunt To-kei-hun, căpetenia comanşilor şi nu ascult de porunca unui alb.

—Atunci eşti pierdut.

—N-ai să îndrăzneşti să mă omori. Te mândreşti cu faima că nu ucizi decât când nu se poate altfel.

—Nu mă mândresc, dar mă bucur că se spune astfel despre mine.

—Ştiu deci că n-ai să-mi faci nimic fiindcă nu vei vrea să se spună că ai ucis mişeleşte pe To-kei-hun, căpetenia comanşilor.

—Greşeşti dacă crezi că asta ar fi altceva decât pedeapsa care ţi se cuvine.

—Pedeapsă? Pentru ce?

—Pentru că prinzi albi şi vrei să-i omorî la stâlpul de tortură.

—Legile preriilor poruncesc să mă ucizi numai dacă aş fi vărsat sânge omenesc. Făcut-am eu asta?

—Nu pot să spun că ai ucis, dar ai avut de gând.

—Pentru asta nu mi se cuvine moartea.

—Ba da. Cu ce se pedepseşte furtul unui cal?

—Cu moartea.

—Şi pentru răpirea unui om se cuvine o pedeapsă mai blândă?

—To-kei-hun a prins pe albi, dar nu i-a răpit...

—*Pshaw!* Dacă prind un cal străin şi-l iau cu mine

se cheamă că l-am furat. Ai prins pe albi şi i-ai luat cu tine, deci i-ai răpit, adică i-ai furat. Eu furtul sau jaful îl pedepsesc cu moartea şi nu-mi poate imputa nimeni nimic.

—Şi cu toate astea n-ai să mă omori! zise el cu îndărătnicie.

—Nu te mai amăgi degeaba. Răbdarea mea are şi ea un sfârşit; doar dacă te-ai învoi la propunerea mea…

—O cunosc, nu te mai osteni să mi-o spui. Vrei să-ţi dau prizonierii şi în schimb, să mă laşi liber.

—Aşa e. Ei?

—Păstrează-mă tu pe mine şi noi pe ei.

—E ultimul tău cuvânt?

—Da.

—Atunci eşti pierdut.

—*Pshaw!* Eşti Old Shatterhand, omul care nu ucide.

Credea că m-a dat gata; ştiam eu însă ce fac. Perkins se indignă de o astfel de obrăznicie şi nu se mai putu stăpâni.

—Isprăveşte o dată cu nemernicul ăsta, domnule! strigă el înfuriat. Nu vezi că şi-a luat nasul la purtare? Trage-i un glonţ în cap şi să ne ducem să eliberăm pe prizonieri. N-avem decât să le spunem indienilor că am pus mâna pe căpetenia lor şi vor fi nevoiţi să cruţe pe prizonieri. Nu e nevoie să le spunem ticăloşilor ălora de comanşi că pe ăsta de colea l-am curăţat de pe faţa pământului. Haide, împuşcă-l şi scapă-te de el.

Încuviinţai din cap şi zisei căpeteniei:

—Ai auzit ce a spus albul şi are dreptate. Îi voi împlini dorinţa. Te mai întreb pentru cea din urmă oară: primeşti propunerea mea?

—Nu! N-aveţi decât să mă omorâţi.

—Aşa o să şi facem, măcar că ţi se pare de necrezut. Vei fi însă mai mort decât morţii. Îl cunoşti pe Old Shatterhand, dar se vede că nu îndeajuns. Zici că nu te voi împuşca şi ai dreptate. Old Shatterhand nu omoară; aşa este. Trupul tău va rămâne în viaţă; numai

sufletul din tine va muri.

—Sufletul? întrebă el mirat. Cum poţi ucide cu un glonţ sufletul unui om?

—Ce, nu ştiai asta? Bine, am să-ţi arăt. Sufletul unui indian poate fi ucis şi ca urmare el este pierdut pentru veşnicele câmpii de vânătoare. Domnule Perkins, mi-a venit aşa, un gust, să-mi aud niţel revolverul pocnind. N-ai vrea să fii atât de bun să ţii dumneata lucrul în care vreau să trag? Aşază-te, rogu-te, colo şi întinde bine braţul ca să nu dau greş.

—Ei aş! Old Shatterhand să dea greş! zise el în vreme ce îl dusei cam la vreo treizeci de paşi de acolo şi-i îndreptai braţul în linie orizontală.

Mă apropiai apoi de calul indianului, îi desprinsei de la gât punga cu talismanul şi o pusei în mâna întinsă a lui Perkins.

—Aşa. În talismanul acesta e sufletul lui To-kei-hun, căpetenia comanşilor. Îl voi găuri mai întâi cu un glonţ, pe urmă voi arde punga ca să fiu sigur că sufletul lui nu va putea nicicând pătrunde în veşnicele câmpii de vânătoare. Apoi îl vom lăsa pe To-kei-hun liber. Trupul său nu va pătimi nimic; să nu spună că Old Shatterhand l-a ucis mişeleşte. La ai săi nu se mai poate însă înapoia, căci numele lui va fi tăvălit în ruşine, nu şi-l mai poate spăla decât câştigându-şi un alt talisman. Cum pe acesta nu l-a pierdut în luptă, ca un războinic viteaz, ci i-a fost luat prin şiretlic, numele său va fi batjocorit de toţi şi pentru totdeauna.

Spre bucuria mea, văzui că vorbele mele îşi făcură efectul dorit. To-kei-hun mă privea cu ochii rătăciţi de groază. Vru să vorbească dar nu putu; un răcnet răguşit şi gâlgâit îi ieşi în cele din urmă din gâtlej, apoi, când văzu că întind revolverul şi vreau să apăs pe trăgaci, strigă ca înnebunit de spaimă:

—Stai! Lasă jos arma! Nu trage... nu trage!

Întorsei capul spre căpetenie şi-i zisei foarte liniştit:

—Recunoşti deci că sufletul şi numele tău ar fi

pierdute pe veci dacă găuresc talismanul?

— Da.

— Şi mă rogi să nu o fac?

— Da, da, dar lasă jos arma!

Lăsai mâna în care ţineam revolverul să alunece în lungul trupului.

— Înţelegi acum că nu l-ai cunoscut destul de bine pe Old Shatterhand? urmai eu. În ce priveşte mărinimia mea nu te-ai înşelat însă. Sunt gata să te iert, dacă vei face ce-ţi voi porunci eu.

— Fac. Albii vor fi liberi.

— *Pshaw!* Asta ţi-am cerut adineauri, acum vreau mai mult decât atât.

— Ce? întrebă el înspăimântat.

— Te crezi mai deştept decât mine şi mi-ai răspuns în bătaie de joc la propunerea mea care era cât se poate de simplă. Ai văzut că nu m-am supărat defel, fiindcă ştiam că te voi înfrânge. Old Shatterhand nu e omul pe care să-l poţi trage pe sfoară. Cererea mea e acum altă. Hotărăşte-te, repede, altminteri trag.

Îndreptai iar revolverul spre talismanul pe care Perkins îl ţinea şi acum în sus şi urmai:

— Te învoieşti ca prizonierilor să li se dea imediat libertatea şi lucrurile pe care le-aţi luat?

— Da.

— Îmi vei pregăti un totem ca să mi se elibereze albii când îl voi arăta?

— Da.

— Şi nu vei avea niciodată de acum încolo împotriva mea şi a lor o purtare duşmănoasă?

— *Uff!* Îmi ceri prea mult...

— Spune da, ori trag... Unu... doi... tr...

— Nu, nu, nu trage! Îţi făgăduiesc şi asta.

— Făgăduiala singură n-ajunge. Ceea ce hotărâm acum va fi întărit cu pipa păcii.

— Marele duh şi-a întors faţa de la mine şi m-a dat în puterea ta. Trebuie să fac ce-mi ceri. Când mă laşi

liber?

—Liber? Nici nu mai poate fi vorba de aşa ceva. Ţi-am făcut mai adineauri propunerea să facem schimb de prizonieri; nu numai că n-ai primit, dar m-ai luat în râs. Acum mi-am schimbat gândul. Îmi dai prizonierii fiindcă nu-ţi nimicesc talismanul, rămâi însă prizonierul meu. Ce voi face cu tine ori dacă te-oi lăsa mai târziu liber, atârnă de bunătatea şi mărinimia mea.

—*Uff, uff!* strigă el speriat. La asta nu pot să mă îuvoiesc. Libertatea lor pentru a mea; ei sunt şase şi eu numai unul. Dau, deci, mai mult în schimb decât dai tu.

—Cum, aşa vorbeşte marea căpetenie a comanşilor? Eu nu m-aş da nici pe sute de războinici indieni şi tu te crezi mai puţin ca şase albi? Aflu, spre uimirea mea, cât de jos a ajuns o căpetenie de-a comanşilor.

Se simţi ruşinat şi căută s-o întoarcă pe foaia cealaltă căci zise:

—Ştii şi tu tot atât de bine ca şi mine că albii aceştia nu sunt oameni de rând ci războinici de seamă.

—Tocmai de aceea trebuie să te simţi onorat că pun mai mult preţ pe tine decât voi pe ei. Aşadar rămâne cum am spus.

—Şi eu cer libertate pentru libertate.

—Adineauri m-aş fi învoit; acum însă mi-am mărit pretenţiile. Old Shatterhand nu lasă nepedepsit pe nimeni care îşi bate joc de el. Ei, da ori ba?

—Nu.

—Bine. Domnule Perkins, eşti gata?

—Gata.

Apăsai pe trăgaci, glonţul porni şi găuri punga.

—Stai, nu mai trage!

—Îmi dai totemul?

—Da, dar n-am pe ce să-l zugrăvesc.

—Ştiu că la voi e obiceiul să vă crestaţi semnele într-o bucată de piele şi să le mânjiţi cu vopsea roşie. Aşa ceva n-avem la îndemână, de aceea o să-ţi dau hârtie şi creion.

—N-am învăţat să scriu după felul albilor şi nu pot să-ţi fac o hârtie vorbitoare[6].

—Nici nu e nevoie, căci nu albii ci războinicii tăi au să o citească. Îţi voi da câteva foi din carnetul meu de însemnări; poţi zugrăvi pe ele cu creionul semnele mult mai lesne decât să le crestezi în piele.

Mă privi îngândurat şi pe chipul lui se ivi o expresie de bucurie pe care, din nenorocire, de-abia mai târziu mi-am putut-o lămuri.

—Bine, fie şi aşa, răspunse el. O să-ncerc, dar cum vrei să scriu cu mâinile legate?

—O să ţi le dezlegăm pentru timpul cât vei scrie.

Nu mă mişcai de lângă el, ca să împiedic o încercare de fugă din partea lui. Ţinu cam mult până să isprăvească, pe urmă îmi întinse hârtiile fără să spună un cuvânt.

Trebuia acum să examinez cu mare luare-aminte totemul, căci un singur semn pe care nu l-aş fi înţeles ar fi constituit o mare primejdie pentru noi. Nu găsii însă nimic care să-mi trezească bănuiala. Erau grupuri, mici de figuri cum fac copiii când mâzgălesc vreo hârtie ca să se joace.

Întâiul grup arăta un om trântit la pământ, legat şi cu nişte pene în vârful capului, deci o căpetenie indiană. Avea pe piept semnele lui To-kei-hun. Lângă el o altă figură care ţinea în amândouă mâinile câte o puşcă. Mâinile erau de o mărime disproporţionată şi deasupra capului se vedea încă o mână. Figura închipuia pe Old Shatterhand, adică pe mine.

De o parte şi de alta, încă două figuri; una purta o căciulă înaltă şi rotundă; ăsta era Djafar. Cealaltă era desenată numai printr-o pereche de cizme şi vroia să spună că e tot un alb. Totul se explica astfel: Old Shatterhand, Djafar şi încă un alb făcuseră pe To-kei-hun prizonier.

Cam în acelaşi fel erau şi celelalte grupe care

[6] Astfel numesc indienii scrisorile noastre.

închipuiau învoiala pe care o făcusem cu el. Fireşte că se cerea multă agerime ca să pricepi ce vrea să spună, dar o dată descifrat primul grup, celelalte mergeau lesne! Nu văzui însă nimic care să-mi dea de bănuit. To-kei-hun tăcea şi aştepta să vadă ce o să spun.

—Sunt mulţumit de totem, îi zisei eu. Vom lega pe căpetenia comanşilor pe calul său şi vom porni după ei la Makik-Natun. Poate că-i ajungem din urmă.

—N-o să-i ajungi, fiindcă au cai buni şi sunt grăbiţi.

—La început au s-o lase mai domol, ca să te aştepte pe tine.

—N-au să m-aştepte. Ştiu că-mi place să rămân în urmă. Nu vei putea vorbi cu ei înainte de a ajunge la Makik-Natun.

Felul deschis cum îmi vorbea era cam neobişnuit, totuşi n-aveam nici un motiv să mă îndoiesc de adevăr.

—Atunci trebuie să ne grăbim, spusei eu. Vreau să-i văd chiar astăzi, dacă se poate, pe prizonieri liberi şi nădăjduiesc să vorbesc încă înainte de a se înnopta cu războinicii comanşilor.

Perkins încălecă pe calul indianului şi-l luă pe acesta pe cal în faţa lui, pe urmă căutarăm urmele lăsate de comanşi ca să-i putem ajunge mai repede. Când dădurăm de ele, văzurăm că goniseră într-adevăr pe cât le era cu putinţă, aşa că To-kei-hun nu minţise. Perkins mergea înainte, eu şi Djafar după el, deoarece voiam să-l am în faţa ochilor tot timpul.

Persanul îmi vorbea despre întâmplarea din ziua asta şi despre speranţa noastră de a-i putea elibera pe prizonieri.

—Căpetenia pricepe englezeşte, îmi zise el într-un rând şi n-ar trebui să audă ce vorbim. N-ar fi mai bine să ne slujim de o altă limbă?

—De ce nu! Dar de care?

—Deoarece eşti Kara Ben Nemsi şi ştii arăbeşte, să vorbim în limba asta.

—Am putea vorbi şi în persană, dacă vrei.

—Cum, cunoşti persană?

—Destul de binişor. În orice caz atât cât să ne putem înţelege.

Ce bucurie pe el când află că poate vorbi în limba lui maternă! Parcă era alt om! Îmi povestea cu însufleţire despre ţara lui şi de situaţia de acolo. Aşteptam să aducă vorba şi despre el; nu o făcu însă şi, părând că înţelege curiozitatea mea, zise în cursul convorbirii:

—Aştepţi să auzi ceva şi despre mine, dar ce aş putea spune când mă aflu într-o ţară străină, unde nu reprezint nimic?

Şi fiindcă nu-l întrerupsei cu vreo observaţie, urmă:

—Tot ce pot să-ţi spun e că mă aflu sub protecţia domnitorului ţării mele. E prieten al culturii apusene şi trimite uneori şi câţiva din supuşii săi mai tineri în Occident ca să dobândească cunoştinţe europene.

—Bineînţeles că alege numai pe cei mai talentaţi.

—Old Shatterhand poate spune şi cuvinte măgulitoare! După cum îţi spuneam, ochii domnitorului meu s-au oprit cu bunăvoinţă şi asupra mea şi am fost trimis la Stambul, Paris şi Londra, în Anglia am stat chiar mai mult timp. Ai auzit, poate, că nu de mult şahul Persiei a fost la Londra?

—Da, am citit în gazete.

—Pe când se afla în capitala Angliei şi-a adus aminte şi de mine şi mi s-a dat ordin să apar înaintea lui. Urmarea acestei audienţe a fost că am primit poruncă să vizitez şi Statele Unite. Când am venit încoace, nu bănuiam că voi avea fericirea să cunosc aici pe curajosul Kara Ben Nemsi, despre care mi-a vorbit atât de mult Hagi Halef Omar. Şi nici prin vis nu mi-ar fi trecut că tocmai lui voi datora libertatea şi salvarea vieţii mele. Văd că e foarte primejdios să călătoreşti prin ţinuturile astea. La început nici nu-mi venea să cred că ar fi cu putinţă aşa ceva. Oare când vom ajunge dincolo de prerie va fi mai bine?

—Dimpotrivă, în munţi e şi mai primejdios.

Începu să mă cerceteze despre Vestul Sălbatic şi altele de acestea; despre sine nu mai aminti nimic.

Pentru ce se ferea? Avea vreo misiune secretă? Un persan tocmai aici în America? Sau făcea numai o călătorie de studii ca să-şi îmbunătăţească astfel cunoştinţele de care să se servească pe urmă în ţara lui? Ce rost avea atunci să ţină lucrul acesta în mare taină? Ori poate că o făcea într-adins ca să pară mai interesant? Nu ştiam ce să mai cred. Când un oriental întâlneşte la două mii cinci sute de mile depărtare de ţara lui pe cineva cu care se poate înţelege în limba lui maternă, e o nebunie din partea lui să se arate atât de închis.

Luai hotărârea să nu mai aduc defel vorba despre persoana lui.

IV. SCHIMBUL

Pornirăm în grabă la drum. Urmele comanşilor erau destul de clare ca să nu mai fie nevoie de zăbavă. Se părea că nu se sinchisiseră de lipsa căpeteniei lor, pe care îl credeau în siguranţă.

Mai erau două ceasuri până să se înnopteze, când spusei tovarăşilor mei că am ajuns în apropierea Muntelui Galben.

—Ne ducem de-a dreptul acolo? mă întrebă Perkins.

—Doamne fereşte! Comanşii nu trebuie să dea cu ochii de căpetenia lor până ce nu ne vor preda pe prizonieri şi încă nici atunci, căci nu i-am făgăduit încă să-i dau drumul.

—Au să afle doar că e în mâinile noastre. Cine o să

le-o spună?

—Dumneata, domnule Perkins, i-am răspuns eu foarte serios, deşi făceam numai o glumă.

—Eu? strigă el înspăimântat. Cum adică, să le duc totemul? N-ar putea s-o facă domnul Djafar?

—Nu, căci nu cunoaşte Vestul şi nici pe indieni, pe când dumneata te lauzi că ai destulă experienţă în chestia asta.

—E unul care mă întrece şi ăsta eşti dumneata, domnule Old Shatterhand.

—Eu trebuie să rămân cu căpetenia, nu pot să-l las nici o clipă pe To-kei-hun nepăzit.

—Vezi, aici te-nşeli. Ca să-l păzeşti pe el e de o mie de ori mai uşor decât să te duci să tratezi cu războinicii lui. Mă tem că aş face vreo prostie care să te pună în primejdie.

—Aşa-mi placi! Ai fost şi dumneata o dată sincer. Dar dacă eşti atât de puţin inteligent, cum pot avea încredere să-ţi las în seamă prizonierul?

—Poţi s-o faci fără frică, răspunse el răsuflând uşurat. O să ţi-l predăm la întoarcere tot aşa cum ni l-ai lăsat la plecare.

—Da, da, mă asigură şi Djafar. Nu sunt laş şi nici prost.

Într-adevăr, nu era nici una nici alta şi aveam mai multă încredere în el decât în Perkins. Şi apoi, ce puteam să fac? Unul din noi trebuia să se ducă la indieni cu totemul. Era o mare îndrăzneală şi pentru asta era nevoie de un om foarte curajos. Persanul nu cunoştea locurile şi nici de ce sunt în stare indienii, iar Perkins era un fricos. Eram silit de împrejurări să las pe căpetenie în grija lor.

Ştiam unde sunt mormintele căpeteniilor comanşilor. Muntele Galben avea în partea de răsărit un fel de adâncitură în peretele de stâncă. Mormintele erau în număr de patru şi aşezate unele lângă altele spre miazănoapte. Locul era sterp şi nu creştea nici un fel de

verdeaţă. În fund izvora din stâncă o apă. Aici îşi făceau indienii tabăra.

În apropierea mormintelor nu se vedea nici o vegetaţie, dar de amândouă părţile la poalele muntelui se întindeau tufe dese. Aşadar în adâncitura aceasta a Muntelui Galben se va hotărî soarta prizonierilor. Fireşte că şi viaţa mea atârna de un fir de păr, căci chiar dacă în alt loc indienii ar fi înclinat spre pace, aici, unde erau îngropate căpeteniile lor căzute în luptă, ura împotriva duşmanului şi dorinţa de răzbunare ar fi fost şi mai mare. Locul nu era defel potrivit pentru ce aveam eu de gând; n-aveam însă de ales, căci dacă amânam până ce vor pleca ei de acolo ar fi fost prea târziu.

Ţinându-ne mereu după urmele comanşilor ajunserăm la depărtare de cel mult o jumătate de ceas de Muntele Galben, în partea lui de apus, cotirăm apoi spre miazănoapte, merserăm o bucată de drum paralel cu el şi ne oprirăm în dreptul lui.

— Descălecăm? întrebă Perkins.

— Da, i-am răspuns fără şovăială. Dacă ne-am duce până la poalele muntelui, unde sunt destule tufe şi copaci, s-ar putea să vă zărească vreun indian ascuns în vreo tufă şi să tragă în voi.

— Hm… aşa e.

— Aici însă locul e liber şi puteţi vedea pe oricine s-ar apropia, aşa că de un atac neprevăzut nu poate fi vorba. Chiar de-ar veni mai mulţi deodată, puteţi trage în diferite direcţii ca să-i ţineţi la distanţă. În cel mai rău caz ameninţaţi-i că omorâţi pe căpetenie dacă îndrăzneşte vreunul să se apropie. Eu mă duc acum să vorbesc cu ei; nu vă pot spune dinainte cât voi zăbovi.

— *Well!* Îmi dau seama că ai dreptate, domnule. Rămânem pe loc. Să descălecăm!

Dădurăm şi pe To-kei-hun jos de pe cal, apoi îl legai atât de strâns că mă puteam îndepărta liniştit. Perkins şi Djafar îşi priponiră caii şi se aşezară pe urmă jos lângă prizonier.

—Fiţi cu băgare de seamă, le zisei eu. Nu vă înduplecaţi la rugăminţile sau făgăduielile prizonierului şi nu lăsaţi pe nimeni să se apropie de el.

—Da, da, las' că ştim noi ce avem de făcut. Fii fără grijă, nu ne scapă el nici mort!

Cu toate aceste asigurări ale lui Perkins, nu eram defel liniştit când încălecai şi plecai de acolo.

Până să se întunece nu era mai mult de un ceas şi jumătate. Doream ca în răstimpul acesta prizonierii să fie liberi, dar cum ştiam cât de încet merg la indieni tratativele în astfel de împrejurări, trebuia să mă grăbesc. Pornii în goana calului spre mormintele căpeteniilor, cercetând în drum cu băgare de seamă armele; dacă încercarea mea dădea greş, numai pe ele mă puteam bizui.

Ca să fiu văzut cât mai târziu, mă aţineam tot după tufele de la poalele muntelui. Indienii se aflau în fundul adânciturii lângă izvor, după cum prevăzusem. Numai câţiva din ei stăteau în preajma mormintelor pe care le împodobeau pentru ceremonia de a doua zi, adică îşi înfipseseră suliţele în dreptul fiecăruia dintre ele şi atârnaseră în vârfurile lor talismanele. Caii şi-i lăsaseră să pască pe afară.

Mă zăriră după ce am trecut de colţul stâncăriilor. Un alb în lăcaşul acesta sfânt! Şi încă acum când dezgropaseră securea de război! Era ceva atât de neaşteptat încât, pentru moment, urmă o linişte adâncă. Se stârni pe urmă o gălăgie şi nişte urlete de credeai că se năruie cerul şi porniră toţi spre mine cu armele în mâini.

—Tăcere! răcnii eu. Ascultaţi ce am să vă spun.

În acelaşi timp învârteam puşca deasupra capului ca să sperii pe câţiva care se apropiau să mă înhaţe. Cei atinşi de patul ei începură să zbiere ca nebunii, înghesuindu-se unul într-altul, când un glas tună din mulţime:

—*Uff, uff!* Tăceţi, voi, războinici ai comanşilor!

Marele Manitu ne-a trimis un prizonier de seamă. Acest om e cel mai vestit războinic dintre războinicii albilor. Va muri mâine la stâlpul de tortură împreună cu ceilalţi prizonieri ai noştri.

Îmi aruncai o privire peste capetele indienilor şi atunci i-am zărit în fund pe cei şase prizonieri.

Când gălăgia se mai potoli, bătrânul comanş urmă:

— Nu l-am recunoscut îndată pe acest alb, fiindcă nu e îmbrăcat ca un vânător. Să vă spun acum numele lui: e Old Shatterhand!

— Old Shatterhand... Old Shatterhand! se auzi ca un ecou din toate părţile cu mirare şi ură.

— Da, sunt Old Shatterhand, prietenul şi fratele tuturor indienilor de treabă. Vă înşelaţi dacă credeţi că voi muri la stâlp, căci To-kei-hun, căpetenia voastră, m-a trimis la voi. Am venit ca un sol din partea lui şi cine va cuteza să se atingă de mine va fi aspru pedepsit de el.

Vorbeam atât de liniştit că toţi fură impresionaţi de glasul meu şi se dădură înapoi, şoptind între ei. Drept e că ochii le fulgerau de ură, dar nu îndrăznea nimeni să se apropie. Numai bătrânul făcu un pas înainte şi-mi strigă:

— Zici că te-a trimis To-kei-hun? Minţi!

— Cine poate susţine că Old Shatterhand a minţit vreodată?

— Eu!

— Când şi unde?

— Atunci când ai fost prizonierul nostru şi ne-ai scăpat.

— Tu minţi, nu eu! Ce minciună v-am spus?

— Ne-ai minţit nu prin cuvinte ci prin fapte. Te prefăceai că ne eşti prieten şi te-ai purtat ca un duşman.

— Gura ta e plină de minciuni. N-aveam eu pe feciorul lui To-kei-hun în puterea mea şi nu i-am dăruit viaţa aducându-l apoi teafăr printre voi? Şi care mi-a fost răsplata? M-aţi tratat ca pe un prizonier. A cui faptă era mincinoasă, a mea ori a voastră?

—Ţi-am îngăduit să pleci, dar ai luat şi pe ceilalţi prizonieri cu tine.

—Erau tovarăşii mei şi adunarea voastră le-a redat libertatea.

—Da, pentru că ne-ai silit cu armele tale. Nu poţi fi nici prietenul nici fratele nostru şi nu e adevărat că te-a trimis To-kei-hun.

—Şi totuşi aşa e.

—Cu ce ne poţi dovedi? Cum poate dovedi un şarpe că limba lui nu e veninoasă? Deschide-ţi pliscul ca să vedem dacă te putem crede.

—Mă veţi crede, căci v-am adus totemul lui.

—Totemul lui To-kei-hun! Ştim că a rămas în urmă. Pentru ce trimite un sol şi nu vine singur?

—Fiindcă nu poate. Cine îi ţine locul în lipsa lui?

—Eu.

—Îi poţi citi totemul?

—Da şi eu şi alţi câţiva dintre noi.

—Poftim!

Scosei hârtiile din buzunar şi i le dădui. Le luă şi zise oamenilor săi:

—Împresuraţi pe albul acesta şi nu-l lăsaţi să vă scape. Vrea să ne înșele. Un totem se scrie pe o bucată de piele nu pe un petic de ăsta pe care albii îl numesc hârtie; o hârtie nu poate fi socotită un totem.

Aha, de aceea zâmbise atât de mulţumit To-kei-hun când îi spusesem să şi-l scrie pe hârtie! Deci, totemul acesta nu mă putea salva. Aveam eu alte mijloace de apărare. Întinsei carabina şi strigai cu glas tunător celor ce vroiau să se apropie de mine:

—Înapoi! Auzit-aţi voi de puşca asta fermecată care nu se opreşte decât atunci când îi poruncesc eu? Cine îndrăzneşte să mai facă un pas, e culcat la pământ! Daţi-vă la o parte. Nu vreau să plec, dar mă duc încotro am eu poftă.

Apucai carabina *par pistolet* în mâna dreaptă, aţâţai calul care începu să sară în cerc zvârlind din copite, să-

mi facă astfel loc, şi-l îndreptai apoi spre prizonieri.

Ştiam eu bine ce pot cuteza. Nu era unul printre comanşi care să nu fi auzit de puşca mea „fermecată”. Superstiţioşi cum sunt indienii, credeau că nimeni nu se poate împotrivi unei astfel de arme. Se dădură cu teamă înapoi. Abia după ce trecui prin grămadă, se luară după mine. Numai bătrânul avu curajul să se dea mai aproape şi-mi strigă:

— Ce, vrei să te duci la prizonieri?

— Da.

— Nu se poate!

— *Pshaw!*

Văzând că nu-i dau ascultare, vru să-mi apuce calul de căpăstru.

— Stai pe loc, altminteri punem mâna pe tine! urlă el.

— Încearcă! E cineva care poate opri pe Old Shatterhand?

Îmi strunii calul şi dusei puşca la ochi.

— *Uff, uff!* exclamă el înspăimântat şi pieri în înghesuială.

Un altul în locul meu ar fi fost smuls de pe cal la repezeală şi legat burduf; mie însă nu mi se întâmplă nimic. De ce? Din mai multe motive, întâi: fiindcă ştiau că am fost trimis de căpetenia lor. Al doilea: se temeau de carabina mea. Al treilea: faima de care mă bucuram le vâra frică-n oase. Ceea ce s-ar fi părut o îndrăzneală nemaipomenită la un altul, pentru mine nu însemna altceva decât că ştiu să mă folosesc de împrejurări. Îndreptai iarăşi calul spre prizonieri, de unde se auzi glasul lui Jim, strigând:

— Old Shatterhand! Slavă ţie, Doamne! Ce plăcere!

Tăcui ca să nu-i aţâţ şi mai mult pe comanşi. Descălecai lângă prizonieri şi mă aşezai jos cu spatele rezemat de peretele de stâncă. Indienii făceau un semicerc în jurul meu, dar la distanţă, căci le era frică de carabina pe care o ţineam tot timpul îndreptată spre

ei. Făcui semn bătrânului să se apropie şi-i zisei:

—Să citească fratele meu totemul. Va vedea din el că am venit încoace să scap pe To-kei-hun, căpetenia comanşilor, de la moarte.

—De la moarte? întrebă el speriat. Se află oare în primejdie?

—În foarte mare primejdie chiar. Dacă nu mă întorc până la un timp hotărât, cât numim noi albii, o jumătate de ceas, trebuie să moară.

—*Uff... uff... uff!* se auzi din toate părţile.

Bătrânul se aşeză în faţa mea şi se apucă să descifreze semnele de pe hârtie. Nu-l slăbeam din ochi ca să-i citesc de pe faţă gândurile. Era un om inteligent, poate chiar şiret.

După câtva timp ridică încet capul şi mă privi cercetător. Descifrase primul desen şi pricepuse că, într-adevăr, căpetenia lor se află în puterea mea. Urmă apoi să citească mai departe totemul.

Nici o tresărire pe chipul său. După ce sfârşi, rămase multă vreme pe gânduri, pe urmă se uită la mine cu o căutătură care ar fi trebuit să mă îngrozească dacă n-aş fi fost atât de sigur de mine.

Făcu semn unuia din indieni să şadă lângă el şi începură să vorbească încet între ei, în vreme ce îmi aruncau mereu priviri piezişe. În cele din urmă indianul se sculă şi se amestecă iar printre ceilalţi.

Mie şuşoteala asta nu-mi prea plăcu. Mă aşteptam la izbucniri de revoltă, ameninţări şi când colo liniştea asta! Mai ales că ţinea cam mult. Bătrânul nu zicea nimic, ci căuta mereu întunecat înaintea lui, pe când ceilalţi îl priveau neclintiţi.

În cele din urmă îmi pierdui răbdarea şi-l întrebai:

—Ei, a înţeles fratele meu ce spune căpetenia în totemul său?

—Da.

Se ridică în picioare şi zise celorlalţi:

—S-a întâmplat ceva ce s-ar părea cu neputinţă.

Fraţii mei o vor afla îndată; să nu spună însă nimic şi s-asculte în tăcere. Aşa poruncesc eu în locul căpeteniei.

Se întoarse apoi iar spre mine şi întrebă:

—Old Shatterhand l-a prins pe To-kei-hun?

—Da, i-am răspuns eu fără şovăială.

—Căpetenia a fost cumva rănită?

—Nu.

—Erau şi doi albi de faţă, printre care prizonierul care ne-a scăpat ieri?

—Da.

—Ce i se va întâmpla lui To-kei-hun?

—Dacă nu mă înapoiez după un sfert de ceas, va trebui să moară. Gândeşte-te deci bine la ce-i spune în totemul lui.

—Îmi spune că vrei să-l laşi liber. Ce ceri în schimb?

—Pe aceşti şase prizonieri. Ca să-şi salveze talismanul îmi eliberează prizonierii. Libertatea lui atârnă de bunul plac al meu.

—Aşa e, scrie şi în totem. Dar nu suntem siliţi să ascultăm de el, fiindcă nu e scris pe piele ci pe hârtie. Asta o ştie şi To-kei-hun.

—Atunci va fi omorât.

—Nu va fi omorât. Old Shatterhand e om înţelept, de data asta însă înţelepciunea lui a dat greş.

—Fii sigur că nu!

Spuneam într-adins aşa, că să-i scape vreo vorbă din care aş fi putut înţelege ce are de gând. Şi nu mă înşelasem, căci răspunse:

—Ba da. Old Shatterhand şi-a greşit socoteala şi o să vadă în curând că am dreptate. Aşteaptă niţel să mă sfătuiesc cu războinicii noştri cei mai în vârstă.

—Grăbeşte-te, căci dacă va trece timpul hotărât, căpetenia voastră e pierdută.

Cu toate că-l zoream, alese pe îndelete câţiva dintre comanşi, se aşeză jos lângă ei şi începură să vorbească în şoaptă. Ceilalţi stăteau liniştiţi; privirile de ură pe

care mi le aruncau dovedeau agitaţia în care se aflau.

—E cum ţi-am spus eu, zise în sfârşit bătrânul şi te vei încredinţa tu însuţi în curând.

Nu mai încăpea îndoială că punea ceva la cale. Dar ce? Altceva decât eliberarea căpeteniei nu putea să fie. Dacă reuşea, Djafar şi Perkins vor fi făcuţi prizonieri iar eu biruit aici în lagăr.

Planul — dacă ăsta era — nu era greu de dus la îndeplinire. Bătrânul ştia din totem că To-kei-hun e păzit numai de doi inşi. Din răgazul pe care i-l dădusem înţelese cam la ce depărtare se află prizonierul şi locul era lesne de găsit după urmele pe care le lăsasem eu venind încoace. Totul depindea acum de felul cum vor şti Djafar şi Perkins să se apere şi dacă vor asculta de instrucţiunile mele.

Bătrânul vorbea încet, dar stăruitor, către sfetnici, care nu se puteau stăpâni să nu-mi arunce priviri batjocoritoare. Faptul acesta şi chipul viclean al bătrânului îmi întăreau bănuiala că era într-adevăr după cum presupuneam eu. În timp ce vorbea, bătrânul îşi făcea de lucru cu hârtiile, le despăturea şi le împăturea iar; băgai de seamă că una din ele lipseşte.

Să o fi dat indianului cu care vorbise întâi? Nu i-ar fi fost greu să se apropie de tovarăşii mei, spunând că vine din partea mea.

Mă cuprinse grija. Ştiam câţi inşi erau în tabără, trebuia să-i număr. De jos nu-i puteam număra, de aceea mă ridicai în picioare. Ca să nu priceapă ei ce vreau să fac, băgai mâna în desaga atârnată de oblânc, scosei din ea o bucată de carne uscată, muşcai din ea şi mă apucai să mestec, în vreme ce număram din ochi pe indieni.

Neliniştea de la început, când văzuseră că mă scol de jos, le trecu numaidecât. Un om care mănâncă fără grijă, deşi ştie că se află într-o tabără duşmană, n-avea ce să le dea de bănuit. Numărai la repezeală şi văzui că lipsesc patru din ei şi tânărul indian cu care vorbise mai întâi bătrânul. Plecaseră pe jos sau călări? Probabil

călări, căci nu era timp de pierdut. S-aştept aici ce avea să vină? Pentru nimic în lume! Dacă To-kei-hun scăpa şi dacă îi ieşeam înainte, reuşind să-l împiedic, se mai putea îndrepta greşeala.

Nu lăsasem carabina din mână nici o clipă şi puşca mea cu tragere lungă o aveam tot atârnată în spate; să fi trebuit să le iau acum de jos aş fi atras atenţia indienilor şi bine nu mi-ar fi mers, asta e sigur.

Faptul că bătrânul trimisese numai cinci din oameni după căpetenie mă mai liniştea niţel; în schimb erau destui aici ca să mă ciuruiască cu gloanţe...

Făcu semn la câţiva din ceată să se aşeze lângă el. Cum în momentul acela nu se uita nimeni la mine, sării în şa, dădui pinteni calului şi mă repezii în grămadă. Ştiam că în zăpăceala lor n-au să ştie ce să facă în primul moment, iar până se vor dezmetici ei ca să se ia după mine, eu voi fi departe.

Cinci sau şase se tăvăleau răcnind sub copitele calului, apoi urmă un urlet grozav. Înţelegeam că alergau la cai. Atunci am gonit surul de sub mine şi am ieşit afară la câmp. Dintr-o singură aruncătură de ochi am văzut urmele celor cinci comanşi.

Nu era vreme de pierdut. Calul zbura ca o săgeată. După câtva timp am zărit pe şesul întins gonind spre munte o ceată de călăreţi; aşadar lovitura izbutise. Eliberaseră pe căpetenia lor şi luaseră prizonieri pe Perkins şi pe persan. Aveam acum cinci indieni înainte şi o ceată de peste şaizeci în spate. Totuşi n-aveam ce face. Trebuia să pun cu orice chip iar mâna pe căpetenie şi să-mi scap tovarăşii. Nu mi-ar fi fost greu, dacă aş fi vrut să împuşc pe cei cinci indieni, dar m-am ferit întotdeauna să iau viaţa cuiva, chiar şi în împrejurare atât de serioasă ca aceasta de acum. Caii, fireşte, nu puteam să-i cruţ dacă vroiam să-mi ajung scopul.

Primejdia pentru mine era destul de mare. Nu numai că eram urmărit de o ceată de indieni îndârjiţi, dar aveam şi în faţă cinci inşi voinici şi înarmaţi până în

dinţi. Probabil că îi dăduseră îndărăt şi căpeteniei puşca şi cuţitul său.

Toate aceste gânduri îmi treceau fulgerător prin minte în timp ce galopam prin desiş — căci o apucasem iar pe sub copaci când văzusem pe cei cinci indieni cu prizonierii lor apropiindu-se. Îmi oprii calul în loc şi aşteptai. Vor trece ei oare pe dinaintea mea? Da, veneau de-a dreptul încoace. Pusei carabina la ochi. Le puteam desluşi acum chipurile.

Întâi venea căpetenia călare, cu puşca rezemată pe genunchi. După el trei indieni, apoi alţii doi care duceau de căpăstru calul pe care erau legaţi Perkins şi Djafar. Când ajunseră la vreo patruzeci de paşi de mine apăsai pe trăgaci. Glonţul porni şi nimeri calul căpeteniei. Animalul făcu o săritură în aer apoi se poticni şi căzu grămadă; alte cinci gloanţe şi caii comanşilor se prăbuşiră la pământ. Abia acum m-am uitat după To-kei-hun. Îl văzui căznindu-se să iasă de sub cal şi să-şi scoată piciorul din scară. Puşca îi sărise cât colo. Alţi doi indieni se tăvăleau pe jos, pe când ceilalţi trei se uitau speriaţi spre locul de unde veneau împuşcăturile.

Scosei strigătul de luptă al indienilor şi repezii calul spre ei. Când mă văzură o luară la fugă, ceilalţi doi după ei răcnind. Ca să-i înspăimânt şi mai mult, trăsei încă vreo câteva gloanţe în urma lor.

Şi acu' la căpetenie!

To-kei-hun reuşise să iasă de sub cal şi se ridicase în picioare. Trecui călare pe lângă el şi-l pocnii cu patul puştii în cap; se prăbuşi la pământ şi rămase nemişcat. Alergai la cei doi prizonieri şi le tăiai la repezeală curelele cu care erau legaţi.

—Nici un cuvânt acum, le spusei eu. Nu e timp de pierdut, sunt urmărit de o ceată de indieni. Ridicaţi repede căpetenia pe cal.

Sării în şa, tovarăşii mei îmi întinseră pe To-kei-hun leşinat, îl aşezai de-a curmezişul în faţa mea şi o luarăm în goană peste câmp. Nici nu trecu un minut şi auzii în

urma noastră urletele şi răcnetele indienilor. Întorsei capul şi-i văzui lângă caii împuşcaţi de mine, ai tovarăşilor lor. Cei cinci comanşi pe care îi pusesem eu pe fugă se opriseră undeva mai departe şi urmăriseră de la distanţă ce făceam eu. Indienii ne zăriseră, dar nu numai pe noi, ci şi pe căpetenia lor în braţele mele, ceea ce le mări furia. Cu răcnete grozave se luară după noi.

— Să ştii că ne ajung! strigă Perkins îngrozit.

— Ei aş! Încercai eu să-l liniştesc. Nu-ţi fie frică, îi avem în mână.

— Să dea Dumnezeu, deşi nu prea ştiu cum.

— Să nu ne grăbim aşa. Dimpotrivă, să-i lăsăm să se apropie.

Comanşii erau acum la o depărtare nu prea mare de noi. Cu un glonţ de carabină nu i-aş fi putut ajunge, dar puşca mea cu tragere lungă i-ar fi nimerit cu siguranţă.

Deodată To-kei-hun începu să se mişte. Descălecarăm ca să-i legăm mâinile la spate. Acum îşi venise de-a binelea în simţiri. Văzu pe oamenii săi venind şi începu să se zbată ca să ne ţină în loc. Degeaba.

— Urcă-l pe cal, domnule Djafar şi leagă-l în şa, zisei eu persanului.

— Pentru ce pe cal? întrebă Perkins.

— Ca să vadă ai lui ce ţintă bună e pentru puşca mea.

To-kei-hun înţelese că nu glumesc şi se supuse fără împotrivire. Totuşi zăbovisem destul ca să aibă timp comanşii să se apropie.

— Vai... acum sunt aici... se tânguia Perkins.

— Ba acum au să se oprească, fiindcă o să le poruncesc eu.

Dusei puşca la ochi şi descărcai amândouă gloanţele. Doi din cai se prăbuşiră la pământ trăgând pe călăreţi după ei. Fireşte că nu ţintisem decât în cai. Totuşi ceilalţi indieni nu se opriră din drum. Ridicai acum carabina şi trăsei repede şase gloanţe, unul după

altul. Fiecare din ele doborî câte un cal. De data asta stătură în loc şi ne împroşcară cu înjurături şi urlete. Mă folosii de răgaz şi zisei ameninţător lui To-kei-hun:

—Uită-te la soare şi vezi cât de jos s-a lăsat. Când o apune de tot te împuşc fără vorbă, dacă până atunci prizonierii nu sunt liberi. Old Shatterhand nu jură niciodată. Dar cuvântul acesta al meu e ca şi un jurământ. Nu te mai bizui pe îngăduinţa mea; are şi ea o limită.

Rânji şiret şi răspunse:

—Ştiu eu bine că n-ai s-o faci. Sunt un zălog, un ostatic de preţ în mâinile tale, de care nu te poţi lipsi. Vrei să scapi pe prizonieri şi asta nu se poate decât dacă mă ai în puterea ta. Îmi bat joc de toate ameninţările astea.

Îi râsei şi eu în faţă, zicând apăsat:

—To-kei-hun se crede grozav de deştept şi-şi închipuie că l-a dat gata pe Old Shatterhand cu deşteptăciunea lui. Dar se amăgeşte singur ca un copil neştiutor. Da, într-adevăr, eşti un ostatic de preţ pe care nu-l voi preda decât în schimbul prizonierilor. Ţi-am spus-o şi ţi-o repet: Libertate pentru libertate şi viaţă pentru viaţă! Îmi dai prizonierii, îţi dau şi eu drumul. Nu, înseamnă că le vrei moartea şi vei muri şi tu. Nu sta să chibzuieşti mult căci timpul trece repede. Soarele nu mai are decât să coboare de două palme şi apune. Atunci va apune şi viaţa ta.

To-kei-hun tăcea şi privea posomorât înaintea lui. Când nu mai era decât un minut până să dispară soarele la orizont, Djafar îşi luă puşca şi zise:

—A sosit timpul, domnule Shatterhand. Cine trage, dumneata ori eu?

—Amândoi.

—Nu, toţi trei, adăugă Perkins. Nu vreau să vă mândriţi numai dumneavoastră că aţi scăpat lumea de un ticălos ca asta. Dă semnalul, domnule.

Ridicai şi eu carabina, mă uitai la soare apoi

răspunsei:

— Bine, fie! Ţintiţi la cap să-l nimerim drept în creier. Pe urmă să-i luăm scalpul şi talismanul şi să le dăm lupilor, ca sufletul lui să nu se poată arăta niciodată în veşnicele câmpii de vânătoare.

Când To-kei-hun văzu ţevile puştilor îndreptate spre el, strigă:

— Nu trageţi! Sunt gata să fac ce-mi cereţi.

— Spune războinicilor tăi să dezlege prizonierii şi să le dea înapoi tot ce le-au luat; după aceea să-i trimită încoace. Dacă opresc un singur lucruşor, îţi găuresc ţeasta.

— Dar mă laşi liber?

— Da, dar numai după ce albii îşi vor primi lucrurile şi vor fi printre noi. Vom întări apoi învoiala prin pipa păcii.

— Atunci pot să chem pe unul din războinici ca să le spun ce am hotărât?

— N-ai decât! E chiar mai bine să-l chemi încoace decât să-i strigi de aici ce vrei să-i spui.

Aşa şi făcu. Omul pe care-l chemă veni şovăind. To-kei-hun îi spuse în câteva cuvinte despre ce e vorba. Indianul păru foarte dezamăgit, dar se supuse fără să crâcnească, apoi porni îndărăt la ceilalţi. Ne uitam după el curioşi să vedem ce impresie o să facă vestea pe care le-o aducea.

Se înghesuiau toţi în juru-i şi în curând se făcu o mişcare printre ei, dar nu se auzi nimic, înţelegeau că n-au încotro şi trebuie să se supună poruncii căpeteniei lor. După câtva timp comanşii se dădură în lături şi din mijlocul lor apărură prizonierii călări şi înarmaţi, ducând şi calul lui Perkins de căpăstru. Nici un indian nu-i urma. Cei doi Năsoşi veneau în frunte pe catârii lor şi, când mă văzu, Jim îmi strigă încă de departe:

— Slavă domnului că suntem iar împreună, domnule Shatterhand! Îţi spun drept, e o adevărată plăcere. Şi dacă am uita vreodată ce ai făcut dumneata pentru noi,

să ne mănânce urşii de vii. Tu ce zici, frate Tim?

— *Yes*. Am scăpat de moarte ca prin urechile acului. Dar şi noi, cum dracu' am putut fi atât de proşti să...

— Lasă, domnule Tim, râsei eu, mi s-a mai întâmplat şi mie să mă dau de-a berbeleacul fără să vreau. Vi s-a oprit ceva din lucruri?

— Nu.

— Nimic? Uitaţi-vă bine.

Se dovedi că indienii nu opriseră decât vreo câteva fleacuri de care se puteau lipsi. Ca să le mai cer înapoi, nu făcea să ne pierdem timpul, căci începuse să se întunece.

To-kei-hun fu dezlegat şi dat jos de pe cal. L-am poftit să stea jos, m-am aşezat lângă el şi mi-am umplut cu tutun pipa păcii. A fost de acord cu condiţiile pe care i le pusesem şi am stăruit, mai ales, asupra celei mai importante, adică orice duşmănie dintre noi cei de faţă să piară pentru totdeauna. Trăsei apoi de şase ori din pipă, suflai fumul întâi în cele patru puncte cardinale — sau „cele patru vânturi” după cum spunem noi — apoi unul spre cer şi altul spre pământ şi cerui căpeteniei să facă acelaşi lucru. După ce trase şi el cele şase fumuri, îmi dădu îndărăt pipa, se ridică şi zise:

— Te-am ascultat şi am fumat împreună pipa păcii. Pot pleca?

— Da, eşti liber să te întorci la războinicii tăi.

Făcu doi paşi, se opri, mă privi peste umăr şi spuse zâmbind:

— Old Shatterhand e cel mai şiret dintre albi; cunoaşte toate obiceiurile noastre aproape ca şi noi, dar e un lucru pe care nu-l ştie.

— Care?

— Să-şi dea singur răspunsul.

Plecă.

— Ai auzit, domnule? spuse Jim îngrijorat. Suna ca o ameninţare. Ia trânteşte-i repede un glonţ în cap.

— Nici nu mă gândesc! I-am dăruit viaţa şi eu mă ţin

de cuvânt.

—Vorba e: o să se ţină şi el?

—Treaba lui! Pe mine nu mă priveşte. Avem altele de făcut acum şi mai ales s-o luăm cât mai iute la sănătoasa. Încălecaţi!

—Încotro ne ducem?

—Mai întâi să ne facem repede nevăzuţi, pe urmă vom vedea noi.

Indienii îşi primiră şeful în tăcere şi nici unul nu făcu gestul să ne urmărească. Apucarăm spre apus şi nu ne abăturăm din drum până ce se înnopta. Spusei tovarăşilor mei să se oprească şi le zisei:

—Acum să ne înţelegem asupra unui lucru: Dumneata, domnule Djafar, vrei să te duci în Noul Mexic, nu e aşa?

—Da, răspunse Perkins pentru el. Vroiam să ne ducem de la Beaver-Creek la strâmtoarea Hazel. Ştii unde vine, domnule?

—Da. Am fost şi eu o dată pe acolo.

—Drumul era bine ales?

—Da.

—*Well*. Dar cum acum nu mai suntem la Beaver-Creek ci la Makik-Natun şi mai e şi întuneric; greu ne-am putea descurca.

—Despre asta să n-ai nici o grijă, o să vă duc eu până unde o să vă puteţi găsi singuri drumul.

—Cum, numai până acolo şi nu mai departe?

De data asta luă Djafar cuvântul:

—Se prea poate să ne putem lipsi de spiritul dumitale de orientare, dar nu şi de persoana dumitale, domnule. Gândeşte-te la primejdiile din care am scăpat şi la cele care ne aşteaptă de acum încolo!

—Ştiaţi doar că veţi da de primejdii, domnule Djafar şi eraţi pregătiţi să le ţineţi piept. Ai trei călăuze şi doi servitori cu dumneata, mai pune la socoteală pe cei doi Năsoşi — deci opt bărbaţi voinici care n-au de ce să se teamă. Eu vin singur de la munţii Ventre, am cutreierat

tot timpul ţinuturi care mişună de indieni în revoltă şi tot nu mi-a fost frică de ei.

—Păi dumneata eşti dumneata! N-ai vrea să ne însoţeşti măcar atât până ce vom ieşi din preajma comanşilor?

—Hm! Vezi că nu prea am timp...

—Totuşi te rog din suflet... Drept e că sunt un străin pentru dumneata, fă-o însă de hatârul lui Hagi Halef Omar, al cărui oaspete am fost.

—*Yes,* fă-o, domnule! Se rugă şi Tim, de obicei atât de zgârcit la vorbă. Pot să-ţi dovedesc că avem mare nevoie de dumneata.

—Da? Ei, ia s-auzim dovada, frate Tim!

—Mai lesne nici că se poate. Să luăm, de pildă, pe străinul ăsta, servitorii săi şi călăuzele. Cinci bărbaţi voinici şi neînfricaţi. Ei şi? Aşa e că au căzut în mâinile indienilor?

—Am văzut şi eu.

—Recunoşti, deci, că au nevoie de ajutorul cuiva?

—Vă au pe dumneavoastră.

—Pe noi? *Pshaw!* Cei doi Năsoşi! Până acum ne închipuiam că e ceva de capul nostru, dar văd că ne-am înşelat. Am căzut ca nişte copii fără minte în mâinile indienilor. Şi noi să fim ocrotitorii gentlemenilor ăstora? Aida de! Fără dumneata am fi fost mâine schingiuiţi la stâlpul de tortură până ne-am fi dat sufletul, dovadă că avem mare nevoie de un Old Shatterhand. Am, ori nu dreptate?

—Dar bine, Tim, strigă frate-său uluit, ce s-a întâmplat cu tine? De când te cunosc n-ai spus atâtea cuvinte în şir.

—*Well!* Nu crede că mi-a fost uşor. Mai bine mă iau la trântă cu un urs cenuşiu decât să ţin o cuvântare de asta. Am crezut însă că e nevoie s-o fac. Dumneata ce zici, domnule Shatterhand?

Djafar împreună cu ceilalţi repetară rugămintea, aşa că a trebuit să primesc.

—Bine, le-am răspuns eu, vă fac pe plac şi vă însoţesc până la hotarul Noului Mexic, dar cu o condiţie.

—Care? întrebă Jim.

—Să mă ascultaţi în totul şi să nu mai întreprindeţi nimic fără ştirea mea.

Jim se cam codea cu răspunsul, dar Tim strigă cu însufleţire:

—Mai încape vorbă! Când avem pe Old Shatterhand printre noi, toţi trebuie să se supună ordinelor lui.

Djafar se învoi, fireşte, fără să stea o clipă la îndoială; cei doi servitori n-aveau nimic de zis; Perkins se ştia vinovat şi tăcu; cei doi *scouts* erau oameni simpli şi fură foarte mulţumiţi că li se lua orice răspundere. În cele din urmă Jim primi şi el, făcând însă următoarea observaţie:

—N-am nimic împotrivă, totuşi trag nădejde că dacă o fi ceva important ni se va cere şi nouă părerea.

—Nici nu mai era nevoie s-o spui. N-am defel intenţia să mă port ca un tiran; suntem toţi egali, dar cred că e mai bine ca, în caz de primejdie, să fie unul singur care conduce. M-am propus pe mine, recunosc însă că fiecare din dumneavoastră are acest drept. Vrei să fii dumneata conducătorul, Jim?

—Foarte mulţumesc, domnule! Nu mă vâr eu în bucluc; credeam numai că am şi eu gură ca să spun când şi când un cuvânt. Şi zici că poţi nimeri drumul chiar pe întuneric?

—Da.

—Vom călări toată noaptea?

—Nu vă pot pune la o încercare atât de grea. Aţi fost legaţi şi, probabil n-aţi prea putut dormi.

—N-am închis ochii o clipă, aşa că tare aş vrea să trag un pui de somn. Măcar un ceas, două..

—Ba şi mai mult. Mergem numai până ce ne vom îndepărta atât cât să nu ne mai poată ajunge mâine comanşii, pe urmă facem popas.

—Ce adică, crezi că nu ne vor lăsa în pace cu toate

că ai fumat pipa păcii cu, ei?

—Da. Ultimele cuvinte ale căpeteniei erau o ameninţare.

—Mi-am închipuit eu. Zicea că e ceva ce nu ştii. De-am ghici ce să fie asta!

—Nu trebuie să ghicesc, fiindcă ştiu. Am fumat din calumetul meu şi nu din al său.

—E vreo deosebire?

—La drept vorbind n-ar trebui să fie. Între oameni cinstiţi n-are a face dacă e pipa cuiva sau a altuia. Când însă indianul plănuieşte o trădare nu se slujeşte de a lui, ci de a adversarului ca să aibă pe urmă un pretext că învoiala nu-l priveşte.

—Aha, asta vroia să spună! Păi de ce nu te-ai gândit mai dinainte?

—Ba m-am gândit.

—Atunci de ce nu i-ai cerut pipa?

—Fiindcă tot nu mi-ar fi dat-o şi ar fi căutat fel de fel de pretexte ca să câştige timp.

—În vremea asta s-ar fi întunecat şi n-am mai fi putut vedea ce fac oamenii săi. Aceştia s-ar fi apropiat pe furiş de noi, ne-ar fi împresurat şi ar fi dat buzna peste noi. Ca să nu mă expun la un atac, nici n-am mai încercat să-i cer pipa, căci tot degeaba ar fi fost.

—Aşa că acum ne va urmări cu siguranţă.

—Fără-ndoială. Dar nu ne va găsi, căci ne vom îndepărta atât ca să nu mai dea mâine de urmele noastre. Îi vom atrage pe un drum greşit. Strâmtoarea Hazel, ţinta noastră cea mai apropiată, se află la miazănoapte de aici, noi vom lua-o însă spre răsărit, vom merge până ce vom da de teren pietros şi vom coti spre miazănoapte.

—*Well!* Bună idee, domnule! Comanşii au să ne urmărească la răsărit şi când nu vor mai vedea urmele, vor crede că ne-am dus mai departe spre răsărit şi au s-o ia într-acolo, aşa că am scăpat de ei. Adevărat că eşti omul care ne trebuie. Treci aşadar în fruntea noastră şi

du-ne unde pofteşti. Acu' hai s-o ştergem!

—Ai dreptate. Indienii au văzut că am luat-o spre miazănoapte şi s-ar putea să ne urmărească, măcar o bucată de drum.

—Tot ce se poate, deşi n-ar avea ce să ne facă, fiindcă i-am simţi venind.

Iată-mă acum călăuza tovarăşilor mei. Călărirăm până pe la miezul nopţii tot către răsărit, apoi cotirăm, făcând un unghi, spre miazănoapte.

Eram încredinţat că a doua zi pe la ceasurile unsprezece, când vor ajunge aici, nu vor mai găsi nici o urmă de-a noastră şi nici prin gând nu le va trece încotro ne-am dus.

După încă vreun ceas de drum, făcurăm popas. Toţi erau frânţi de oboseală şi ştiam că vor adormi numaidecât. Am rânduit numai de formă schimburile şi am luat asupra mea întâia veghe. Dar când, după două ceasuri, veni rândul schimbului, rămăsei tot eu de santinelă până dimineaţă. Îi sculai pe toţi în zori, ca să ne vedem de drum. Îmi erau recunoscători că îi lăsasem să se odihnească.

Djafar se aprovizionase din belşug cu de-ale mâncării, dar o mare parte din merinde i-o luaseră comanşii. Aveam însă de ajuns deocamdată, aşa că nu era nevoie să ne mai pierdem timpul cu vânatul. Îmbucarăm ceva la repezeală şi pornirăm mai departe.

Aseară călărisem singur înaintea celorlalţi fără să iau parte la ce vorbeau ei, mai ales că trebuia să-mi încordez toată atenţia la stelele de pe cer, care îmi slujeau de călăuză. De altminteri nici nu era nevoie să aud ce-şi spun, căci nici nu m-aş fi luat după părerile lor. Acum, însă, zisei la un moment dat lui Perkins, care călărea alături de mine:

—Cum se face că, deşi îţi spusesem să-l supravegheaţi bine pe To-kei-hun, l-aţi lăsat să vă scape?

—Ştiam eu că o să-mi faci imputări, domnule

Shatterhand, zise el cu ciudă.

—Vrei să spui că nu le-ai meritat?

—Hm! Lesne ţi-e să vorbeşti, dar dacă erai în locul nostru ai fi păţit la fel.

—*Pshaw!* Eraţi la loc deschis şi puteaţi foarte bine să culcaţi la pământ cu un glonţ pe oricine s-ar fi apropiat. Prizonierul era legat, deci îl aveaţi în mână. Când colo îl întâlnesc liber şi pe dumneavoastră legaţi. Şi cine reuşise să vă tragă chiulul? Câţiva păcătoşi de comanşi pe care îi puteaţi curăţa la repezeală. Şi nici măcar de atât nu era nevoie. Să le fi arătat numai puştile, că nu mai îndrăzneau ei să se apropie.

—Păi li le-am arătat...

—Şi totuşi s-a întâmplat ce s-a întâmplat!

—Afurisita aia de hârtie e de vină.

—Aha, mi-am închipuit eu!

—Comanşii ne-au păcălit cu ea. Când le-am strigat să stea că tragem, au descălecat la o bătaie de puşcă şi unul din ei flutura o hârtie în mână. Ne-a strigat că „hârtia asta vorbitoare” a fost scrisă pentru noi şi au fost trimişi încoace cu ea.

—Şi l-aţi crezut?

—De ce nu? Ne-a spus că dumneata te afli la prizonieri care vor fi liberi îndată ce le vom preda pe To-kei-hun. Toate astea stăteau scrise pe hârtia aia — ziceau ei. Trebuia, vezi bine, s-o citim, de aceea i-am lăsat să se apropie.

—Cum aţi putut face o astfel de nesocotinţă? Era de ajuns să vină unul singur să vi-o aducă, pe ceilalţi trebuia să-i ţineţi la distanţă.

—Ai dreptate, dar cine se mai gândeşte la aşa ceva când ticălosul îţi arată negru pe alb? Am luat hârtia din mâna lui şi tocmai vroiam s-o citesc când au năvălit cu toţii peste noi. Nici n-am avut când să ne apărăm. Cel dintâi lucru pe care l-au făcut apoi a fost să dezlege pe căpetenia lor.

—Cred şi eu! Te-aş ruga însă ca atâta timp cât veţi

mai fi sub conducerea mea să-mi asculţi ordinele şi să nu mai faci după capul dumitale.

Mormăi ceva în barbă şi se îndepărtă. Nici celorlalţi nu prea le era la îndemână. Se simţea fiecare vinovat de ceva şi se fereau să nu aduc vorba despre greşelile lor şi să le fac imputări. Aş putea zice că mă ocoleau. Numai Djafar veni de câteva ori şi-mi cită câteva pasaje frumoase din Hafis. Nu lăsa cartea din mână şi adeseori era atât de cufundat în citit încât rămânea în urmă. Trebuia să-l strig mereu ca să nu se răzleţească de noi. La amiază făcurăm un popas de două ceasuri ca să se mai odihnească niţel caii şi pe înserate ne făcurăm tabăra de noapte lângă o apă stătătoare, singura în ţinutul acela. Chiar dacă nu puteam bea noi din ea, aveau măcar cu ce-şi potoli caii setea.

De astă dată am orânduit astfel schimbul ca să pot dormi şi eu, căci aveam mare nevoie de somn după o noapte nedormită şi o zi întreagă de drum.

De altfel am fi putut fi chiar în astă seară la strâmtoarea Hazel, dar, deoarece fuseserăm nevoiţi să facem un ocol atât de mare, nu puteam ajunge decât a doua zi pe la amiază.

Până să ne instalăm noi tabăra, se întunecase de-a binelea, aşa că nu mai avui timp să cercetez niţel locul unde ne aflăm. Totuşi eram încredinţat că nu mai era nimeni pe-aproape.

A doua zi dimineaţa îmbucarăm ceva la repezeală. Caii păscuseră toată noaptea şi se săturaseră de apă. Murgul meu mai smulgea şi acum câte o mlădiţă fragedă. Mă dusei la el ca să-i strâng niţel chinga şi pe când mă aplecai privirea mea căzu asupra tufei din care ronţăia. Băgai de seamă că nu de mult trecuse cineva pe acolo. Mă dusei de la tufă la tufă şi văzui urme de copite.

—Ai pierdut ceva, domnule? mă întrebă Jim. Să-ţi ajutăm la căutat?

—N-am pierdut nimic, dar am găsit ceva.

—Ce?

—Urme. Nişte călăreţi au trecut ieri pe-aici.

—Călăreţi, zici? După ce cunoşti?

—Uită-te la crengile astea rupte. Cercetă şi el, apoi zise:

—Ai dreptate, domnule Shatterhand. Văd însă o deosebire.

—Care?

—Pe alocuri crengile sunt rupte mai de mult, probabil că de caii noştri când am trecut aseară, iar cele proaspete de azi-dimineaţă, tot de la caii noştri. Aşadar nu poate fi vorba de alţi călăreţi.

—Şi totuşi eu am dreptate. Ia te uită bine la crenguţa asta. Cine se pricepe ar putea să jure că a fost ruptă mai de mult, fiindcă locul unde e ruptura pare mai negricios.

—Ar trebui atunci să se vadă urmele de copite şi de paşi omeneşti.

—Vor fi fost, dar s-au amestecat cu ale noastre. Şi chiar de n-ar fi aşa, urmele de ieri nu se mai pot cunoaşte astăzi, doar dacă s-ar fi întipărit în pământul jilav de la malul apei. Hai să vedem!

De-abia ne apropiarăm de iaz şi se auziră exclamaţii de uimire din toate părţile. Dădurăm într-adevăr de urme de copite şi de paşi omeneşti. Oamenii purtau mocasini şi caii erau nepotcoviţi.

—Indieni, ăştia au fost indieni! strigă Jim. Tu ce zici, frate Tim?

—*Yes*, încuviinţă Tim, aplecându-se ca să cerceteze mai de aproape urmele.

—Şi încă mulţi, foarte mulţi, adăugă Jim. Ce părere ai dumneata, domnule Shatterhand?

—Într-adevăr, puţini n-au fost. Păcat că am sosit aseară prea târziu, altminteri le-am fi putut număra.

—Acum nu se mai poate?

—Greu! Socot că au fost peste treizeci.

—Oare cine să fi fost?

—Comanşi, fireşte, căci alţii nu se află în momentul de faţă prin părţile acestea.

—Vor fi fost ai noştri, vreau să spun To-kei-hun cu ceata lui.

—Hm! Tot ce se poate, dar numai în cazul când nu ne-ar mai fi urmărit, ci ar fi pornit îndată după noi spre strâmtoarea Hazel.

—Ce să caute acolo?

—Asta mă întreb şi eu. Era vorba ca să rămână la mormintele căpeteniilor, unde avea să aibă loc dansul războinic şi restul ceremoniei obişnuite. Despre strâmtoarea Hazel nici pomeneală.

—Atunci vor fi fost alţi indieni?

—Probabil. A, dar ia stai, mi-a venit ceva în gând! Se poate să fi aflat de la cineva despre planul nostru.

—Nu putea s-o afle decât de la unul din noi.

—Desigur.

—Nu cred că a făcut cineva prostia să le spună.

—O, cât despre prostii, s-au făcut destule… Vorbit-a careva din prizonieri în faţa paznicilor despre strâmtoarea Hazel?

—Doamne fereşte! zise în grabă una din călăuze.

Servitorii tăgăduiră şi ei.

—Nici dumneata, Jim?

—Eu? ripostă acesta cu indignare.

—Sau poate Tim?

—*No!* răspunse scurt Năsosul.

—Şi-apoi, adăugă Jim, n-am ştiut încă nimic despre planul acesta, ci am aflat de el de-abia după ce am scăpat din mâinile comanşilor.

—Atunci se poate ca Djafar să fi vorbit ceva despre asta cu Perkins pe când îl păzeau pe To-kei-hun.

—Ce-ţi închipui, domnule! strigă cu însufleţire Perkins. Doar n-oi fi atât de nebun să le arăt chiar eu afurisiţilor ăstora de indieni drumul.

—Avem deci de-a face cu altă ceată de comanşi. De unde veneau nu putem cunoaşte de pe urme, căci s-au

şters. Nu ne rămâne decât să aflăm încotro s-au dus, dar şi asta ne va fi greu dacă nu chiar imposibil de aflat.

Ocolirăm într-un cerc destul de mare locul, dar n-am găsit însă nimic care să mă pună pe vreo urmă. Sigur era că fuseseră pe-aici indieni, n-aveam însă nici un motiv să credem că s-au îndreptat tocmai spre strâmtoarea Hazel. Tot ce puteam face era să fim cu mare băgare de seamă şi altceva nimic.

Lăsarăm în urmă iazul şi ieşirăm la un şes care se întindea până la strâmtoarea Hazel, adică „strâmtoarea alunilor”, cum i se zicea din pricina tufelor de aluni care creşteau acolo. Tufele, mai bine zis pomii, erau atât de înalte şi dese încât se putea foarte bine ascunde o ceată mare de călăreţi sub ele şi în desişul lor.

V. SE IVESC NOI PIEDICI ÎN CALE

Până la amiază nu dădurăm de nici o urmă de om sau de animal, ceea ce linişti pe tovarăşii mei, dar nu şi pe mine. Mă rodea o bănuială pe care nu puteam să mi-o scot din cap. La întrebarea mea dacă vorbise vreunul din ei despre „strâmtoarea alunilor”, Perkins prea negase cu aprindere, pe când Djafar tăcuse încurcat. Asta îmi dădea de gândit. Dacă scăpaseră vreo vorbă, nu mai încăpea îndoială că To-kei-hun ne-o luase înainte ca să ne aştepte acolo. Cunoşteam foarte bine locul cel mai potrivit pentru o pândă şi m-am hotărât să mă duc, mai întâi singur, în iscodire.

Când începu să se zărească alunişul, amânai însă pentru mai târziu ce aveam de gând, căci ne mai rămânea un ceas de drum până să ajungem la strâmtoare.

La început tufele erau răzleţe, pe urmă se îndeseau din ce în ce, ca să formeze apoi un gard care mărginea, pe amândouă părţile, o trecătoare îngustă prin care curgea un pârâu. Mai dăinuiau încă poteci de pe urma bizonilor, pe care un om călare avea posibilitatea să treacă foarte bine.

Cu siguranţă că aici ne-ar fi putut pândi To-kei-hun, dacă avea într-adevăr de gând să o facă. Ne puteam pomeni pe neaşteptate înconjuraţi de indienii ascunşi în desiş, doborâţi la pământ sau împuşcaţi de-a dreptul pe cai.

După părerea mea, deci, n-aveam de ce ne teme deocamdată. Primejdia era după ce vom intra în strâmtoare sau ne vom afla în apropierea ei. Totuşi îmi încordai atenţia de cum ajunserăm la cele dintâi tufe şi nu puteam vedea ce se petrece îndărătul meu. Atrăsesem atenţia camarazilor mei asupra primejdiei în care ne aflăm şi lăsasem pe fiecare să-şi poarte de grijă.

Înaintam în tăcere. Pământul jilav înăbuşea zgomotul copitelor şi numai arareori se auzea foşnetul unei ramuri atinse în treacăt. Privirea şi auzul mi-erau încordate la culme, aşa că îmi ajunse deodată la urechi un ţipăt care se auzea înfundat din pricina depărtării şi a tufişului.

—St, tăcere! spusei, oprindu-mi calul. De data asta se auzi desluşit în urma noastră:

—Faryahd... farya...

Cuvântul înseamnă în limba persană „ajutor”. Ştiut e că omul când se află în primejdie, fie chiar în ţară străină, se slujeşte de limba sa maternă.

—Dumnezeule, unde e domnul Djafar, că nu-l văd! strigai eu înspăimântat.

—A rămas iar în urmă, răspunseră ceilalţi.

—Credeam că e îndărătul meu, zise Perkins, care venea după ei.

—Nesocotitul! E în mare primejdie... cerea ajutor... Trebuie să mă duc să-l scap.

—Şi noi ce facem? întrebă Jim. Să stăm şi să te aşteptăm?

—Nu se poate. Dacă indienii sunt ascunşi pe aproape şi ne pândesc? Veniţi cu mine.

Pornirăm cât mai repede ne îngăduia desişul; ajunserăm însă prea târziu. Pe locul unde se răreau tufele văzui, pe urmele lăsate de noi, pământul răvăşit.

—Aici au dat năvală indienii peste Djafar şi l-au târât cu ei, zisei eu. A, uite nişte urme care duc în tufiş. Sunt urmele unui cal şi a trei oameni care purtau în picioare mocasini.

—Aha, trei au fost! Nu se putea să nu-l biruiască, mormăi Jim.

—Erau puşi, probabil, să pândească sosirea noastră. Pe noi nu ne puteau ataca, fiindcă eram prea mulţi, dar cum Djafar rămăsese singur în urmă, s-au gândit să pună mâna pe el.

—Ticăloşii! Şireţi ai dracului!

—Dimpotrivă, nişte dobitoci, căci prin asta s-au trădat. Acum sunt aproape sigur că e vorba de To-kei-hun şi oamenii lui. Li se poruncise, desigur, că îndată ce ne vor zări venind, să dea de veste căpeteniei. În loc să asculte de poruncă, au rămas pe loc ca să-l prindă pe Djafar, crezând că fac cine ştie ce ispravă.

—Şi acum ce e de făcut?

—Trebuie să-l scăpăm.

—Bine, bine, dar cum? Atacându-i pe indieni făţiş?

—Dacă nu s-o putea altfel. Dar poate că izbutim prin vreun şiretlic. În amândouă cazurile trebuie să aflăm mai întâi unde sunt ascunşi comanşii.

—O să mă duc eu cu frate-meu să-i căutăm. Tu ce zici, frate Tim?

—*Yes.*

—Nu, nu dumneavoastră, ci eu. E neapărată nevoie să rămâneţi aici. Sunt sigur că îndată ce va afla To-kei-hun de prostia care au făcut-o oamenii săi, va bănui că, văzând lipsa lui Djafar, ne vom întoarce din drum. Va

trimite deci pe câţiva din ai lui să vadă unde ne aflăm. Dacă vin încoace, puneţi mâna pe ei, dar, fără zgomot. Armele şi calul mă stânjenesc, de aceea le las aici. Păziţi-le însă ca ochii din cap.

Schimbul acesta de cuvinte se făcuse în mare grabă, căci nu era timp de pierdut. Poate că reuşeam să dau de cei trei comanşi cu prizonierul lor înainte de a fi apucat ei să ajungă în tabără. Mi-ar fi atunci foarte uşor să li-l smulg din gheare.

Lăsai deci armele în grija tovarăşilor mei şi mă luai după urmele lăsate de cei trei indieni. Ştiam că erau nevoiţi să facă un ocol până la tabără, ca să nu se întâlnească nas în nas cu noi. Dacă îl făceam şi eu, nu-i mai puteam ajunge. Mă hotărai deci să scurtez din drum. Mă ţinui la început după urmele lor o bucată de cale, ca să-mi dau seama cam cât de mare ar fi înconjurul pe care-l făceau, pe urmă intrai de-a dreptul în desiş. Trebuia să lucrez la repezeală şi cu mare băgare de seamă, ca să nu mă simtă.

Am mers astfel vreo cinci sute de paşi, apoi am dat iar de urme. Scurtasem deci o mare parte din drum şi mă aflam, probabil, în apropierea comanşilor. Şi chiar în momentul acela am auzit înaintea mea un zgomot. Ascultai, zgomotul se îndepărtă. Oare să fi trecut pe aici cei trei indieni care îl duceau pe Djafar? Am pornit în vârful picioarelor după ei, dar a trebuit să mă opresc în curând, căci se auzea un glas exclamând:

— *Uff!* De ce veniţi din partea asta şi nu...

Glasul se opri brusc. Îl recunoscui; era al lui To-kei-hun.

— Da, venim din stânga, răspunse cineva, şi-ţi aducem un alb.

— *Uff!* Păi ăsta e ăla care a dispărut atunci din mijlocul nostru. Daţi-l jos de pe cal şi legaţi-l zdravăn să nu fugă. Unde l-aţi prins?

— Mergea în urma lui Old Shatterhand.

— Cum în urma lui?

—L-am văzut pe Old Shatterhand venind; ăsta era cu albii ceilalţi, dar rămăsese singur mai în urmă. Am aşteptat până a ajuns în dreptul nostru şi am pus mâna pe el.

—*Uff!* Unde dracu' vă sunt minţile! S-a dus pe copcă tot planul nostru. Old Shatterhand ne scapă iar. Ce treabă aveaţi cu albul ăsta? Nu v-am spus eu că îndată ce-i veţi vedea pe albi venind, să alergaţi încoace să-mi daţi de veste? Trebuiau să treacă negreşit pe aici şi ne cădeau toţi în palmă, căci habar n-aveau că-i pândim. Acum au aflat-o.

—De la cine? încercă omul să se apere.

—De la voi. Au băgat de seamă că albul lipseşte şi au stat în loc să-l aştepte. Când au văzut că nu mai vine, s-au întors îndărăt şi au dat de locul unde l-aţi înhăţat voi. S-a zbătut ori nu?

—Da, a dat din mâini cât a putut, dar i-a fost degeaba.

—Au rămas însă urme de luptă, pe care nu se poate să nu le vadă tovarăşii săi.

—Ne-am dat osteneala ca să nu se bage de seamă.

—*Pshaw!* Lui Old Shatterhand nu-i scapă nimic. Acu' sunt preveniţi şi nu o să-i mai putem prinde. Duhul rău v-a insuflat pesemne gândul ăsta afuirisit. Drept pedeapsă aţi merita să vă iau talismanele.

Urmă o tăcere; chibzuia probabil ce e de făcut. Numai câteva tufe mă despărţeau de ei. Să fi sosit numai cu puţin înainte, mă întâlneam cu cei trei care îl aduseseră pe Djafar şi l-aş fi putut elibera.

În acel moment am auzit iar glasul căpeteniei zicând:

—Aşa e că nu vine nimeni? Old Shatterhand a prins de veste şi ne scapă iar. Omul ăsta e mai şiret decât toate vulpile savanei la un loc. Tot e bine că-l avem pe albul ăsta. O să plătească el pentru toţi când o să moară la stâlp, îndată ce vom ajunge la mormintele căpeteniilor. Acum trebuie, înainte de toate, să ştim

unde sunt albii.

—Mă duc eu să-i caut, zise unul din ei. Rog pe To-kei-hun să-mi îngăduie...

—Nu, mă duc chiar eu, îi curmă el vorba. Să fiţi toţi cu ochii în patru pe timpul cât voi lipsi. Old Shatterhand o să trimită şi el iscoade să ne caute, mai mult încă, va porni el însuşi. Dacă suntem cu băgare de seamă, ne cade în palmă. Eu plec iar voi...

Nu mai stătui s-ascult, căci n-aveam o clipă de pierdut.

Îmi făceam următoarea socoteală: To-kei-hun vroia să ne spioneze; rămânea acum de ştiut în ce direcţie o va lua. Presupunea că am să fac şi eu acelaşi lucru şi-şi punea deci aceeaşi întrebare. Era de la sine înţeles că nu voi porni la întâmplare ci voi căuta urmele lăsate de cei trei care îl răpiseră pe Djafar. Aşa trebuia să-şi fi spus el şi nu se putea să nu treacă prin dreptul meu. Vroiam cu orice preţ să pun mâna pe To-kei-hun, dar asta nu puteam s-o fac aici; era prea aproape de ai lui şi la cel dintâi strigăt pe care l-ar fi scos îi săreau în ajutor. Mă înapoiai deci pe unde venisem până la un loc de unde nu putea fi auzit.

Stăteam liniştit şi-l aşteptam. Se scurseră cinci minute, zece — tot nu venea. Să o fi luat pe altă parte? Nu era de crezut. Un războinic bătrân şi cu experienţă că el nu se putea să nu-şi facă aceeaşi socoteală pe care mi-o făcusem eu. Poate că mai avea de dat ceva porunci. Mai aşteptai deci alte cinci minute şi, fiindcă tot nu se arăta, începui să mă îngrijorez. Spusese doar: „Acu' mă duc...” şi nu era cu putinţă să mai zăbovească un sfert de ceas încheiat. M-am gândit că e mai bine să nu-l mai aştept degeaba şi să mă întorc la tovarăşii mei, de teamă să nu facă vreunul din ei iarăşi vreo nesocotinţă.

Într-adevăr! Cum ajunsei în mijlocul lor băgai de seamă că Jim lipseşte.

—Ce e asta, domnule Tim, unde e fratele dumitale?

—A plecat, răspunse el scurt.

— Bine, bine, văd eu, dar unde?

— La indieni, ca să-i spioneze.

— Ce fel de oameni sunteţi, domnule? Nu v-am spus că n-are nimeni voie să se mişte de aici?

— O să se întoarcă.

— Ar fi un noroc pentru el, dar nu prea cred. Ajungea că m-am dus eu, ce-a mai căutat şi el? Căpetenia comanşilor a plecat să ne caute. Dacă dă de fratele dumitale ştii ce se întâmplă?

— Da. Prinde pe căpetenie.

— Sau căpetenia pe el, ceea ce e mai probabil. Dacă stătea frumuşel pe loc, aşteptam până ce sosea To-kei-hun aici şi-l înhăţam la repezeală. Acum trebuie să mă duc după fratele dumitale, poate mai e timp să...

Mă întrerupsei, căci în clipa aceea se auziră crengile trosnind şi cineva venea în fugă gâfâind. Era... Jim Năsosul.

Părea foarte agitat şi mâna dreaptă îi era plină de sânge.

— Te-ai întors, în sfârşit, domnule! Dacă erai aici îl aveam acum că în palmă!

— Pe cine?

— Pe To-kei-hun. Să fi pus mâna pe el era o mare plăcere.

— Cea mai mare plăcere pentru mine ar fi să te iau acum de chică. Ştii ce vreau să spun...

— I-ascultă, nu fă glume de astea. Jim Năsosul nu e omul care să se lase luat de chică.

— De meritat ai fi meritat-o, nu e vorbă...

— Zău? Şi de ce, mă rog?

— Pentru că ai plecat fără voia mea. Nu ne trebuie nouă de-alde ăştia care fac după capul lor. Cum dracu' ţi-a putut trece prin minte să...

— Vroiam să văd unde s-au vârât afurisiţii ăia de indieni. Am dat nas în nas cu căpetenia lor.

— Zii tot! Prost lucru!

— Ba foarte bine. Prost numai că nu erai cu mine.

Puneam cu siguranţă mâna pe ticălosul ăla cu pielea roşie.

—Şi mai sigur puneam, dacă stăteai aici. Unde te-ai întâlnit cu el?

—La vreo trei sute de paşi de noi. Mă târam binişor printre tufe; se târa şi el tot binişor printre tufe. El nu mă auzea pe mine, nici eu pe el, până ce ne-am pomenit deodată faţă în faţă. Cât p-aci să ne ciocnim cap în cap. Ne-am luat apoi la luptă pe înfundate. El vroia să mă biruie, eu vroiam să-l birui. Vorba era acum: care pe care?!

—După cum văd, nici unul nici altul.

—*Well.* Dar tot mai bine că nu l-am biruit eu decât să mă biruie el pe mine. Nemernicul îţi alunecă printre degete ca un tipar. El avea cuţitul în mână, pe când eu n-am avut vreme să-l trag pe al meu de la brâu, aşa că trebuia să mă feresc să nu mi-l împlânte undeva în trup. Am vrut să i-l smulg şi când s-apuc de plasele am nimerit în tăiş. Dar nu face nimic, o să se vindece repede, că e numai o crestătură în carne.

—Şi cum de a încetat lupta?

—Păi... prin bună învoială. A înţeles în cele din urmă că nu poate să-mi facă nimic; eu mi-am zis că e mai bine să-l las să se ducă dracului. Şi s-a dus. A rupt-o la fugă în desiş, fără să-şi ia rămas bun. După cum îţi spuneam, dacă erai de faţă, nu ne mai scăpa arămiul cât e lumea şi pământul.

—Nu ne scăpa el nici altminteri, dacă te astâmpărai şi nu făceai după capul ăsta al dumitale.

—Altul n-am. Nu e aşa, frate Tim?

—*No,* răspunse acesta scurt.

—Cum, nu?

—Domnul Shatterhand e capul nostru. Să fi rămas pe loc.

—Aşa. Te ridici acu' şi tu împotriva mea?

—*Yes.*

—Tacă-ţi gura şi ia mai bine o faşă şi niţică vată din

desagă şi pansează-mă. Ce-a fost, a fost! Dumneata, domnule Shatterhand, ce crezi, au să ne mai atace şi acum comanşii?

—Nu.

—Atunci hai s-o întoarcem pe foaia aialaltă şi să-i atacăm noi pe ei.

—Noi? O mână de oameni!

—Ei şi! Nu vezi că le e frică de noi?

—Chiar aşa să fie, tot nu o fac.

—De ce?

—Fiindcă nu-mi place să vărs sânge omenesc.

—Aha, e iar vorba de vreun vicleşug!

—Nu ştiu, nu m-am hotărât încă. Mă tem că de data asta ar da greş din pricină că mi se amestecă unii — nu vreau să spun cine — în treabă şi strică tot ce fac eu. Deocamdată o să mă furişez iar în tabăra indienilor, ca să aflu cum stau lucrurile pe acolo. Vă dau însă cuvântul meu că dacă se mai mişcă vreunul din voi de aici, vă las pe toţi în plata Domnului şi mă duc d-aci încolo.

Trebuia să mă strecor deci iar până la ascunzătoarea comanşilor, dar nu pe unde mă dusesem adineauri, căci s-ar putea ca lui To-kei-hun să-i vină în gând să-mi aţină calea. Cum ştiam locul unde sunt indienii, mi-era lesne să-i ajung din ce direcţie mi-ar fi plăcut mie. În orice caz un ocol eram nevoit să fac; îmi lua timp, nu e vorbă, dar mergeam mai la sigur.

Trecu aproape o jumătate de ceas până s-ajung la tabăra lor. De unde mă pitisem acum puteam vedea şi auzi tot ce se vorbeşte. Dar în tabără nici o mişcare. Cu atât mai mult trebuia să fiu cu băgare se seamă. Mă apropiai tiptil tot mai mult, până ce am putut cuprinde cu ochiul tot luminişul, dar... locul era pustiu!

Ce şiretlic mai era şi ăsta? Înconjurai luminişul din toate părţile. Nimic. Indienii plecaseră într-adevăr. Trebuia să mă iau după ei — cel puţin atât până ce mă voi încredinţa că au părăsit într-adevăr „strâmtoarea alunilor”. Nu putea fi vorba decât de un şiretlic, asta era

sigur. Am bănuit numaidecât că s-au îndreptat spre Muntele Galben, totuşi era mai bine să mă conving.

Mă luai după urme şi tocmai ieşisem din desiş când auzii pe Jim strigând:

— Domnule Shatterhand, domnule Shatterhand!

— Ce e? îl întrebai eu fără să-mi înăbuş glasul, căci îmi închipuiam că dacă nu se fereşte el să ţipe aşa însemna că nu se teme că va fi auzit de indieni.

— Îi cauţi degeaba. Vino repede încoa', dacă vrei să vezi ceva.

Alergai într-acolo şi Jim îmi arătă spre şes, zicând:

— Uite-i cum gonesc. Au luat-o la fugă de frică, laşii!

Într-adevăr, goneau cât puteau spre apus. Îi numărai: erau şaptezeci şi doi — cu prizonierul. To-kei-hun luase pe toţi războinicii lui cu sine şi pusese pe aceia cărora le împuşcasem caii să încalece pe cai de povară. Aşadar lucrurile şi le lăsaseră la Makik-Natun când veniseră încoace. Gândurile mi se încrucişau cu iuţeala fulgerului prin minte.

— Laşitate e, într-adevăr, răspunsei eu, dar din pricina puştii mele cu repetiţie. Dacă n-ar fi ea, fii sigur că nu scăpăm noi atât de lesne.

— *Pshaw!* Nu crede că le e frică numai de carabina dumitale. Nimeni nu e bucuros să aibă de-a face cu cei doi Năsoşi. Oare l-or fi luat şi pe domnul Djafar cu ei?

— Ba bine că nu!

— Hm, proastă afacere! Acu' ce facem, ne luăm pe urmele lor?

— Da, după ce vom fi adăpat caii. Probabil că până mâine seară nu vor mai da de un strop de apă.

— Nu prea cred. Indienii se duc de-a dreptul spre apus şi dacă nu mă-nşel dau acolo peste râul Cimarone, pe lângă care vom trece şi noi urmărindu-i. Acolo, apă berechet!

— Uite, domnule, câte mai ştii dumneata! Zâmbii eu. Numai că indienii nu se duc spre apus.

— Atunci unde?

— Înapoi la Makik-Natun.

— Eşti sigur?

— Foarte sigur. Ieri, pe când ţi-a venit gândul năstruşnic să-i cauţi, eu mă aflam aproape de ei şi am auzit tot ce vorbeau. Căpetenia spunea că dacă nu va reuşi să ne prindă pe toţi, să se aleagă măcar cu ceva, adică să-l ducă pe Djafar la Muntele Galben şi să-l pună la chinuri până ce-l vor omorî.

— Drace! Atunci trebuie să fim noi înaintea lor acolo. În ce mă priveşte pe mine şi pe frate-meu, vom face tot ce ne va sta în putinţă să-l scăpăm pe domnul Djafar. Ce zici, frate Tim?

— *Yes*, încuviinţă acesta.

Lăsarăm caii să se adape din belşug şi pornirăm la drum pe calea întoarsă. Era o pierdere de timp de care am fi fost scutiţi dacă ar fi ascultat de sfaturile mele. De mult am fi fost gata cu indienii fără prostia făcută de Jim.

Pe înserate ajunserăm iar la pârâul unde dormiserăm în ajun; făcurăm un scurt popas, ca să mai răsufle caii, pe urmă iar la drum toată noaptea, apoi în zori iar un popas de un ceas. Bieţii cai erau acum puşi la grea încercare. Murgul meu nu prea simţea greutatea drumului, dar ceilalţi păreau din ce în ce mai istoviţi şi când ajunserăm în sfârşit la Muntele Galben li se sfârşiseră şi lor puterile.

— Ne-am întors de unde am plecat, oftă Perkins, arătând spre munte. Sunt ostenit ca un câine fugărit. Două zile şi o noapte în şa, e prea mult chiar şi pentru un om deprins cu Vestul. Ne ducem de-a dreptul la morminte, domnule?

— Da.

— De, ştiu şi eu! Să nu facem vreo greşeală...

— Tocmai dumneata te-ai găsit să vorbeşti de greşeli, domnule Perkins? Uite, aici e locul unde te-am lăsat să-l păzeşti pe To-kei-hun. Te-ai lăsat păcălit ca un prost. Mai mare greşeală nici că se putea. Dacă spun eu

însă că ne putem duce la morminte, ştiu ce fac. Caii noştri sunt morţi de sete şi acolo e singurul loc unde putem găsi apă. Crezi, pesemne, că mormintele sunt păzite de câţiva comanşi, dar te-nşeli. I-am numărat eu bine la „strâmtoarea alunilor” şi erau toţi. Cel mult dacă vom găsi aici bagajele lor.

—Nu zic că n-ai dreptate, vom lăsa însă urme după noi şi le vor vedea numaidecât, căci trebuie să sosească şi ei în curând.

—Te-nşeli. Nu vor sosi atât de curând după cum crezi şi asta din două motive. Mai întâi n-au nici un zor să-şi omoare caii ca noi şi al doilea, vor face un mare ocol ca să ne îndrume pe o cale greşită. Vezi, deci, că în nici un caz, nu pot fi atât de repede aici.

—Aşadar crezi că vor sosi de-abia mâine dimineaţă?

—Sau la noapte. Cum n-au apă pentru cai, e de presupus că nu vor mai face nici un popas, ci vor veni de-a dreptul încoace.

—*Well*. Dar cum izbutim să eliberăm pe persan?

—Nu ştiu nici eu încă. Trebuie să aşteptăm până vor fi sosit ei şi de-abia pe urmă voi vedea ce am de făcut.

—S-ar zice că ai intenţia să stai aici să-i întâmpini.

—Nici prin gând nu-mi trece să fac aşa ceva. Adăpăm caii şi plecăm.

—Unde?

—În orice caz undeva de unde să-i putem vedea venind, fără să ne vadă ei.

Descălecarăm lângă mormintele căpeteniilor, în timp ce caii sorbeau cu lăcomie din pârâu şi călăreţii se plimbau de colo până colo, ca să-şi dezmorţească picioarele, eu mă apucai să cercetez cu luare-aminte împrejurimile.

Intenţia mea era să mă furişez în tabăra comanşilor şi să-l scot pe Djafar din mâinile lor. Nu puteam să ştiu încă dacă voi izbuti prin şiretenie şi dibăcie sau va fi nevoie să întrebuinţez forţa.

Eram însă hotărât la orice. Ca să mă slujesc de ajutorul tovarăşilor mei nici nu putea fi vorba; mă temeam să nu strice şi de data asta tot ce făceam eu.

Eram sigur că voi putea să mă strecor pe nesimţite în tabăra comanşilor, deoarece habar n-aveau că ne aflăm aici. Chiar dacă ar pune oameni de pază, toată atenţia lor va fi îndreptată spre savană, căci de acolo se aşteptau ei să venim. După cum am mai amintit înainte, locul era înconjurat din trei părţi de stânci înalte şi drepte, cu neputinţă de coborât, mai ales pe întuneric şi pentru oameni care nu erau deprinşi cu astfel de încercări. Pe aici trebuia deci să-mi găsesc un loc prin care să pătrund în tabără şi pe care l-am dibuit repede. Chiar pe locul unde stătuseră prizonierii, adică în fundul scobiturii din stâncă şi unde se aflau acum bagajele comanşilor; stânca nu era mai înaltă de vreo şapte metri. În vârful ei piatra forma o ieşitură lată pe care crescuseră câţiva copaci. Povârnişul era aici nu din piatră ci din pământ şi avea pe ici-colo tufe şi copaci de care te puteai agăţa la urcat sau la coborât. O dată ajuns la capătul ieşiturii, puteai lega de colţul ei o funie lungă, ca să ai pe ce te lăsa de vale.

După ce caii fură adăpaţi, încălecarăm iar şi o luarăm de-a lungul dealului, până ce dădurăm de un loc prielnic pentru o ascunzătoare.

—Acum eu vă las, domnilor — zisei celorlalţi. Vă încredinţez calul şi armele mele. Vă rog însă să nu se mişte nimeni de aici până ce nu mă voi întoarce. Nădăjduiesc că măcar de data asta voi fi ascultat.

—Cum, pleci? întrebă Jim îngrijorat.

—Da. Mă duc să caut un loc de unde să pot observa pe comanşi după ce vor veni.

Nu-i spusei într-adins adevărul, de frică să nu-mi facă vreo poznă.

—Păi, am putea să mergem şi noi.

—Aşa? Nici n-am apucat să-mi mântui vorba şi te văd gata să-mi pui iar beţe în roate. Ce, domnule, atât

de greu îţi vine să asculţi şi dumneata o dată ce te rog?
În clipa aceea Tim Năsosul răsuflă adânc, ca şi când s-ar fi pregătit să ţină, o lungă cuvântare, apoi zise:
— Nu-ţi fie teamă, domnule, Jim o să fie silit să te asculte.
— Pe cuvântul dumitale?
— *Yes.*
— Şi o să-l opreşti, dacă va voi să plece?
— *Yes.*
— Asemenea şi pe ceilalţi?
— *Well!* Cum o încerca vreunul s-o şteargă, îi vâr cuţitul între coaste. Mă numesc Tim Năsosul şi am obiceiul să mă ţin de cuvânt.
Răsuflă iar o dată adânc şi se bătu cu palma peste brâu la locul unde îşi ţinea cuţitul.
— Mulţumesc, frate Tim. Asta a fost o vorbă înţeleaptă. Nădăjduiesc că o să te ţii de cuvânt, cel puţin până la întoarcerea mea.
Plecai încredinţat că pe ziua aceea voi fi ascultat.

VI. LA MUNTELE GALBEN

Soarele tocmai apunea, aşa că trebuia să mă grăbesc dacă vroiam s-ajung la ieşitură din stâncă încă înainte de a se întuneca.
Mă îndreptai din nou spre mormintele căpeteniilor, urcai dealul şi mă oprii pe colţul stâncii. Mai era atâta lumină cât să pot cuprinde cu ochii valea. Cercetai copacii şi văzui că sunt destul de groşi ca să-mi susţină greutatea trupului. Legai apoi lasoul la un capăt de un trunchi de copac şi m-aşezai jos să aştept.
S-ar fi putut totuşi ca socoteala mea să dea greş. Ce

nu se putea întâmpla ca să împiedice pe comanşi să vină încoace sau să nu-mi pot pune în aplicare planul! Aveam însă presimţirea că voi duce la sfârşit ceea ce îmi propusesem.

Ceas după ceas trecea şi stelele luminau din ce în ce mai mult bolta cerească. Se făcuse miezul nopţii. Deodată mi se păru că aud în depărtare tropot de cai. Tropotul se apropia. Da, ei erau. Veneau comanşii.

Desluşii glasuri omeneşti. Descălecară şi aprinseră câteva focuri. La lumina acestora puteam vedea bine ce se petrece în tabără. Oamenii aceştia păreau că se simt în atâta siguranţă, că nici prin gând nu le trecea că ar putea fi cineva străin pe aproape. Caii fură adăpaţi, apoi li se dădu drumul în voie. Indienii se adunară toţi în jurul focurilor şi peste puţin timp un miros plăcut de carne friptă îmi gâdilă nările. Găsiseră pesemne ceva vânat în cursul drumului.

L-am zărit şi pe prizonier; era legat burduf. Fu târât la focul cel mai îndepărtat de mine. Comanşii erau obosiţi, căci călăriseră şi ei fără întrerupere ca şi noi. Tăceau. Era probabil că se vor culca îndată după ce vor isprăvi de mâncat.

Aşa se şi întâmplă. Căpetenia dădu câteva porunci şi se retrase apoi la focul de la poalele stâncii, unde se înveli în pătură şi se culcă.

Toată atenţia mea era îndreptată asupra prizonierului şi îmi dădeam seama, spre marea mea părere de rău, că îmi va fi foarte greu să-l scot de acolo. Totuşi trebuia s-o fac cu orice preţ.

Focurile se stinseră în afară de acela unde stătea el păzit de doi comanşi care rămăseseră treji. Erau însă trei santinele care aveau însărcinarea să supravegheze şi caii. Se aşezară în aşa fel că închideau tabăra înspre savană.

Eram hotărât să-l scap pe Djafar. Dedesubtul meu, întuneric beznă. Mă puteam deci lăsa neobservat în jos pe frânghie; ei şi pe urmă? Nu se putea ca să nu mă

vadă cei doi paznici când mă voi apropia de el. Până să mă reped la ei şi să-i dobor la pământ, tot le rămânea timp să dea alarma. Sau voi avea destulă vreme să-l dezleg pe Djafar? Şi cum să-l iau de acolo? Spre câmpie? Aici stăteau doar santinelele. Ori să-l trag în sus pe frânghie? Nici n-aş fi ajuns în vârful stâncii şi comanşii ar fi dat buzna peste noi. Să renunţ la planul meu? Nu se putea; Djafar trebuia eliberat cu orice preţ. Dar cum? Colo jos, sub picioarele mele, dormea căpetenia. Ştiam că viaţa îmi va fi în primejdie dacă voi încerca să pun mâna pe el, dar era singurul mijloc, n-aveam de ales. Dacă lovitura reuşea, prizonierul era ca şi scăpat; făceam pe urmă schimb de prizonieri. După ce m-am gândit câtva timp, am dat drumul capătului frânghiei, destul de lungă ca să ajungă la pământ şi m-am lăsat în jos pe ea. Ajuns în tabără, statui niţel s-ascult. Nici o mişcare. To-kei-hun era numai la câţiva paşi de mine. Dormea, altminteri nu se putea să nu audă zgomotul — oricât de uşor — pe care-l făcusem. Mă lăsai la pământ şi începui să mă târăsc binişor spre el; dormea cu capul spre peretele de stâncă. Apropiai obrazul meu de al lui şi-i auzii răsuflarea adâncă şi regulată. Mă ridicai pe jumătate, îl apucai cu stânga de beregată şi cu dreapta îi dădui doi pumni în tâmplă. Un tremur uşor îi zgudui trupul, apoi rămase nemişcat. Întâia jumătate a planului meu izbutise; rămânea acum să-l trag sus pe platou. Îl târâi până la locul unde atârna frânghia, îl lăsai niţel jos şi întorsei capul spre focul unde stăteau paznicii. Nu simţiseră, nimic. Văzui însă pe unul din ei ridicându-se de jos şi îndreptându-se spre locul unde mă aflam eu.

Intenţia mea era să-l leg pe leşinat şi să-i pun un căluş în gură. Nu mai era însă timp, căci până să isprăvesc eu, paznicul ar fi ajuns în dreptul meu. Drept e că-i veneam eu şi lui de hac, dar ca s-o fac fără zgomot era îndoielnic. Trebuia deci să plec imediat.

Am legat căpetenia cu capătul frânghiei pe sub subsuori şi m-am căţărat apoi pe ea până în vârful

stâncii. Ajuns sus mă uitai îndărăt. Paznicul se apropia tot mai mult de culcuşul căpeteniei şi va trece în curând la cel mult cincisprezece paşi de el. M-am gândit mai întâi să-l las să treacă, dar am renunţat, deoarece s-ar fi putut prea bine să bage de seamă lipsa lui To-kei-hun şi să înceapă să-l caute. Trebuia deci să-l trag repede în sus. Omul atârna greu şi din nenorocire stânca era fărâmiţată pe alocuri. Trupul atinse un bolovan care se rostogoli devale. Indianul auzi zgomotul şi veni în fugă. Căpetenia atârna acum numai la un metru de mine; îl trăsei repede în sus. Dar comanşul apucase să-l vadă plutind în aer.

— *Uff!* exclamă el încremenit şi se repezi la culcuşul căpeteniei.

Îl găsi gol. Se întoarse repede sub ieşitură stâncii şi strigă în sus, tocmai când trăsesem de tot trupul pe platou:

— Ce face To-kei-hun acolo? Căpetenia comanşilor poate să zboare?

Cum nimeni nu-i răspunse deveni bănuitor, căci dacă omul care dispăruse ca prin farmec ar fi fost căpetenia, cu siguranţă că i-ar fi dat vreun răspuns. Paznicul nu ştia nici el ce să facă. Să-i scoale pe ceilalţi? Dacă To-kei-hun tăcea, însemna că punea ceva la cale în mare taină.

În vremea asta eu mă apucai să-i leg bine picioarele apoi mâinile strâns de trup. N-apucai să-mi mântui treaba că începu să se trezească din leşin. Faptul că nu-şi putea mişca mădularele îl dezmetici şi mai repede. Deschise ochii. Stăteam aplecat deasupra lui, dar atât de aproape de obrazul lui încât mă recunoscu cu tot întunericul care domnea şi chiar în clipa când paznicul striga de jos:

— Pentru ce nu-mi răspunde To-kei-hun? Cum a ajuns acolo sus şi ce caută? Nu vrea să ştie nimeni ce face?

Cu glas de tunet căpetenia strigă:

—Old Shatterhand e aici! Old Shatterhand. M-a răpit. Ajutor! Daţi fuga repede după colţul... îi apăsai mâna pe gură, îi pusei pumnalul în piept şi-i zisei cu glas înăbuşit:

—Taci!

Ticălosul ştia că nu o să-l omor, fiindcă vroiam să mă slujesc de el ca ostatic. Tot zbătându-se, reuşi să aibă câteva clipe gura liberă şi strigă cu întreruperi:

—Alergaţi după colţ... până unde... puteţi urca... încoace... sunt... pe stâncă şi...

Ca să-i vâr acum un căluş în gură nu era cu putinţă, căci încleştase dinţii, trebuia deci să-l ameţesc iar cu un pumn zdravăn, ceea ce şi făcui.

Comanşii se treziseră toţi. Aş fi fost mai bucuros să facă gălăgie dar tăceau ca s-audă ce le spune căpetenia. Cum îi puneam însă mereu palma peste gură, întreruperile acestea deveniră foarte primejdioase pentru mine, căci îşi închipuiau situaţia în care se afla căpetenia lor. Deodată izbucni un urlet grozav din gâtlejurile tuturor. Îi auzii alergând spre locul arătat de To-kei-hun. Trebuia să-i împiedic neapărat şi răcnii cu glas tunător, care acoperi larma:

—Staţi pe loc şi ascultaţi ce am să vă spun.

Amuţiră.

—Sunt într-adevăr Old Shatterhand şi To-kei-hun se află în puterea mea. Dacă staţi liniştiţi în tabără nu o să i se întâmple nimic, dar dacă veniţi încoace, îi înfig cuţitul în inimă, aţi înţeles? Vreau să eliberaţi pe prizonierul vostru alb. Când se va lumina de ziuă vă voi spune ce cer de la voi.

Câtva timp domni o tăcere adâncă, chibzuiau. Pe urmă un glas strigă:

—*Uff!* Old Shatterhand nu ucide un om fără apărare, chiar duşman să-i fie. Să facă fraţii mei ce le porunceşte To-kei-hun.

—*Uff, uff, uff, hiiiiiiiih!* îi răspunseră ceilalţi cu strigătul de război al pieilor-roşii şi-i auzii alergând.

Situaţia în care mă găseam nu era defel de pizmuit. Aveau dreptate: nici nu mă gândeam să omor pe căpetenia lor. Ştiau asta şi ameninţarea mea n-avu nici un efect. Veneau. Dar ca să-l porţi pe To-kei-hun în braţe ori în spinare în întunericul nopţii şi prin locurile acelea, unde puteai să-ţi frângi gâtul la fiecare pas, nu era puţin lucru.

Dacă ar fi fugit toţi din tabără, scăpam uşor, căci m-aş fi lăsat cu prizonierul iar jos pe frânghie, aş fi luat-o la fugă peste câmp şi aş fi ajuns făcând un ocol la tovarăşii mei. Oricât de îndrăzneţ s-ar părea lucrul acesta, totuşi aşa s-ar fi petrecut lucrurile. Din nenorocire însă rămăseseră destui în tabără; vreo şase stăteau lângă foc, ca să păzească mai cu străşnicie pe prizonier, iar alţi zece — poate şi mai mulţi — stăteau în faţa stâncii şi priveau în sus la mine.

Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să-l leg pe To-kei-hun în spate şi să mă întorc pe unde venisem.

Urletele indienilor amuţiseră şi nu se mai auzea decât târşâitul paşilor mei. De câte ori n-a trebuit să mă încleştez de câte un colţ de stâncă ori de vreun copac ca să nu mă prăbuşesc cu povara din spinare! Crengile trosneau, bolovanii se rostogoleau în adânc.

Comanşii urcau în tăcere povârnişul şi puteau să m-audă, iar zgomotul pe care-l făceam le arăta calea. Singura mea nădejde era că eu cunoşteam drumul şi ei nu, aşa că piedicile îi ţineau în loc.

Înaintam mereu, când în picioare, când târându-mă pe sub copaci ori urcând stâncile şi coborându-le, toate cu povara aceea grea în spinare. Din nenorocire, nu apucasem să-i pun un căluş în gură şi simţeam din mişcările pe care le făcea că începe să se dezmeticească. Îşi chircea picioarele pe cât putea şi mi le vâra în îndoitura genunchiului, îngreuindu-mi astfel mersul, totuşi nu mă putea opri în loc. Se gândi atunci că e mai bine să se slujească de gură decât de picioare şi începu să strige:

—După mine, voi războinici ai comanşilor! Aici sunt... mă târăşte după el!

—Taci, că dacă nu, te omor! mă răstii eu înfuriat.

—Omoară-mă, dacă-ţi dă mâna; să vedem cum o să-ţi scapi tovarăşul dacă mă omori, zise el în bătaie de joc.

Răcnea mereu, oprindu-se din când în când ca să răsufle. Văzând că dacă va urma tot aşa pun mâna comanşii pe mine, trăsei cuţitul de la brâu, i-l pusei pe beregată şi scrâşnii:

—Încetează ori îţi retez beregata!

Nu se sinchisi însă de ameninţarea mea, căci urlă şi mai tare:

—Aici sunt, fraţi comanşi! Luaţi-vă după glasul meu.

Era prea mult! Răcnetele lui nu numai că îi îndrumau pe indieni, dar mă împiedicau s-aud dacă mă ajung din urmă. Să-l ameţesc iar cu un pumn? Primejdios lucru; nu reuşeşti întotdeauna sau s-ar putea să-l pocnesc prea tare şi să-l omor. Şi-apoi ar fi trebuit să-l dau jos din spinare şi n-aveam vreme de zăbovit o clipă. Peste umăr îi pusei vârful cuţitului în dreptul inimii, apăsai niţel de el, cât să-i intre în carne, dar nu prea adânc.

—Câine, scrâşni comanşul.

—Un cuvânt şi ţi-l înfig până în plasele, îi şoptii eu ameninţător.

Se potoli şi tăcu. Mă oprii o clipă s-ascult. Nimic nu se mişca. Dar deodată glasuri nedesluşite ajunseră până la mine, nu însă de pe clina dealului, ci de la poalele lui. Ştiam acum intenţia urmăritorilor mei. Urcuşul le era greu şi, înţelegând din răcnetele căpeteniei lor că vreau să cobor povârnişul, n-aveau decât să m-aştepte jos, în vale şi să mă ia în primire. Dar fiindcă nu puteau şti de mai înainte în care loc anume, formaseră un fel de lanţ lung de oameni care se va strânge repede la ivirea mea. De aceea chemările cu care se strigau unii pe alţii.

Rămânea acum de ştiut dacă lanţul se întindea până

unde se aflau tovarăşii mei. Fireşte că într-un astfel de caz situaţia, atât pentru ei cât şi pentru mine, devenea cât se poate de îngrijorătoare, căci nu era sigur că cei doi Năsoşi se vor pricepe să ţină duşmanii la distanţă şi să-mi acopere retragerea. De aceea grija mea era acum mai mare pentru ei decât pentru mine. Făcusem o parte din drum — şi încă pe cea mai grea — şi coborâşul mergea din ce în ce mai lesne. În zece minute puteam fi în vale când, deodată, o împuşcătură şi cineva strigă:

—Na, să te saturi să-ţi mai vâri nasul în treburile altora! Acu' ştii cine suntem.

Era glasul lui Jim. Aşadar comanşii descoperiseră ascunzătoarea noastră. Rezultatul se văzu imediat, căci se auziră la început câteva răcnete, apoi altele din care putui cunoaşte cât de lung era lanţul.

După puţin timp detună iar o împuşcătură, destul de departe de unde venise cealaltă şi după ea iarăşi glasul lui Jim:

—Împuşcătura asta o cunosc eu. Nu e aşa că tu ai tras, frate Tim?

—*Yes.*

—Foarte bine! Aşa! Dă-le la cap. Să vadă că nu se pot apropia ei de noi cu una cu două. Ce plăcere!

Alte împuşcături răsunară în tăcerea nopţii urmate de răcnetele indienilor şi îmi dădui seama că aceştia se îndepărtau. În vremea asta ajunsei şi eu jos. Aici erau doar cei doi servitori ai lui Djafar şi caii.

—Unde sunt ceilalţi? îi întrebai îngrijorat.

—S-au dus să gonească pe indieni că prea se vârau în sufletul nostru.

În clipa aceea se auzi foşnet şi pârâit de crengi; paşi se apropiau.

—I-am pus pe fugă, mormăia glasul lui Jim, care nu mă văzuse încă. Cred că le-a trecut pofta să mai revină. Numai de s-ar întoarce mai repede Old Shatterhand! Nu înţeleg nimic din ce răcnesc ăia de colo. S-ar zice că...

Deodată privirile lui se opriră asupra mea, se dădu

cu un pas mai aproape şi urmă uluit:

—Ce dracu' s-a întâmplat? N-am văzut de când sunt un om atât de gros ca...

—Nu e unul ci doi, îi curmai eu vorba.

—A, dumneata eşti, domnule Shatterhand? strigă el cu bucurie. Slavă Domnului că...

—St! îl întrerupsei eu repede. Ce zbieri aşa! Nu ştii că indienii sunt pe-aproape?

—Pe aproape? râse el. Pe dracu'! Au fost dar acum nu mai sunt.

—Eşti atât de sigur?

—*Yes.* I-am văzut cu ochii mei luând-o la sănătoasa. Veneau unul în urma altuia la poalele dealului. Vroiau pesemne să se aşeze în cerc, ca să te încolţească din toate părţile, dar le-am ghicit şmecheria şi i-am pus pe fugă. Am venit încoace să te aştept.

—Îţi mulţumesc că mi i-ai luat de pe cap. Acum văd că mă pot bizui pe dumneata.

—N-ai de ce să-mi mulţumeşti. Ai făcut ieri mai mult decât atât pentru noi. A fost o mare plăcere pentru mine. Dar cine e ăla pe care-l duci în cârcă?

—Luaţi-mi-l din spinare că e greu al dracului! Mă întrebi cine e. Nu l-ai recunoscut după glas? urla doar de răsuna văzduhul.

Jim îmi dezlegă povara din spinare şi o lăsă jos la pământ. Când i se uită în faţă, strigă încremenit:

—Păi bine, ăsta e To-kei-hun, diavolul ăla bătrân! Cum ai ajuns la el? Din întâmplare, fireşte.

—Deloc. M-am dus într-adins să-l iau.

—Cu neputinţă! Nu vei fi vrând să zici că ai plecat dintre noi ca să le furi ticăloşilor ălora cu pielea roşie pe scumpa lor căpetenie?

—Nu tocmai. Mă dusesem să-l eliberez pe Djafar, dar n-am putut fiindcă era prea bine păzit. Dacă am văzut că nu merge, l-am luat pe To-kei-hun în schimb. Cam tot acolo vine, fiindcă prin el îl vom avea pe celălalt.

—Altă ispravă de-a dumitale, domnule Shatterhand!

—Să nu crezi că mi-a fost uşor. Acum se cere să fim cu mare băgare de seamă. Comanşii au să caute cu orice chip să ne smulgă pe To-kei-hun. Peste zi n-au să îndrăznească să se apropie de noi, căci se tem — de asta au dat destule dovezi până acum. La noapte s-ar putea însă să le reuşească lovitura. Ştiu dincotro veneau împuşcăturile unde ne aflam, adică la poalele dealului, pe şes. N-au decât să facă un lanţ în semicerc care să înceapă de la stânga noastră şi să se sfârşească tocmai unde începe urcuşul. Vom fi astfel înconjuraţi din toate părţile şi...

Fusei întrerupt de sosirea lui Tim.

—I-ascultă, frate-meu, mi se pare că indienii... a, uite-l şi pe domnul Shatterhand! Dar ăsta cine mai e?

—To-kei-hun, îi răspunsei eu.

—Pe dracu'! Zii, ai pus mâna pe el!

—După cum vezi. Ne aduci vreo veste?

—*Yes*. Cred că indienii pun ceva la cale.

—Ce te face să crezi?

—Se furişează în jurul nostru spre şes.

—Auzi, Jim? Aşa e că aveam dreptate? Încep să-şi pună în aplicare planul despre care-ţi vorbeam. Aduceţi repede încoace pe ceilalţi. Trebuie să plecăm. Mai întâi o să pun însă botniţă comanşilor.

Îmi luai carabina şi mă strecurai prin tufiş afară pe câmp, acolo unde bănuiam că au de gând să-şi facă indienii cercul. Când crezui că am ajuns destul de departe, mă întinsei la pământ şi aşteptai. Într-adevăr, veneau tiptil unul în urma altuia. Când cel din cap fu la patru paşi de mine, trăsei câteva gloanţe în vânt şi strigai:

—Înapoi! Aici e Old Shatterhand! Îndrăzneşte cineva să se apropie?

Se auziră răcnete scoase din mai multe piepturi şi indienii dispărură la iuţeală. Mai descărcai vreo trei-patru gloanţe apoi alergai îndărăt la ascunzătoarea

noastră.

Tovarăşii mei mă aşteptau gata de drum. Auziseră cu toţii împuşcăturile şi Jim Năsosul întrebă:

—Dumneata ai tras, domnule?

—Da.

—În cine?

—În indieni, fireşte! Ori nu cumva crezi că mi s-a năzărit să împuşc stelele de pe cer?

—Aşadar tot vroiau să ne împresoare?

—Ba bine că nu!

—Şi acum?

—Au luat-o la fugă.

—Atunci putem rămâne pe loc.

—Doamne fereşte! Au să caute să se apropie iar. S-o ştergem repede!

Căpetenia auzise tot ce vorbisem noi, căci n-aveam nici un motiv să mă feresc. Nu spunea însă nimic şi nu dădea nici un semn de viaţă. Pusei să mi-l ridice pe cal, îl aşezai de-a curmezişul în faţa mea şi pornirăm la drum. Când ajunserăm la locul unde prinsesem rândul trecut pe To-kei-hun descălecarăm, împiedicarăm caii şi ne aşezarăm cu toţii jos în cerc, luându-l în mijlocul nostru. Abia acum am avut timp să povestesc tovarăşilor mei cum ajunsese căpetenia în puterea mea. Mă ascultau toţi uluiţi, căci nici unul n-ar fi cutezat ceea ce mie mi se păruse un fleac. Singura greutate pe care o întâmpinasem fusese retragerea.

N-apucasem să sfârşesc povestirea că dinspre munte se auzi un urlet scos din zeci de piepturi deodată.

—Ăştia sunt comanşii. Ce o fi însemnând cântecul ăsta, domnule Shatterhand? mă întrebă Perkins.

—Răspunsul e foarte simplu. Deşi îi gonisem cu împuşcăturile mele, nu s-au lăsat şi au încercat din nou să ne împresoare. La un semnal convenit au năvălit cu toţii în ascunzătoarea noastră şi...

—Au găsit cuibul gol; păsările şi-au luat zborul, întregi Perkins.

—Norocul nostru! Dar sunt atât de înfuriaţi, că de ciudă urlă ca nebunii.

To-kei-hun nu se mai putu stăpâni.

—*Pshaw!* exclamă el cu dispreţ. Zici că urlă de necaz, dar eu îţi spun că în curând vor urla de bucurie.

—Zău? Urletul lor e o gogomănie şi vorbele tale de acum o întrec.

—Să taci! scrâşni el. To-kei-hun nu spune niciodată gogomănii; ştie el ce vorbeşte.

—Şi eu ştiu ce gândeşti. Războinicii tăi îşi spun că voi vrea să fac schimb de prizonieri şi te vom lăsa liber în locul albului. Ei socot că o să rămân pe undeva pe-aproape ca să vorbesc mâine dimineaţă cu ei în privinţa asta. Acu' se întreabă cam pe unde ne-om fi aciuit noi şi răspunsul pe care şi-l dau e fireşte că am ales tot locul de rândul trecut. Se vor folosi deci de întunericul nopţii ca să încerce un nou atac.

—*Uff!*

—Dar tragi degeaba nădejde şi ar fi mai bine pentru tine să încetezi cu ameninţările. Recunoaşte şi tu că sunt nişte gogomănii.

Îşi călcase cuvântul şi părea ruşinat. Lăsă capul în jos şi tăcu.

—Nu eşti vrednic să te socoţi om, urmai eu. Ţi-ai călcat cuvântul şi ai necinstit calumetul, fiindcă nu ai respectat pacea pe care ne-ai făgăduit-o.

—Mie calumetul meu mi-e sfânt, dar nu şi al tău. Pentru ce n-ai cerut să fumezi din pipa mea? Old Shatterhand e mai prost decât aceia pe care îi ocărăşte.

—Nu din prostie am făcut sau că aveam încredere în tine. Să fi fumat din calumetul tău cuvântul mi-ar fi fost tot atât de sfânt ca şi când aş fi fumat din al meu. Am înţeles vicleşugul tău şi le-am şi spus tovarăşilor mei ce gând ascuns urmăreşti. Totuşi nu te-am silit să te slujeşti de pipă ta în loc de a mea. N-am făcut-o, fiindcă nu mi-e frică de tine. Eşti un vierme, o târâtoare pe care o pot strivi oricând sub călcâiul meu.

—Şi ce o să se întâmple cu albul care se află în puterea noastră?

—*Pshaw!* Nu mă tot speria cu gogoriţa asta! L-aş putea elibera şi fără să fii tu în mâna mea.

Ştiam bine că indienii ne vor încercui iar. Ce aveam acum de făcut, nu trebuia să afle căpetenia lor. Pusei să-l ducă pe To-kei-hun ceva mai încolo şi începui să mă sfătuiesc cu tovarăşii mei. Cei doi Năsoşi, Perkins, eu şi ceilalţi doi — fostele călăuze — vom ieşi înaintea iscoadelor, pe când servitorii lui Djafar vor rămâne de pază la prizonier. Noi şase începurăm să ne târâm pe pântece o bucată de drum, apoi îi aşezai pe toţi în linie dreaptă în faţa muntelui, la distanţă de patruzeci de paşi unul de altul. La mijloc, mult mai aproape de munte, mă postai eu. Orice comanş trimis ca iscoadă trebuia să treacă prin dreptul nostru.

Nici de data asta nu mă înşelasem. Nici nu se împlinise un ceas de când ne aflam acolo, când îl auzii pe Jim strigând:

—Uite unul care vrea să se strecoare prin mijlocul nostru. Pune mâna pe el, frate Tim!

—*Yes!*

Cei doi fraţi stăteau îndărătul meu pe dreapta, Jim în urma lui Tim. Întorsei capul şi-l văzui pe acesta repezindu-se la o matahală care tocmai se ridicase de jos şi vroia s-o rupă la fugă. Venea în salturi mari spre locul unde mă aflam eu — ceva mai departe, după cum am mai spus.

Era un indian. Îl lăsai să se apropie până la zece paşi apoi sării brusc în picioare. Rămase câteva clipe speriat în loc, dar atât mi-a fost de-ajuns ca dintr-o săritură să-l apuc de beregată şi să-l trântesc la pământ. Năsoşii îmi ajutară să-l leg la repezeală, pe când el tăcea chitic şi nu se împotrivi defel.

—Unu la mână! zise Jim. Oare or mai fi fost şi alţii cu el?

—După cum îi cunosc eu pe indieni, nu cred, căci

nu merg decât câte unul singur în iscoadă. Să-l ducem acum lângă căpetenia lui şi să plecăm.

—Să plecăm? Unde?

—Nu prea departe de aici şi unde nu o să le dea în gând să ne caute. Mi-a venit deodată un plan minunat în minte. Ziceam adineauri căpeteniei că voi elibera pe alb fără nici un schimb; aşa şi vreau să fac. Mă duc acum la mormintele căpeteniilor.

—Cu alte cuvinte de-a dreptul în mâinile comanşilor?

—Te înşeli. Aceştia nu mai sunt acolo.

—Cine ţi-a spus?

—Iscoada asta de colea. Fugea de voi. Vroia probabil să alerge la ai săi, deci comanşii se află în direcţia încotro se ducea el. De la voi a nimerit la mine, adică venind din dreapta, ca s-o ia la stânga, unde au rămas când ne-au căutat şi nu ne-au găsit. Mai departe, trag următoarea concluzie: când mă aflam sus pe stâncă, mai bine de zece indieni s-au aşezat jos, la poalele ei, ca să caşte gura la mine şi şase de pază la Djafar. O dată ce am plecat eu de acolo, nu mai era nevoie decât de doi paznici şi cu ăştia isprăvesc eu repede. Ceilalţi s-au dus cu tovarăşii lor ca să ia parte la atacul împotriva noastră. De aceea mă întorc la mormintele căpeteniilor, după ce dumneavoastră vă veţi ascunde într-un loc unde nu vă pot găsi comanşii.

Când To-kei-hun văzu pe noul prizonier, mă privi lung şi neclintit fără însă să spună ceva.

—Ei, acu' ce mai zici? Tot mai crezi că războinicii tăi vor veni să te scape?

—Da, trebuie să vină... scrâşni el.

—Aici poate, dar nu acolo, unde ne ducem acum. Vei vedea că nădejdea ta te-nşală, după cum ai vrut să ne înşeli tu pe noi.

Îi dezlegarăm picioarele, de asemenea şi iscoadei, ca să poată umbla; pe urmă am ales o ascunzătoare cât mai departe de unde eram, astfel că dacă ar încerca să

strige să nu fie auzit.

După ce spusei celorlalţi ce au de făcut, plecai ca să-mi înfăptuiesc planul. Luai şi cele două puşti cu mine, căci s-ar fi putut întâmpla să am trebuinţă de vreuna din ele.

Ascunzătoarea noastră se afla ceva mai încolo de mormintele căpeteniilor. Până s-ajungem la ea trecuse vreun ceas de când pusesem eu mâna pe iscoadă, totuşi eram aproape sigur că indienii stăteau încă pe loc. Faptul că iscoada lipsea atât, n-avea ce să-i îngrijoreze şi eram încredinţat că nu voi întâmpina prea multă împotrivire din partea paznicilor lui Djafar.

Într-adevăr, când ajunsei acolo şi mă uitai printre tufe, văzui lângă focul care ardea încă, numai doi inşi în afară de prizonier; spre norocul meu, stăteau cu spatele la mine. Dacă reuşeam să nu mă simtă, eram sigur de izbândă.

Mă lăsai la pământ şi începui să mă târăsc pe pântece spre ei. Lesne nu era, căci tufele şi iarba erau atât de mărunte încât nu-mi puteau sluji de acoperire. Trebuia să mă ţin numai în umbra pe care o aruncau trupurile lor. Şi-apoi mai era o greutate şi încă mare. Djafar nu era deprins cu primejdiile Vestului sălbatic; ştiam că-i lipseşte darul să-şi stăpânească în primul moment impresiile. Dacă îşi trăda prin vreun gest surprinderea la vederea mea, mă puteam pomeni cu un glonţ în cap înainte de-a ajunge până la el. Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să mă furişez astfel ca să nu mă zărească şi să am mereu între mine şi el pe unul din cei doi indieni.

Era foarte greu ce făceam eu, dar reuşisem; mă apropiai până la câţiva paşi de el, pe urmă mă ridicai încet în picioare cu revolverul în mână; din două sărituri am ajuns în spatele celor doi indieni. La zgomotul paşilor mei, se întoarseră amândoi brusc şi mă recunoscură. De spaimă, nu scoaseră un cuvânt, dar avură atâta prezenţă de spirit să tragă cuţitele de la

brâu şi vrură să se scoale de jos:

— Staţi pe loc şi nu vă mişcaţi că trag! le poruncii eu.

— *Uff, uff!* exclamă unul din ei. Ăsta e Old Shatterhand...

— Da, eu sunt. Dacă nu ascultaţi cuvânt cu cuvânt de mine, vă ucid şi căpetenia voastră e pierdută. Lăsaţi jos cuţitele.

Îşi puseră iar cuţitele în brâu.

Mă dusei la Djafar şi-i tăiai cu stânga legăturile, pe când cu dreapta ţineam revolverul îndreptat spre ei. Pe urmă zisei persanului:

— Dumneata ia curelele astea şi leagă-le gentlemenilor ăstora arămii mâinile şi picioarele.

— Nu ne lăsăm noi legaţi, răspunse unul din comanşi.

— Nu? Bine. Atunci vă împuşc şi vă iau talismanele şi scalpul ca să le arunc în foc. Să vedem cum o să mai intraţi pe urmă în veşnicele câmpii de vânătoare.

— *Uff!* repetă unul, înspăimântat.

Acum nu se mai împotriviră. Ameninţarea mea le înfrânsese mândria. Se lăsară legaţi de bunăvoie.

— Te-au jefuit, domnule? întrebai eu pe Djafar.

— Da.

— La cine sunt lucrurile care ţi-au fost luate?

— La căpetenie.

— Toate?

— Da, dar numai nişte mărunţişuri. Cele de valoare le aveam în buzunarul şeii.

— O să ţi le dea căpetenia înapoi.

Apoi întorcându-mă spre cei doi paznici, le spusei:

— Vedeţi ce roade a adus purtarea voastră ticăloasă. Prizonierul vostru e iarăşi liber şi To-kei-hun a ajuns din nou în puterea mea şi nu scapă el lesne, fiţi pe pace. Acum plecăm. Unul din voi merge cu mine ca să fie martor la ce voi hotărî cu To-kei-hun şi se va întoarce pe urmă aici ca trimisul său. El însă ne va însoţi până vom

fi în siguranţă. Luăm şi calul lui cu noi, ca să aibă cu ce veni îndărăt. Atârnă de purtarea pe care o va avea faţă de mine dacă îl vom lăsa liber sau îl vom osândi la moarte.

Djafar îşi aduse calul şi încă unul pentru căpetenie, de asemenea armele şi lucrurile pe care i le luase To-kei-hun. Dezlegai picioarele unuia din paznici, îl legai cu mâinile de scara şeii, tovarăşului său îi vârâi un căluş în gură, stinsei focul şi lăsarăm tabăra în urma noastră.

Când se văzu afară, în câmp, persanul răsuflă uşurat şi-mi zise:

—Domnule, pentru multe am să-ţi mulţumesc eu dumitale! Recunoştinţa pe care ţi-o datorez e din zi în zi tot mai mare. Iar m-ai scăpat de la moarte...

—Pentru cea din urmă oară însă, i-am răspuns eu cu seriozitate.

—Fireşte! Cred că nu voi mai cădea iar în mâinile acestor diavoli roşii.

—Dacă vei fi tot atât de neprevăzător şi nesocotit ca până acum, nu ştiu, zău!

—Te asigur că nu o să mai fac ce-am făcut.

—Să sperăm. A, i-auzi!

În urma noastră răsunară răcnete grozave.

—De ce-or fi răcnind aşa? întrebă persanul. Nu cumva au prins pe-ai noştri?

—Imposibil. Aceştia se află înainte, nu în urmă. Comanşii au înţeles că nu-şi mai pot scăpa căpetenia şi urlă de necaz. S-au întors pesemne în tabără şi au văzut că te-am eliberat pe dumneata şi le-am luat şi un războinic de-al lor.

—Să ştii că se iau după noi.

—N-au decât! De altminteri mulţumeşte lui Dumnezeu că lovitura mea a reuşit, altfel n-ai mai fi apucat ziua de mâine.

—Crezi într-adevăr că m-ar fi ucis?

—Ba bine că nu!

—Ce oameni răi! Avem şi noi popoare pe jumătate

sălbatice de care trebuie să te fereşti, dar atât de setoase de sânge ca indienii ăştia tot nu sunt.

— Totuşi ţi-aş putea dovedi din experienţa pe care o am că te înşeli. De câte ori nu era să fiu ucis în Orient pentru că sunt creştin şi nu musulman. Indianul nu cunoaşte ura religioasă şi e duşmanul albilor numai pentru că aceştia lucrează neîntrerupt la nimicirea lui completă. Îşi apără viaţa — atâta tot.

— Spune-mi, te rog, ce le-am făcut eu comanşilor ăstora?

— Mai întâi eşti un alb, deci un vrăjmaş de-al lor, de altceva nu vor să ştie. Al doilea, le-ai încălcat ţinutul fără să-i întrebi dacă îţi dau sau nu voie.

— Ce poate să le strice asta?

— Nu-i priveşte. Pot eu călători prin Persia aşa, nesupărat?

— Fireşte!

— Zău! Să poposesc şi să dorm unde-mi place? Să mă hrănesc după cum cred eu de cuviinţă, vânând ce-mi iese în cale? Să iau de la gura lor bucata de pâine fără să aibă voie să scrâşnească?

— Hm!

— Da, hm! Nu are încă de la graniţă oricare şeic dreptul să ceară de la străini o sumă mai mare sau mai mică, după cum socoteşte el?

— Adevărat…

— Dacă ar cere aici o căpetenie aşa ceva, i s-ar da drept plată un glonţ în cap. Aceste piei-roşii se numărau odinioară cu milioanele şi întreg pământul era al lor. Din aceste milioane n-a mai rămas acum decât o mână de oameni goniţi fără milă din loc în loc. Cine dă dovadă de cruzime — ei sau albii?

Persanul tăcea, dar comanşul legat de şaua mea, care mă auzise şi pricepea niţel englezeşte, strigă cu mirare:

— *Uff, uff!* Asta o spune Old Shatterhand, măcar că e şi el un alb?

—O spun şi am spus-o întotdeauna.

—Atunci eşti un adevărat prieten al oamenilor cu pielea roşie.

—Fără îndoială că sunt şi aţi face mai bine să mă lăsaţi în pace, pe mine şi pe tovarăşii mei şi să nu mă urmăriţi cu atâta înverşunare.

—Aş vrea s-o afle şi tovarăşii mei, dar nu ştiu dacă i-oi mai vedea vreodată. O să mă lase Old Shatterhand să mă întorc la ei?

—Da. După ce vei auzi ce am de spus căpeteniei tale. Vei fi liber să te înapoiezi la războinicii comanşilor ca să afle şi ei ce am hotărât cu To-kei-hun.

În vremea asta ne apropiasem de locul unde îmi lăsasem tovarăşii. Scosei un fluierat la care mi se răspunse. Glasul lui Jim se auzi răsunând în noapte.

—Dumneata fluieri, domnule?

—Da, am sosit.

—Ai... A, sunteţi trei, după cum văd. N-ai adus şi pe domnul Djafar?

—Liber! strigă persanul sărind de pe cal. Domnul Shatterhand m-a scăpat şi de data asta.

—Şi cel de-al treilea cine e? Un comanş? Straşnică lovitură! Tu ce zici, frate Tim?

—*Yes,* răspunse acesta şi împotriva obiceiului său de-a se exprima pe scurt adăugă: O lovitură ca asta e ceva nemaipomenit. Drept să-ţi spun m-a tâmpit.

—Ce face? Mă rog, mă rog, te-aş pofti să nu te tâmpeşti, fiindcă nu e nici o plăcere să ai un frate tâmpit.

Descălecai şi eu. Când To-kei-hun văzu că mai adusesem un comanş prizonier, scoase un *„Uff!”* înciudat, dar nu zise nimic altceva. Şi fiindcă mă zoreau să le spun cum s-au petrecut lucrurile, zisei:

—S-o amânăm pentru mai târziu, când vom avea mai mult timp. Deocamdată am de vorbit cu To-kei-hun. Trebuie să mă asigur că nu va încerca iar să-şi calce cuvântul, după cum a făcut acum şi pentru care fapt i s-

ar cuveni moartea. Viaţa lui e în mâinile mele, dar i-o dăruiesc. Liber însă nu-l las încă, pentru că n-ar avea astâmpăr şi ne-ar urmări din nou.

—Nu o să vă mai urmăresc, zise el întunecat..

—Aşa spui acum, dar nu mă încred în cuvântul tău. Cine a minţit o dată pe Old Shatterhand, aceluia nu-i mai dă crezare. Vei veni cu noi, legat pe cal. Războinicii tăi să rămână aici să te aştepte. Îndată ce vom vedea că ne urmăresc, vei fi împuşcat.

— *Uff!* N-au să vrea să rămână.

—Ba da, dacă le vei porunci tu.

—Cine să le-o spună?

—Războinicul acesta pe care l-am adus cu mine.

—Vrei să-l laşi liber?

—Da.

—Dar ceilalţi albi ce-au să facă? Pe tine te cred; vor vroi ei însă să te asculte?

—Îţi făgăduiesc că îi trag un glonţ în cap oricui s-ar împotrivi.

—Bine. Să întărim legământul prin pipa păcii.

—La drept vorbind, n-ar fi nevoie, căci Old Shatterhand nu-şi calcă niciodată cuvântul dat. Îţi voi face totuşi pe plac. Să fumăm calumetul, dar nu pe al meu, ci pe al tău; ştii tu de ce...

După ce se sfârşi ceremonia, împărtăşi războinicului său porunca mea; dezlegai pe comanş şi acesta pieri ca o nălucă în întunericul nopţii. Vârâi apoi talismanul lui To-kei-hun în brâu şi-l legarăm de cal. Călărirăm toată noaptea şi a doua zi până pe la prânz fără întrerupere. Caii erau acum atât de osteniţi că trebuia să-i lăsăm niţel să răsufle.

Jim Năsosul fu de părere că unul din noi să se întoarcă niţel din drum şi să se încredinţeze dacă ne urmăresc sau nu comanşii. Am socotit însă că nu e nevoie, deoarece eram sigur că de astă dată o să execute ordinul căpeteniei lor. Era vorba nu numai de viaţa acestuia, ci şi de talismanul său.

După trei zile ajunserăm la hotarul Noului Mexic şi am considerat că era timpul să mă despart de aceşti tovarăşi ai mei pentru a-mi vedea de drumul meu. Dezlegai pe To-kei-hun, îi dădui îndărăt talismanul şi-i spusei că poate să se întoarcă la ai săi, dar să nu cumva să se atingă de vreuna din coloniile de albi, căci voi găsi eu mijloace să-i zădărnicesc planurile. Deşi îi dăruisem viaţa, eram sigur că la cea dintâi întâlnire dintre noi, tot cu duşmănie se va purta cu mine.

Despărţirea de cele două călăuze, care nu făcuseră nici o ispravă şi luau banii pe degeaba, fu scurtă. Jim Năsosul îmi întinse mâna, zicând:

—Domnule, ne-am cam ciorovăit noi în cursul drumului, dar un om cu scaun la cap trebuie să-şi recunoască greşelile. Vrei să ne ierţi?

—Din toată inima, dragă Jim.

—Mulţumesc. Parcă spuseşi „dragă Jim”? Pentru cuvântul ăsta îţi sunt foarte recunoscător, căci să te aud spunându-mi „dragă” e o mare cinste pentru mine. Tu ce zici, frate Tim?

—*Yes!*

—*Well!* Atunci să ne despărţim prieteni şi trag nădejde să ne mai întâlnim. Acu' însoţim o bucată de drum pe domnul Djafar, poate până la Santa Fé, unde va găsi o bună călăuza care să-l ducă la San Francisco. Rămâi sănătos, domnule Shatterhand şi mai adu-ţi din când în când aminte de cei doi Năsoşi.

Îi strânsei mâna de asemenea şi lui Tim şi-i răspunsei:

—Mă voi gândi cu drag la dumneavoastră. Dumneata ce zici, dragă Tim?

—*Yes!* zise el scurt dar cu glas mişcat, dădu pinteni calului şi plecă după ceilalţi.

Djafar, care rămase cel din urmă, se uită lung la mine şi începu:

—Domnule, nu e timp acum să-ţi amintesc tot ce ai făcut pentru mine, dar doresc din suflet să ţi-o pot

răsplăti cândva. Pot să cred că va veni şi vremea aceea?

—Se zice că totul e cu putinţă pe lumea aceasta.

—Ai de gând să te abaţi vreodată pe la tribul arab al şamarilor?

—Nici eu nu ştiu.

—Sau poate prin Persia?

—Nu zic nu.

—Mi-ai putea hotărî timpul?

—Nu. Eu sunt o pasăre pribeagă; zbor când ici, când colo, fără o anumită ţintă.

—Atunci nu se poate şti când şi unde ne-am putea întâlni. Ce sunt acum, n-are importanţă. Dar ce voi deveni mai târziu nu ştiu. Sunt însă sigur că vei mai auzi de Mirza Djafar, feciorul lui Mirza Masuk. Ţine minte numele ăsta. Şi ca să nu mă uiţi, îngăduie-mi să-ţi ofer arma asta. Ea a fost prilejul cunoştinţei noastre, căreia îi datorez faptul că sunt astăzi încă în viaţă. Vrei să-mi faci plăcerea s-o primeşti?

Scoase de la brâu pumnalul pe care i-l dădusem după ce-l scăpasem din mâinile comanşilor şi mi-l întinse emoţionat.

—Pumnalul e prea preţios şi n-ar trebui să-l refuz, dar...

—Prea preţios, zici? Pentru salvatorul meu, mă întrerupse el. Ar trebui să te răsplătesc altfel; poate că-mi va fi cu putinţă mai târziu. Îţi făgăduiesc însă că acela care va veni să-mi arate acest hanger poate fi sigur că voi face pentru el tot ce-mi va cere — atât cât e omeneşte posibil. Rămâi cu bine, prietene!

—Drum bun, dragul meu! Mulţumesc pentru pumnal. N-aş vrea, totuşi, ca să mă slujesc vreodată de el ca o recomandaţie faţă de dumneata.

Ne strânserăm mâinile şi ne despărţirăm, el luându-o spre apus şi eu spre răsărit.

Din ultimele cuvinte ale persanului se putea înţelege că omul acesta va deveni cândva o personalitate în ţara lui. Ce era acum? O taină. Nu

pomenise aproape nimic despre sine, despre misiunea lui şi nici nu avusesem lipsa de tact să-l descos. La drept vorbind ar fi trebuit să fie mai deschis faţă de mine, căci îmi datora viaţa, dar şi-aşa era bine. Cine ştie dacă ne vom mai întâlni vreodată? Ei — *ma şa Allah kan wama lam jaşa lam iekun* — ce vrea Allah, se întâmplă; ce nu vrea el, nu se întâmplă.

VII. LA TRIBUL HADDEDIHNILOR

N-am fost niciodată omul care să cred în ceea ce se numeşte „întâmplare”. Credinţa mea nestrămutată e că toţi suntem conduşi de o mână nevăzută, mâna Atotputernicului, Atotştiutorului şi Atotiubitorului Tată Ceresc. Fără voia Lui nu se clinteşte un fir de iarbă pe pământ. Acei care vor să se lepede de credinţa asta şi tăgăduiesc puterea dumnezeiască nu-mi pot zdruncina convingerea, fie ei oameni cât de învăţaţi — tobă de carte — şi oricât de luminaţi la minte. Părerea mea este că aceştia nu cred într-o Providenţă, fiindcă nu au căutat să-şi dea seama de ea. Mi s-a întâmplat ca la evenimente fără importanţă, petrecute cu ani în urmă şi uitate de mult, să văd tocmai într-un târziu urmările lor, conduse de o putere supranaturală şi pe care, dintr-o orbire a minţii, să nu le fi luat în seamă. Hotărârile luate de mine în urmă puteau fi dictate de o simplă întâmplare.

Tot astfel era şi cu întâlnirea mea cu Djafar, socotită în zbuciumata mea viaţă drept un eveniment trecător la care arareori mă gândeam. Drept să spun, chiar şi pumnalul dăruit de el îşi pierduse în ochii mei valoarea unei „amintiri”.

Îl luam în mână fără să mă mai gândesc la cine mi-l

dăruise şi îl purtam la brâu, câteodată în călătoriile mele ca pe o armă oarecare de care m-aş putea sluji la nevoie.

Totuşi, a fost să fie ca întâmplarea aceasta, aproape uitată, să-şi arate după ani de zile urmările. Cele ce vă voi povesti acum o vor dovedi cu prisosinţă.

Pe când călătoream odată, de mult, cu credinciosul meu Hagi Halef Omar, de la Bagdad la Kerbela, ne-am îmbolnăvit amândoi de ciumă şi am scăpat — aş putea zice că prin minune. Suferinţele îndurate atunci şi localitatea unde am zăcut săptămâni întregi între viaţă şi moarte nu le-am putut uita niciodată.

Mai pe urmă, credinciosul meu Halef a ajuns marea căpetenie a haddedihnilor şi respectul de care se bucura din partea tribului era invers cu proporţiile trupului său. Era, după cum am mai amintit şi în alte daţi, mărunţel şi sfrijit, dar foarte mândru de mustaţa lui. El însuşi spunea că această „podoabă bărbătească” a sa e alcătuită din şase fire de păr pe buza stângă şi şapte pe cea dreaptă. Despre curajul şi vitejia lui însă nu se putea îndoi nimeni, iar dragostea pe care mi-o purta era aproape tot atât de neţărmurită încât nu ştiam de multe ori pe cine iubeşte mai mult, pe mine sau pe soţia lui, Hanneh, „cea mai drăgălaşă floare dintre toate feţele şi femeile de pe lume” — cum îi zicea el.

După ce ne-am despărţit, ne scriam atât de des cât ne îngăduiau mijloacele de transport. Eu îi adresam scrisorile la Mossul, unde trimitea din când în când pe vreunul din beduinii săi ca să afle dacă a sosit ceva de la mine, şi-mi răspundea după câteva luni, poate chiar un an, la aceeaşi adresă. Cu atât mai ciudate erau aceste răspunsuri.

Îl înştiinţasem odată, cu mai bine de o jumătate de an în urmă, că am de gând să mă duc în Persia şi mă voi abate şi pe la el. Iată răspunsul pe care l-am primit, într-un amestec de arabă şi turcă de care se slujea când vorbea cu mine:

“Hagi Halef Omar, şeicul haddedihnilor din seminţia şammarilor, către emirul Hagi Kara Ben Nemsi Effendi, prietenul său:

Scrisoarea ta, o Sihdi, a sosit tocmai pe timpul rugăciunii Ars. Mulţumesc! Milostivire! Credinţă oarbă! Soarele luminează mai viu căci ai avut destulă cerneală să-mi scrii. Bucurie pretutindeni; Hamdulillah! Fii fără grijă, îţi scriu îndată. O, condei! O, cerneală! S-a uscat. Trimit după apă, ca să torn peste ea. S-a muiat iar şi s-a subţiat. Maşallah! Slova e spălăcită, dar tot o vei putea citi căci tu eşti cel mai învăţat dintre toţi învăţaţii apusului şi ai răsăritului. Jur! Hanneh, soţia mea, cea mai frumoasă dintre flori, e tot aşa de parfumată ca şi acum zece ani. Tu n-ai nici una. Allah să se milostivească de tine. Kara Ben Halef, feciorul meu, care-ţi poartă numele, e aproape mai înţelept decât tatăl său: o să mă întreacă. Sufletul meu se bucură, dar eu strig: «Vai, vai».

Cirezile şi turmele mele sporesc şi cortul meu e tot mai mare. O, bani, o, avere, cămile, cai, oi, capre şi miei! La tine tot aşa? Ţi-e laptele gras şi gros? Ori fructul smochinilor tăi e viermănos şi pipernicit? Atunci nu e bun decât de nutreţ pentru vite. O, sărăcie, o griji şi necazuri! Cum e fânul în ţara ta? Ţi-e deasă pânza cortului ori e cumva ruptă? Dacă nu, cârpeşte-o. Dintr-o găurică se face o gaură mare. O, vânturi, o, ploi, să nu pătrundeţi înăuntru!

Aici la noi e lună plină; dar la voi? Nu da cămilelor tale prea mult nutreţ şi deprinde-le cu răbdarea! Caii lasă-i să doarmă afară, dar iapa ori armăsarul care ţi-e mai drag culcă-l în cortul tău. O, noapte, o, rouă, îl puteţi vătăma! Fereşte-te de răceală şi de păcat. Amândouă ucid, una trupul, cealaltă sufletul şi ar fi rău de tine, atât pentru unul cât şi pentru celălalt. Crede ce-ţi spun căci eu sunt prietenul şi ocrotitorul tău.

Ţi-ai îndreptat gândul spre Persia. Şi eu, fiindcă te însoţesc. Cum crezi că te-aş putea lăsa să călătoreşti singur, o Sihdi! Vreau iarăşi să trăiesc şi să mor cu tine. Vino! Ben Rih, cel mai mândru dintre armăsari, te va purta în spinare. Ai fost stăpânul tatălui său; mi l-ai dăruit pe urmă mie. Ia-l acum pe el în schimb şi o să mi-l dai apoi îndărăt.

Vezi ce drag îmi eşti şi cât te respect; am început scrisoarea în ziua a treia din luna Tişrihn el Auwal şi o închei în a noua zi din luna Kanun el Tani, adică după mai bine de trei luni. Atât de multe părţi din inima mea ţi le închin ţie. Când vei veni o să-ţi spun mai mult.

Fii răbdător cu tribul tău, dar aspru cu gurile femeilor bătrâne; numai astfel vei domni cu înţelepciune şi vei culege fală şi renume. Nu-ţi îndrăgi cusururile dacă nu vrei să crească mari cât leii şi să te sfâşie!

Tot mai bei vin? O, Mahomed l-a oprit! Tu însă eşti creştin şi eu trebuie să ascult de Coran, dar dacă aduci niţel cu tine, beau şi eu din el. O, plăcere, o, bucurie! Te aşteptăm începând chiar de mâine.

Berbecul cel mai gras va fi tăiat îndată ce vei sosi. Se bucură de o astfel de cinste. Nu slăbi niciodată chinga şeii, ca să n-alunece cu tine. O, oase şi coaste sfărâmate! Hanneh, cea mai bună dintre femei, n-are nimic împotrivă ca să plec cu tine. E din zi în zi mai frumoasă. O, fericire, o, binecuvântare, o, căsnicie! Nu cumva să mi te îmbolnăveşti! Te asigur că asta strică sănătăţii şi eu îţi sunt prieten adevărat. Nu te amesteca printre necredincioşi şi defăimători, ci ia pildă de la aceia care prin tine au păşit pe calea cea dreaptă.

Astăzi, e a patra zi din luna Nisan; scrisoarea s-a mai tărăgănat deci încă trei luni. O, scurgere de vreme, o atâtea zile nenumărate! Spală-te de cinci ori pe zi înainte de rugăciune şi, dacă n-ai apă, slujeşte-te de nisip. O, curăţenie a trupului, o, neprihănire a sufletului! Popasul nostru de acum e în apropiere de Şerkaht şi pornim în curând spre apus; de aceea trimit un om cu

scrisoarea asta la Mossul. Scoală-te devreme, căci rugăciunea de dimineaţă e mai bună decât somnul. Adu puştile tale vestite cu tine şi vino cât mai repede cu putinţă. Salutare, respect, dragoste şi admiraţie de la prietenul şi ocrotitorul tău

Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn
Hagi Dawud al Gossarah.”

Scrisoarea mea, la care îmi răspundea astfel Halef, stătuse luni de zile în Mossul până să fie luată de acolo şi în timp ce îi trebuise lui Halef alte şase luni ca să-mi răspundă, eu şi ajunsesem la Tigru.

După ce întrebai de la unul la altul zadarnic, aflai în sfârşit că haddedihnii se află acum în apropierea djebelului Chonuka şi pornii într-acolo. Drumul nu era lipsit de primejdii, căci dacă mă puteam întâlni cu vrăjmaşii acestui trib şi dacă mă recunoşteau nu mi-ar fi mers defel bine. Eram singur şi nu prea era cine ştie ce de capul calului meu. Nu cumpărasem într-adins unul mai scump căci ştiam că va trebui în orice caz să primesc pe cel mai bun armăsar din herghelia lui Halef, altminteri l-aş fi jignit profund.

Am avut norocul să nu mă întâlnesc cu nimeni tot drumul, dar, când am zărit în faţa mea spre răsărit, dealurile Chonuka, am dat cu ochii de un călăreţ care venea de-a dreptul spre mine. Cum ajunse în dreptul meu opri calul şi apucă puşca pe care o avea pusă de-a curmezişul înaintea lui pe şa. Eu însă îl salutai prieteneşte, făcându-mă că nu bag de seamă. Omul mă privi posomorât, nu-mi răspunse la salut, ci întrebă bănuitor:

—Eşti turc şi trimisul paşei din Mossul, nu e aşa?

—Nu, îi răspunsei eu.

—De ce tăgăduieşti? Te cunosc după chipul tău, care are culoarea orăşenilor.

Adevărat. Eram de puţin timp pe drum şi faţa nu

apucase să se bronzeze încă şi nu mă miram de neîncrederea lui, căci ştiam cât de urâţi sunt slujbaşii paşei de beduini. Ca să-l liniştesc îi spusei, dând din umeri:

— Ce-mi pasă mie de pasa al vostru! Eu sunt un om liber şi nu supusul lui.

— Cum se poate numi un turc liber, zise el cu dispreţ. Numai un *bedawi*[7] e cu adevărat liber.

— Dar nici turc nu sunt.

— Atunci ce? Kurd iar nu eşti, asta se cunoaşte. Dacă e aşa, din ce neam faci parte?

— Sunt un *frank*[8].

— Aha, *frank!* râse el batjocoritor. Minţi. Unul de ăsta nu colindă singur ţinuturile acestea.

— Crezi că numai voi, beduinii, sunteţi oameni curajoşi?

— Da.

— Şi cu toate astea te-ai oprit speriat când m-ai văzut, pe când eu m-am apropiat fără frică de tine. Ei, care din noi doi a dat mai multă dovadă de curaj: eu sau tu?

— Nu te lăuda aşa. Nu-ţi trebuie cine ştie ce curaj ca să te întâlneşti faţă în faţă cu un călăreţ şi să nu-ţi fie frică. Dar nu schimba vorba, că nu-ţi merge. Vreau să ştiu din ce neam eşti şi din ce trib faci parte.

Cuvintele lui sunau aproape ameninţător şi în timp ce le spunea se făcea că se joacă cu cocoşul puştii. Omul mi-era necunoscut, deci nu era un haddedihn, de aceea îi răspunsei pe acelaşi ton:

— Care din noi doi are dreptul să întrebe?

— Eu!

— De ce tu?

— Cirezile tribului meu pasc prin împrejurimi.

— Ce fel de trib?

— Al haddedihnilor.

---

[7] Beduin.

[8] Orice european se numeşte în Orient „frank”.

—Nu eşti tu haddedihn cum nu sunt eu.

—Cum îndrăzneşti să spui una ca asta! se răsti el.

—Pentru că dacă ai fi, ar trebui să te cunosc şi eu.

—Cunoşti tu pe toţi din neamul lor? întrebă el cu mirare.

—În orice caz pe cei de vârsta ta.

—Allah! Eşti prieten sau duşmanul nostru?

—Prieten, nu duşman.

—Dovedeşte-o!

—Ascultă, îi râsei eu în faţă, singura dovadă e că tu nu eşti un haddedihn.

Puse mâna pe trăgaci şi strigă mânios:

—Dacă mai îndrăzneşti să mă insulţi, te împuşc! Acum sunt un haddedihn, aşa să ştii!

—Aha, aşa zii! Dar înainte?

—Mă trag din vestitul şi viteazul neam al ateibehilor.

—Atunci se schimbă treaba, măcar că tot eu am dreptate. Cunoşti pe şeicul ateibehilor, Malek?

—Da. A murit.

—Ştiu. A fost bunicul Hannehei, soţia prietenului meu, Hagi Halef.

—Pri... etenului tău, întrebă el cu îndoială.

—Da, căci eu sunt Kara Ben Nemsi Effendi, despre care cred că vei fi auzit.

Citii pe chipul lui mai întâi mirare, apoi iarăşi îndoială şi la urmă dispreţ.

—Nu minţi, omule! Dacă îţi închipui că te cred, apoi atunci ai pleavă în cap în loc de minte.

—Şi totuşi eu sunt.

—Eşti Kara Ben Nemsi cum sunt eu.

—Ia spune, l-ai văzut vreodată la faţă?

—Nu, fiindcă mă aflu numai de un an printre haddedihni, dar am auzit atâtea despre el că nici nu e nevoie să-l fi văzut ca să ştiu că eşti un mincinos. Numai acest fecior al almanilor e singurul care ar cuteza să cutreiere neînsoţit de nimeni ţinuturile astea. De aceea

nu poţi fi el ci un slujitor al paşei.

—Maşallah! Ciudat mai ştii să judeci! Tocmai pentru că sunt singur trebuie să fiu Kara Ben Nemsi.

—Vrei, pesemne, să te iau în râs. Pot să-ţi dovedesc lesne că nu eşti drept cine te dai.

—Zău?

—Atunci, ascultă şi o să-ţi crape obrazul de ruşine. Am fost trimis la Mossul cu o scrisoare care să pornească în Bilad el Alman pentru Kara Ben Nemsi. Cum poate să fie el aici când trebuie să primească scrisoarea acasă, în ţara lui?

—Cum să nu! Am scris acum nouă luni lui Hagi Halef Omar, şeicul haddedihnilor, că în drumul meu spre Persia mă voi abate şi pe la el. Era s-aştept ani de zile răspunsul? Am sosit mai curând decât se aştepta el, asta e. De altminteri am la mine plicul unei scrisori de-a lui; ia să vedem, se potriveşte slova?

Scrisul era pe amândouă plicurile, fireşte, acelaşi.

—*Allah akbar!* bodogăni arabul uluit. Nu cunosc limba asta, dar semnele sunt aidoma. Să fii tu într-adevăr Kara Ben Nemsi? Ar trebui atunci să ai două puşti, una lungă şi alta scurtă, despre care oricine ştie că...

Îşi curmă vorba când mă văzu luând puştile din spate ca să i le arăt. Chipul i se lumină, îmi întinse amândouă plicurile şi strigă cu bucurie:

—*Ia suruhr, ia suruhr; hamdulillah* — o, fericire; Allah fie lăudat! Kara Ben Nemsi a sosit, Kara Ben Nemsi e aici! Trebuie să mă duc îndată să le-o spun...

Întoarse calul, îşi înfipse pintenii în burta lui şi animalul porni ca o săgeată pe unde venise. Râsei cu poftă. Frumoasă primire, n-am ce zice! Întâi cât p-aci să mă împuşte şi acum de bucurie o ia la fugă.

Cât mai era până la tabăra haddedihnilor nu ştiam; nici măcar atât nu-mi spusese. Urmele lăsate de el îmi erau însă o bună călăuză, aşa că nu prea mă îngrijoram de asta. Descălecai şi mă aşezai în iarbă ca să citesc în

tihnă scrisoarea lui Halef. Îi cunoşteam stilul şi ştiam că va cuprinde acelaşi şi acelaşi lucru. Şi, într-adevăr, nu mă înşelasem. Să-mi cârpesc cortul, să fug de ispită, să nu-mi satur niciodată cămilele, să mă păzesc de răceală şi de păcat, să strâng bine chinga calului şi altele de acestea. Aşa se manifesta dragostea.

Îmi scrisese cu trei luni în urmă: „Te aşteptăm chiar de mâine” şi totuşi soseam mai curând decât îşi închipuia el. Ştiam dinainte ce bucurie va stârni în tabără vestea venirii mele. Vor alerga cu toţii să mă întâmpine încă de departe.

După ce citii scrisoarea, încălecai şi pornii pe urmele lăsate de preaîncrezătorul ateïbeh. Duceau spre răsărit, de-a dreptul la dealurile djebelului Chonuka.

Îmi spuneam că tabăra haddedihnilor nu poate fi prea departe. Stepa era o întindere nesfârşită de flori primăvăratice, calul meu era plin tot de polenul lor, pe când al ateïbehului nu, ceea ce mă făcea să cred că nu făcuse decât un drum scurt. Omul avusese norocul să predea scrisoarea chiar în mâna adresantului şi scăpase de corvoadă.

Nu trecu nici un sfert de ceas şi văzui că presupunerile mele se adeveresc. Zării doi călăreţi venind în goană spre mine. Unul călărea un murg focos, iar celălalt un cal bălan. Până s-apuc să le văd faţa, ştiam cine sunt călăreţii, adică Halef pe iapa cea bălană, pe care o avea în dar de la Mohamed Emin — un vestit şeic al beduinilor — şi Kara Ben Halef pe murgul Assil Ben Rih — un urmaş al neîntrecutului meu armăsar, care mă purtase ani de-a rândul prin cele mai grele primejdii.

După ei venea un alt călăreţ şi ceva mai în urmă o ceată mare de călăreţi întrecându-se care mai de care s-o ia înaintea celuilalt.

Halef şi fecioru-său aveau fireşte caii cei mai iuţi, aşa că ajunseră întâi. Descălecasem şi-i aşteptam. Săriră aproape în goană de pe cai. Halef îmi căzu în braţe.

—Sihdi, dragul meu Sihdi, strigă el. Bucuria mea nu găseşte glas şi fericirea mea cuvinte! Scuteşte-mă de vorbe; nici nu le pot rosti...

Mă cuprinse de după gât, îşi rezemă capul pe pieptul meu şi începu să plângă cu hohote. Îl sărutai pe frunte şi pe obraji.

—Şi pe mine mă chinuia dorul de tine; el m-a mânat încoace. Mulţumesc lui Allah că mi-a îngăduit să te revăd, i-am răspuns eu mişcat.

Mă mai strânse o dată în braţe, se desprinse apoi şi zise întorcându-se spre băiat:

—Ai văzul, copilul meu? Sihdi al nostru m-a sărutat de patru ori. Kara Ben Nemsi, pe care îl iubim şi-l respectăm toţi, m-a sărutat de patru ori! Răsplata e prea mare pentru dragostea şi prietenia pe care i-o port. Să nu uiţi cât vei trăi că buzele lui au atins obrazul tatălui tău. E cea mai mare fală nu numai pentru mine dar şi pentru tine.

Trase băiatul spre mine ca să-mi întindă mâna, eu însă mă aplecai asupra copilului, îl sărutai pe frunte şi zisei:

—Eşti fiul prietenului meu şi porţi numele nostru al amândurora, de aceea mi-eşti drag ca şi când ţi-aş fi părinte. Doresc ca s-ajungi când vei fi mare tot atât de viteaz ca şi tatăl tău.

Halef îşi îndreptă atunci trupul şi zise cu mândrie, pe când ochii îi înotau în lacrimi:

—Ai auzit ce-a spus cel mai mare erou din câţi cunosc? S-ajungi viteaz ca şi tatăl tău! Noi am vânat împreună leii cei mai grozavi şi am biruit pantere negre; am fost pururi biruitori şi neînfricaţi, în vinele tale curge sânge de-al meu şi îndărătul frunţii tale sălăşluieşte mintea pe care ai moştenit-o de la mine. Să dea Allah ca prin faptele tale de mai târziu să duci mai departe faima numelui meu.

Nici nu se putea altfel! Chiar din primele clipe ieşi la iveală obiceiul lui de a se lăuda. Nu că n-ar fi meritat

aceste laude, dar oricum... Eu, care îl cunoşteam, ştiam că n-o face din trufie, altuia însă i s-ar fi părut cam ciudat.

Între timp sosise şi Omar Ben Sadek. El îmi întinse mâna şi spuse:

—Sihdi, eu nu sunt atât de încărcat cu glorie şi cinstire ca Hagi Halef Omar, şeicul nostru, dar te respect şi te iubesc la fel de mult ca el şi pentru ceea ce îţi datoresc, recunoştinţa mea nu o să dispară niciodată din inima mea. Fii binevenit printre noi. Cu tine se întorc la noi toate spiritele bune.

Iată că se apropie acum şi grupul de călăreţi. Cu frâul într-o mână, cu puşca în cealaltă goneau chiuind şi îşi struniră brusc caii la trei paşi de noi. Urmă apoi minunata *fantasia* a beduinilor, care e într-adevăr o dovadă de măiestrie în arta călăritului.

Călăreţii ne luară în mijlocul lor, îndreptându-ne apoi spre satul de corturi unde ne-au întâmpinat femeile, fetele şi moşnegii care nu putuseră lua parte la *fantasia*.

Descălecarăm înaintea unui cort mare şi frumos, ridicat anume în cinstea oaspeţilor, semn că tribul se bucura acum de o bunăstare pe care nu o avea când îl cunoscusem eu. Mi-am dat mai bine seama de acest lucru după numărul mare de vite pe care-l aveau. Când îmi exprimai faţă de Halef bucuria pe care o simţeam pentru belşugul care domnea la ei, acesta nu se putu stăpâni să se arate pe sine într-o lumină cât mai frumoasă, căci îmi răspunse cu mândrie:

—Ştii tu, Sihdi, cui datorează tribul toate astea?

—Ţie, fireşte!

Puse amândouă mâinile pe inimă, se înţepeni în picioare, încruntă sprâncenele, ca să dea mai multă gravitate cuvintelor şi zise:

—Da, mie. Sunt şeicul lor şi tu ştii ce vrea să zică o bună gospodăreală. Toţi aceşti supuşi ai mei stau sub oblăduirea mea. Eu sunt tatăl, mama, bunicul, strămoşul

şi strămoşul strămoşilor acestui norod. Eu îi spăl şi-i pieptăn, îi judec, îi ocrotesc şi-i feresc de rele. Eu i-am făcut bogaţi şi fericiţi. Poţi tu să ghiceşti prin ce? E un singur cuvânt, unul singur.

—Vrei să spui „pacea”, nu-i aşa?

—Da, pacea. Mohamed Emin şi fiul său Amad el Ghandur, care au domnit înaintea mea, erau oameni războinici dar n-au avut noroc în lupte. Dacă n-am fi venit noi doi — tu şi eu — atunci la haddedihni li s-ar fi stârpit neamul de pe faţa pământului. Mohamed Emin a pierit în luptă şi Amad el Ghandur a trebuit, din pricina greşelii lui, să renunţe la demnitatea de şeic. Pe urmă a fost ales Nalek, bunicul soţiei mele, cea mai minunată dintre toate femeile frumoase ale tuturor noroadelor de pe lume.

Era bătrân dar ca ateïbeh îi plăcea războiul; n-a avut însă nici el noroc în luptă. După moartea lui am fost ales şeic şi foarte bine au făcut haddedihnii, că altminteri s-alegea praful de ei. Tu mă cunoşti şi ştii că sunt un războinic viteaz care nu se teme de duşmani. Mi-era şi mie drag paloşul şi n-aş fi vrut să-l las să ruginească în teacă dar te-ai împotrivit tu, Sihdi. Glasul tău vorbea prin gura soţiei mele, Hanneh, floarea cea mai aleasă a corturilor noastre. Ce adesea îmi spuneai cât de bun, iubitor şi milostiv e Dumnezeu şi că omul e întruchiparea lui pe pământ... M-ai învăţat că iubirea e singura putere în cer şi pe pământ căreia nu i te poţi împotrivi. Acestea au fost cuvintele tale. Dar faptele tale au folosit mai mult decât vorbele. Ţi-ai cruţat întotdeauna pe cât s-a putut duşmanii. Ai căutat să obţii mai bine prin dragoste ori şiretlic ceea ce puteai dobândi mai repede şi mai lesne prin asprime şi luptă. Faptele acestea ale tale s-au întipărit adânc în sufletul Hannehei mele. Multă vreme după ce ai plecat stătea tăcută în cortul ei şi asculta cu smerenie ce povesteam noi bărbaţii dincoace despre tine. Te-a ales ca pe un

chajah[9] al ei şi nu m-a lăsat să scot paloşul din teacă. Îţi aduci aminte cum am biruit noi amândoi atunci pe toţi vrăjmaşii haddedihnilor şi i-am pus pentru multă vreme cu botul pe labe?

Când am fost ales şeic, s-au ridicat iar cu toţii împotriva mea. Am vroit să-i domolesc cu tăişul paloşului, dar Hanneh mi-a spus că tu în locul meu te-ai sluji mai mult de minte decât de paloş. M-a sfătuit să vâr zâzanie între duşmani şi m-a învăţat chiar pe ce cale. Am putut astfel ocoli o vărsare de sânge şi totuşi puterea mea a sporit.

—Hm! exclamai eu zâmbind. Crezi tu, dragă Halef, că sfatul Hannehei a fost bun?

—Hm! mormăi şi el dar nu zâmbind ci îngândurat. Pot să-ţi destăinuiesc ceva?

—Orice vrei.

Îşi lipi gura de urechea mea şi urmă în şoaptă:

—Trebuie să ştii că Hanneh nu e numai cea mai frumoasă dintre toate florile haremului dar şi foarte înţeleaptă. Sihdi, eu atât îţi spun: e tare deşteaptă şi are întotdeauna dreptate.

Îmi venea să râd în hohote de convingerea cu care vorbea. Aşadar, viteazul meu Halef era, cum s-ar zice, de-a binelea sub papuc. Nu el ci.. „cea mai frumoasă dintre flori” era şeicul haddedihnilor! Cu atât mai bine; nici prin gând nu-mi trecea să-l stimez mai puţin. Un bărbat cu sângele iute e fericit când are o femeie înţeleaptă care se pricepe să-l potolească la timp şi să-l oprească de la fapte necugetate, ştiut fiind de oricine că multe spune şi face omul la mânie... Aceste femei sunt nepreţuite şi fericit e bărbatul care le are!

Halef îmi fusese pururi un tovarăş devotat şi mă puteam bizui oricând pe el. Curajul şi vitejia lui erau nemăsurate şi şi-ar fi dat viaţa pentru mine; dar din pricina firii acesteia a lui, nu mă puteam încrede întotdeauna în el când era vorba de primejdii, căci

[9] Pildă, ideal.

neînfricarea lui îmi putea face vreo boroboaţă. De aceea mă bucuram acum să aflu că se lăsa mânat de Hanneh, pe care o ştiam femeie cu „scaun la cap”. Îl întrebai deci zâmbind:

—Aşadar, ea are întotdeauna dreptate şi tu nu?

—Vai de mine, se poate să-ţi închipui aşa ceva despre mine, Sihdi! Halef al tău. La noi nu există aşa ceva. Suntem amândoi oricând de aceeaşi părere. Ce zic eu zice şi ea şi ce zice ea zic şi eu.

—Şi foarte bine faci, dragul meu! Un bărbat care ascultă de sfaturile înţelepte ale soţiei sale e ca şi un musulman care se ţine de poruncile *Coranului*.

—Mă bucur că ai astfel de păreri. Câteodată îmi vine parcă şi mie aşa, nu ştiu cum, să mă împotrivesc, dar când mă uit la chipul celei mai frumoase dintre femei, care e Hanneh a mea, nu se poate să nu-i dau dreptate. S-ar putea să o supăr eu pe ea şi să-i piară zâmbetul de pe buze? Trebuie să-ţi mărturisesc, Sihdi, că zâmbetul ei se răsfrânge numaidecât şi pe faţa mea şi atunci... atunci...

Se opri încurcat.

—Atunci trece asupra haddedihnilor şi la urmă zâmbeşte tot tribul, completai eu.

—Da, Sihdi, chiar aşa e. Bunătatea ei, coroana tuturor femeilor, răspândeşte o astfel de blândeţe, mai întâi asupra mea şi apoi asupra tuturor, că înmoaie inimile cele mai împietrite. Haddedihnii mei nu mai sunt războinicii aceia aspri şi neîndurători pe care îi ştiai tu. Ba mi se pare chiar că se poartă cam prea cuviincios cu mine. Asta li se trage de la tine, de la învăţăturile şi faptele tale — şi fiindcă nu ne aude nimeni, o să fiu sincer: în cartea sfântă a creştinilor e mai multă înţelepciune decât în *Coran*, pe care eu îl socoteam înainte mai presus de orice pe lume. Era o vreme când vroiam să te convertesc la islamism şi mă necăjeam de încăpăţânarea ta; acum însă recunosc că într-un singur zâmbet al Hannehei mele e mai multă religie şi

înţelepciune decât în toate cele o sută patruzeci de surate din cărţile sfinte ale lui Mahomed. Pe urmă... să-ţi mai spun un secret, Sihdi.

Apropie gura de urechea mea şi adăugă în şoaptă:

—Nici Hanneh, cea mai frumoasă dintre florile de pe pământ, nu vrea să ştie nimic de *Coran*.

—De ce?

—Fiindcă acolo scrie că femeile n-au suflet.

—Aha, nu-i prea convine.

—Auzi! S-ar putea!

—Nici nu mă lasă să-mi închipui că nu s-ar putea. Când îi spun uneori, aşa, cu blândeţe, că o fi ştiut el, Mahomed, ce zice, stăruie că sufletul ei — ca să nu mai vorbim de trup — preţuieşte de o mie de ori mai mult decât Profetul cu trup şi suflet la un loc.

—Şi-i dai dreptate?

—Fireşte! Când n-are ea dreptate! Şi-apoi, cine se ia după nevastă e ca şi când s-ar îndruma după Coran — după cum spuneai şi tu adineauri, îndeplinesc deci poruncile *Coranului*, atunci când cred ce crede Hanneh a mea, cea mai bună şi mai înţeleaptă femeie dintre flori.

Avea haz! Aşadar, viteazul meu Halef se lepăda de *Coran* şi totuşi se ţinea de poruncile lui!

Am fost o săptămână încheiată oaspetele haddedihnilor. Pe tot timpul şederii mele nu s-a vorbit despre altceva decât despre întâmplările petrecute odinioară pe când mai fusesem pe la ei. Halef nu mai contenea cu laudele pe care mi le aducea, arătându-mă ca pe cel mai mare erou de pe faţa pământului, fără să uite, fireşte, să amintească din când în când că e prietenul şi ocrotitorul meu.

De obicei când începea el să, „taie piroane” — cum se zice — îl lăsam să vorbească şi plecam. Ştiam că odată pornit, nu mai era chip să-l opresc.

Într-una din zile, nemaiputându-mă stăpâni, îi

spusei că e un Öjünüdşi[10].

—Ce? Cum, Sihdi? Eu, un lăudăros! sări el ca ars. Se poate să mă jigneşti atât de adânc şi să faci să-mi crape obrazul de ruşine? Tocmai pe mine care te iubesc ca pe un frate şi sunt gata să-mi dau de o sută de ori una după altă viaţa pentru tine? De ce am înfăptuit noi atâtea isprăvi vitejeşti ca nici măcar să nu putem vorbi despre ele?

—Nu! Ceea ce am făcut noi a fost dintr-un îndemn mult mai...

—Îndemn? îmi curmă el vorba. Ce-mi pasă mie de asta! Dacă nu mi-e îngăduit să povestesc ce-am făptuit, mai bine mă lăsam păgubaş.

—Nu te opreşte nimeni să povesteşti. Te-aş ruga numai să nu le „înfloreşti” atât.

—Le înfloresc? Vai, Sihdi, ce puţin cunoşti oamenii! Omul e singura făptură lăsată de Dumnezeu care nu te crede; fiindcă dobitoacele, buruienile şi pietrele n-au minte să te priceapă. Şi pentru că omul e cea mai neîncrezătoare făptură; dintr-o sută de cuvinte nu te crede nici douăzeci; ai cinci copii, el zice că ai numai doi şi dacă îi spui că nu-ţi lipseşte nici un dinte din cei treizeci şi doi, cât ţi-a dat Dumnezeu, nu-ţi recunoaşte mai mult de zece, cel mult doisprezece. De aceea un om deştept trebuie să spună întotdeauna mai mult decât e într-adevăr. După cum ştii, am un singur copil şi cu toate astea mă laud că am zece fete şi zece băieţi, ca să nu mi-l tăgăduiască şi pe ăla singur.

Spun că am nouăzeci şi şase dinţi şi zău că nu mint, fiindcă tot mi-ar scoate ei două treimi. Eu nu mint, Sihdi, nu exagerez, căci dacă aş susţine că am două picioare, nu mă lasă decât cu unul şi ca să se potrivească spun şi eu patru. Mă rog de Allah să te lumineze ca să pricepi ce ţi-am spus eu acum şi să nu mă tot dojeneşti când vorbesc de isprăvile noastre vitejeşti. Dacă se întâmplă să împuşti o vulpe, spune că a fost un leu, altminteri

[10] Lăudăros.

cred că te lauzi şi ai împuşcat un şoarece, iar de vreau să povestesc că s-a înecat un om în râu, sunt nevoit să mai adaug încă nouă, fiindcă s-ar spune că nici nu există râuri şi apă pe lume. Nu uita învăţăturile astea ale mele, Sihdi! Dacă vrei s-ajungi teafăr în Persia şi să te mai întorci de acolo, ascultă la mine: spune întotdeauna mai mult decât ai fi vrut să spui şi decât e într-adevăr. *Allah jesellimuk* — Dumnezeu să te aibă în paza lui, Sihdi!

Zise aceste cuvinte şi plecă, păşind mândru şi semeţ ca un om care şi-a dăruit avutul cuiva, ca să-l scape de la faliment.

Dar aşa lăudăros cum era, omuleţul acesta mi-era drag ca un frate şi nici nu l-aş fi vrut altfel.

În timpul de o săptămână pe care îl petrecui acolo, venea adesea vorba de călătoria mea în Persia; aflai însă că Halef plănuise alta, care părea să fie mult mai de folos. Kabila[11] haddedihnilor face parte din poporul şammar; de aceea Halef hotărâse mai de mult să viziteze djebelul Şammar şi Hâil, un fel de capitală a ţinutului, pentru a reînnoi legăturile cu locuitorii de pe acolo.

Micul meu hagiu nu era numai un războinic curajos, ci şi un diplomat înţelept. Atât el cât şi isteaţa lui nevastă, Hanneh, vedeau că n-ar strica o apropiere între haddedihni şi şammari, mai ales că nu se prea puteau încrede în tratatele de pace încheiate cu fostele triburi duşmane învecinate.

După obiceiul beduinilor ar fi trebuit să ia cu el cât mai mulţi războinici călări, aleşi pe sprânceană ca să facă impresie asupra şammarilor.Ar fi fost însă o acţiune fără primejdii, deci nici o fală. El vroia peripeţii războinice pe care să le amestece pe urmă în, „oala cu laude”. Se gândise serios să pornească singur, dar Hanneh i-a sărit în cap — cum îmi spunea el — şi s-a împotrivit energic cu „severitatea şi iubirea ei blajină”. A mai venit şi scrisoarea mea prin care îi vesteam că

---

[11] Tribul.

sosesc şi lucrurile s-au potolit.

Ce bucurie să se arate la şammari în tovărăşia „prietenului şi ocrotitorului” său Kara Ben Nemsi. Fireşte că nu mai avea acum trebuinţă de alţi însoţitori şi era sigur că va trece prin peripeţii „despre care va vorbi mai târziu întreaga omenire”.

Cu împrejurarea asta li se va împlini poate şi o mare dorinţă a lui şi a Hannehei. Feciorul lor va avea, poate, prilejul să dovedească haddedihnilor că e un vrednic urmaş al tatălui său. Halef era de părere că băiatul nu are nevoie de un mai bun ocrotitor ca el, dar Hanneh era mai bucuroasă să-şi ştie copilul în paza mea şi când au primit scrisoarea mea, au hotărât să meargă şi băiatul cu noi. Că am sau nu poftă să fac această călătorie, asta nu s-au întrebat; „mă luau la sigur”.

Din întâmplare, ideea îmi surâse şi am acceptat imediat.

—Dragă Sihdi, îmi zise Halef, pe cât ştiu, ai fost întotdeauna de părere că e dăunător să ai prea mulţi însoţitori; tot aşa crezi şi acum?

—Fireşte. Dar pentru ce mă întrebi?

—Fiindcă aveam de gând să fac călătoria asta cu un alai de cel puţin o sută de războinici. Ai venit însă tu şi mi-aduc aminte cu mândrie de timpurile când cutreieram numai noi doi ţinuturile şi înfăptuiam lucruri neasemuite. Faimei pe care mi-am câştigat-o atunci am să mulţumesc astăzi că sunt şeicul haddedihnilor. Cu părere de rău trebuie însă să recunosc că anii din urmă s-au scurs fără să adaug vreo nouă ispravă la cele din trecut. Oare să-mi las oasele să ruginească şi curajul să mi se irosească în zadar ca un hanger pe care nu l-ai mai scos de multă vreme din teacă? Mă cunoşti şi ştii că nu pot trăi fără primejdii după cum nu poate trăi peştele fără apă. Mi se înăbuşă sufletul în trândăvia asta şi spiritul meu se aseamănă cu un vultur pe care Allah l-a preschimbat într-un melc. Şi-apoi, ce o să se aleagă de fiul meu, Kara Ben Halef, dacă nu i se dă prilejul să-şi

dovedească vitejia şi curajul pe care le-a moştenit de la mine? Să se mulţumească toată viaţa să bea *lagmi*[12] şi să moară la bătrâneţe de guturai. Putea-va el să arate de ce e în stare sub ocrotirea a o sută de războinici? Se înţelege că nu. De aceea venirea ta e o mare fericire pentru mine. Mi-e dor de fapte măreţe ca acelea descrise prin cărţi şi asta nu se poate decât dacă plecăm singuri. Ei, ce zici?

—Întreabă-i mai întâi pe războinicii tăi, să vezi ce spun.

—Ce nevoie am să-i întreb? Sunt doar şeicul lor şi trebuie s-asculte de mine. Îi voi despăgubi mai târziu printr-o vânătoare mai mare.

—Bine. Vom pleca singuri, cu atât mai mult că mai am şi alte motive.

—Anume?

—Pune la socoteală mai întâi depărtarea până la djebelul Şammar. Pe puţin două săptămâni de drum călare pe cămile, căci pe cai nu se poate din pricina lipsei de apă. Ţi-ar mai trebui la o sută de călăreţi alte o sută de cămile de povară pentru burdufurile cu apă şi merindele de care ai avea nevoie. Am ajunge deci de-abia după patru sau cinci săptămâni. De unde apa pentru cele trei săptămâni care rămân? Şi-apoi, va trebui să trecem prin ţinuturi duşmane. O ceată de o sută de inşi nu se poate strecura neluată în seamă ca trei călăreţi. Şi fiindcă ai pomenit adineauri de isprăvi vitejeşti, te-ntreb: ce mare ispravă e să iasă o sută de războinici biruitori dintr-o luptă? Pe când, dacă izbutim să înlăturăm numai noi trei primejdiile, asta înseamnă ceva.

—Ai dreptate, Sihdi. Atunci s-a hotărât: tu, eu şi fecioru-meu, Kara Ben Halef, pentru care e o mare cinste să facă alături de ţine călătoria asta. O să mă înţeleg cu Hanneh să ne dea făina cea mai bună şi smochinele cele mai zemoase, ca să nu ducem lipsă de

---

[12] Zeamă de smochine.

hrană pe drum.

Bătu apoi vesel din palme şi strigă cu bucurie:

— *Hamdulillah*, laudă şi mulţumire lui Allah că voi simţi iarăşi mângâindu-mi faţa vântul pustiului şi voi putea dovedi din nou că sunt acelaşi războinic neînfricat şi biruitor pe care nimeni nu-l poate întrece, eu prietenul şi ocrotitorul tău dintotdeauna!

L-am lăsat să sporovăiască înainte pe acelaşi ton fără să mă supere întru nimic faptul că pe mine mă punea pe planul al doilea.

De prisos să mai amintesc că Hanneh ne umplu sacii cu toate bunătăţile „ca să aibă copilul" pe drum — cum zicea ea. Adăugă însă, în râvna ei, o mulţime de lucruri nefolositoare.

Kara Ben Halef era cât se poate de mândru că-l luam cu noi într-o călătorie atât de lungă şi primejdioasă. După ce îşi luă rămas bun de la mama sa, porni ţeapăn în şa înainte, urmat de o sumedenie de haddedihni care duceau pieile de capră necesare să facă pluta pentru trecerea Eufratului. După ce ajunserăm pe malul celălalt se înapoiară în sat pe când noi ne îndreptarăm spre pustiul ce se întindea nesfârşit înaintea noastră.

VIII. FIUL „VRĂJITORULUI"

Halef alesese pentru călătoria noastră trei dintre cele mai bune cămile de călărie ale tribului; din acelea care pot trăi zile întregi fără apă. Cum aceşti *hedjini* nu pot fi împovăraţi prea greu, nu luaserăm cu noi decât trei burdufuri mici, care aproape că se goliseră a şasea zi, aşa că ne gândirăm să le umplem la loc.

Lesne nu era, căci ne găseam în timpul când puţinele fântâni ale pustiului arab sunt de obicei

ocupate, iar locuitorii acelui ţinut erau duşmani de moarte ai haddedihnilor. Trebuia să ne ferim mai ales de beduinii şerarat, care erau în ceartă cu ei şi ne-ar fi ucis negreşit dacă le cădeam în mână.

Şeicul lor era poreclit Abu' Dem — Tatăl sângelui —, o poreclă care i se potrivea foarte bine; tribul mai avea pe cineva şi mai de temut decât acest şeic setos de sânge şi anume pe Gadub es Sahhar[13], vraciul făcător de minuni al şeraraţilor.

Vrăjitorul acesta, foarte vestit printre ai săi, era temut de toţi vrăjmaşii tribului. Se ştia despre ei că de câte ori încăpea vreunul din ei în mâinile lui, îl osândea la moarte. Dacă se întâmpla ca prizonierul să fie străin de legea lor, adică şiit, evreu sau mai ales creştin, nu mai încăpea îndurare pentru el. Chiar şi şeraraţii, care îl admirau pentru iscusinţa lui, se fereau să-l nemulţumească prin ceva, căci îl ştiau răzbunător şi necruţător chiar cu ai săi. Stăpânea întreg tribul, era mai puternic decât însuşi şeicul şi umbla zvonul că acesta ar fi fost foarte bucuros să scape de el.

Aşadar dinspre acest trib pândea primejdia cea mai mare, cu atât mai mult că nu ştiam unde se găsea. În momentul de faţă ne aflam acum cam la aceeaşi înălţime cu şesul Tjohf, la o zi şi jumătate de drum şi nădăjduiam să ajungem pe la vremea prânzului la Bir Nufah[14]. Trebuia însă să ştim mai întâi dacă fântâna e sau nu ocupată. Le-am propus să mă duc singur să cercetez, dar Halef se împotrivi zicând:

—Vrei să mă jigneşti, Sihdi? Tu eşti un frank şi eu un Ibn el Arab. E de datoria mea să cercetez eu! Ori poate nu mă crezi destul de dibaci şi n-ai încredere în priceperea mea?

—N-aş putea spune că n-am încredere, căci de la mine ai învăţat, dar...

—Nici un „dar”, Sihdi. Vreau să recunoşti tu singur

---

[13] Gadub vrăjitorul.

[14] Fântâna Nufah.

că Halef nu e un prost şi că n-a uitat ce l-ai învăţat. Şi-apoi ţin să dau lui Kara Ben Halef prilejul să admire pe tatăl său. De aceea îţi cer, ca ocrotitor al lui şi al tău, să mă laşi pe mine să mă duc să iscodesc.

Ce era să fac? Pentru o iscoadă dibace hagiul meu era cam prea îndrăzneţ şi nesocotit. Dar puteam să-l ruşinez eu faţă de copilul lui? Îl lăsai deci să plece. În curând îl văzurăm dispărând în goana cămilei, pe când noi ne urmarăm drumul domol ca şi mai înainte. Mai erau două ceasuri până la amiază, adică până s-ajungem la fântână; ştiam cam pe unde vine, dar nu cunoşteam bine împrejurimile.

Cu iuţeala cu care dispăruse Halef, într-un ceas putea fi acolo. Avui deci prevederea să mă opresc după un ceas şi jumătate, ca să-l aştept. Trecu însă încă un ceas şi el nu se întorcea. După un alt răstimp, tot atât de lung, văzând că tot nu vine, începui să mă îngrijorez. Dar când se mai scurse iar un ceas de aşteptare zadarnică, băiatul mă întrebă:

—Sihdi, nu e aşa că tata trebuia să se întoarcă mai de mult?

—Va fi văzut lume la fântână şi aşteaptă să plece, îi răspunsei eu, ca să-l liniştesc.

—N-ar fi înţelept din partea lui. Era bine să ne dea de veste.

—Nu te îngriji de el. Ai auzit ce spunea mai adineauri: că se pricepe la iscodit.

Băiatul tăcu, dar după o jumătate de ceas zise iar:

—Sihdi, ce să fie cu tata? Să alergăm în ajutorul lui.

—Bine, să mergem, dar cu băgare de seamă; ţine-te mereu în urma mea.

—De ce în urmă?

—Din prevedere. Pesemne că nu e lucru curat pe acolo.

—Allah, Allah! Nu cumva l-au prins pe tata?

—Nu ştiu, dar aşa bănuiesc. Acum pot să ţi-o spun.

—Să ne grăbim atunci, Sihdi.

—Dimpotrivă, să nu ne zorim. Dacă au pus într-adevăr mâna pe el, vor supraveghea direcţia dincotro a venit, căci îşi vor fi închipuit că n-a pornit singur în pustiu. Nu trebuie să ne vadă înainte de a-i fi văzut noi pe ei. Suntem călări şi putem fi zăriţi de departe. Dacă eşti în urma mea şi mergem la pas, vor crede că e un singur călăreţ care îşi vede de drum.

O luarăm la pas. Până acum drumul nu fusese decât un şes întins, dar la orizont începură să se zărească nişte dungi neregulate. Văzui prin ochean că era un lanţ de stânci care tăiau de-a curmezişul de la miazăzi la miazănoapte drumul, între sau îndărătul lor trebuia să fie fântâna. Că Halef e prizonier nu mai încăpea îndoială, altminteri ar fi trebuit să-l zăresc de la depărtarea asta.

Probabil, nerăbdător şi iute cum era din fire, nu se ferise ci mersese de-a dreptul spre stâncile dindărătul cărora fusese văzut şi atacat pe neaşteptate.

Ocheanul meu avea lentile tari şi puteam vedea foarte departe prin el. Zadarnic îmi încordai privirea, nimic nu se zărea dincoace de stânci. Nu trebuia, aşadar, să mă apropii prea mult de ele. Mai înaintai o bucată de drum, atât cât să nu pot fi zărit cu ochiul liber, apoi mă îndreptai spre miazănoapte, zorind cămila la drum.

—*Maşallah!* strigă Kara Ben Halef, speriat. Te îndepărtezi de fântână? Şi bietul tată ce o să se facă?

—Ai încredere în mine, băiete, îi răspunsei eu cu blândeţe. Dacă e aşa după cum socot eu, toată luarea-aminte a celor de la fântână e îndreptata spre apus, dincotro aşteaptă să sosim. Facem mai întâi un ocol până ajungem la partea de miazăzi a lanţului de dealuri, pe urmă ne apropiem de fântână la adăpostul stâncilor. Nu o să-i vină nimănui în gând să ne pândească dintr-acolo, aşa că ne putem apropia nevăzuţi de ea. Ce va urma apoi, nu pot încă să prevăd.

—Cum adică: Să ocolim stâncile şi să ieşim pe

partea cealaltă? Ce om înţelept eşti tu! Tata e cel mai deştept dintre toţi arabii, dar tu îl întreci.

După un sfert de ceas ajunsesem la lanţul de dealuri. Îndărătul lui se întindea altul paralel, aşa că între ele rămânea o vale cu multe cotituri. Coborârăm povârnişul căutând pe cât era cu putinţă ca să nu lovească vreo piatră cămilele.

Valea se îngusta din ce în ce, spre bucuria mea, căci, deşi raza vederii noastre se micşora, eram şi noi mai puţin expuşi să fim văzuţi. Ne opream la fiecare cotitură a văii ca să iscodim din dosul stâncii; nu zărirăm însă pe nimeni. Din pricina asta înaintam foarte încet şi ne-a trebuit două ceasuri pentru un drum pe care, cu picioarele l-am fi făcut într-un ceas.

În sfârşit cunoscurăm după unele semne că ne aflăm în apropierea fântânii; ici-colo, tufe uscate, iar în mijlocul albiei secate a văii creştea iarbă. Acum era nevoie să fim cu mare prevedere.

Ajunserăm iarăşi la o cotitură, unde am descălecat, m-am lipit de o stâncă şi am privit cu prudenţă după cot. Zării în valea mai largă, aici, vreo două sute de inşi, printre care şi pe Şerarat, pe care-l cunoşteam mai demult. Ceva mai încolo de gloată stăteau mai-marii tribului şi în mijlocul lor Halef; era deci prizonierul lor. Tocmai se sculase unul din ei de jos, strigă spre vârful stâncii şi întrebă:

—Tot nu se vede nimeni?

Mă uitai şi eu într-acolo. Zării după un bolovan mare un beduin stând la pândă.

—Nici ţipenie de om, răspunse el.

—Atunci ne-am înşelat şi prizonierul era singur. Dă-te jos de acolo că trebuie să plecăm îndată, altminteri ne apucă noaptea pe drum şi n-ajungem până pe înserate la Bir Nadahfa.

—Ce vezi, Sihdi; se aud glasuri? mă întrebă în şoaptă băiatul.

—Descalecă şi vino încoace, ca să-l vezi pe tată-tău.

Când copilul zări pe Halef vru să se repeadă într-acolo, dar eu îl oprii de braţ şi-i şoptii:

—St! Astâmpără-te! Acu' nu putem face nimic. Trebuie s-aşteptăm până ce s-o înnopta.

—Atât de mult! Nu o să fie prea târziu?

—Nu. Sunt prea mulţi ca să ne putem lua la luptă cu ei. Numai prin vreun şiretlic l-am putea scăpa şi asta nu se poate face decât pe întuneric.

—Dar dacă îl omoară până atunci?

—Asta n-au s-o facă. Numai Sfatul bătrânilor hotărăşte şi nu văd nici un bătrân printre ei. Sunt numai războinici tineri.

—Oare ce vor fi având de gând? Să-şi mute satul nu cred, fiindcă n-au femei şi copii cu ei. Să fi pornit la război?

—Nici asta. Uite colo cămilele de povară încărcate cu frânghii şi rogojini pentru împachetarea prăzii. Nu poate fi deci vorba decât de jaf.

—Pe cine vor să jefuiască?

—Nu ştiu, dar nădăjduiesc că o voi afla diseară.

—De unde?

—Chiar de la ei. O să-i spionăm.

—Vrei să-i urmărim până ce-şi vor face popasul de noapte? Sihdi, acum văd şi eu că avea dreptate tata când spunea că e de ajuns să te încolţească cineva pe tine ca să treacă prin întâmplări necunoscute pentru alţii. Dar să plecăm repede. Uite că vor să încalece. Dacă trec pe lângă noi, ne văd.

—N-au să treacă, fiindcă ies prin partea cealaltă, ca să se îndrepte spre Bir Nadahfa.

—De unde ştii?

—Am auzit pe căpetenie spunând iscoadei când a chemat-o jos. Fântâna se află la răsărit şi într-acolo pornesc. Noroc că ştiu unde se duc.

—Ai mai fost pe acolo?

—Nu, dar am citit însă undeva despre ea. Hamdeni, un vechi scriitor arab, a scris într-o carte de-a lui unde e

aşezată şi care sunt împrejurimile. Drept e că a trecut mult de atunci, dar prin locurile acestea nu se schimbă nimic nici după sute de ani. Toate par să stea pe loc. A, vezi că am avut dreptate? Pleacă pe unde spuneam eu. L-au legat pe tatăl tău pe cămilă. Se uită îndărăt... Bănuieşte că ne-am ascuns pe undeva ca să pândim ce fac şerarații. Dacă s-ar putea să mă arăt fără să mă vadă ei, aş vrea să-i dau de veste că suntem aici.

Beduinii ieşiră din vale; cei din urmă rămaseră conducătorii, care-l aveau pe Halef între ei. Înainte de-a dispărea ei, cum nu se uita nimeni îndărăt, sării de după cotitură şi fluturai de două ori braţele în aer. Halef, care tocmai întorsese capul, mă zări. Ştia acum că voi face tot ce-mi va sta în putinţă ca să-l scap.

Urcai apoi dealul ca să văd pe şerarați îndepărtându-se şi, când mă încredinţai că au luat-o într-adevăr spre răsărit, mă întorsei la fântână. Nu mai găsii strop de apă, o secaseră de tot, aşa că a trebuit s-aşteptăm două ceasuri până să avem cu ce ne potoli setea, să ne umplem burdufurile şi să adăpăm cămilele ca să le ajungă măcar pe o zi. Pe urmă pornirăm şi noi după şerarați.

Spuneam că aveam de gând să-i spionez pe duşmani. La loc deschis ar fi fost foarte primejdios, dar din fericire fântânile pustiului se află în ţinuturi stâncoase. Bir Nadahfa era înconjurată de un adevărat *warr*[15], care ne putea sluji de acoperire.

Zorirăm cămilele la drum până ce înţelesei după felul urmelor că trebuie să o luăm mai domol, ca să nu ne apropiem prea mult de duşman. După-amiaza trecu şi când soarele începu să dispară în marea de nisip văzui prin ochean, la răsărit, o întindere mare de bolovani în mijlocul cărora se afla fântâna.

Şerarații ajunseseră acolo, aşa că a trebuit să ne oprim aici unde eram. Abia după ce se întunecă de-a binelea mai merserăm o bucată de drum până la vreun

[15] Grămezi de bolovani.

kilometru de *warr*. Descălecarăm şi legarăm bine picioarele cămilelor, ca să nu se poată ridica de jos.

Acum era timpul să mă furişez în tabără. Kara Ben Halef ardea de dorinţa să mă însoţească, dar trebuia să rămână de pază la cămile. Îi predai amândouă puştile mele, care m-ar fi putut stânjeni şi mă apropiai de *warr*. Găsii repede un loc unde bolovanii erau mai rari şi lăsau un fel de potecă lată între ei prin care se putea ajunge la fântână. Probabil că pe acolo trecuseră şi şeraraţii. Cum apucai s-o iau pe potecă auzii zvon de glasuri omeneşti şi, după ce mai înaintai, desluşii cuvintele:

—Allah! Akbar! Aşahdu anna, la ilaha ill Allah, Wa Mohamedu rasuhl Allah. Haiga alas salah!

Era rugăciunea de seară. Glasurile acopereau zgomotul paşilor mei şi mă putui apropia până la câţiva paşi numai de tabără. Mă ascunsei după un bolovan mare şi aşteptai.

Stelele nu străluceau prea tare, totuşi vedeam bine ce se petrece. Beduinii îngenuncheaseră pe covoraşele lor şi se rugau cu faţa spre Mecca. Acela care spunea rugăciunea — repetată în cor de ceilalţi — era şeraratul pe care-l auzisem peste zi chemând jos pe cel care pândea în vârful dealului. Părea să fie conducătorul lor. Purta un *haik*[16] ca şi mine şi era cam de statura mea. Vreo câţiva din tovarăşii lui, aceia care stătuseră la Bir Rufah mai de-o parte, îngenuncheaseră înaintea, nu în urma lui, cu spatele întors spre el, pe urmă venea Halef legat de mâini şi de picioare.

Distanţa care ne despărţea nu era mai mare de trei metri. Mai bine nici că se putea! Era o jucărie pentru mine să-l iau de acolo, cu atât mai mult cu cât m-ar fi zărit îndată, deoarece era cu faţa spre mine.

Se aşezase dinadins aşa, căci bănuia dincotro voi veni eu. Dar nu era vorba numai să-l scap pe el, ci trebuia să iau şi cămila lui cu noi, iar asta nu se putea decât printr-un schimb. Schimbul va fi însăşi căpetenia.

---

[16] Manta.

Toţi erau atenţi la rugăciune şi stăteau cu ochii aţintiţi înspre răsărit, pe când eu mă aflam în spatele lor, adică spre apus. Trăsei cuţitul de la brâu şi mă târâi până la Halef. Mă văzu şi-mi întinse mâinile. Îi retezai la iuţeală frânghia cu care erau legate, apoi pe aceea de la glezne şi-i şoptii cu gura lipită de urechea lui:

—Ia-o îndărăt, drept înainte, unde vei da de Kara.

—Şi tu, Sihdi?

—Viu şi eu pe urmă. Dezlegaţi cămilele! Repede, repede.

Se târî de acolo şi rămăsei eu în locul lui ca să-mi aduc la îndeplinire planul când duşmanii vor fi ocupaţi cu împăturirea covoraşelor de rugăciune.

Fireşte că totul se petrecu mai repede decât povestesc eu şi tocmai îl văzui pe Halef pierind în întuneric când seraratii îşi încheiau rugăciunea.

—Allah e mare! Allah e foarte mare şi laude lui din belşug.

După cuvântul, „belşug", când ceilalţi începură să strângă covoraşele, mă ridicai pe jumătate, mă plecai înainte, apucai căpetenia cu stânga de umăr, o întorsei spre mine, lovind-o cu pumnul în tâmplă. Se prăbuşi la pământ. Ca să fiu mai sigur îi mai dădui o lovitură, pe urmă o luai la goană după Halef. Puţin îmi păsa acum de cele două sute de şeraraţi; aveam pe căpetenia lor în puterea mea şi ştiam că nu-mi vor face nimic.

Auzii deodată răcnetele lor venind din spate şi glasul lui Halef care-şi striga feciorul. Fugeam cât puteam, căci urmăritorii m-ar fi putut ajunge, fiindcă n-aveau o povară în spate ca mine. Ajunsei la cămile, Halef era şi el acolo.

—Repede în şa! îi poruncii eu. Ia şi pe prizonierul ăsta cu tine. Ţineţi drumul spre miazăzi şi opriţi-vă la două mii de paşi de aici.

—Şi tu, Sihdi?

—Eu trebuie să mai rămân aici ca să prind încă un şerarat pe care să-l trimitem pe urmă îndărăt în lagăr cu

răspunsul.

După plecarea lor, mă întinsei pe nisip ca să nu fiu zărit prea curând de cei care mă urmăreau. Aproape îndată auzii paşi: era un şerarat care o luase înaintea celorlalţi. Se opri la vreo şase paşi de mine s-asculte şi, fiindcă nu se auzea nimic, porni mai departe, până ce ajunse în dreptul meu. Dintr-o săritură ajunsei lângă el, îl apucai cu o mână de beregată, lovindu-l cu cealaltă în moalele capului. Îmi căzu horcăind în braţe.

Îl luai în spinare şi pornii agale, n-aveam de ce să mă grăbesc, fiindcă şeraraţii nu mă văzuseră din pricina întunericului; mă îndreptai încotro îmi trimisesem tovarăşii. Halef şi băiatul stăteau lângă întâiul şerarat — pe care-l legaseră burduf şi care se dezmeticise acum — cu cuţitele îndreptate spre pieptul lui, ca să-l împiedice să ţipe.

—Uite-l că vine, îi zise Halef când mă văzu. El e acela despre care ţi-am vorbit: marele şi nebiruitul Kara Ben Nemsi Effendi. Puştile astea două ale lui sunt; una împuşcă de o mie de ori câte o sută una după alta şi o să te trimită numaidecât în fundul iadului, dacă îndrăzneşti să scoţi un cuvânt ori să faci vreo mişcare.

—Chiar aşa o să fac, adăugai eu ameninţător. Nu li se va întâmpla însă nimic acestor doi şeraraţi şi se vor putea întoarce chiar în noaptea asta la ai lor, dacă stau liniştiţi şi ascultă de poruncile noastre. Altminteri cuţitele noastre vor găsi calea la inimile lor. Acum ne îndepărtăm niţel de aici, pe urmă le vom spune ce vrem de la ei.

Îi legarăm strâns unul de altul şi-i obligai să păşească înaintea mea, pe când Halef cu fiu-său duceau cămilele de căpăstru.

Schimbarea asta de direcţie era necesară ca să scap de urmăritori; ei ne căutau probabil la apus de *warr* şi noi o luaserăm spre răsărit.

Când ne-am îndepărtat îndeajuns, pusei cămilele să se lase la pământ şi poruncii celor doi şeraraţi să şadă

jos. După aceea trăsei pe Halef mai încolo, ca să n-audă ei ce vorbim. Fireşte că l-am scutit de imputări — căci tot n-ar fi folosit la nimic — şi-l întrebai cum s-a făcut că a căzut în mâinile duşmanului.

Încrezător în sine cum era, se apropiase prea mult de *warr* şi fusese zărit de ei. Prins şi legat cât ai clipi, i se luară armele şi fu luat la cercetări. Prea mândru ca să-şi tăgăduiască numele, prinderea lui stârni mare bucurie în tabără, căci şeicul şeraraţilor era un vrăjmaş înverşunat al haddedihnilor. Nu pomeniseră nimic faţă de el unde se duc, dar Halef înţelesese din câteva cuvinte scăpate de unul din ei că aveau de gând să atace şi să jefuiască tribul samar lazafah.

La întrebările pe care i le-au pus, a răspuns că a plecat singur, neînsoţit de nici un războinic de-al lui. Fireşte că n-a fost crezut, dar dacă au văzut că trece ceas după ceas şi nu se iveşte nimeni şi-au închipuit că a spus adevărul şi au plecat cu el.

—Ştii tu, Sihdi, cine e şeraratul ăla de colo? mă întrebă Halef la urmă.

—Nu.

—Atunci află şi miră-te. E chiar feciorul lui Gadub es Sahhar, vrăjitorul tribului, cel mai neîmpăcat duşman al nostru, arde-l-ar focul gheenei! La drept vorbind ar trebui să-l omor fără milă, mai ales că poartă şi porecla Abu el Ghadab[17], prin care vrea să zică — ştii şi tu — că nu e omul care să-şi cruţe duşmanul.

—Nu mă priveşte. E prizonierul meu nu al tău şi religia ca şi judecata nu-mi îngăduie să vărs sânge omenesc.

—Atunci fă ce vrei, te cunosc şi sunt încredinţat că vei şti şi tu ce se cuvine.

Dezlegai pe celălalt prizonier, spunându-i răspicat:

—Ascultă ce am să-ţi spun. Eu sunt Kara Ben Nemsi, creştin şi prietenul haddedihnilor. Aş putea să vă culc cu puşca mea fermecată pe toţi războinicii voştri la

---

[17] Tatăl mâniei.

pământ până a apuca voi să trageţi un singur glonţ. Aţi prins pe prietenul şi fratele meu Hagi Halef Omar ca să-l ucideţi, dar eu l-am scăpat din ghearele voastre, dovedindu-vă astfel că nu mi-e frică de voi. Ar trebui acum să vă împuşc. Sunt însă creştin şi vă voi lăsa liberi, dacă vă învoiţi cu ce vă cer. Să mi se dea îndărăt cămila şi toate lucrurile lui. Te vei duce acum în tabără ca să aduci cămila şi toate lucrurile oprite de voi. Dacă te vei purta cinstit, ţinându-te de cuvânt, îi dăm şi lui Abu el Ghadab drumul şi ne vedem de drum. Dacă plănuieşti însă vreo mişelie, îl împuşcăm. Ai răgaz o jumătate de ceas. Dacă până atunci nu eşti îndărăt, îl împuşcăm. Hai, du-te!

Omul se codi, dar Abu el Ghadab îi strigă răstit:

—Grăbeşte-te să faci ce ţi s-a poruncit, ce mai stai? Viaţa mea preţuieşte mai mult decât o păcătoasă de cămilă de-a haddedihnilor.

Şeraratul plecă. Ca să mă feresc de vreo cursă, mutai tabăra la o bună depărtare de acolo şi mă furişai cu Halef, care luase puşca feciorului său, până la un loc pe unde trebuia să se întoarcă trimisul. Mai înainte însă dădusem în grija băiatului să păzească bine pe prizonier şi să-i vâre cuţitul în piept dacă va încerca să fugă.

Nici nu se împlini jumătatea de ceas şi văzurăm pe şerarat venind. Aducea cămila şi trecu pe lângă noi fără să ne vadă. Era singur. Aşadar, ameninţările mele avuseseră efect. Ne luarăm după el şi-l ajunserăm din urmă.

—Norocul tău că te-ai purtat cinstit; îi zisei eu; dă încoa' lucrurile.

Nu lipsea nimic din armele şi ce mai avusese Halef la el. Trimisei apoi pe şerarat îndărăt la ai lui asigurându-l că peste puţin va fi şi căpetenia lor liberă.

—O să te ţii de cuvânt, effendi? întrebă el cu îndoială.

—Hai şterge-o mai repede! strigai eu. Kara Ben Nemsi nu şi-a călcat niciodată cuvântul. Să nu mai spui

aşa ceva că o păţeşti!

Se făcu nevăzut la iuţeală.

Ne întoarserăm la prizonier, îl dezlegai şi-i zisei:

—Ni s-a dat ce am cerut. Poţi să pleci. Tânărul şerarat mă privi uluit, apoi întrebă:

—Mă laşi într-adevăr liber?

—Da. Şi fiindcă m-am purtat cinstit şi omeneşte cu tine, nădăjduiesc că ne veţi lăsa să ne vedem nesupăraţi de drum. Ne ducem la Bir Halawijat[18] şi doresc să nu ne urmăriţi.

—Ţinta noastră e Bir eş Sukr[19], departe de aici, tocmai spre miazăzi şi de acolo la Akabet, aşa că n-ai de ce te teme.

—Să mă tem? Eu nu ştiu ce vrea să zică teamă.

—Aşa? întrebă el batjocoritor. Multe am auzit eu despre tine, dar nimic nu poate să fie adevărat. Toată vitejia ta e un fleac pe lângă a şeraraţilor. Astăzi ne-ai scăpat; dar nu pentru totdeauna. Cunoşti legea răzbunării? E asemenea leului care nu-şi lasă niciodată pradă din gheare. Şi-ţi jur că nu ne vei mai scăpa altă dată! Te închini unui Dumnezeu mincinos şi fiului său care a murit ca răzvrătit pe cruce, răstignit ca un tâlhar. Era tot un ghiaur ca şi tine şi...

—Taci şi nu mai spune încă o dată vorba asta că eu n-am răbdarea lui... strigă înfuriat Halef.

—Tu stârpitură! îl întrerupse şeraratul râzând. Acum nu mai sunt legat şi-mi bat joc de voi. Vă spun ce v-am mai spus. Leul răzbunării vă va înghiţi pe amândoi. Carnea şi sângele unui ghiaur o să...

N-apucă să-şi mântuie vorba căci biciul cu curele împletite al credinciosului meu Halef îl lovi cu toată puterea peste obraz.

—Na, ţine pentru, „ghiaur”. Ei, mai spune o dată dacă-ţi dă mâna!

Şeraratul răcni de durere, îşi acoperi faţa cu

---

[18] Fântâna dulce.

[19] Fântâna recunoştinţei.

amândouă mâinile şi rămase câteva momente ca o stană de piatră. Pe urmă făcu o săritură vrând să se repeadă la Halef. Dar o altă izbitură îl făcu să se dea înapoi împleticindu-se. În aceeaşi clipă fui lângă el, îl apucai de braţ, i-l lipii de piept şi-i zisei ameninţător:

—Dacă mai faci un pas îţi sfărâm oasele! Nu ne e nouă frică de leul răzbunării... Hai, spală putina, dacă nu vrei să-ţi înfig cuţitul în piept!

Îi dădui un brânci care-l făcu să se rostogolească la pământ. Se ridică împleticindu-se, dar nu cuteză să se mai apropie de noi.

Încălecarăm şi, în vreme ce ne îndepărtam, îl auzirăm răcnind după noi:

—Şeba et Thar[20] o să vă înghită... Şeba et... Thar... Şeba... et...

Strigătele lui fuseseră auzite de ceilalţi şi, crezându-l în primejdie, îi alergau în ajutor, după cum am înţeles din larma care urmă. Nu ne era frică de ei, totuşi zorirăm cămilele la drum.

Eu călăream în frunte, după mine venea Halef şi fiul său. După câtva timp Halef îmi strigă necăjit:

—Ce faci, Sihdi? Ai greşit drumul; trebuie s-o luăm mai la stânga.

—Ba la dreapta, fiindcă într-acolo e Bir el Halawijat.

—Păi nu într-acolo era vorba să ne ducem.

—Aşa e. Ţinta noastră era să alergăm la samarii lazafah, ca să le dăm de veste că vor fi atacaţi de şeraraţi — ceea ce aceştia nu trebuie să bănuiască, fireşte. De aceea am spus feciorului vrăjitorului că drumul nostru e la Bir el Halawijat. Ca să-i fac să creadă că nu i-am minţit, ne ducem acum într-acolo, fiindcă e mai mult ca sigur că ne vor urmări îndată ce se va lumina de ziuă.

—Şi chiar până acolo vrei să te duci? Ar fi să facem un mare ocol.

—Cunoşti drumul, nu e aşa?

[20] Leul răzbunării.

—Foarte bine chiar.

—Atunci ştii că după o jumătate de zi călare ajungi la o întindere mare, pietroasă, pe care nu se pot întipări copitele cămilelor; vom coti apoi pe stânga şi şeraraţii ne vor pierde urma.

—Ai dreptate, Sihdi. Dai şi de data asta dovadă că eşti poate mai deştept decât mine.

—Poate? râsei eu. Probabil că n-aş fi fost atât de şiret ca cine ştiu eu, să mă arunc orbeşte în mijlocul unei cete de două sute de duşmani şi să mă las prins de ei.

Era singura imputare pe care a auzit-o Halef de la mine. A fost însă atât de înţelept să înghită fără să crâcnească. Ar fi trebuit să fiu niţel mai aspru cu el, dar n-am vrut să-l ruşinez faţă de feciorul său.

Călărirăm toată noaptea cu un scurt popas, ca să mai răsufle cămilele, iar când am ajuns la şesul cel pietros am schimbat brusc direcţia.

A fost o zi grea pentru bietele cămile, căci ne-am oprit abia pe înnoptat, când am dat la Bir Bahrid[21] de o ceată de sammari lazafah. Ne-au întâmpinat cu multă prietenie şi când au aflat că nu venim numai ca prieteni, ci să le dăm de veste despre cele ce-i aşteaptă, n-au mai ştiut cum să ne mulţumească.

Au trimis îndată ştafete la întreg tribul să se adune cât mai mulţi aici, pe unde trebuiau să treacă şeraraţii. Încă din zori iscoadele se împrăştiară în toate părţile, ca să pândească sosirea acestora, deşi nu îi aşteptam în ziua aceea. Spre seară, cu ajutoarele care ne veniseră în cursul zilei, eram peste cinci sute.

Fireşte că am luat şi noi parte la sfat. Cum ştiam că în astfel de împrejurări lupta e crâncenă şi fără milă, am vrut să împiedic o mare vărsare de sânge. Zadarnic însă, nimeni nu vru să m-asculte. Aveam de-a face cu beduini care iau mila drept slăbiciune. Eram un străin pentru ei şi nu mi-erau datori recunoştinţă că haddedihnii. Nici

---

[21] Fântâna cu apă rece.

străduinţele lui Halef nu folosiră la nimic.

Hotărâră să împresoare pe şeraraţi şi să omoare pe oricine n-ar vrea să se predea. Cât despre prizonieri, va hotărî pe urmă Sfatul bătrânilor. Hotărârea era de prevăzut la aceşti oameni pătimaşi care nu trăiesc decât pentru răzbunare.

După ce se sfârşi consfătuirea şi mă aflai singur cu Halef, acesta îmi zise:

— Sihdi, ştiu că nu te-ai înţeles cu ei şi aş fi dorit din inimă să te asculte. În adâncul sufletului meu sunt creştin ca şi tine, deşi nu trebuie s-o spun pe faţă, fiindcă şi-ar alege un alt şeic. Dar cum nu vreau să iau parte la măcelul care are să urmeze, îţi propun să plecăm chiar astăzi.

— Nu se poate.

— Pentru ce?

— Mai întâi: ca oaspeţi ai lazafahilor trebuie să le venim în ajutor şi al doilea: ce motiv să le dăm? Ne-am pierde stima lor, căci ne-ar învinui de laşitate. Al treilea: dacă rămânem şi luăm parte la luptă, poate că găsim mijlocul să-i mai muiem niţel şi să nu ucidă pe prizonieri.

— Ai dreptate. Atunci nu mai plecăm şi măcar că îmi tremură inima să nu i se întâmple ceva băiatului, sunt bucuros să-l văd de ce e în stare la luptă. Sunt sigur că nu o s-o ia la fugă.

— De asta sunt încredinţat, dar n-are încă destulă experienţă şi se poate lăsa târât de avântul său copilăresc la vreo nesocotinţă. E deci de datoria noastră să veghem asupra lui.

Trecu ziua şi noaptea următoare fără să se arate şeraraţii. În zori însă câteva iscoade veniră să ne spună că duşmanii au poposit peste noapte în mijlocul pustiului la vreo cinci ceasuri călare de aici. Trei din iscoade au rămas ca să le urmărească mişcările. După câtva timp se întoarseră şi ele cu vestea că şeraraţii au ridicat tabăra şi au trimis încoace iscoade care trebuie să sosească

dmtr-un moment într-altul. Se luară îndată măsuri pentru întâmpinarea lor.

Fântâna se afla într-o adâncitură în formă de albie care nu avea nici la apus nici la miază noapte — dincotro venea duşmanul — nici o acoperire, dar la răsărit şi miazăzi era înconjuraţi, de un semicerc de stânci. Îndărătul acestora se ascunseră lazafahii, numai patruzeci rămaseră lângă fântână. Vitele fură lăsate să pască prin împrejurimi, aşa că totul avea o înfăţişare cât se poate de paşnică. Eu, Halef şi Kara ne pitirăm în tufiş, deoarece la vederea noastră şeraraţii ar fi putut prinde bănuieli.

Pe la prânz văzurăm venind doi călăreţi care se îndreptau la pas spre fântână. Întrebară încă de departe pe lazafahi dacă pot avea şi ei niţică apă. Li se răspunse că da. Se dădură — după cum am aflat mai târziu — drept aneizeh, adică prieteni de-ai lazafahilor, în drum spre Nfud şi după ce-şi adăpară cămilele plecară. Când crezură că nu mai pot fi văzuţi cu ochiul liber, cotiră, după cum îmi arăta ocheanul, spre miazănoapte, ca să înştiinţeze pe şeraraţii lor că nu vor avea a face decât cu patruzeci de lazafahi, pe care îi vor birui repede şi vor pune mâna pe câteva sute de cai şi cămile.

Nu trecu nici un ceas şi dinspre miazănoapte de fântână apăra duşmanul. Şeraraţii veneau în goană ca să ne ia pe neaşteptate.

Ajunşi la marginea dealului săriră de pe cămile şi cu răcnete grozave porniră devale, să coboare coasta. Dar în aceeaşi clipă, răsăriră de după stânci lazafahii. Şeraraţii se opriră înspăimântaţi; scurtul timp fu de ajuns ca să fie împresuraţi din toate părţile. Să fi văzut acu' urlete şi larmă! Cuţite sclipiră, suliţi şi securi zăngăniră, împuşcături detunară!... Kara Ben Halef se repezi chiuind de bucurie în mijlocul luptătorilor, urmat de tatăl său care sărise după el, ca să-l apere la nevoie.

Sângele curgea şiroaie şi când se sfârşi măcelul, peste o sută de şeraraţi zăceau morţi pe câmpul de

luptă; răniţii fuseseră înjunghiaţi sau împuşcaţi fără milă. Dintre şeraraţi nu scăpară decât vreo douăzeci cu fuga. Printre prizonieri era şi Abu el Ghadab, fiul vrăjitorului.

Între învinşi şi învingători urmară scene pe care-i mai bine să nu le descriu. Luai pe Kara şi pe Halef cu mine şi ne îndepărtarăm, ca să nu fim de faţă. Lazafahii veniră însă să ne cheme îndărăt, ca să ne mulţumească pentru biruinţa lor pe care nouă ne-o datorau şi să ne ofere o parte din pradă. Fireşte că nu primirăm nimic. Nu ne puturăm însă feri să nu fim văzuţi de prizonieri. Când Abu el Ghadab mă zări, se ridică aşa legat cum era, se holbă năuc la mine şi strigă clocotind de mânie:

—Kara Ben Nemsi, câinele de creştin! El a trădat... Şeba et Thar, leul răzbunării, o să-l înghită pentru ticăloşia lui... Allah să-l afurisească, pe el şi pe cei doi haddedihni care îl însoţesc!

Cele două dungi pe care i le făcuse Halef cu biciul pe faţă se înroşiră. Era groaznic la vedere. Nu m-am sinchisit de ameninţările lui, dar Halef nu se putu stăpâni, se proţăpi în picioare şi-i zise răstit:

—Pe tine o să te înghită leul răzbunării nu pe noi, nemernicule! Ziceai că trebuie să ne temem de voi; ce frică vrei să-mi fie de tine când nici războinic nu mai eşti vrednic să te numeşti cu pecetea pe care ţi-am făcut-o în obraz... Te-am lovit cu biciul ca pe un câine care a îndrăznit să se ridice asupra unor oameni ca noi. Ruşine să-ţi fie şi ţie şi lui Şeba et Thar al tău, căruia îi va fi scârbă să înghită măcar o bucăţică din carnea ta împuţită!

Îl trăsei pe Halef la o parte, ca să nu-l mai aud îndrugând atâtea cuvinte fără rost.

Lupta se sfârşise. Nu mai aveam ce căuta aici. Puteam pleca şi plecai — bucuros să scap cât mai curând din locul acela blestemat, unde cursese atâta sânge omenesc. Ar fi fost doar atât de lesne să biruim pe duşman fără un astfel de măcel...

Ne luarăm rămas-bun de la lazafahi şi pornirăm iar la drum, însoţiţi o bucată de cale de un aşa-zis alai de onoare.

Când ajunserăm după şase zile la sammari, furăm întâmpinaţi cu mare entuziasm, căci vestea biruinţei noastre ne-o luase înainte şi toţi ştiau de cele întâmplate.

IX. LEUL RĂZBUNĂRII

N-am intenţia să descriu cu amănunţime djebelul Sammar. Ţinutul era stăpânit de un şeic căruia îi plăcea să i se spună şi prinţ. Capitala, Hâil, e aşezată în munţii Adşa şi Selma, la o înălţime însemnată şi cu climă foarte plăcută. Petrecurăm aici o săptămână, înconjuraţi de atenţiile locuitorilor, ce se întreceau care mai de care să ne fie pe plac.

Şeicul plecase cu puţin înaintea sosirii noastre în pelerinaj la Mecca, şi-l înlocuia Hamed Ibn Telal, o rudă a fostului şi vestitului şeic Telal, care adusese mari îmbunătăţiri localităţii.

Halef reuşi să încheie o alianţă cu locţiitorul şeicului, izbutind să aducă astfel mari foloase haddedihnilor săi. Faptul că venisem numai noi trei făcuse o mai mare impresie decât dacă am fi fost însoţiţi de o sută de războinici.

În tot timpul şederii mele acolo am făcut plimbări lungi prin împrejurimi, aflând lucruri cât se poate de interesante. Totuşi, am fost foarte mulţumit când se sfârşiră tratativele, ca să pot pleca. Am fi rămas probabil mai multă vreme la sammari, dar nu vroiam să fiu acolo

când caravana persană a pelerinilor va străbate djebelul. Cunoscusem odinioară prea de ajuns această caravană şi mă săturasem de ea. La plecare, Hamed el Telal ne dădu o mulţime de daruri bogate şi douăzeci de călăreţi care să ne însoţească două zile de drum.

Cum aveam motiv să ne abatem din calea şeraraţilor, Hamed ne povăţui să o luăm pe la Lyneh.

Îi ascultarăm sfatul fără să bănuim măcar că prin asta ne aruncăm de-a dreptul în gura leului. Nimeni nu se poate împotrivi soartei — cum zice musulmanul — şi soarta noastră era răzbunarea pe care Abu el Ghadub o asemuise cu un leu...

Burdufurile ni se goliseră aproape şi ne bucurăm că vom ajunge la Wadi Ahdar[22], unde ştiam că sunt două fântâni cu apă din belşug. Fântânile se aflau îndărătul unor stânci prăpăstioase care formau doi pereţi înalţi, iar în fund se ridicau ruinele unui Kasr[23]. Astfel de ruine, care datează din timpurile străvechi, dinainte de Mahomed, nu sunt rare în Arabia. Nu avea deci ce să mă mire că existase odinioară şi în Wadi Ahdar o cetăţuie, căci cunoşteam legendele care spun că în valea aceasta ar fi curs cândva un afluent al Eufratului. Mai ştiam că, pe vremea ploilor, valea se umplea cu atâta apă că se putea înota în ea. De aceea fântânile nu secau niciodată şi chiar în anotimpurile călduroase creştea o vegetaţie bogată care atrăgea, fireşte, fel de fel de vietăţi, chiar şi animale sălbatice. Halef spunea că auzise cum că s-ar afla până şi lei.

Nu ne oprirăm toată noaptea din drum şi nici o parte din zi. Mai erau vreo două ceasuri până la amiază, când zărirăm stâncile, din jurul văii. Unde sunt fântâni în pustiu, te poţi aştepta să dai oricând de oameni şi de aceşti oameni trebuie întotdeauna să te fereşti.

Ne gândeam să cercetăm niţel împrejurimile. Halef se oferi, dar mă temeam să nu facă iar vreo poznă ca

---

[22] Valea verde.

[23] Cetate, castel.

aceea de la Bir Nufah şi plecai eu înainte.

La întâia fântână nu am găsit pe nimeni; îmi îndreptai cămila mai adânc în vale, dar nici aici nu văzui vreo urmă omenească. Mă cam mirai ce-i drept, totuşi mă întorsei să-i aduc şi pe tovarăşii mei încoace. Să fi făcut drumul până la fântâna a doua, aflată tocmai la poalele ruinei, aş fi văzut urme de labă care mi-ar fi lămurit de ce valea era atât de pustie.

Ne-am aciuit deci lângă întâia fântână, unde erau tufe destule, deșeuarăm cămilele, băurăm apă până ne saturarăm şi adăparăm cămilele din belşug, Ne prididi apoi oboseala. Rânduisem astfel ca doi din noi să doarmă şi un al treilea să vegheze. Schimbul era din două în două ceasuri. Întâia veghe o luai asupra mea, a doua Halef şi a treia Kara. A mea se petrecu în linişte. M-am culcat după ce l-am trezit pe Halef şi cum eram frânt de oboseală am adormit numaidecât. Morfeul arab îmi făcu o mulţime de pozne. La urmă visai chiar că eram atacaţi de beduini; un foşnet uşor de mantale, paşi înăbuşiţi, ropot de glasuri apoi o împuşcătură... Oare vis să fi fost într-adevăr?

M-am ridicat drept în picioare în acelaşi timp cu Halef şi Kara. Împuşcătura era aievea. Ne văzurăm înconjuraţi de peste o sută de inşi în care recunoscui cu spaimă o ceată de şeraraţi.

Kara adormise în timpul veghei; de aceea izbutiseră ei să se apropie şi să ne împresoare. Cămilele sau caii îi lăsaseră destul de departe de acolo, ca să nu li se audă tropotul. Armele, pe care ni le luaseră fără să simţim pe când dormeam, erau în mâinile lor. Deci, orice împotrivire era cu neputinţă şi viaţa noastră atârna acum de un fir de păr. O singură posibilitate de scăpare există: să ne punem sub scutul unuia din mai-marii lor.

Toate aceste gânduri mi se încrucişau cu iuţeala fulgerului prin minte. Nu trebuia s-aşteptăm până ce ne vor spune că suntem prizonieri, căci atunci ar fi fost prea târziu. Se cerea să vorbim noi întâi.

La doi paşi de mine stătea un beduin bătrân cu înfăţişarea venerabilă; părea să nu fie un războinic de rând. Împinsei pe Halef şi Kara spre el şi exclamai:

— Dakilah ia şeic!

Asta vrea să zică: „Sunt ocrotitul tău, stăpâne!”

Nici un arab mai de seamă nu respinge ocrotirea sa unui duşman care îi spune aceste cuvinte şi-i atinge în acelaşi timp burnuzul — ceea ce e principalul. Ar fi în stare să-l apere, punându-şi viaţa în primejdie.

Halef şi fiul său cunoşteau, fireşte, aceste reguli ale pustiului şi, deşi erau uluiţi de repeziciunea cu care se petrecuseră lucrurile, avură totuşi prezenţa de spirit să-mi urmeze pildă. Erau acum şi ei sub ocrotirea şeicului.

Murmure de ciudă se auziră în jurul nostru. Bătrânul vru să se tragă îndărăt dar, fiindcă îl ţineam strâns de manta, zise cu necaz:

— Gurile voastre au fost mai iuţi la vorbă decât buzele mele, aşa că mă văd silit să vă iau sub scutul meu. Sunt Abu Dem, şeicul şeraraţilor şi vai de acela care se va atinge de un fir de păr din capul vostru! Să li se dea armele îndărăt!

Ce noroc că era chiar şeicul. Când mă văzui iar cu puştile în mână, eram sigur de salvarea noastră. Se năştea acum întrebarea dacă ne cunoştea vreunul din ceată. Tocmai mă gândeam la asta când cineva strigă, făcându-şi loc prin mulţime:

— Nu-i lua sub ocrotirea ta, şeicule! Sunt duşmanii noştri de moarte.

— Duşmani de moarte? întrebă bătrânul cu mirare.

— Da. Omul cu cele două puşti e emirul Kara Ben Nemsi Effendi, un creştin.

— *Maşallah!* zise şeicul, dându-se înapoi.

— Ăla mititel e Hagi Halef Omar, şeicul haddedihnilor; a fost prins de noi la Bir Nufah şi ghiaurul l-a scăpat. Al treilea pare să fie feciorul lui. Toţi trei ne-au trădat lazafahilor, aşa că am fost înfrânţi în lupta de la Bir Bahrid. Ştii şi tu cât de puţini dintr-ai

noştri au putut scăpa cu fuga.

Acum sosise clipa hotărâtoare...

—*Ia Thar, ia Thar, ia Thar!* — o răzbunare, răzbunare, răzbunare! răcneau toţi în juru-ne, punând mâna pe arme.

—*Ia himaji, ia himaji!* — apărare, apărare! strigai eu cu Halef şi băiatul în acelaşi timp.

Şeicul făcu un semn cu mâna şi toţi amuţiră îndată.

—Eşti într-adevăr Kara Ben Nemsi, un creştin mă întrebă el?

—Da.

—Şi cutezi s-o mărturiseşti?

—Eu nu mint niciodată. Ar fi o mare îndrăzneală să tăgăduiesc.

—Cum aşa?

—Nu ştii că ocrotitul pierde dreptul la ocrotire dacă spune o minciună?

—Aşa e. Am auzit despre tine că ai înfăptuit multe lucruri de seamă în Djezireh şi la kurzi. Cum poate da Allah atâta putere, dibăcie şi vitejie unui ghiaur?

—Dumnezeu e tatăl tuturor, al nostru ca şi al vostru. Pentru ce faci o deosebire între tine şi mine din pricina religiei noastre? Tu eşti ocrotitorul şi noi ocrotiţii tăi. Sau se teme într-atât vestitul şeic al şeraraţilor de supuşii săi, că-şi retrage cuvântul?

Întrebarea era mai mult decât îndrăzneaţă. Se încruntă şi răspunse:

—Şi dacă aş face-o?

—Numele tău ar fi batjocorit de-a pururi.

—Aţi fi însă pierduţi.

—Nu se ştie...

—Grăieşti ca un nebun.

—Grăiesc ca un om care îşi dă seama de ce vrea. Zici că ai auzit vorbindu-se despre mine, atunci trebuie să ştii şi ce putere au puştile mele.

—Se zice că poţi să tragi întruna fără să mai încarci şi glonţul tău nu dă greş niciodată.

—Număraţi o sută de paşi şi înfigeţi zece suliţe, una lângă alta, în pământ. Veţi vedea că le nimeresc pe toate la rând în locul care vreţi voi.

Se auziră murmure. Şeicul se întoarse şi vorbi ceva încet cu cel de lângă el. Halef îmi şopti:

—Dacă se învoiesc, suntem scăpaţi, Sihdi!

După câteva momente şeicul se întoarse iar spre mine şi zise:

—Bine, ţi se va face pe voie, dar cu o singură condiţie.

—Care?

—Dacă nu nimereşti toate zece suliţele drept în mijloc, nu mai aveţi dreptul la ocrotirea mea.

—Am înţeles! răspunsei eu liniştit, deşi ştiam că mi-e viaţa în joc.

Un singur glonţ să fi dat greş şi ne găseam fără nici o apărare în mijlocul atâtor duşmani, îmi cunoşteam însă arma pe care mă puteam bizui, chiar dacă şeicul ne-ar fi lăsat în voia soartei. Acum când aveam iarăşi armele în stăpânirea mea nu mă mai temeam de nimic.

Numărară paşii şi înfipseră suliţele cu vârful în pământ, apoi ochii tuturor se aţintiră asupra mea. Dusei carabina la ochi şi descărcai la iuţeală zece gloanţe unul după altul.

Alergară cu toţii într-acolo.

—Acum suntem singuri, Sihdi, îmi şopti Halef. Ce-ar fi s-o luăm la sănătoasa?

—Ca să-i avem după câteva clipe în urma noastră. Nu, rămânem pe loc. Gândeşte-te cât timp ne-ar trebui să sculăm cămilele de jos!

—Bine zici; nu merge.

Scoaseră suliţele din pământ şi le trecură din mână în mână cu exclamaţii de uimire. În vremea asta eu mă întorsei cu spatele spre ei şi încărcai repede arma la loc. Văzui apoi ochii tuturor aţintiţi cu duşmănie, dar şi admiraţie asupra mea. Şeicul veni lângă mine şi zise după ce mă măsură cu privirea din cap până în picioare:

—Puşca ta fermecată nu e o minciună. Gloanţele s-au înfipt toate zece drept în mijloc. Care a fost djin[24]-ul care a făcut arma asta?

—Era un djin din Amirika[25] pe care-l chema Henry.

—Atunci trebuie să fie acolo djini mai puternici ca pe la noi. Sunteţi sub scutul meu şi atâta vreme cât veţi rămâne printre noi nu vi se va întâmpla nimic. Cum însă între noi dăinuieşte răzbunarea, Sfatul bătrânilor va hotărî soarta voastră.

—Ce să hotărască? Eu cred că suntem în deplină siguranţă sub scutul tău.

—Numai pentru un răstimp de două ori câte şapte zile. Pe urmă nu mai am ce vă face. Dacă sfatul e îngăduitor, vă ia armele şi vă lasă un răgaz oarecare ca să o luaţi înainte, pe urmă veţi fi urmăriţi. Vă prind? Veţi fi ucişi. Să nu vă închipuiţi că vă vom dărui viaţa în schimbul unui preţ de răscumpărare. Mi se zice Abu Dem, Tatăl sângelui şi chiar dacă un războinic de rând poate răscumpăra sângele vărsat, oameni ca voi trebuie să plătească o astfel de faptă cu viaţa lor.

—Când se adună sfatul?

—Îndată ce vor sosi toţi oamenii mei. Noi suntem numai avangarda. Se cere să fim cu mare băgare de seamă cât vom sta să adăpăm vitele, căci...

Îşi curmă vorba, ne privi cercetător apoi urmă:

—Dormeaţi când am sosit noi. Cât socoteaţi să rămâneţi la fântână?

—Până mâine dimineaţă.

—*Allah akbar* — Dumnezeu e mare! Până mâine dimineaţă! Nu ştiaţi în ce primejdie vă aflaţi?

—Nu.

—*Allah kehrim* — Dumnezeu e milostiv. V-a ferit de o moarte grozavă. Adevărat că nu ştiaţi...

Se întrerupse iar. Vrusese parcă să spună ceva dar se răzgândise. Dar nici n-ar fi putut urma căci în clipa

---

24 Spiritul, duhul.

25 America.

aceea se auzi tropot de copite şi glasuri omeneşti şi văzurăm o ceată de beduini călări pe cai şi cămile, coborând dealul, în fruntea lor venea un individ bătrân cu mutra respingătoare. Burnuzul i se desfăcuse în faţă şi văzui pe pieptul lui o mulţime de talismane iar de gâtul cămilei atârnau fel de fel de lucruri ciudate şi vietăţi împăiate. Avea ochii mici şi vicleni, înfundaţi în orbite, nasul coroiat ca la o pasăre de pradă şi gura ştirbă. Trupul lui lung cât o prăjină şi slab ca un schelet se bălăbănea în şa. Turbanul verde care îi înfăşură capul dovedea că se trage din Profet.

Cum îl zării, îmi zisei că ăsta trebuie să fie Gadub es Sahhar, vrăjitorul tribului. Nu mă înşelasem, căci alergară toţi înaintea lui, ca să-i spună ce captură de preţ făcuseră.

Când auzi scoase un strigăt de bucurie, sări din şa şi veni în fugă spre noi. Mă privi cu ochii holbaţi, apoi îmi zise răstit:

—Aşadar tu eşti afurisitul ăla de ghiaur care mi-ai făcut feciorul prizonier? Din pricina ta va fi omorât. Dar lasă că o să-mi plăteşti tu asta cu vârf şi îndesat! Sufletul tău se va perpeli în jăratic ca o buturugă şi trupul ţi-l vor mânca flăcările iadului! O să-ţi scot maţele bucată cu bucată şi...

—Tacă-ţi gura! tună glasul meu indignat. Sunt ocrotit. Cum cutezi să mă insulţi?

—Ocrotit? De cine?

—De mine, răspunse şeicul în locul meu.

—Ce... ce? Îndrăzneşti să ocroteşti oameni care ne sunt vrăjmaşi de moarte?

—Îndrăznesc! zise şeicul semeţ. Abu Dem poate să facă orice vrea. El e şeicul şeraraţilor. Nu cumva vrei să-mi porunceşti? Oamenii ăştia au atins veşmântul meu şi mi-au strigat: *Dakilah ia şeic!* Tare aş vrea să ştiu cine îndrăzneşte să-mi spună că nu mi-e îngăduit să-i ocrotesc!

—Eu! Cutează cineva să spună ceva împotrivă? Îi

trimit toate duhurile iadului în trup!

Acum şeicul se întoarse spre oamenii săi şi le strigă cu glas de tunet:

— Războinici ai şeraraţilor, hotărâţi voi care din noi are dreptate, el ori eu?! Trebuie sau nu să ocrotesc pe prizonieri?

Nimeni nu-i răspunse. Îi dădeau dreptate în sinea lor, dar nici unul nu îndrăznea să murmure împotriva vrăjitorului, de care se temeau ca de naiba. Acesta hohoti o dată a batjocură şi zise iar chicotind:

— Ei, auzi vreun cuvânt, şeicule? Câinii ăştia au lovit la Bir Nadah pe fiul meu cu biciul peste obraz şi el i-a ameninţat pentru asta cu Şeba et Thar, cu leul răzbunării, cu leul...

Îşi curmă vorba ca şi când i-ar fi străbătut mintea un gând năstruşnic. Îşi plimba triumfător privirile de la mine la Halef şi băiat şi zise îmblânzit şeicului:

— Da, dreptatea să fie de partea ta dacă astfel va hotărî sfatul. Trimite după bătrâni; s-auzim ce hotărăsc ei. Nu e vreme de pierdut, căci trebuie să pornim până-n ziuă ca să ne eliberăm feciorii şi războinicii din mâinile lazafahilor şi să ne răzbunăm.

Alergă el însuşi să adune sfatul. Şeicul se apropie de noi şi ne spuse cu glas scăzut:

— Bănuiesc eu cam ce plănuieşte vrăjitorul. V-am dat cuvântul şi aş vrea să mă ţin de el, dar împotriva leului răzbunării nu pot face nimic. Vă ştiu însă bărbaţi neînfricaţi şi armele voastre sunt mai bune ca ale noastre. Allah face după cum crede el!

Situaţia noastră părea să se fi înrăutăţit de la venirea vrăjitorului. Prieteni nu ne erau şeraraţii nici înainte, nu e vorbă, dar atitudinea cavalerească a şeicului lor îi impresionase. Acum erau însă mult mai mulţi şi vrăjitorul avea mai multă înrâurire asupra lor.

Priviri duşmănoase erau aţintite asupra noastră, totuşi deocamdată n-aveam ce ne teme căci, până după hotărârea sfatului, ştiam că nu se va atinge nimeni de

noi.

Doisprezece moşnegi se aşezară la oarecare depărtare de locul unde ne aflam la sfat. Toţi ascultau în tăcere ce le spunea cu însufleţire vrăjitorul.

— Ce crezi tu, Sihdi, că vor hotărî? mă întrebă Halef cu glas înăbuşit.

— E vorba probabil despre leii care mişună pe-aici.

— Allah! Lei! Adică un leu?

— Nu unul, ci mai mulţi. E tocmai perioada când aceste animale au şi pui.

— Or fi şi acum colo prin ruine, unde îşi pot face lesne sălaşul. Dar ce legătură e între noi şi el?

— Este. N-ai văzut ce viclean zâmbea vrăjitorul când vorbea de „leul răzbunării”?

— Da. Parcă se bucura grozav.

— Bucuria că ne crede pierduţi.

— Din pricina leilor?

— Da.

— Crezi că au să ne arunce în gura lor?

— De aruncat nu, fiindcă nu sunt ei nebuni să-i aştepte. Şi-apoi ar trebui să ne lege şi, câtă vreme am puşca asta în mână, nu las pe nimeni să se apropie de mine. Bănuiesc că sfatul va hotărî pentru noi o luptă cu fiarele acestea sălbatice.

— Aha! Ai de gând să primeşti, Sihdi?

— Mai întâi vreau s-aud ce spui tu.

— Mă mai întrebi? Ce mândră ar fi Hanneh, cea mai frumoasă dintre flori, când Halef al ei i-ar aduce o piele de leu ucis de mâna lui!

— Dar băiatul?

Kara, care tăcuse până atunci, răspunse în grabă:

— O, Sihdi, sufletul meu e cuprins de adâncă mâhnire! Eu sunt de vină de tot ce s-a întâmplat. M-a furat somnul... Aş fi în stare să mă lupt cu zece lei deodată, numai să recâştig iarăşi încrederea ta.

— Nu-ţi fă inimă rea, dragă Kara, îl mângâiai eu. Erai frânt de oboseală. Prin asta nu mi-am pierdut defel

încrederea în tine; de altfel cred că vom scăpa în curând de aici. Chiar de-ar fi să se adeverească bănuiala mea, că va trebui să ne luptăm cu leii, nu primesc decât cu condiţia să ni se redea în urmă libertatea. A, uite că s-a sfârşit consfătuirea.

Şeicul se ridicase de jos şi veni spre noi:

—Sfatul bătrânilor a hotărât soarta voastră, începu el. Dacă v-aţi afla în satul meu, ocrotirea mea ar ţine patrusprezece zile, aşa însă numai o zi — cât stăm aci — fiindcă suntem călători şi nu vă putem lua cu noi. N-ar trebui să vă spun mai mult, căci m-a oprit vrăjitorul, zicând că vrea s-o aflaţi de la el; ştiu însă că vrea s-o facă dinadins ca să vă sperie şi găsesc că e datoria mea, ca ocrotitorul vostru, să o ştiţi mai bine de la mine.

—Nu e nevoie, o, şeicule. Îţi suntem recunoscători pentru bunăvoinţa ta, dar nu suntem noi dintr-aceia care ne speriem aşa de lesne — şi mai ales de bătrânul vostru Sahhar. Credeţi despre el ce vreţi, eu însă îi cunosc meşteşugul şi ştiu că nu e altceva decât un *ha' in*[26].

Chipul şeicului se lumină niţel şi răspunse zâmbind pe sub mustaţă:

—Văd că Allah ţi-a dat o minte sănătoasă. Din păcate nu pot spune tot astfel de şeraraţii mei. Deşi trebuia să vă urăsc pentru că mi-aţi dat războinicii în mâinile lazafahilor, v-aş rămâne totuşi recunoscător că m-aţi scăpat de cineva pe care aş fi mulţumit să nu-l mai văd printre noi.

—Ştiu pe cine crezi. E Abu el Ghadab, fiul vrăjitorului, nu e aşa?

—*Maşallah!* De unde ştii?

—Cunosc cum stau lucrurile între tine şi Gadub es Sahhar mai bine decât îţi închipui tu.

—Chiar dacă le cunoşti, te-aş ruga să nu-i pomeneşti nimic despre asta. Am auzit că ai împuşcat odată pe „stăpânul cu căpăţâna mare” numai tu singur în întunericul nopţii. N-am crezut că e adevărat, căci noi

---

[26] Şarlatan.

ne ducem la o astfel de vânătoare o ceată întreagă de războinici şi pe lumină, altminteri ne-ar sfâşia pe toţi.

—Păi, asta e deosebirea între voi şi noi. Un om cu adevărat viteaz nu se sfieşte să se ia la luptă singur şi oricând cu leul cel mai grozav.

—Cuvintele tale îmi înlătură mustrările de cuget. Atunci aflaţi că va trebui să vă luptaţi la noapte cu doi lei care au şi pui, pare-mi-se. E ceva grozav când te gândeşti! Doi lei uriaşi — care sunt şi mai îndârjiţi, fiindcă trebuie să-şi apere şi puii — împotriva numai a trei inşi.

—Nu te îngriji de noi, şeicule. Nouă nu ne e frică de ei. De altminteri, ceea ce nu vroiai să ne spui de-a dreptul, am ghicit eu mai de mult. Ăsta a fost planul vrăjitorului, nu e aşa? Deştept om, n-am ce zice! Ne biruie leii — s-a răzbunat. Îi biruim noi — ceea ce nu crede cu putinţă — a scăpat ţinutul şi pe voi de nişte duşmani cumpliţi de care nu puteaţi scăpa decât cu viaţa a multora din războinicii voştri. Dar ia spune, de când s-a aciuit leul şi leoaica pe aici?

—De vreo trei săptămâni. Ne ia în fiecare noapte un cal, ori o cămilă — bătu-l-ar Allah!

—Unde şi-a făcut sălaşul?

—Colo sus în curtea cea mare a cetăţuii năruite. Vine seară de seară cu soaţa lui jos în vale ca să se adape la fântână. Mai mult nu mi-e îngăduit să vă spun. Haideţi acum la bătrâni.

Ne duse în faţa sfatului, ca să ascultăm în picioare osânda. Eu însă mă aşezai numaidecât jos, Halef şi Kara făcură asemenea.

—Cum îndrăzniţi să şedeţi înaintea sfatului? se răsti vrăjitorul la mine. Sunteţi nişte...

—Tacă-ţi gura! îi curmai eu vorba ca să-i arăt de la început că nu mă sinchisesc de el. Ştiu şi eu ce se cuvine acestor bătrâni venerabili şi am tot respectul pentru ei, dar nu şi pentru tine, de aceea şed. Mă cunoşti tu pe mine şi ştii ce sunt eu în ţara mea şi în faţa poporului

meu. Şi tu cine eşti? O muscă, nimic altceva, care crede că sperie pe leu cu bâzâitul ei.

Duse mâna la pumnal şi răcni înfuriat:

—Cunoşti tu, ghiaurule, puterea pe care o am asupra duhurilor de pe pământ şi din adâncul lui? Un semn să fac numai şi te prăvăleşti fără suflare la picioarele mele.

—Încearcă! râsei eu. Pe mine nu mă sperii cu gogoriţele tale. Eşti un lăudăros care nu e în stare de nimic, un scamator care tragi lumea pe sfoară şi nici nu te-aş găsi vrednic de vreun răspuns dacă bătrânii aceştia respectabili nu te-ar fi însărcinat să ne spui hotărârea lor.

Sări în picioare ca ars şi răcni:

—Voi, războinici ai şeraraţilor, împuşcaţi-l ca pe un câine!

Deşi nimeni nu ridicase arma împotriva mea, alergai după un colţ de stâncă, ca să mă pun la adăpost, îndreptai carabina spre el şi strigai:

—Îndrăzneşte cineva să ridice mâna asupra mea? Vedeţi bine că aici unde sunt nu mă poate atinge nici un glonţ de-al vostru, dar puşca asta fermecată ucide pe oricine s-ar atinge de unul de-ai mei.

Beduinii se dădură în grabă în lături. Vrăjitorul amuţise. Bătrânii vorbeau pe şoptite între ei, apoi şeicul îmi strigă:

—Linişteşte-te, emirule! Deocamdată eşti sub ocrotirea mea şi până mâine dimineaţă nu vi se va întâmpla nimic.

—Vorbeşti copilării! Nu noi, ci voi trebuie să vă temeţi de noi. Nu mă mişc de aici şi nu las puşca din mână. Cine ne jigneşte cu un singur cuvânt, îl culc cu un glonţ la pământ. Haide, spuneţi-mi acum pe scurt ce-a hotărât sfatul. Fără multă vorbă însă.

Înţelesei din privirile cu care se uitau unul la altul că atitudinea mea dârză nu rămăsese fără efect. Sfatul mai şopti ceva, pe urmă vrăjitorul începu, dar pe un ton

cu totul altfel decât cel de adineauri:

—S-au hotărât următoarele: colo, în curtea cetăţuii s-au aciuit duhuri care nu vor să mai plece; vă veţi lupta la noapte cu ele. Dacă ne daţi cuvântul că nu veţi încerca să fugiţi, puteţi rămâne până diseară în tabără şi nu ca prizonieri. Când va începe însă să se însereze, vă duceţi sus în cetăţuie şi aprindeţi un foc ca să staţi de vorbă în jurul lui. Mâine dimineaţă, dacă nu v-au sugrumat până atunci duhurile, coborâţi în vale şi puteţi pleca. Sunteţi liberi.

—Asta e tot?

—Da.

—Bine, ne învoim. Să ne întărească însă sfatul prin jurământ învoiala.

După jurământul pe care-l făcură cu glas tare bătrânii în cor, mă simţii mai liniştit. Lăsai jos puşca şi mă întorsei la tovarăşii mei. Trecând pe lângă vrăjitor, acesta nu se putu stăpâni să nu-mi spună cu satisfacţie răutăcioasă:

—Sunteţi pierduţi, căci îmi răsună parcă de pe acum în urechi răgetul lui Şeba et Thar, care o să vă înghită la noapte.

—Ia seama să nu te înghită pe tine, îi răspunsei râzând.

—Nu înghite decât creştini al căror Dumnezeu n-are putere să-i apere, pe când eu numai un semn să fac şi o ia la fugă.

—Nu cârti împotriva lui Dumnezeu! E un mare păcat să te crezi mai puternic decât el, un păcat pe care nu ţi-l va ierta.

—N-are decât! râse el în bătaie de joc. Orice Sahhar poate mai mult.

Îi pusei înspăimântat mâna pe braţ şi zisei:

—Nu ţi-aş dori ca Dumnezeul nostru, care e drept şi puternic, să ia în seamă batjocura ce i-o aduci. Cuvintele tale s-ar întoarce asupră-ţi ca o stâncă uriaşă şi te-ar zdrobi ca pe un vierme. Mi-e groază de tine! Ziceai că

poruncești tuturor duhurilor de pe pământ şi din adâncul lui; atunci cum se face că acele din cetăţuie nu vor s-asculte de tine? Ne trimiteţi pe noi să le izgonim. De ce? Fiindcă nu ai nici o putere asupra lor şi ţi-e frică să te duci măcar până la cetăţuie. Eu sunt creştin şi nu mă tem de duhuri. Vom coborî mâine teferi şi voioşi din Kasr, ca să vă arătăm duhurile pe care le-am biruit.

—Te lauzi! strigă el înfuriat. Ce eşti altceva decât un ghiaur, un netrebnic care se va duce de-a dreptul în iad! Las-că nici tovarăşii tăi nu sunt mai buni ca tine şi-i aşteaptă aceeaşi pedeapsă. V-a spus fecioru-meu, că o să vă înghită Şeba et Thar şi prorocirea lui o să se împlinească chiar în astă seară. Mâine vom găsi oasele goale de carne care au să semene cu ale unor câini râioşi izgoniţi de prin corturi din pricina spurcăciunii lor.

Mă mânca palma să-l pocnesc, dar mă stăpânii şi tăcui. Halef însă nu mai putu răbda; puse mâna pe bici, i-l vârî sub nas şi-i strigă indignat:

—Ce-ai spus? Câini râioşi, ai? Vrei să te însemn pe viaţă cu biciul, cum am făcut cu fiu-tău pentru o astfel de insultă? Dacă toată puterea de care te lauzi stă în a batjocori pe prizonieri şi a cârti împotriva lui Dumnezeu, să ştii că nu oasele noastre, ci ale tale au să fie găsite roase de carne. Dumnezeu are să te pedepsească. Îţi spun şi ţie ce i-am zis feciorului tău: nu scapi tu de Şeba et Thar, fii pe pace! Să-ţi aduci aminte de vorbele lui Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah, şeicul haddedihnilor din seminţia eş şammarilor.

Vrăjitorul smuci pumnalul de la brâu, dar şeraraţii îl înconjurară din toate părţile şi şeicul îi spuse răstit să se astâmpere şi să înceteze cu insultele la adresa ocrotiţilor săi. Trăsei şi eu pe Halef la o parte şi abia reuşii să-l potolesc. Viteazul meu tovarăş vorbise la mânie fără să ştie că prorocirea lui grozavă se va împlini într-adevăr.

Planul vrăjitorului era bine chibzuit. Leul când are pui de hrănit e şi mai primejdios. Totuşi ne-am fi putut ascunde printre ruine, ca să nu ne vadă prin întuneric, dacă asta ne-ar fi fost intenţia. Ni se pusese însă condiţia să lăsăm toată noaptea focul să ardă şi să nu ne mişcăm de acolo. Nu se putea să nu dea de noi.

Trebuie să amintesc că leoaica nu-şi părăseşte puii în timp ce sunt încă de ţâţă, numai când o pridideşte setea îi lăsă câtva timp singuri ca să şi-o potolească la vreo fântână sau pârâu. Leul le aduce hrana în vizuină şi o târăşte uneori de foarte departe.

Şeraraţii se fereau să vorbească cu noi, dar ne lăsau în pace. Ne considerau de pe acum morţi şi simţământul lor pentru nişte duşmani ai tribului era un amestec de ură, milă şi admiraţie în acelaşi timp. Singur şeicul venea când şi când să spună un cuvânt prietenos.

Mă înţelesei cu prietenii mei ce aveam de făcut, în vreme ce şeraraţii adunau vreascuri pentru foc.

Cu vreun ceas înainte de-a se întuneca, şeicul ne spuse că a sosit timpul să ne ducem la locul de osândă. El cu oamenii săi vor rămâne în vale lângă un foc mare, pe care-l vor aprinde lângă fântână. Se credea aci în siguranţă, fiindcă leii vor avea destulă hrană şi aşa. Eram doar trei inşi.

Ţinu să ne însoţească şi el cu cei care duceau legăturile de vreascuri până la ruine. Nu era nici o dovadă de curaj din partea lui, ştiut fiind că leul nu iese decât noaptea din vizuină şi ziua doarme. Numai făcând prea mare zgomot ori aruncând în el cu pietre îl poţi trezi din toropeala lui.

Merserăm o bună bucată de drum până la fântâna de sus, care părea să fie într-adevăr acum o adăpătoare de lei, judecând după urmele de labe care se vedeau desluşit în jurul ei. Începurăm apoi să urcăm coasta; şeraraţii nu-şi puteau ascunde teama.

Ajunserăm, în sfârşit, la un zid înalt năruit pe alocuri, în mijloc cu o poartă dărâmată.

Şeraraţii puseră acum jos legăturile cu vreascuri şi şeicul ne zise:

—Îndărătul acestui zid e curtea unde trebuie să staţi până mâine dimineaţă. Uite şi lemne pentru foc. Allah să vă aibă în paza lui!

Plecară. Unul singur rămase mai în urmă şi adăugă:

—Sahharul vă urează astă seară noapte bună şi bună dimineaţa mâine în burta lui Şeba et Thar.

—Poate el va fi acolo, nu noi, râse Halef. Omul rânji şi se duse după ceilalţi.

Păşii cu băgare de seamă în curte şi privii înăuntru. De jur împrejurul zidului tufe dese formau un dreptunghi, iar în fund o altă poartă năruită ducea la ruine. Cunoscui îndată după urme că acolo trebuie să fie sălaşul leilor. Peretele din stânga se prăbuşise; molozul şi cărămizile se adunaseră într-un morman mare. Dacă aprindeam focul şi ne urcam pe grămada mare de moloz, leul n-ar fi cutezat să treacă prin flăcări.

După ce aşezarăm jos câteva vreascuri, cărarăm în vârful mormanului pe celelalte, aşteptând să se întunece. Când crezurăm că a sosit momentul, aprinsei focul şi mă urcai iar pe grămada de moloz. Stăteam acum toţi trei cu puştile întinse, aruncam din când în când câteva vreascuri pe foc şi... ne pregăteam să primim cum se cuvine pe „regele animalelor”.

Pulsul meu bătea regulat, ca de obicei. Halef părea neliniştit, dar neînfricat. Kara, curajosul copil, era nerăbdător să se ivească mai curând fiară. Ne înţelesesem să nu tragă nimeni până ce nu voi da eu semnalul.

Dacă spun că nu mi-era frică de leu, să nu credeţi că mă laud. Sunt de asemenea încredinţat, că nici Halef şi nici băiatul nu simţeau altceva decât ceea ce se numeşte frigurile vânătorii. Ştiam că Halef ştie să mânuiască arma — avusesem doar destule dovezi în trecut — şi învăţase pe fiul său, de mic copil, să se slujească de ea. Singură grijă a mea era frigul. Da,

frigul.

Se crede despre centrul Arabiei că e o ţară bântuită de o arşiţă continuă; dar nu e aşa. Chiar şi vara deosebirile de temperatură între zi şi noapte sunt atât de mari, încât trecerea această bruscă de la cald la frig poate fi cât se poate de primejdioasă pentru cine nu e deprins cu ea. Iarna şi primăvara temperatura scade adesea atât de mult sub zero, încât peste noapte e ger în toată puterea cuvântului. Adesea chiar ninge.

Luasem cu noi la plecare pături de lână, dar le lăsasem acum în tabăra şeraraţilor, căci nu ne puteam sluji nici aşa de ele. În lupta care ne aştepta trebuia s-avem mişcările libere. Era însă atât de frig că ne clănţăneau dinţii în gură. Trebuia să ne stăpânim tremurul mâinilor, altminteri gloanţele ar fi dat greş şi primejdia ar fi sporit. Rugai deci pe tovarăşii mei să fie cu băgare de seamă şi ei mă asigurară că nu vor tremura când va sosi momentul.

Nici o boare de vânt, numai pârâitul focului sfâşia tăcerea. Trecu un ceas, apoi încă unul. Ca vânător experimentat nu mă bizuiam numai pe auz şi pe ochii mei ageri, ci mai mult pe... nas. Deodată simţii mirosul acela înţepător pe care îl împrăştie în jurul lor fiarele de pradă.

—Vine! Îl simt... şoptii eu tovarăşilor mei, ducând puşca mea cu tragere lungă la ochi, şi-mi aţintii privirea spre poarta a doua.

O siluetă, poate doar o umbră, apăru de acolo, se opri o clipă şi pieri apoi după zidul din faţa noastră.

—El era? întrebă Halef în şoaptă.

—El ori ea, n-am putut deosebi, îi răspunsei cu glas înăbuşit. N-am avut noroc. Era greu de nimerit. Fiara se teme de foc şi s-a îndreptat spre fântână. Fir-ar afurisit de foc! Să fi fost întuneric, zăcea acum mort cu un glonţ în cap.

—Lasă că se întoarce el.

—Aşa cred şi eu. Să ne încordăm atenţia, ca să nu

ne scape iar.

Trecu o bucată de vreme, apoi se auzi de la jumătatea stâncii un muget pe care arabul îl numeşte *rra'd*, adică tunet. Părea că se cutremură pământul sub picioarele noastre.

—Ăsta e el nu ea, şoptii eu, cunosc după glas. Coboară la izvor. A, ascultaţi!

Din vale răsună un ţipăt de groază, apoi altul. Desluşii parcă — sau mi se părea mie? — cuvântul Ghadab. Urmă încă un muget al fiarei şi se făcu linişte. Dar numai acolo jos, căci aici auzirăm un glas întrebând:

—*Maşallah!* Ce foc e ăsta? Cine l-a aprins? Răspundeţi căci eu sunt Abu el Ghadab, fecio...

Un urlet grozav care se contopi cu cele din vale, un pârâit de oase, un plescăit de limbă — pe care le cunoşteam eu bine. Leoaica era şi ea aici, găsise prada pe care o sfărâmă între măselele ei grozave...

Să fi fost un om? Poate chiar Abu el Ghadab? Dar pe ăsta îl ştiam prizonier la lazafahi. Fie cine o fi, trebuia să nu scap prilejul. Pârâitul se auzea dinspre poarta din afară. Mă aplecai într-acolo şi zării trupul uriaş al leoaicei. Cu două, trei răcnete făcui fiara să întoarcă spre mine capul; ochii îi sclipeau ca doi cărbuni aprinşi. Puşca mea detună... o gâfâială... un geamăt scurt... o horcăială înăbuşită, apoi nimic...

—O, Sihdi, ai nimerit-o, strigă Halef cu bucurie.

—Şt! îi şoptii eu. Acu' vine şi leul. Pare să fi găsit şi el o pradă în vale, judecând după ţipetele pe care le-am auzit.

—Adevărat.

—S-a întâmplat şi acolo o nenorocire. Fiţi gata de tras.

În curând se auzi lângă poartă ceva târându-se şi râcâit de gheare.

—Fiţi cu băgare de seamă... aduce prada cu sine... şoptii eu.

Aşa şi era. Leul aducea hrană puilor săi. Văzu

leoaica moartă, scăldată în sânge. Scăpă pradă din gură, înălţă capul, răgi o dată de se cutremură văzduhul şi ochii lui ca două văpăi căutară în juru-i pe făptaş. Văzu focul.

Ca să-i fac o mare bucurie şi să-i dau lui Kara prilejul să-şi dovedească vitejia, îi strigai:

—Acum, Kara, ţinteşte drept între ochi!

Nici nu-mi mântuii vorba şi glonţul porni. Un răget scurt urmă, apoi leul făcu o săritură în aer spre foc. Ţeava puştii mele însoţi mişcarea şi glonţul îl nimeri drept în inimă. Fiara căzu lângă jăratic, se rostogoli o singură dată de pe o parte pe cealaltă, un fior îi străbătu trupul, se întinse apoi cât era de lungă şi rămase nemişcată. Se sfârşise...

Halef scoase un chiot de bucurie, deşi nici n-apucase să tragă şi Kara îi ţinu isonul. În urma sfatului meu coborârăm abia mai târziu de pe mormanul de moloz ca să examinăm leşurile fiarelor. Kara nimerise leul în ochi, aşa că i se cuvenea lui de drept, cu toate că glonţul tras de mine în inimă îl ucisese.

Ce mândru era Halef de băiat. Îl sărută de nenumărate ori pe amândoi obrajii.

Leoaica era de asemenea moartă, lovită tot în ochi, dar numai de mine şi deci era a mea. Luminarăm cu aşchii aprinse locul din jurul focului. Oare ale cui erau trupurile acestea omeneşti sfâşiate de lei? Ne uitarăm mai bine la ele şi un fior de groază ne făcu să ne cutremurăm. Erau ale vrăjitorului şi fiului său!

Înlemnirăm.

—O, Sihdi, prorocirea mea... izbucni Halef cu buzele tremurătoare. Şeba et Thar i-a mâncat pe amândoi!

Tăcui îngândurat.

Am fi fost bucuroşi să coborâm în tabără, dar trebuia să aşteptăm până dimineaţă, după cum ne fusese învoiala. Noaptea trecu fără să mai schimbăm un cuvânt între noi. Eram toţi trei impresionaţi de sfârşitul

acesta grozav al duşmanilor noştri.

Când se lumină de ziuă, căutarăm mai întâi vizuina leilor; găsirăm aici un singur pui de parte bărbătească. Îl împuşcarăm şi pe el, căci era prea mic ca să-l putem lua cu noi. Părea să n-aibă mai mult de două săptămâni.

Jupuirăm fiarele, luarăm blana în spinare şi coborârăm în vale.

Şeraraţii nu închiseseră ochii toată noaptea; mare le fu mirarea când ne văzură teferi. Întrebară ce se întâmplase cu vrăjitorul şi fiul său şi le povestirăm ce s-a întâmplat. Aflarăm apoi de la ei lămurirea cum de ajunsese Abu el Ghadab sus la ruine şi iată ce aflarăm: acesta izbutise cu încă patru şeraraţi să scape din mâinile lazafahilor şi sosiseră aseară la Wadi, dar nu la intrarea în vale, ci în partea ei de răsărit, fără să bănuiască măcar că s-ar aţine lei pe acolo. Ghadab nu vru să se ducă la fântână, fiindcă se temea să nu dea acolo de vreun trib duşman, ci să rămână peste noapte la ruine. Ceilalţi se împotriviseră însă. Se despărţi mânios de ei şi urcase singur dealul, pe când ei se îndreptară spre fântâna unde găsiră pe tovarăşii lor. Când află vrăjitorul că fiul său a scăpat, se bucură foarte mult, dar auzind că a pornit spre cetăţuie, a luat-o la fugă într-acolo, strigându-l pe nume ca să-l întoarcă din cale. Restul îl ştim.

— *Şeba et Thar!* zise Halef înfiorându-se. Au cârtit împotriva lui Dumnezeu şi şi-au primit pedeapsa.

N-aş putea spune că moartea lor a fost deplânsă de şeraraţi. Poate că şi bucuria la auzul că au scăpat de leii care le omorau vitele era prea mare ca să-şi facă inimă rea de pierderea unor oameni de care se temeau toţi.

Am fost primiţi cu entuziasm şi socotiţi oaspeţii lor. Duşmănia dispăruse deocamdată, dar a doua zi când ne luarăm rămas-bun de la ei, şeicul ne zise:

— Sunteţi cei mai viteji războinici din câţi am întâlnit în viaţa mea şi ne-am ţinut de cuvânt. Să ştiţi însă că, dacă întâmplarea ne pune iar faţă în faţă, vom fi

siliţi să vă socotim iarăşi duşmanii noştri. Ţie, emirule Kara Ben Nemsi Effendi, trebuie să-ţi mărturisesc că mi-am schimbat părerea despre creştini. M-am încredinţat că sunt oameni viteji, iubitori de adevăr şi neînfricaţi; de aceea cred că legea voastră e bună. Allah să vă însoţească şi să vă scurteze calea!

Ajunserăm cu bine acasă, unde am fost întâmpinaţi cu o bucurie de nedescris. Halef îşi struni calul în faţa cortului său, chemă pe Hanneh afară, arătă spre blana de leu, apoi spre fiu-său şi zise:

—Hanneh, soţia mea, tu, cea mai aleasă dintre flori, uită-te la blana asta şi la tânărul războinic de lângă mine pe care mi l-ai dăruit, ca o bucurie a vieţii mele! El a împuşcat pe „Stăpânul tunetului” şi a ucis regele animalelor, de aceea se cuvine să-l săruţi întâi pe el şi pe urmă pe mine. Strânge-l la pieptul tău şi binecuvântează-l, căci va fi vrednicul urmaş al tatălui său.

Tribul era foarte mândru să aibă în mijlocul său un războinic care, deşi fraged ca vârstă, ucisese un leu.

Blana leului omorât de mine o dăruii Hannehei, ca să împodobească cu amândouă cortul ei. De atunci, de câte ori venea vreun oaspete la Halef şi-l felicita pentru ele, răspundea cu mândrie:

—În pieile astea au sălăşluit cândva cel mai vestit, „Stăpân cu căpăţâna mare” şi “Stăpână cu căpăţâna mare”, căci li se zicea eş Şeba et Thar şi soţia sa.

X. HANNEH

Câteva zile nu se vorbi în sat decât despre isprava noastră cu leii, apoi Halef se gândi serios la călătoria noastră în Persia. Pentru nimic în lume nu m-ar fi lăsat să plec singur. Mai mult încă, vroia să-l luăm şi pe Kara

cu noi. Îi spusei însă că băiatul e încă prea tânăr pentru o călătorie atât de lungă şi obositoare şi ne-ar fi numai o piedică în cale.

Se hotărî deci că voi pleca singur cu Halef. Eu voi călări pe Assil Ben Rih, iar Halef ţinea morţiş să umble cu iapa lui albă. Cu mare greutate îl făcui să renunţe. Un cal alb bate la ochi încă de departe şi ştiam din experienţă că mai bine să vezi duşmanul înainte de a fi văzut de el. Adăugai că iapa e şi prea bătrână pentru un drum atât de lung.

—O, iapa e încă în putere, îmi răspunse el. Dar ai dreptate, Sihdi, bate la ochi. O să iau şi eu un murg şi ştiu chiar pe care.

Spuse atât de apăsat aceste cuvinte încă mă făcu curios.

—Da? Care e? îl întrebai eu.

—Nu l-ai văzut încă. E un armăsar de Nedjed a cărui obârşie nu o cunosc încă.

—Nu se poate! Un armăsar de preţ ca ăsta şi să nu ştii din cine se trage?

—Şi totuşi aşa e. Când abu hommedii s-au răsculat acum în urmă împotriva noastră, au fost nevoiţi să încheie pace, dându-ne cai şi cămile. Mi s-a lăsat mie alegerea. Cel mai bun dintre cai era armăsarul ăsta şi l-am luat pentru mine. A fost o aspră pedeapsă pentru ei şi ştiu că nu le-a trecut nici astăzi necazul că au rămas fără el. Armăsarul nu s-a născut la ei; îl aveau de la o prădăciune şi nu ştia nimeni al cui fusese mai înainte. Aşa se face că-l am fără să-i cunosc obârşia.

—Dar un nume nu se poate să nu-i fi dai.

—Da. Mi-am adus aminte de armăsarul prietenului Winnetou şi l-am botezat Barkh, cum îl chema şi pe al lui.

—Adică, Fulgerul pe limba mea.

—Da. Hai să-l vezi.

Mă duse o bucată de drum în stepă, unde păşteau cămilele. Un singur cal se afla printre ele: armăsarul.

Când ne văzu veni zburdând la Halef şi se lăsă mângâiat de el.

—Ei, Sihdi, cum îţi place?

Armăsarul avea o pată mică albă în frunte. Capul era mic şi urechile ascuţite şi drepte, nările subţiri, ochii focoşi, coada stufoasă; dar ce avea mai frumos era coama lungă şi foarte deasă.

Îl pusei pe Halef să-l încalece şi să-l poarte în toate chipurile: la pas, trap şi galop. Când descălecă, prietenul meu mă întrebă iar:

—Ei, Sihdi, cum îţi place? Îi găseşti vreun cusur?

—Spune-mi mai întâi dacă i-ai găsit tu vreunul.

—Nici unul.

—Crezi tu, dragul meu, că există cal fără cusur?

—La asta te pricepi tu mai bine decât mine.

—La drept vorbind, tu ca *bedawi*[27] ar trebui să te pricepi mai bine ca mine, care ştiu numai să mânuiesc condeiul şi să folosesc multă cerneală în meseria mea.

—Inai' Allah! Spune drept: îi găseşti vreun cusur?

—Da.

—Atunci am fost orb.

—O, nu! E vorba numai de fleacuri care nu scad defel valoarea armăsarului. Mai întâi: copitele de dinapoi nu sunt de aceeaşi mărime, dar deosebirea e atât de mică încât nu se bagă de seamă. Pe urmă partea de dinainte ar trebui să fie mai prelungă şi al treilea: deşi fruntea îi e destul de lată, totuşi este prea netedă între ochi. N-ar strica să fie ceva mai învolburată.

—*Allah kehrim!* oftă el. Atâtea cusururi? Recunoşti însă că e un, „hörr”?

„Hörr” vrea să zică nobil şi se spune numai despre caii ai căror părinţi n-au avut nici un cusur.

—Nu e „hörr”, ci numai, „mekueref”, dragă Halef.

Mekueref se zice despre un cal a cărui mamă a fost pursânge iar tatăl corcitură.

—Dovada? întrebă Halef necăjit.

---

[27] Beduin.

—Urechile sunt prea drepte. La un cal pursânge vârfurile urechilor aproape se ating. Şi-apoi, o coamă atât de bogată e semn de sânge amestecat. Totuşi, nu trebuie să-ţi faci inimă rea. Armăsarul e într-adevăr de preţ. Are şi Barkh, „faima” lui?

—O fi avut el una, dar n-am putut s-o aflu de la cine l-am luat, că nu era prost să mi-o spună. L-am învăţat eu însă alta pe care n-o ştie nimeni, nici chiar Hanneh a mea, căreia îi spun totul. Ţie însă o să ţi-o încredinţez, Sihdi, fiindcă s-ar putea întâmpla în timpul drumului să ne aflăm în vreo primejdie din care ne-ai putea scăpa cunoscând-o. Taina e următoarea: mă ridic în scări şi strănut de trei ori la rând.

—Tot cum te ştiu, dragă Halef! râsei eu cu poftă.

—Cum, ce vrei să spui? Pentru ce râzi?

—Râd că tu în lucrurile cele mai serioase găseşti şi ceva de haz.

—Serioase... cu haz?...

—Da. Taina unui cal e doar ceva foarte serios, căci nu te slujeşti de ea decât atunci când te afli în primejdie de moarte. Ia, închipuieşte-te acum înconjurat de duşmani sau urmărit de ei; suliţele vâjâie, cuţitele sclipesc şi pe tine te apucă strănutatul.

—N-are a face, Sihdi. Orice fac în astfel de împrejurări de pot să scap de moarte cu un strănut e mai bine decât să-mi pierd viaţa tuşind. Zău că nu înţeleg de ce râzi. Ce ţi se pare ţie atât de caraghios?

—Atunci să fiu serios. L-ai învăţat pe Nedjed o sură din *Coran* pe care să i-o murmuri în urechi, seara la culcare?

—Nu.

—De ce?

—O, Sihdi, îmi ceri prea mult! Când ai de stăpânit un trib întreg de beduini, nu mai ai timp să înveţi pe de rost surate din *Coran*. Şi, ca să fiu sincer, trebuie să-ţi mărturisesc că în ce priveşte învăţatul pe de rost, capul meu se aseamănă cu o oală fără fund; toată apa pe care

o torni în ea se scurge pe jos. Vezi, aşa se întâmplă când e omul prea deştept.

—Păcat! Fulgerul meu era deprins să dorm cu el alături. Grumazul lui îmi slujea de pernă şi înainte de a adormi îi recitam încetişor sura lui în ureche. N-asculta decât de acela care i-o spunea.

—Vai de mine, Sihdi, se poate! Urmaşul Fulgerului tău minunat trebuie să aibă şi el una. O cunoşti pe aceea a lui Abu Laheb?

—Da. E a o sută unsprezecea.

—Ia spune-o!

—„Prăpădească-se mâinile lui Abu Laheb; prăpădească-se el însuşi. Avutul şi tot ce-a agonisit el să nu-i folosească la nimic. Să ardă în focul iadului şi cu el soţia lui care va trebui să care lemnele pentru înteţirea focului şi de gâtul ei s-atârne o frânghie lungă din fibre de palmier împletite."

—Aşa e. Asta e sura pe care trebuie să i-o murmuri seara în ureche armăsarului tău.

—De ce tocmai asta?

—Fiindcă e cea mai scurtă. A trebuit s-o învăţ pe dinafară; una mai lungă s-ar fi scurs pe fundul oalei. Capul tău nu e atât de „deschis" ca al meu, de aceea rămâne în el tot ce ai învăţat. Ce să-i faci, Sihdi! Nu poate oricine să aibă însuşirile cu care m-a înzestrat pe mine Allah. Vrei să-ţi spun acum şi „taina aruncatului"?

—Are vreuna?

—Assil şi Barkh au una şi aceeaşi. I-am învăţat eu. Când spui de două ori una după alta cuvântul *Litaht*[28] şi scoţi un fluierat ascuţit, încep să sară şi aruncă la pământ pe orice călăreţ străin. Ţine minte cuvântul, Sihdi, s-ar putea să-ţi prindă bine!

Fireşte că putea să-mi prindă bine. În felul ăsta nu-mi putea fura nimeni calul.

Până la plecare îmi făcui obiceiul să ies câteva zile călare pe câmp cu Assil. Armăsarul se deprinse cu mine

---

[28] Dă-l jos.

şi fiindcă mă purtam blând cu el, mă îndrăgi repede. Ştiam acum că mă pot bizui pe el.

Drumul trebuia să-l facem prin Bagdad şi, ca să nu obosim caii, hotărârăm să ne ducem până acolo pe apă, adică în josul Tigrului. Trebuia deci să ne facem un Kellek — o plută mare din piei de capră — cum se obişnuieşte pe acolo. Am fost sfătuiţi să luăm cu noi, pentru cârmit pluta şi ca apărare împotriva duşmanilor, care s-ar putea aţine pe mal, un număr de haddedihni, dar n-am fost de acord. Cunoşteam destul de bine drumul mai de mult şi apoi ştiam că o plută prea mare ar atrage mai repede băgarea de seamă decât una mică. Eram în mai mare siguranţă singuri decât însoţiţi de zeci de haddedihni al căror alai ar fi bătut la ochi.

Seara, în ajunul plecării, am stat până târziu cu sfatul, fiindcă trebuia să se aleagă un locţiitor pe timpul cât va lipsi Halef. Când m-am dus în cortul meu să mă culc, trecuse de mult miezul nopţii. Tocmai vroiam să sting lampa când Halef băgă capul pe după perdeaua care ţinea loc de uşă şi întrebă:

—Pot să intru, Sihdi?

—Cum să nu!

—O, Sihdi, îţi aduc o veste cu care să-ţi frământi creierii până mâine dimineaţă şi tot nu o s-o ghiceşti.

—Probabil că nu o să fie nevoie de atâta timp. Ei, s-auzim vestea!

—E ceva atât de neauzit că mi-e frică să nu mă iei de spate şi să mă dai afară.

—Vai de mine, s-ar putea!

—Vezi că e împotriva *Coranului*, mai mult încă: împotriva tuturor legilor. M-am speriat grozav când am auzit. Puteam eu însă să refuz pe Hanneh, sufletul vieţii mele şi viaţa sufletului meu?

—Se înţelege că nu.

—Mulţumesc, Sihdi. Vorbele tale îmi dau curajul să-ţi spun că Hanneh vrea să-ţi vorbească.

—Ce ţi se pare atât de neauzit? Am stat de atâtea

ori de vorbă cu ea în cursul săptămânii acesteia şi sufletul tău nu s-a tulburat deloc. La voi, beduinii, femeia nu e o roabă ca în haremurile orăşenilor.

—Adevărat, dar când vei afla care e dorinţa ei, o să te cutremuri până în adâncul sufletului. Până acum ai stat de vorbă cu ea numai la lumina zilei şi faţă cu alţii, acum însă vrea să-ţi vorbească fără martori... chiar fără mine... la ceasurile două după miezul nopţii!!

Deşi ceea ce-mi spunea părea să fie o grozăvie, n-avea defel aerul că e supărat.

—Şi i-ai îngăduit?

—Fireşte! Pentru ce nu? Mie nu mi-e de ea, ci de tine. O să te simţi foarte jignit că o femeie îndrăzneşte aşa ceva. Te rog însă, Sihdi, fii blând şi îngăduitor şi nu-ţi închipui că vrea să-ţi cucerească inima pe care trebuie să ţi-o păstrezi neprihănită pentru viitorul tău harem. Jur pe Profet şi barba lui că te poţi duce la ea fără frică. Eşti un erou, un om plin de vitejie, care ţi-ai pus adesea viaţa în primejdie; vrei să te arăţi acum mai puţin curajos?

Cu mare greu îmi puteam stăpâni râsul. Hagiul meu vroia să-mi insufle curaj pentru o întrevedere tainică în miez de noapte cu Hanneh, adevărata stăpână a haddedihnilor.

—Nu te mai osteni degeaba, îl mângâiai eu, sunt gata să împlinesc dorinţa soţiei tale. Unde e acum, în cortul ei?

—Nu. Mi-era să nu te vadă cineva când vei intra la ea. Hanneh, aurora răsăritului meu, a părăsit duarul[29], luând-o pe dreapta şi tu să te îndepărtezi pe stânga. O să vă întâlniţi afară din sat în vreme ce eu voi păzi ca să nu vă întâlniţi cu vreunul din paznici.

Era într-adevăr uimitor. Un musulman care mă trimitea la o întâlnire cu nevastă-sa şi se oferea să stea de pază ca să nu ne surprindă cineva!...

Stinsei, fără să spun un cuvânt, lampa şi mă dusei la

---

[29] Sat de corturi.

întâlnire. Hanneh îmi întinse mâna zicând:

—Ştiam că o să vii, Sihdi.

—Dorinţa ta e o poruncă pentru mine, i-am răspuns eu grav.

—Eşti creştin şi respecţi femeia. Aş muri mai bine decât să stau acum singură de vorbă cu un musulman care n-ar fi Halef al meu. Dar sub scutul tău sunt în mai mare siguranţă decât în minbarul[30] unei moschee. Bănuieşti ce vreau să-ţi spun?

—Da.

—Şi de ce n-am vrut să fie şi Halef de faţă?!

—Şi asta.

—Ştiam, de aceea am îndrăznit ceea ce nici o femeie n-ar fi cutezat. O mare adâncă se zbuciumă în sufletul meu. Valurile ei sunt gândurile care aici mă ucid, aici mă târăsc la mal. În inima mea e un cer pe care sclipesc mii de stele acoperite apoi de nori întunecoşi. Stelele vor să-mi lumineze calea la Allah; norii sunt îndoiala cărei nu mă lasă să găsesc drumul adevărat. Înăuntrul meu glăsuieşte teama; nu-mi dă răgaz nici zi, nici noapte, fie că sunt trează, fie că visez. Glasul acesta cheamă mântuirea gândurilor grozave şi a îndoielii dacă femeia e numai trup de carne şi pulbere, o făptură fără spirit şi fără suflet.

Răsuflă o dată adânc, apoi urmă:

—O, Allah, îndură-te de mine! Fă-mă să ştiu dacă în trupul acesta pribeag trăieşte ceea ce are dreptul la milostenia şi dragostea ta! Pentru ce numai bărbatul poate trăi de-a pururi? Cu ce a păcătuit femeia ca moartea s-o nimicească pentru veşnicie? Cât m-a frământat gândul acesta fără să-i găsesc un răspuns de mângâiere. Spune-mi tu adevărat, Sihdi! Nu numai în numele meu te întreb, ci în al tuturor femeilor, cărora legea islamului le tăgăduieşte sufletul. Răspunde, Sihdi, avem sau nu un suflet?

Eram peste măsură de uimit. Mai auzisem astfel de

---

[30] Amvon.

întrebări, dar nu mă aşteptam la o izbucnire atât de dureroasă. Cât trebuie să fi suferit femeia aceasta în adâncul sufletului ei, câte nădejdi şi temeri o va fi frământat, ca strigătul ei de disperare să străbată până la mine! Vrusei s-o întreb altceva, dar de pe buzele mele ieşiră fără voie cuvintele:

— Pentru ce te adresezi mie şi nu altuia?

— Fiindcă eşti creştin şi nu musulman.

— Atunci n-ar mai trebui să spun nimic, căci răspunsul ţi l-ai dat singură. Întrebi pe creştin pentru că e credinţa ta că nu islamismul ci creştinismul ne învaţă adevărul? Te-ai lepădat deci de Mahomed şi te-ai îndreptat spre Isa Ben Marryam, Iisus, fiul Mariei?

— Am făcut eu asta, Sihdi, am făcut-o într-adevăr?

— Da.

— Spune-mi atunci: are creştina suflet?

— Nu numai ea, ci toate femeile de pe pământ.

— *Hamdulillah!* Vorbeşte, Sihdi, vorbeşte mai departe.

— În cartea noastră sfântă scrie: „Dumnezeu a făcut pe om după chipul şi asemănarea sa, bărbat şi femeie. Dumnezeu e atotputernic, atotştiutor, atotînţelept. E milostiv, îndurător şi bunătatea lui e neţărmurită. Bărbatul să fie întruchiparea atotputerniciei; femeia a bunătăţii şi iubirii dumnezeieşti. Numai astfel pot fi numiţi oameni în adevărului înţeles al cuvântului; altminteri nu”. S-ar putea ca un chip după asemănarea iubirii dumnezeieşti să n-aibă suflet?

— Nu, căci în iubire sălăşluieşte mai mult suflet ca în orice altceva pe pământ.

— Aşadar, are sau nu femeia un suflet?

Mă privi câtva timp adânc în ochi, căzu apoi în genunchi, îşi împreună mâinile, suspină adânc şi zise cu convingere:

— Da, are! O, Allah, am şi eu suflet! Prin câteva cuvinte numai, Sihdi acesta m-a făcut să înţeleg adevărul. M-am îndoit şi m-am zbuciumat ani de-a

rândul şi acum, iată, lumina s-a făcut! Nu sunt un vas deşert. Nu m-am născut numai pentru folosul bărbatului ca să mă topesc apoi în nimicnicie. Aşa e, Sihdi? mă întrebă ea, plângând de fericire.

—Da. După cum Maria, cea mai binecuvântată dintre femei, tronează în ceruri, tot astfel stă tuturor femeilor deschisă poarta raiului. Astfel ne învaţă creştinismul. Ne mai învaţă că Iisus a venit pe lume pentru mântuirea acelora care cred în el, bărbaţi şi femei.

Ea se ridică de jos, întinse mâna ca spre jurământ şi zise:

—Sihdi, cred că am şi eu suflet. Astăzi l-am regăsit şi nimeni nu mi-l mai poate lua. Dacă islamismul vrea să mi-l răpească, mă lepăd de el şi mă îndrept către Isa Ben Marryam, în sânul căruia e la adăpost. Mă crezi în stare s-o fac, Sihdi?

—Te cred, fiindcă te şi afli la el.

—Da, lui mă închin pentru că el a dăruit iubirea adusă din cer — după cum mi-ai spus tu adesea. Talazurile din sufletul meu s-au potolit şi norii s-au împrăştiat. E lumină şi linişte înăuntrul meu. Cât îi mulţumesc lui Allah că m-a îndrumat spre tine. Acu' mai am o rugăminte, Sihdi. Halef, omul drag inimii mele, nu vrea nici el să creadă că avem şi noi, femeile, suflet. Ghiceşti pentru ce?

—După părerea mea, parcă s-ar teme câteodată de al tău.

—*Maşallah!* Ai ghicit! E omul cel mai bun de pe pământ; e înţelept şi viteaz, dar are uneori nevoie de un sfat şi de o minte care să-l silească să urmeze acest sfat. Tocmai din pricină că am devenit sfătuitoarea lui am început să bănuiesc că avem şi noi femeile minte şi suflet, iar nu numai un trup deşert. Te-aş ruga acum să-l faci — dar cu binişorul — să înţeleagă că nu trebuie să se teamă de sufletul meu. De câte ori încerca să-l tăgăduiască, am fost nevoită să mi-l apăr din răsputeri;

aşa că nu l-a putut cunoaşte în tot ce e frumos şi bun în el. Mă iubeşte pe mine dar nu şi sufletul din mine. Acum când sunt încredinţată că-l am într-adevăr, nu vreau să se mai îndoiască de el, căci doresc să-i fie drag şi sufletul, nu numai trupul meu. Vrei să i-o spui tu, Sihdi?

— O, cu plăcere, frumoasă fiică a ateibehilor!

— Şi nu-i pomeni prea adesea de Mahomed, căci prorocul acesta mincinos e de vină dacă Halef al meu crede că numai bărbaţii au suflet. Vorbeşte mai bine cu el despre Isa Ben Marryam şi cartea sfântă a creştinilor. Asta o să-i întărească dragostea pentru soţia lui şi o să se ferească să o mai mâhnească. Vrei, Sihdi?

— Îţi făgăduiesc.

— Şi-apoi, ştii că e cam nechibzuit şi iute din fire. Face unele lucruri care îi pot fi primejdioase. Ţine-l din scurt. Orice femeie e mândră de un bărbat curajos, dar când curajul depăşeşte marginile, mândria se poate lesne preschimba în jale. Eu vreau să fiu soţia, nu văduva lui. Eşti încredinţat, Sihdi, că mi-l vei aduce teafăr îndărăt?

— Cât va sta în puterea mea, o să-l feresc să-şi pună viaţa în primejdie.

— Îţi mulţumesc. Îţi mai mulţumesc şi pentru stăruinţa ta de-a lăsa pe Kara acasă. Inima mea de mamă ar fi suferit prea mult de dor şi grijă. Halef credea că o să-l iei cu tine după cum l-ai luat acum în urmă.

— Nu e acelaşi lucru. Drumul pe care-l vom face acum e lung şi obositor pentru un copil şi mai mult ne-ar stingheri decât ne-ar folosi. Deci împotrivirea mea era datorită prevederii şi n-ai de ce-mi mulţumi.

— O, Sihdi, tu respingi întotdeauna mulţumirile! Ce deosebire între voi, creştinii şi musulmanii! Oare sunt la voi şi femeile mai bune ca la noi?

— Hm! Pretutindeni sunt oameni buni şi răi...

— O să mă străduiesc să fiu socotită de tine printre cei buni. Acu' mă duc. S-ar putea ca Halef, stăpânul inimii mele, să-şi piardă răbdarea. Încă o dată îţi

mulţumesc, Sihdi. Mi-ai dăruit o viaţă nouă şi frumoasă; nu o să uit asta niciodată. Noapte bună!

—Allah să te ocrotească!

Plecă. Mă uitai după ea până ce pieri pe după corturi; mărturisesc că-mi părea acum rău de faptul că o voi lipsi atâta timp de Halef al ei. Ce simţăminte frumoase şi copilăreşti totodată în sufletul acestei femei! Cât de greu o apăsase osânda nedreaptă a islamismului şi cât se luptase cu sine însăşi s-o biruie! Ce puţin se asemăna cu femeile Orientului, care se mulţumesc cu viaţa de trândăvie a haremului! Şi ce înţeleaptă şi hotărâtă se făcuse această Hanneh! Cred că n-ar strica multor europeni să aibă o astfel de soţie.

Cufundat în gânduri, mă înapoiai în sat. Halef mă aştepta înaintea cortului meu.

—Sihdi, îmi zise el, sprijinul vieţii mele s-a întors acasă. Ochii îi luceau parcă altfel şi glasul ei suna ca un cântec de bulbul[31] când m-a numit bunul şi dragul ei Halef. Dulceaţa cuvintelor ei mi-a umplut inima de fericire, căci trebuie să-ţi mărturisesc că se aud şi altfel de vorbe aici în sat. În care cort, nu are importanţă. Mi se pare că ai vorbit cu ea despre mine.

—Da, aşa, în treacăt.

—Numai în treacăt?

—Dragă Halef, fii mulţumit că te-am pomenit.

—Dar bine, Sihdi, dacă n-aţi vorbit despre mine, atunci despre cine?

—Ce, adică, eşti singurul om despre care se poate vorbi?

—Fireşte că nu, numai că nu mi-ar plăcea ca Hanneh, cea mai preţioasă floare dintre femei, să vorbească despre bărbaţi străini. Spune-mi, rogu-te, ce-aţi vorbit atât?

—Întreab-o.

—Păi... am întrebat-o. Mi-a răspuns că o să aflu mai târziu.

---

[31] Privighetoare.

—Aşa, atunci o să-ţi spun mai târziu.

—Pentru ce nu acum?

—Parcă ziceai că Hanneh are întotdeauna dreptate; va fi având şi de data asta. Atâta pot să-ţi spun: fii mândru de femeia şi stăpâna cortului tău. Dar destul. Să ne ducem la culcare.

—O, Sihdi, de ce eşti atât de neînduplecat? Tu nici nu ştii ce dihanie afurisită e curiozitatea! Plăcerea ei cea mai mare e să-şi chinuiască într-atât prietenii, încât să le ia peste zi pofta de mâncare şi să le răpească peste noapte somnul şi odihnă. Trebuie într-adevăr s-aştept până ce ţi-o veni ţie poftă să-mi spui?

—Da.

—Bine. Închide ochii şi bucură-te de binefacerile somnului; eu însă mă voi perpeli în aşternut ca o râmă în ciocul unei păsări. Noapte bună, Sihdi!

—Noapte bună, dragă Halef!

XI. PE MALURILE TIGRULUI

De-abia începuse să se lumineze de ziuă, când am fost trezit de larma din tabără. Întreg satul dorea să ne însoţească până la malul fluviului Tigru. Şi pregătirile erau atât de gălăgioase încât nu a fost chip să mai adorm. Mă sculai deci din culcuş, deşi mai erau trei ceasuri încheiate până să pornim.

Orientalii nu plecau niciodată la drum — după cum am mai amintit — înainte de ora trei după prânz. Era o excepţie care se făcea acum pentru mine, plecarea aceasta înainte de amiază. Fiind creştin, nu eram silit să mă ţin de obiceiurile mahomedane şi asta le împăca întrucâtva conştiinţa, că se abăteau de la regulile

religiei lor, care spune că nu e îngăduit să porneşti la drum decât după rugăciunea de după prânz. Femeile şi copiii trebuiau să rămână însă în sat.

Îmi luai rămas-bun de la Hanneh, care îmi spuse cu lacrimi în ochi:

— Sihdi, ştiu că nu te temi de nici o primejdie şi de nimic; ştiu însă de asemenea că eşti un războinic prevăzător şi cu chibzuială. Halef însă e cam nesocotit şi s-ar putea să se lase târât de firea lui iute; de aceea te-aş ruga să-l cam ţii în frâu.

— Fii fără grijă, o să ne întoarcem teferi şi voioşi, îi zisei eu ea s-o liniştesc. *Allah jişadak* — Dumnezeu să te apere!

A doua zi toţi bărbaţii din sat ne întovărăşiră până la fluviu. Să nu se creadă însă că alaiul mergea în linişte după noi. Aş! Cum toţi erau călări, care mai de care vroia se ne dea o probă de dibăcia lui în arta călăritului. O luau în galop, veneau îndărăt, îşi struneau brusc caii în faţa noastră, îşi descărcau armele şi chiuiau de răsuna văzduhul. Urmarea fu că ne-a trebuit un timp întreit până s-ajungem la mal. Orientalul nu ştie ceea ce numeşte americanul *time is money*[32].

Pe mal ne aşteptau haddedihnii care purtau merindele şi pieile de capră pentru plută. Aceasta fusese pregătită înainte de sosirea noastră. Era destul de trainică şi întocmită astfel că puteam fi fără grijă în privinţa siguranţei călătoriei. Alte strângeri de mână, alte răcnete, urări, împuşcături şi chiote, apoi pluta fu împinsă de la mal şi porni întâi încet, apoi mai tare până ce curentul o târî vijelios cu sine.

Când oamenii de pe mal se zăriră numai ca nişte muşuroaie de furnici, Halef ridică braţele în aer şi strigă cu glas declamativ:

— Rămâi cu bine. O, Hanneh, tu lumina luminilor fericirii bărbăteşti! Rămâi cu bine, o, Kara Halef, tu cel mai bun dintre feciorii tuturor taţilor dintre Tigru şi

---

[32] Timpul înseamnă bani (engleză).

Eufrat! Rămâneţi cu bine, o voi toţi haddedihnii, cei mai viteji luptători dintre toţi războinicii de la pustiul cel Arab până la munţii Kurdistanului. O, Sihdi, cu drag te însoţesc, dar depărtarea de ai mei e asemenea unei menghine care îmi apasă pieptul cu două scânduri puse una peste alta; e greu de îndurat.

—Durerea o să dispară repede, dragul meu. Eşti doar bărbat! Îl mângâiai eu.

—Ai dreptate, Sihdi, dar vezi tu, tocmai fiindcă sunt bărbat am nevastă şi copil şi ăştia doi sunt scândurile care mă apasă şi mă fac să sufăr. Aş dori că pluta noastră să fie chiar acum atacată de duşmani; ar trebui să ne apărăm şi gândurile mele s-ar abate atunci de la aceia pe care i-am lăsat în urmă. Ah, Sihdi, să fi fost tu de faţă azi-dimineaţă când, după rugăciune, Hanneh, cea mai frumoasă femeie dintre toate florile câte sunt pe lume, a venit să-şi ia rămas-bun de la mine! Mi-a spus tot ce a avut să-mi spună.

—Şi tu?

—I-am dat dreptate — ca întotdeauna. Să fi auzit tu cum vorbea de cuminte, ai înţelege de ce mi-a fost atât de grea despărţirea.

În tot cursul zilei Halef rămase tăcut, împotriva obiceiului său. Vedeam bine că îi e dor de acasă. Odată, pe când dădea nutreţ cailor, cuprinse gâtul armăsarului şi murmură:

—O, murgule, murgule, erai atât de drag copilului meu şi cu bucurie îl purtai în spinare... De ce nu e şi el acum cu noi!

Ca să-i mai abat gândurile, începui să-i amintesc de peripeţiile prin care trecuserăm odinioară împreună. Degeaba, jalea îl rodea şi răspundea morocănos. Aş fi fost bucuros să se întâmple ceva, dar nu întâlnirăm ţipenie de om până la Tekrit.

Când se înnoptă, traserăm pluta la mal nu departe de Imam Dor. Era aci un loc mai dosit unde puteam fi în siguranţă de vreun atac neprevăzut. Caii aveau ce paşte,

iar noi tăbărârăm pe bunătăţile pe care Hanneh avusese grijă să ni le dea pentru drum — mai bine zis tăbărâi, căci Halef nici nu se atinse de ele. Bietul om n-avea poftă de mâncare.

Când mă văzu la lumina focului pe care-l aprinsesem, cum înfulecam, zise clătinând capul:

—Orice-ai spune, un om însurat nu se potriveşte cu un burlac. Eu n-aş putea pune o bucăţică în gură, oricât de flămând aş fi.

—Ei aş! Dacă ţi-ar fi foame, să vezi cum ai mai mânca.

—Să nu crezi asta, Sihdi! Când ţi-e dor de ai tăi îţi piere pofta de mâncare. Şi mai ales, dacă...

Îşi curmă vorba, făcu o mutră, ca şi când şi-ar fi adus aminte de ceva important, apoi urmă:

—Sihdi, a sosit timpul să-mi spui şi mie ce ai vorbit azi-noapte cu Hanneh, floarea tuturor florilor.

—Hm! Aş fi vrut s-o amân pentru mai târziu...

—De ce? Vrei să-mi lungeşti sufletul ca un ghem de sfoară care se desfăşoară de aici până la Basra? Poţi fi tu atât de nemilos ca să calci în picioare dorul meu care se aseamănă deocamdată cu o gumbara[33] ciripitoare şi care s-ar putea preschimba pe urmă într-un karkadahn[34]? Înfige-ţi, rogu-te, inima în vârful limbii şi las-o să glăsuiască în voie.

—La drept vorbind, aveam de gând să-ţi spun mai târziu, dar fiindcă sunt milos din fire, sfoara ta m-a înduioşat şi rinocerul mi-a muiat inima. Aşadar, ascultă! Mai întâi şi întâi Hanneh mi-a spus că eşti cel mai bun om din câţi există sub soare.

Sări ca o minge în sus şi strigă:

—*Hamdulillah!* Asta îmi răcoreşte sufletul că iarba fragedă o cămilă însetată! Auzi! Din câţi sunt sub soare! Cine poate judeca atât de bine nu se poate să fie lipsit de suflet.

---

[33] Ciocârlie.
[34] Rinocer.

—Fireşte! Şi asta era ce vroiam să-ţi mai spun. Te roagă să nu te mai îndoieşti că are şi ca un suflet.

—O, Sihdi, dacă spune că eu sunt cel mai bun om de sub soare, nu mă mai îndoiesc. Măcar că... hm... Sihdi, nu e aşa că sufletul e ceva lăuntric? E ascuns în trup...

—Da.

—Atunci acolo să rămână! Sunt însă suflete care se văd şi pe dinafară, ba se şi aud; astea, vezi, nu-mi plac...

—Pesemne că şi Hanneh ştie asta, căci mi-a mai dat o însărcinare.

—Care?

—Să-ţi spun că dacă tu crezi că are şi ea suflet, o să şi-l păstreze înăuntrul ei.

—*Maşallah!* Mare minune! Ce bine îmi pare că a vroit să vorbească în taină cu tine! Ştii tu, Sihdi — dar n-ai cum să ştii fiindcă nu eşti încă în stăpânirea unui harem — află însă de la mine: Când sufletul unei femei iese la iveală, chipul ei e cam... cum să spun... prea aspru şi glasul poruncitor. Şi vezi tu, tocmai atunci are mai mare dreptate. Acu' când mi-ai dat vestea asta bună, sunt încredinţat că voi avea şi eu din când în când dreptate, nu numai amândoi. Ţi-a mai spus şi altceva?

—Da.

—S-aud! Cuvintele tale sunt raze de soare pentru mine, care încălzesc până şi ceafa unui crocodil. Sunt gata să le ascult.

—Nu e de ajuns. Ceea ce vreau să-ţi spun e spre binele tău şi cer să-mi făgăduieşti că mă vei asculta fără să crâcneşti.

—Sihdi, inima mea e acum înclinată spre îngăduinţă, de aceea îţi făgăduiesc tot ce-mi ceri.

—Bine. Să te ţii însă de cuvânt. Hanneh vrea să fii cu băgare de seamă şi să nu te laşi târât spre vreo nesocotinţă.

—Păi aşa sunt întotdeauna!

—Greşeşti.

—Cum adică? N-a fost înţelept din partea mea că ţi-am îngăduit să mă alegi de prieten şi ocrotitor? Pot avea eu un Sihdi mai bun ca tine? Şi n-a fost o prevedere şi o chibzuinţă din partea mea când mi-am ales de soţie pe cel mai gingaş boboc al pomului în floare dintre toate femeile? Aş putea avea o nevastă mai bună ca pe mama cea mai desăvârşită a copilului meu?

—Tocmai pentru că ai ştiut să alegi atât de bine în amândouă privinţele, nădăjduiesc că vei şti să întrebuinţezi prevederea asta şi în alte împrejurări. Dacă nu, o să-ţi amintesc că mi-ai dat astăzi cuvântul tău. Vezi tu, Halef, eşti cam repezit uneori şi nu prea ţii seamă de ce faci.

—Eu, Sihdi? Atunci nu mă cunoşti. Mi se pare uneori că sunt chiar prea domol.

—Adu-ţi aminte de multele cazuri când a trebuit să te potolesc ca să nu faci vreo... era să spun prostie.

—Păi ce, vroiai să întorc spatele primejdiei? Când mă insultă cineva să nu smucesc cuţitul de la brâu ca să... a, stai că-mi adusei aminte, îl am la mine!

—Pe cine?

—Pe ăla, ştii, pe care-l purtam întotdeauna atârnat de brâu în călătoriile noastre. Uite-l!

Ştiam eu pe cine credea: biciul lui din piele de crocodil de care se slujea repede, uneori, ce e drept, spre bucuria, dar alteori spre necazul meu.

Băgă mâna sub haik, scoase biciul şi-l învârti de câteva ori în aer.

—Da, ăsta pune pe mulţi cu botul pe labe, trebuia să-l iau cu mine. Când văd că n-ajută vorba, ajută el cu mângâierile lui. Sfânt e şi gârbaciul ăsta, Sihdi!

—Pune-l la loc şi ascultă încoa' la mine. N-ai voie să te slujeşti de gârbaci decât atunci când îţi voi porunci eu.

—Lasă că o să mai vorbim noi despre asta!

—Nu, vreau să ne înţelegem o dată pentru totdeauna. Asta e şi părerea Hannehei.

—Cum, şi-a spus şi faţă de tine părerile? Vezi tu, Sihdi, pe când femeile n-aveau încă suflet...

—Nu vorbi gogomănii! Au avut întotdeauna.

—N-ai cum să ştii. Abia după ce vei avea şi tu o drăgălaşă stăpână a inimii tale îţi îngădui să...

—Am, dragă Halef, îi curmai eu vorba.

Tresări, se aplecă mai tare, mă privi uluit şi bâigui:

—Ce... ce... ai?

—O stăpână a inimii mele.

Scăpă biciul din mână şi strigă:

—Glumeşti pesemne. Se poate să...

—De ce să nu se poată?

—Aoleu! Stai să şed că nu mă mai ţin picioarele. Nevasta asta neaşteptată a ta mi s-a lăsat în genunchi, care au început să tremure.

Se aşeză lângă foc, se uită lung la mine, apoi chipul i se însenină şi zise vesel:

—Văd eu că glumeşti.

—Vorbesc foarte serios, dragul meu. Uite la inelul din degetul meu. Astfel de inele poartă numai creştinii însuraţi.

—*Ne' uhzu billah* — pentru numele lui Dumnezeu! Adevărat, acu' mi-aduc şi eu aminte că aşa e. Am văzut la mulţi de-ai voştri *hawahtim el kitab en nikah*[35] de astea. Cum, ai nevastă, într-adevăr o nevastă, o nevastă adevărată?

—Da.

—Care stă în cortul tău?

—Da.

—Sihdi, lasă-mă să răsuflu. Spune-mi, sunt treaz ori visez? Îmi vine să plâng ca o muiere.

—Pentru ce? Cred că mai degrabă ar trebui să te bucuri.

—Şi încă ce bucurie! Spune-mi, ţi-e dragă?

—Ca lumina ochilor!

—Dacă inima ţi-e dată nevestei ăsteia neaşteptate şi

---

[35] Inele de încheierea unui contract de căsătorie.

neprevăzute, cum mă mai poţi iubi pe mine, credinciosul tău Halef şi tovarăşul tău nedespărţit?

—Mi-eşti tot atât de drag după cum mi-ai fost întotdeauna.

—Nu e adevărat! Nu mai poţi să mă iubeşti, o dată ce inima ta e dăruită muierii ăleia! Nici nu vreau s-aud de ea... Mi-a răpit dragostea şi prietenia ta, te-a răpit pe tine însuţi. Nici de tine nu mai vreau să ştiu nimic...

Se ridică de jos şi plecă. Se opri pe mal şi privi posomorât şi mâhnit în apă. Bietul Halef era gelos. Nu zisei nimic, căci îl cunoşteam eu; veni agale îndărăt, şezu iar lângă mine, oftă adânc şi începu să se tânguie:

—Aşa, zii, m-ai părăsit... pe mine care mi-aş fi dat viaţa pentru tine. Mi-ai dat cu nevasta asta lovitura de moarte. Ba mai vroiam să mă duc cu tine în Persia; acu' mi-am luat seama, mă întorc acasă.

Deşi eram foarte mişcat, i-am zâmbit, întrebându-l:

—Dragă Halef, nu e aşa că eram prieteni pe vremea când te-ai însurat cu Hanneh?

—Da.

—Şi cu toate astea tot prieteni am rămas, nu?

—Da.

—Tot aşa o să fie şi acum.

—Nu, Sihdi, nu e totuna. Tu o cunoşteai pe Hanneh, lumina răsăritului şi a amurgului care a devenit soţia mea. Dar ce ştiu eu de stăpâna fericirii tale! Văzuto-am eu vreodată? Şi-a mânat ea turmele ei dinaintea mea? Am fost eu oaspetele ei, ca să mănânc cuşcuş din mâinile ei? Unde i-am văzut eu chipul său măcar să-i fi auzit glasul? Sau cămila pe care o ducea ea de căpăstru? Atât de departe-i gândul ăsta de mine că spaima care m-a cuprins e tot atât de mare ca şi când n-ar fi femeia ta, ci m-aş fi însurat eu cu ea.

—O crezi aşa de rea şi urâtă?

—Mai bună şi mai frumoasă ca Hanneh a mea nu poate să fie.

—Nu, dar tot atât.

—Norocul tău dacă o fi aşa.

—Sau crezi că era nevoie să te duc în Germania, ca să-mi alegi tu nevastă?

—Nu zice nimeni. Lasă-mă acum să mănânc şi să chibzuiesc niţel. Dorul de acasă care mi-a tăiat pofta de mâncare s-a irosit. Vreau chebab[36], chebab pregătit de mâna Hannehei mele; ce o să se mai sperie şi ea când o auzi că ţi-ai făcut şi tu un harem!

Mânca repede, ca un om ale cărui gânduri sunt aiurea. După câtva timp zise iar:

—Spune drept, Sihdi, nu e aşa că te mustră cugetul?

—Doamne fereşte!

—Atunci de ce n-ai pomenit nimic de ea în sat, ci tocmai acum? Asta se cheamă că te-ai însurat în taina mustrării de cuget.

—Nu e oprit oare la voi ca bărbatul să nu vorbească niciodată cu străinii despre haremul său sau al lor?

—Ai dreptate, Sihdi şi te rog să mă ierţi.

Mai îmbucă de câteva ori, pe urmă întrebă iar, dar cu întreruperi:

—Eşti mulţumit de ea?

—Foarte!

—E tânără şi frumoasă ca Hanneh a mea?

—Da.

—*Hamdulillah!* Asta mă mai linişteşte. Despre partea mea însoară-se toţi cu femei urâte, numai tu şi eu, nu. Ai avut prilejul s-o vezi vreodată aşa, din întâmplare, înainte de a te căsători cu ea?

—Fireşte! La noi nu e ca la voi. Îţi cunoşti femeia bine când o iei de soţie.

—*Allah kehrim!* Asta îmi place. E măruntă la trup?

—Nu.

—Are picioare mari şi pumnii zdraveni?

—I-ascultă, Halef, aşa fără gust mă crezi?

—Păi, chiar dacă întreb nu e numaidecât nevoie să

---

[36] Bucăţi de carne fripte în frigare.

le aibă.

—Dar ochii?

—Negri şi catifelaţi.

—Îi eşti drag, Sihdi?

—Nu mai puţin decât îmi este ea mie.

—Să poftească să nu te iubească! Nu i-aş îngădui să calce în duarul meu. Dar ia spune, Sihdi, are şi ea suflet?

—Sufletul ei e aidoma cu al Hannehei tale.

—Aoleu! Săracul de tine! Atunci are fireşte şi... păreri?

—Cum să n-aibă!

—Şi... când are ea dreptate ai şi tu?

—Nu.

—*Allah jarhankum* — îndură-se Allah de voi! Păi dacă e aşa, n-aveţi nici unul vreodată dreptate.

—Ba când unul, când altul, nu amândoi în acelaşi timp.

—Nu se poate, Sihdi, deşi de când au şi femeile suflet, vor să...

—Lasă vorbele astea, Halef, îl întrerupsei eu. Dacă ar exista vreo femeie fără suflet, ar fi fost mai bine pentru bărbatul ei să nu o fi cunoscut niciodată — crede-mă!

—Dar dacă sufletul femeii e atât de neastâmpărat că...

—Cu atât mai mult trebuie să fie bărbatul mai potolit. Asta face pe femeie să-l respecte şi să-l stimeze.

—Bine zici, Sihdi. Vezi, aşa sunt şi eu, tac când vorbeşte ea. Ai băgat de seamă ce respect are Hanneh de stăpânul şi soţul ei, cred. Cum se numeşte izvorul fericirii tale pământeşti?

—După cum pronunţaţi voi, Emmeh.

—Păi numele ăsta n-are nici un înţeles!

—Ba da, căci pe limba noastră vrea să zică şatireh, adică „harnica”.

—Mă bucur Sihdi, tare mă bucur! Atunci belşugul

cortului tău va spori chiar când vei lipsi tu de acasă. Emmeh a ta va bate din laptele cămilelor tale untul, iar din fibrele de palmieri va împleti pături şi rogojini. Va scoate sâmburii din smochine şi va pisa hrişcă pentru copt pâine. Acu' aş mai vrea să ştiu dacă vorbeşte arăbeşte ori pricepe niţel limba turcească.

—Nici una, nici alta.

—Allah! Allah! Atunci ce fel de limbă vorbeşte?

—A ţării mele.

—Îţi ajunge atât?

—Cred şi eu.

—Şi ce face când vin alte femei la ea?

Femeile din ţara noastră vorbesc toate aceeaşi limbă...

—Păi... nu ştie nici persana, nici limbă kurdă?

—Nu!

—Aoleu! Atunci sunt mai deştepte ale noastre fiindcă pricep câte niţel şi din astea două limbi. Mai cu seamă Hanneh a mea. S-o auzi când se porneşte!

—Cu toate astea femeile noastre ştiu mai mult ca ale voastre, dragul meu; o să-ţi lămuresc eu altă dată. Acu' cred că am pălăvrăgit destul despre haremurile noastre.

—Un lucru să te mai întreb, Sihdi şi am isprăvit. Se pricep să tăbăcească pieile şi să ascută cuţite?

—Nu.

—M-am lămurit! Hanneh a mea ştie mai multe. Dar nu e de mirare, fiindcă a ta n-are un Halef care s-o înveţe toate astea. De când e soţia ta?

—De patru ani.

—*Maşallah!* Şi n-a fost de altă părere când i-ai spus că pleci în Persia?

—M-a rugat, fireşte, să rămân cu ea; când i-am lămurit cu binişorul pentru ce mă duc...

—Aha, a ieşit atunci la iveală respectul şi stima despre care spuneam adineauri şi pe care mi le dovedeşte şi Hanneh, cea mai înţeleaptă dintre toate

femeile înţelepte. Ştii ce, Sihdi? Faptul că Emmeh a ta ţi-a îngăduit să vii încoace mă împacă niţel cu haremul tău. Îţi dau învoirea mea deplină şi dacă vei avea o fată, sunt gata s-o dau de nevastă lui Kara al meu când i-o veni vremea de însurat. Va deveni astfel o adevărată haddedihnă din marele şi vestitul neam al sammarilor, putând trăi mai fericită şi mai liberă la noi decât în corturile voastre de piatră şi cărămidă. Vezi deci că nu mai sunt supărat pe tine. Dă mâna încoace. Aşa. Să fim iar prieteni cum am fost până acum.

Bietul Halef era convins într-adevăr că propunerea asta e o mare dovadă de dragoste pe care mi-o dădea. M-am ferit, fireşte, să o resping, ca să nu-l jignesc. Era doar şeicul haddedihnilor, neam mândru şi neatârnat pentru care onoarea era mai presus de orice. Şi-apoi în situaţia lui de acum nu-l mai puteam socoti pe Halef drept un servitor ci, cel puţin, egalul meu.

XII. „TATĂL MIRODENIILOR”

A doua zi de dimineaţă pornirăm mai departe. Triburile duşmane haddedihnilor se retrăseseră acum, în primăvară, în inima Djezirehului[37], aşa că nu ni se întâmplă nimic până ce ajunserăm la locul unde afluentul Adhem se varsă în Tigru.

Fluviul săpase aici un golf lung şi îngust, ale cărui maluri erau tivite cu tufe dese. Hotărârăm să tragem pluta între tufe şi să poposim peste noapte acolo. Cum nu se înnoptase încă de tot, încălecarăm şi pornirăm o bucată de drum pe uscat, ca să se mai dezmorţească niţel cămilele.

Ne întoarserăm apoi iarăşi la mal şi adunarăm

[37] Insulă, pământ între Tigru şi Eufrat.

vreascuri pentru foc. De-abia sfârşisem cu căratul acestora, când zărirăm o plută pe care afluentul o mâna pe fluviu. Pluta era mai mică decât a noastră, dar din acelaşi material şi pe ea se aflau trei inşi. Doi din ei vâsleau, al treilea stătea fără treabă în mijlocul plutei. După căciulile de oaie pe care le purtau pe cap, bănuirăm că sunt persani.

—Ăştia trebuie să fie şiiţi cianieni care au venit de peste munţi şi şi-au făcut în Ta'uk sau Tuss Khurmaly o plută. Oare unde or fi vrând să se ducă?

—Probabil că în josul apei, altminteri s-ar fi slujit de cai ori cămile.

—Aşa trebuie să fie. Allah! Uite-i că-şi îndreaptă pluta încoace.

—Pesemne că vor şi ei să poposească aici.

—Şi îi laşi?

—N-avem ce face. Nu suntem noi stăpânii locului.

—Asta nu, dar noi am sosit înaintea lor şi cine intră întâi în cort, ăluia i se dă întâi de mâncare — zice proverbul.

—O fi zicând proverbul aşa, numai că de data asta nu se prea potriveşte. Ne aflăm sub cerul liber şi suntem chiar datori, dacă vin încoace, să-i primim ca pe nişte oaspeţi.

—Hm... nu prea îmi place ce spui tu. Cu oamenii ăştia nu e lucru curat.

—De ce?

—Pentru ce au făcut ocolul ăsta mare dacă vin tocmai din Bilad el Adjam[38] şi n-au ţinut drumul caravanelor? Unde le sunt caii cu care au trecut munţii? I-au lăsat pesemne dincolo de râu şi va trebui să-şi cumpere pe urmă alţii. Asta costă parale şi parale nu cheltuieşte cineva decât atunci când ştie că o să le pună la loc. Când un persan alege calea apei, are ceva de gând ce nu trebuie să ştie alţii, ori s-a făcut vinovat în ţara lui de vreo fărădelege care l-a silit să ia drumul

[38] Persia.

pribegiei. Am ori nu dreptate, Sihdi?

—Tot ce se poate, totuşi, nu e un motiv pentru noi să-i gonim, dacă vor vrea să se alăture de noi. De altminteri o să se întunece îndată şi s-ar putea să nici nu ne vadă.

Persanii se aflau acum în mijlocul râului şi se luptau dârz cu curentul ca să poată ajunge la mal. Din pricina tufelor nu ne zăreau; golful era lung de vreo două sute de paşi şi era de prevăzut că se vor opri la începutul lui, deoarece începuse să se întunece de-a binelea.

Ascultarăm cu încordare, dar nu auzirăm nimic. Deci presupunerile mele nu mă înşelaseră. Persanii nu mai cutezaseră să înainteze în golf. Trebuia să ştim la ce depărtare se aflau faţă de noi.

—Sihdi, zise Halef, cine şi-ar fi închipuit că viaţa în sălbăticie va începe chiar de astăzi pentru noi. O să-ţi arăt acum că n-am uitat încă din cele ce am învăţat de la tine.

—Anume?

—Iscoditul. O să mă furişez până la ei să văd ce fac.

—Nu tu, ci eu, mă pricep mai bine la aşa ceva.

—Mă jigneşti, Sihdi!

—Astâmpără-te! Adu-ţi aminte ce te-a rugat Hanneh. Să nu faci lucruri nechibzuite. Mă tem că ai fi în stare de o nesocotinţă.

—Care?

—Ştii cât de mare e limba asta de pământ. Cam cât crezi că ţi-ar trebui ca să străbaţi tufele astea dese? Până mâine dimineaţă! Înainte de-a începe, e bine să ştim cam pe unde se aţin persanii.

—Cum putem şti de mai înainte?

—Chiar de la ei.

—Ce, sunt nebuni să-ţi spună?

—Dragul meu, vezi că în, viaţa asta de sălbăticie trebuie să te bizui pe agerimea minţii înainte de toate. Persanii sunt mahomedani, nu e aşa?

—Da, deşi şiiţi, care pun pe feciorii lui Ali mai

presus de Mahomed.

—Au deci două rugăciuni de făcut, adică *Moghrebul*, rugăciunea amurgului; pe urmă *Şija*, după ce se va întuneca de tot. Se cred singuri aici şi o vor spune cu glas tare, după cum scrie la lege, aşa că îi vom putea auzi.

—Bine zici, la asta nu m-am gândit.

—Dă-ţi seama că în, viaţa de sălbăticie — cum zici tu — trebuie să te gândeşti la toate. A, ascultă!

—Se roagă... au început *Moghrebul*...

—Şi până să sfârşească ei voi ajunge în spatele lor. Tu rămâi aici şi ai grijă de cai.

Plecai. Tufele formau un brâu lat care se întindea în lungul malului. Mergeam dincolo de tufe ca să pot înainta mai repede. Ajunsei îndărătul persanilor chiar în clipa când îşi încheiau rugăciunea cu cuvintele:

—Lăudat fie Allah! Laude lui! Nu e alt Dumnezeu afară de el! Dumnezeu e mare! Dumnezeu e foarte mare şi lăudat să fie el din belşug!

Se auzi apoi un glas zicând:

—Acu' aprindeţi focul. Să facem îndată şi cealaltă rugăciune ca să putem cina.

Moghrebul se spune de obicei îndată ce a apus soarele, dar fiindcă persanii erau în întârziere făceau amândouă rugăciunile una după alta. Pentru drumeţi, legea îngăduie şi abaterea asta.

Observai de după tufele unde mă aflam o flacără izbucnind pe mal şi după câteva minute începură rugăciunea de seară. Mă lăsai la pământ şi începui să mă târăsc binişor printre tufe. Nu m-am oprit decât când am socotit că m-ar putea vedea.

Din locul unde eram puteam vedea bine pluta trasă la mal. Nu era nimic pe ea. Persanii n-aveau nici un fel de bagaj. Stăteau toţi trei lângă foc. Doi din ei erau oameni de rând, dar al treilea părea să fie ceva mai de seamă. Nu că s-ar fi deosebit prin îmbrăcăminte — doar brâul era de preţ — dar înfăţişarea lui nu se asemăna cu

a lor.

Chipul lui pârlit de soare, cu fruntea îngustă, nasul lung şi subţire şi nările tremurătoare, buzele răsfrânte şi groase, bărbia adusă în sus, ochii mici, sfredelitori, cu pleoapele roşii pe margini, îmi făcură impresia unui om foarte viclean şi rău. Mustaţa lui neagră, lungă şi groasă, ale cărei vârfuri cătau în jos, accentua această impresie. Trăsăturile feţei trădau instincte animalice şi dacă e adevărat că adevăratul curaj se poate citi la om în ochi, atunci persanul acesta părea să fie un laş. Om primejdios, necruţător şi laş — îmi ziceam eu şi când îi zării şi mâinile lungi şi osoase, cu unghiile ca nişte gheare, cu arătătorul aproape mai lung ca mijlociul, fui sigur că părerea pe care mi-o făcusem despre individ nu era greşită. Faţa, glasul, mersul, ţinuta, atitudinea unui om te poate înşela, mâinile lui însă nu. Căpătasem în privinţa asta o experienţă pe care mă puteam bizui. Mâna e expresia caracterului; nu poate tăinui nimic. Ea e unealta spiritului şi a sufletului şi după această unealtă poţi cunoaşte pe omul ce o mânuieşte.

Toţi trei erau înarmaţi cu puşti lungi orientale, pumnale şi pistoale.

Acum mâncau; nimeni nu vorbea. După ce sfârşiră, omul cel fioros scoase din buzunar o bucată de pergament, o apropie de foc ca s-o poată citi, apoi o băgă la loc şi zise:

— Dacă sosim la timp, partea voastră va fi de o sută de tumani de cap, după cum am socotit eu. Vă ajunge?

Ochii lui mititei se aţintiră cu o privire ciudată la cei doi tovarăşi ai săi.

Tăcură câteva momente, pe urmă unul din ei răspunse privindu-l tot atât de ciudat:

— De la Hussein care a fost măcelărit de câinii de şiiţi la Kufa, ne mulţumeam cu puţin, dar de când eşti tu Peder-i-baharat[39] măcar că se întâmplă să câştigăm de zece ori mai mulţi ca înainte, nu ne ajunge, fiindcă ne-ai

[39] Tatăl mirodeniilor.

spus că e cineva care câştigă de o mie de ori pe-atât.

—V-am spus eu aşa?

—Nu numai că ne-ai spus, dar ai făcut şi socoteala negru pe alb.

—Atunci aşa trebuie să fie. Spui, o, Aftab, că sunt Peder-i-baharat; da, titlul îl am, dar nu sunt într-adevăr. Să-mi spuneţi numai Sil-i-safaran[40]. Şi deşi nu sunt decât atât, puteţi agonisi la mine averi, pe când înainte deabia aveaţi cu ce vă ţine zilele. Eu am avut ideea să întrebuinţez pe lângă şofran şi şofrănaş. Asta ne-a adus până acum mii de tumani şi o să ne mai aducă încă de sute de ori pe-atât. Am fost hotărât pentru toate mirodeniile şi cu toate astea nu mi se dă decât şofran. Pot eu să mai rabd aşa ceva? Şi voi, oamenii mei, care aţi putea câştiga altminteri de mii de ori mai mult dacă aş fi ceea ce trebuie să fiu? Ştiţi voi pentru cine lucrăm noi şi ne punem viaţa în primejdie? Pentru un ins care trândăveşte şi trăieşte ca Gibla-i-Alem[41].

—Ştim, răspunse acela pe care îl numise Aftab.

—Văzutu-l-ai tu vreodată?

—Nu.

—Atunci pentru ce vă primejduiţi zilnic viaţa pentru el? Nu cumva se trage din cer, că nu catadicseşte să se arate? Nu eu sunt acela care împart binele şi răul cu voi? Pe cine trebuie să iubiţi mai mult, pe mine ori pe el? În cine vă puteţi încrede mai bine? Aţi putea câştiga pe fiecare an mii şi mii de tumani, dacă aş fi eu în locul lui.

—Ne-ai spus de multe ori asta şi te credem.

—Am mai spus-o şi altora şi m-au crezut. I-a trecut timpul. Deasupra capului său pluteşte sabia dreptăţii. Am vorbit cu vreo câţiva pederani[42] şi sunt sigur că în clipa hotărâtoare nu vor da îndărăt. Ştim cu toţii că poartă întotdeauna sub haină un şireh[43], dar glonţul meu

---

[40] În limba persană — centrul pământului.

[41] Şahul.

[42] „Taţi”.

[43] Platoşă.

poate trece şi prin el.

Tăcură o bucată de vreme. Peder-i-baharat privea întunecat înaintea lui; ceilalţi îşi ţineau şi ei privirile în pământ. Spionasem adesea indivizi suspecţi, dar o astfel de convorbire ciudată nu auzisem niciodată până acum.

Peder-i-baharat, Tatăl mirodeniilor, Umbra şofranului, Prinţul Umbrelor! Erau desigur nume care aveau o anumită însemnătate. Dar care? Prinţul Umbrelor! Cine erau, „Umbrele”? Oameni, fireşte. Dar ce fel de oameni erau şi de ce li se zicea, „Umbre”? Să fi însemnat „Prinţul Umbrelor” un rang? Atunci şi „Umbra şofranului”, „Tatăl mirodeniilor” tot aşa ceva trebuia să fie. Părea să fie vorba de superiori şi inferiori ai unei asociaţii secrete.

Fluviul la malul căruia mă aflam acum fusese stăpânit odinioară de vechii babiloneni şi asirieni până ce au venit perşii şi mezii şi au pus capăt dominaţiei. Dacă s-ar fi sculat acum din mormânt bătrânul şi puternicul Hammurabi, viteazul Tukulti-Adar I, medul Kyaxares şi achemenidul Cyrus şi ar sta aşa, în faţa mea ca aceia de colo, împărtăşindu-şi tainele lor diplomatice, probabil că i-aş fi priceput mai bine decât pe aceşti persani. Dar avea să urmeze ceva şi mai încâlcit, căci „şeful” zise iar:

—La ce vă gândiţi iar? Probabil că la cele ce vă spusei adineauri?

—Da, răspunse Aftab. Suntem gata să trecem de partea ta. Soldatul nu poate câştiga lupta dacă nu vede pe ofiţerul de care trebuie să asculte. Tot astfel, stăpânul care ne porunceşte să nu fie o făptură nevăzută pentru care ne dăm viaţa fără să se fi arătat vreodată. Am vorbit şi cu alte „Umbre” despre asta şi sunt de aceeaşi părere. Spune-ne tu ce trebuie să facem şi te ascultăm în totul.

—Atunci mă pot bizui pe voi?

—Da. Ziceai adineauri că sabia pluteşte deasupra capului lui Emir-i-sillan? Cunoşti timpul şi locul?

—Îl cunosc.

—Putem s-o aflăm şi noi?

—O să v-o spun, căci vă ştiu oameni de credinţă. Ştiţi şi voi că în ziua soldei toţi *pederanii* se adună în ruinele lăcaşului sfânt că să-i asculte poruncile şi să-şi depună socotelile. În noaptea aceea, dacă voi izbuti ca şi ceilalţi să...

Îşi curmă vorba, căci se auzi o împuşcătură chiar dinspre locul unde îl lăsasem pe Halef. Mă speriai, căci mi-l închipuiam în primejdie, altfel n-ar fi tras el, de asta eram sigur. Trebuia să alerg în ajutorul lui cu orice preţ, ceea ce era greu, din pricina zgomotului pe care l-aş fi făcut. Dar spaima persanilor îmi prinse bine, căci îndată ce auziră detunătura îşi luară flintele şi se ascunseră în tufiş, ca să fie la adăpost de gloanţele unui presupus duşman. Pârâitul crengilor îmi dădu astfel prilej să mă îndepărtez nesimţit de ei. Îl văzui pe Halef cu puşca întinsă; neştiind cine vine, dori să tragă.

—St! Eu sunt, îi zisei cu glas înăbuşit. Tu ai tras?

—Da.

—Pentru ce şi în cine?

—Într-un leu, Sihdi. Se furişa la cai să sfâşie pe Assil al tău.

—Vorbeşti prostii!

—Zău, Sihdi, l-am văzut cum te văd. Era un leu ca toţi leii, "Tatăl cu căpăţâna mare".

Se putea foarte bine să nu se fi înşelat. Leul persan se rătăceşte uneori chiar prin Djezireh. Aprinsei repede un foc mare ca să gonesc leul, care se aţinea probabil pe-aproape. Puţin îmi păsa acum dacă voi atrage astfel atenţia persanilor asupra noastră.

Când flăcările izbucniră cu putere întrebai pe Halef dincotro venise leul. Îmi arătă cu mâna direcţia şi zise:

—Uite, dintr-acolo venea al dracului! Când m-a văzut s-a oprit în loc. Era un Abu el rad[44] mare cât toate zilele. I-am trântit un glonte — l-oi fi nimerit ori nu, el

[44] Tatăl tunetului.

ştie — şi de frică a luat-o la fugă. Ce crezi tu! De frica lui Hagi Halef Omar fug şi leii cei mai grozavi…

Îmi luai puşca şi mă îndreptai încet şi cu băgare de seamă spre locul pe care mi-l arătase Halef. De-abia făcui vreo patruzeci de paşi şi mă încredinţai că omuleţul meu nu minţise; împuşcase într-adevăr ceva… dar ce?

Îl chemai să vie, dar el mă întrebă încă de departe:

— La ce să vin, Sihdi? Ai găsit ceva?

— Da. Uite fiara.

— Aşadar am nimerit-o?

— Fără greş.

— E moartă?

— Moartă ca toţi morţii!

— Hamdulillah! Am răpus pe Gedd el isman[45], pe sugrumătorul turmelor. Faima mea va trece din cort în cort şi lumea întreagă va lăuda vitejia mea!

— Nu te bucura prea curând, fiindcă nu e un „el”, ci o „ea”.

— Adică o leoaică?

— Nu; ce-ai împuşcat tu nu e un Abu el rad ci o Omm es ssanne[46]. Era flămândă şi venise să se milogească de o îmbucătură. Ai fost însă atât de nemilos că, în loc să-i dai o fărâmă de carne, i-ai dat o bucată de plumb.

— O hienă! zise el ruşinat. Cum a putut scârba naibii să se dea drept un leu! Mahomed, Profetul profeţilor să-i ia sufletul şi s-arunce spurcăciunea asta în fundul iadului, ca s-o ardă în vecii vecilor!

— Nu e ea de vină ci ochiul tău care s-a înşelat. Prin întuneric totul pare mai mare.

— *Hasreta* — păcat! Acum toate glasurile din toate corturile vor tăcea. Mi-a fost bucuria degeaba.

— Nu vor tăcea, ci vor lăuda pe acela care, ca un adevărat viteaz ce e, n-a rupt-o de fugă când a luat o

---

[45] Tatăl colţilor.

[46] Mama spurcăciunii.

hienă drept un leu.

—Râzi de mine, Sihdi, ca să mă amărăşti şi mai mult... Am vrut să fiu un erou şi când colo am ajuns şaua pe care se plimbă călare batjocura ta. Feciorii mei au să mă compătimească şi fetele mele au să mă plângă; nepoţii au să clatine capul şi urmaşii strănepoţilor mei au să-şi acopere faţa de ruşine înaintea mea. De necaz, m-aş împuşca, dacă asta nu s-ar numi că-ţi iei singur zilele. Tu, însă, lasă înţepăturile şi gândeşte-te că ţi s-ar putea întâmpla şi ţie să răpui un leu, care, ca să-ţi facă în ciudă, s-ar preface într-o mamă a spurcăciunii.

—Nu, dragul meu, mie nu mi se poate întâmpla aşa ceva, căci ştiu ceea ce, după cum pare, tu nu ştii, că în întunericul nopţii toate lucrurile par mai mari. Dacă n-ai să iei de acum încolo seama la asta, apoi atunci o să ţi se pară o şopârlă coșcogeamite crocodil.

—Cum îţi vine să-mi arunci netam-nesam crocodilul în cap, Sihdi! Într-atât te-a supărat şi te-a jignit greşeala mea că nu găsesc iertare în faţa ta?

—De jignire nu poate fi vorba, dar ai făcut o mare greşeală într-adevăr. A trebuit s-alerg încoace tocmai când puteam afla ceva foarte important de la persanii ăia.

—Tare rău îmi pare! Ai izbutit să te-apropii de ei pe nesimţite?

—Da.

—Cine şi ce erau? Dincotro veneau? Ce vor şi despre ce vorbeau?

—Ca să poţi afla toate acestea, nu trebuia să descarci prosteşte arma. Să nu mai vorbim că prin asta le-ai trezit atenţia, dar prin nesocotinţa ta — şi Hanneh te rugase doar să iei bine seama la ce faci - m-ai împiedicat să aflu o taină care ne-ar fi de mare folos în călătoria noastră prin Persia.

—Care taină, Sihdi?

—De unde vrei să ştiu dacă nu m-ai lăsat s-o aflu! Acu' hai îndărăt la foc.

—N-ar fi mai bine să-l lăsăm să se stingă, ca să nu ne găsească persanii?

—Nu. O dată ce ştiu că sunt şi alţii pe-aici vreau să şi afle că n-au de ce să se teamă de noi.

—Crezi că au să se poarte duşmănos cu noi?

—I-aş sfătui să nu o facă.

—Oare au să se apropie de noi?

—Fără doar şi poate. Mai întâi au să ne spioneze, pe urmă, când vor vedea că nu suntem decât doi, se vor arăta fără teamă. După felul purtării lor vom şti ce avem de făcut. Acum să schimbăm vorba, căci s-ar putea să şi fie prin apropiere. Îndată ce îi voi simţi, o să-ţi fac semn.

—Ce semn?

—O să-mi împreun mâinile.

—Păi, dacă vorbim, n-ai să-i auzi venind.

—Tu, fireşte, nu i-ai auzi, eu însă, da.

Ne aşezarăm iar lângă foc, eu cu spatele spre tufiş, Halef în faţa mea.

Nu trecu mult şi-i făcui semnul convenit; simţisem pe cineva furişându-se în tufişul din spatele meu. Nu văzusem şi n-auzisem nimic; era însă ceea ce se numeşte al şaselea simţ care la vânătorii şi cutreierătorii Vestului se dezvoltă cu timpul şi întrece chiar auzul şi văzul cel mai ager. E mai mult o bănuială, un „ce” neînţeles de care-ţi dai imediat seama.

Vorbeam foarte liniştit cu Halef despre lucruri fără însemnătate, dar din care nu s-ar fi putut înţelege cine suntem şi ce intenţii avem.

Omul îşi pierdu în cele din urmă răbdarea, ieşi dintre tufe, se înţepeni în picioare în faţa noastră şi întrebă cu glas poruncitor.

—Cine sunteţi şi ce căutaţi aici?

În nădejdea că ne vom speria de ivirea lui neaşteptată, îşi mângâie cu satisfacţie vârfurile mustăţilor, măsurându-ne din ochi. Şi fiindcă nu ziceam nimic, se răsti iar:

—Pentru ce nu răspundeţi? Sunteţi muţi şi orbi de

nu m-auziţi şi nu mă vedeţi!?

—Într-adevăr, suntem şi muţi şi orbi pentru cine ne dă prilej să nu-l luăm în seamă, îi răspunsei eu fără să mă tulbur.

—Nu cumva te referi la mine?

—Da. Purtarea ta e a unui om care nu e vrednic de luat în seamă.

—Aha, vasăzică aşa! Par să nu fiu omul pe care să-l iei în seamă!

—Pe care ar trebui să nu-l iau în seamă, mai bine spus, căci, o dată ce mă cobor să-ţi vorbesc, îţi dau dovadă că te-am văzut.

—M-ai văzut! Ce bunătate din partea ta! Vai ce mulţumit sunt că ai binevoit să mă vezi! Şi eu, care eram deprins până acum să fiu luat în seamă de oameni mai ceva ca tine.

—Poate că vei fi fost ceva mai cuviincios cu ei decât ai fost cu noi.

—Cum, o imputare?

—Nicidecum. Puţin îmi pasă cine eşti, dar fiindcă ţi se pare că n-am fost destul de cuviincios, am vrut să-ţi atrag atenţia că n-ai fost nici tu.

Râse cu poftă şi întrebă:

—Vrei să spui că trebuia să vă salut eu întâi?

Făcui un gest de dispreţ şi răspunsei:

—Pesemne că nu ştii cum să te porţi în lume, altminteri n-ai întreba.

Persanul îşi încrucişa braţele pe piept, făcu o temenea adâncă şi zise în batjocură:

—Fiindcă eşti un boier atât de mare, iacă: *Essalem aleikum!*

Înclinai puţin capul ca şi când n-aş fi înţeles ironia şi urmă: Aha, se pare că nu ţi-e de ajuns! Te-aş ruga atunci să-mi îngădui s-adaug: *Ehwal'-i-şerif* — cum o mai duce înălţimea ta?

Ca un profesor mulţumit de răspunsul elevului său, răspunsei:

—Aşa mai merge. Dacă ai avea norocul să vii mai des în atingere cu oameni cuviincioşi, s-ar putea să mai înveţi cum să te porţi măcar cu cei de rând. Fireşte că faţă de oameni de seamă n-ai să înveţi să te porţi niciodată.

—Aşa ceva n-a îndrăznit încă nimeni să-mi spună! izbucni el înfuriat.

—Fii mulţumit că s-a găsit în sfârşit cineva. Cine îşi recunoaşte greşeala face primul pas spre îndreptare şi tu pari să ai nevoie de învăţat multe în privinţa asta.

—Şi tu te crezi omul care să-mi dea mie lecţii?

—Da.

—*Maşallah!* Atunci o minune m-a adus aici din Persia şi mi-a dat prilejul să mă întâlnesc cu tine, ca să învăţ cum să mă port cu lumea, îmi îngădui să şed?

Vru să se aşeze, dar eu îl oprii cu un gest.

—Te-am poftit eu?

—Nu, nădăjduiesc însă că n-ai nimic împotriva, altminteri te lauzi degeaba că aş avea ce învăţa de la tine în ce priveşte buna-cuviinţă.

—Ai dreptate, dar nu pofteşti oameni să şadă când nu-i cunoşti. Noi am sosit înaintea ta aici, aşa că eşti dator să ne spui cine şi ce eşti. De-abia pe urmă vom vedea dacă îţi dau voie sau nu să iei loc lângă noi.

—Auzi! Trebuie să fii un om foarte sus-pus, deprins numai să dea porunci. Te rog să ai marea îndurare să mă laşi înconjurat de răsuflarea gurii tale. Ai auzit tu vreodată de numele Kassim Mirza?

—Nu.

—Atunci nu cunoşti situaţia ţării mele. Eu sunt acel Kassim Mirza şi sunt în drum spre Bagdad ca un Mu tämäd äl Mulk[47].

—Eşti deci un *şahzahdä?*

Cuvântul *şahzahdä* înseamnă fiu sau urmaş, alteori rudă de-a şahului Persiei. Fără îndoială că omul minţea, nu era nici rudă, nici împuternicitul şahului. Îmi păstrai

[47] În persoană: om de încredere al imperiului.

însă părerea pentru mine şi-i zisei numai atât:

—Ar trebui atunci să ai un alai de însoţitori. Unde sunt războinicii care să te apere?

—Sunt însumi un războinic viteaz şi n-am nevoie să mă apere nimeni. Călătoria mea trebuie să rămână o taină, deoarece sunt lucruri importante la mijloc despre care nu trebuie să afle nimeni. De aceea am luat numai doi inşi cu mine şi am ales calea asta, ca să nu fiu recunoscut de cineva.

—*Allah akbar!* S-ar cuveni deci ca sufletul meu să se plece cu recunoştinţă înaintea ta!...

—Aha, îţi dai şi tu seama, nu e aşa? Îmi place însă să fiu mărinimos. Nu te lăsa umilit de obârşia mea înaltă.

—Nici nu mă gândesc! Puţin îmi pasă mie dacă eşti fiu de rege ori cerşetor. Am vrut să spun că-ţi sunt recunoscător pentru felul deschis în care mi-ai vorbit.

—Nu înţeleg.

—Stai să te lămuresc. Zici că eşti neam de rege şi în acelaşi timp trimisul domnitorului Persiei. Lucrul acesta nu trebuie să-l ştie nimeni şi totuşi mie mi-ai încredinţat taina. Ai făcut-o sau că eşti flecar din fire, ori că ţi-am plăcut atât de mult încât ţi-ai deschis inima faţă de mine. Cum însă purtătorul unor taine atât de însemnate, de obicei nu e un palavragiu, atunci nu ai făcut-o decât din prea multă simpatie pentru mine şi de aceea îţi sunt recunoscător.

Îşi dădu seama că făcuse o nesocotinţă, căută însă s-o dreagă, zicând:

—Da, mi-ai plăcut de cum te-am văzut şi ţi-am spus ce n-aş fi spus altuia. Acum cred că, drept mulţumire pentru sinceritatea mea, vei recunoaşte cinstea pe care ţi-o fac, cerându-ţi voie să mă aşez lângă tine.

—Poftim! Te-aş ruga însă să-mi spui unde sunt cei doi însoţitori ai tăi.

—Vor veni îndată. Am auzit o împuşcătură şi am alergat încoace, căci ne-am zis că e cineva în primejdie

şi va fi având nevoie de ajutor.

Bătu din palme şi tovarăşii lui răsăriră ca din pământ.

—Străinii aceştia, le zise el în grabă, m-au poftit pe mine, Kassim Mirza, să le ţin tovărăşie şi i-aş jigni dacă n-aş primi. Şedeţi şi voi alături de mine.

Ascultară de poruncă. Faptul că le spusese numele şi titlul împrumutat de el, era o mare greşeală din partea lui căci, chiar să nu fi ştiut dinainte că era o minciună, nu se putea să nu-mi trezească bănuieli. Era vădit că se temea ca ei să nu-i spună pe numele lui adevărat.

Halef tăcuse până atunci, dar vedeam bine că fierbea şi era de aşteptat să izbucnească la cel dintâi prilej. Nu avu de aşteptat prea mult, fiindcă aşa-zisul Kassim Mirza urmă, adresându-mi-se tot mie.

—Aţi aflat cine suntem şi am vrea să ştim acum cine sunteţi voi.

Halef, fără să-mi lase timp să răspund, zise repede:

—Nu se poate că fiul unui mare şi vestit domnitor să nu cunoască toate ţările din lume.

—Le cunosc, încuviinţă persanul.

—Chiar şi Ustrali[48]?

—Da.

—Şi Jengi dunya[49].

—Atunci află că eu sunt şahul Ustraliei şi cel de lângă mine e înălţimea sa sultanul din Jengi dunya.

Halef vorbea cu atâta seriozitate încât persanul căscă ochii şi-l privi uluit.

Halef urmă:

—Avem şi noi însărcinări tainice pentru Bagdad, dar atât de însemnate că nu le putem încredinţa nimănui, nici chiar unui *şahzahdä*. De aceea ne-am coborât de pe tronurile noastre şi am pornit cu *rah-i-*

[48] Australia.

[49] America.

ahen[50] peste mare, ca să predăm singuri scrisorile.

— *Rah-i-ahen?* exclamă persanul, care tot nu pricepea ce e cu Halef. Păi astea nu merg pe apă!

— De ce nu? Puterea noastră e atât de neţărmurită că nu ne pasă ce se poate ori nu se poate. *Gahrha*[51] de care avem din când în când nevoie le-am încărcat pe *Kahleska-i-bukhahr*[52] şi le-am luat cu noi. Îndată ce ne oprim undeva, le întocmim la repezeală.

— Pe apă?...

— Da.

Omul se întoarse acum spre mine şi zise cu compătimire:

— Îngăduie-mi să nu te înţeleg.

— Ce vrei să spui?

— Nu pleacă nimeni la drum în tovărăşia unui nebun.

— Nebun?

— Cine susţine că a călătorit cu trenul pe mare şi şi-a luat gările cu el, ăla nu e întreg la minte.

— Te înşeli. Mintea prietenului meu e poate mai întreagă decât a ta.

— Allah fie îndurător. Sunteţi amândoi nebuni...

Privirile lui cercetătoare se plimbau de la Halef la mine, dar deodată atenţia lor fu atrasă de altceva. Caii noştri tot păscând mlădiţele tufelor ajunseră până în bătaia focului şi persanul îi zări. Era pesemne un bun cunoscător de cai, căci sări îndată de la locul lui şi alergă la ei.

— Ce văd! strigă el tovarăşilor săi. Doi nebuni să aibă asemenea cai. Ia veniţi încoa' şi priviţi-i! Nici în grajdurile şahinşahului nu există astfel de animale nobile.

Se apucară toţi trei să examineze caii, vorbind pe şoptite. Ne prefăceam că nici nu vedem privirile piezişe

---

[50] Trenul.
[51] Gările.
[52] Vapor.

pe care ni le aruncau. După ce se întoarseră lângă foc, persanul cu mustăţile lungi mă întrebă:

—Caii ăştia sunt chiar ai voştri?

—Nu cumva crezi că regii împrumută ori închiriază cai când pleacă în călătorie? răspunse Halef, făcând pe indignatul.

—De la cine îi aveţi?

—Sunt crescuţi de noi. Grajdurile noastre mişună de armăsari de ăştia.

—Văd colo pe mal o plută, a voastră e?

—Da.

—Atunci n-aţi venit călări?

—Ba da.

—Păi şi călare şi pe plută?

—De ce nu? Stăpânitorii Ustraliei şi ai Jengi dunya călătoresc altfel decât ceilalţi oameni. Am înhămat caii la plută; am încălecat şi am pornit pe urmă devale pe Tigru.

—După cum văd, eşti nebun de-a binelea!

—Ştii că ai haz! Cum aş putea domni asupra Ustraliei dacă aş fi nebun?

—Tocmai asta e sminteala ta, că te crezi şahul Ustraliei.

—Atunci eşti şi tu tot nebun.

—Pentru ce?

—Fiindcă te crezi un *şahzahdä* şi că te cheamă Kassim Mirza.

—Nu-mi închipui, ci aşa e.

Halef se întoarse spre mine şi zise clătinând capul:

—Sihdi, ţi-ai fi putut închipui aşa ceva? Omul ăsta ne crede nebuni şi, după cum văd, el nu e în toate minţile, altminteri ar fi înţeles de mult pentru ce ne dăm drept regi. Dacă el e un *şahzahdä*, atunci trebuie să fim noi domnitorii pământului.

Abia acum începu persanul să priceapă că ne bătusem joc de el. Fulgeră cu privirea pe Halef şi strigă mânios:

—Aşa, ai vrut să râzi de mine!

—Cam aşa ceva.

„Tatăl mirodeniilor” duse mâna la brâu, dar şi-o trase îndărăt zicând calm:

—Ar trebui să te pedepsesc, îmi dau însă seama că nu ştii cu cine ai de-a face. Cunoşti tu deosebirea între Kassim Mirza şi Mirza Kassim?

—Da, răspunse Halef.

—Află atunci că pe mine nu mă cheamă Mirza Kassim ci Kassim Mirza; ai deci un prinţ în faţa ta.

—Nu te cheamă nici Mirza Kassim nici Kassim Mirza şi nu numai că n-am în faţa mea un prinţ, dar nici măcar un om care îşi poate spune Mirza.

—Allah! Ce insultă! Vrei să-ţi răspundă tăişul pumnalului meu?

De astă dată trase într-adevăr cuţitul de la brâu; Halef îi răspunse însă cât se poate de liniştit:

—Lasă-l acolo unde e, dacă ţi-e dragă viaţa.

—Zău?

—Uită-te mai bine la arma din mâna tovarăşului meu. Nici n-ai fi apucat să ridici mâna şi glonţul ţi-ar fi zdrobit ţeasta.

Într-adevăr în clipa când persanul smucise pumnalul de la brâu eu şi întinsesem arma spre el. Vârî deci pumnalul la loc cu îngâmfare.

—Hm... nu ştiu. Zău, care ar fi fost mai repede de mână dintre noi doi. Sunt însă gata să te iert, dacă te rogi frumos...

—Să mă rog de iertare? râse Halef. Ai auzit, Sihdi? Să cer iertare, eu, Hagi Halef Omar! A rămas vreodată cineva nepedepsit când a îndrăznit să-mi ceară aşa ceva?

—Nepedepsit? întrebă persanul zâmbind batjocoritor. Cine eşti tu care vorbeşti astfel despre tine?

—Cine sunt? Ascultă şi te minunează. Sunt Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al

Gossarah.

—Numele tău e lung ca un şarpe pe care îl striveşti sub călcâi. Şi altceva nu mai eşti?

—Zici că eşti un persan de neam mare şi nici măcar atâta nu ştii că Hagi Halef Omar e căpetenia şeicilor vestiţilor haddedihni?

—Aşa, aşa! Eşti deci un haddedihn, chiar şeicul lor. În ce mă priveşte n-am nimic împotrivă. Şi tovarăşul tău?

—Ăsta e de o mie de ori mai vestit ca tine. E nebiruitul emir Hagi Kara Ben Nemsi Effendi, de care tremură toţi duşmanii numai când îi aud numele.

—Nu mai spune! zise persanul privindu-mă bănuitor. Parcă ziseşi Ben Nemsi?

—Da.

—Atunci vine din ţara căreia i se zice Alman[53].

—Da.

—E deci un *isäwi*[54].

—Da.

Deodată şiitul sări în sus, scuipă la picioarele mele şi strigă:

—*Bi Khatir-i Khuda* — pentru Dumnezeu! Vai, ce-am făcut! Am stat alături de un stârv împuţit, un necredincios care se închină muierii ăleia Miryeni[55] şi crede că Isa[56] e un Dumnezeu! Arde-v-ar Allah cu focul gheenei! Ne-am spurcat, ne-am...

N-apucă să mai spună ceva, căci, Halef duse mâna la gârbaci şi răcni indignat:

—Taci, nemernicule! Cum îndrăzneşti să vorbeşti aşa? Ai putea plăti cu viaţa cuvintele tale nesocotite. Numai să te atingă effendi cu mâna şi te-ai tăvăli în ţărână la picioarele lui. Dar nici nu e nevoie, că dacă mai spui un cuvânt, ai de-a face cu mine, te învăţ eu

---

[53] Germania.
[54] Creştin.
[55] Maria.
[56] Iisus.

minte, ia acuş...

„Tatăl mirodeniilor” se dădu cu un pas îndărăt, aruncă o privire de dispreţ asupra lui Halef, râse în hohote, apoi răspunse:

—Ce-ai spus? Tu să mă înveţi minte? Şi effendi ăsta al tău... Ha-ha-ha! Nu mi-e mie frică de douăzeci ca voi! O stârpitură ca tine să...

Vorba i se opri în gâtlej, căci pe Halef — care nu se lăsa nici altminteri insultat — nimic nu-l putea scoate mai lesne din fire decât când râdeai de statura lui. În astfel de cazuri pedeapsa venea fulgerător. Acelaşi lucru se întâmplă şi acum. Nici n-apucă persanul să mântuie vorba şi biciul lui Halef îl izbi cu atâta putere peste faţă încât scoase un urlet de durere şi fu cât p-aci să se rostogolească la pământ. Îşi acoperi faţa cu mâinile şi se clătină ca un om beat. Tovarăşii lui săriseră de la locurile lor şi traseră cuţitele de la brâu pe când Halef stătea cu biciul în mână; ochii lui zvârleau fulgere.

Fireşte că eram gata să sar în ajutorul prietenului meu. Rămaserăm astfel, măsurându-ne cu privirea până ce persanul lăsă în jos mâinile şi se uita tâmpit la noi. Pe faţa lui buhăită dunga lăsată de biciul lui Halef era roşie ca focul. Deodată ridică pumnii şi vru să se năpustească asupra lui Halef. Acesta însă fu mai repede că el, sări în lături, îl izbi o dată peste buză, apoi şfichiul biciului se lăsă greu peste ceafa persanului, care căzu grămadă la pământ. În clipa următoare degetele noduroase ale beduinului se strânseră ca un cleşte în jurul grumazului persanului.

Totul se petrecuse cu o repeziciune fulgerătoare, aşa că tovarăşii acestuia nici n-avură timp să-i sară în ajutor. Acum însă vrură să-l apuce pe Halef pe la spate. Nu le lăsai timp. Cu un pumn în creştet doborâi pe unul la pământ apoi apucai de gât pe celălalt; începu să horcăie înăbuşit, îi smucii pistolul şi cuţitul de la brâu, le aruncai în apă, apoi îl lăsai moale ca o cârpă jos la picioarele mele.

—Vino încoace, Sihdi! îmi strigă Halef. Ăsta nu vrea să se astâmpere.

—Lasă că-l ţin eu. Tu du-te şi-mi adu curele de pe plută să-i legăm, îi răspunsei eu.

Nu trecu mult şi toţi trei şiiţii erau legaţi burduf.

—Şi acu' ce facem cu ei? întrebă Halef. Era neapărată nevoie să-i legăm?

—Da.

—Nu era mai bine să-i lăsăm dracului şi să ne mutăm de aici?

—Ei aş? Am nevoie de niţică odihnă şi nu mi-o stric pentru nişte nemernici ca ăştia. Ia să-i scotocim niţel prin buzunare.

—Vrei să le iei lucrurile?

—Nu, dar poate aflăm cine e ăsta de colo, care se dă drept un *şahzahdä*.

Mai aveam încă un motiv pe care nu vrusei să-i spun deocamdată lui Halef, fiindcă nu doream să audă şi „Tatăl mirodeniilor”, care nu-şi pierduse cunoştinţa şi auzea tot ce vorbim.

Îl scotocirăm întâi pe el. Nu găsirăm decât câteva inele, bani şi o hârtie cu socoteli din care nu pricepeam însă nimic. Mai avea şi o tăblie de aur octogonală cu litere arabe săpate în ea, pe care la început nu o luai în seamă.

Nici la tovarăşii săi nu dădui de altceva decât de nişte inele la fel cu ale lui, numai că acestea erau de argint, nu de aur. Li le scosei din degete şi le ţinui în dreptul focului ca să citesc inscripţia. Desluşii în sfârşit cuvântul din două silabe suprapuse: *sâ* şi *lâm*, ceea ce vrea să zică *sill*, adică, „umbră!”

Acum eram sigur că aveam de-a face cu o asociaţie secretă şi inelele erau semnul de recunoaștere. Trebuia negreşit să pun mâna pe ele fără să ştie persanii că le-am oprit la mine. Mă aplecai, ridicai de jos două pietricele şi zisei cu glas tare ca să m-audă „Tatăl mirodeniilor”:

—Uite, Halef, ce inele ciudate. Ia să vedem dacă se potrivesc cu cel de-al treilea.

Smucii cu de-a sila inelul de aur din degetul persanului, îmi aruncai numai ochii pe el, prefăcându-mă că n-am văzut inscripţia şi adăugai:

—Să ştii că sunt inele vrăjite de pe vremea lui Harun al Raşid. La noi, creştinii, astfel de vrăjitorii sunt oprite, de aceea o să le arunc în apă.

—Inelele sunt ale noastre, nu ale voastre! strigă persanul înfuriat. Ce, sunteţi tâlhari care jefuiţi lumea? Daţi-le încoace!

—Las' că nu e bine nici pentru voi să umblaţi cu vrăjitorii de astea. O să le arunc mai bine în apă, acolo le e locul. Un... doi... trei!

Zvârlii pietricelele una după alta în valuri. Persanul auzi plescăitul şi crezu că aruncasem într-adevăr inelele în apă. Zise în batjocură:

—Să nu crezi că ai făcut cine ştie ce ispravă cu furtişagul ăsta. Există mult mai multe inele de astea decât îţi închipui tu şi vom avea în curând altele. Dar cu voi o să mă răfuiesc eu, fii pe pace, jur pe Ali, cel mai mare dintre califi.

În timp ce eu ascundeam inelele fără să mă vadă el, Halef îi răspunse:

—Ia mai tacă-ţi gura cu Ali al tău. Era chel ca în palmă, barba îi era ca un caier de lână şi burta îi ajungea până la genunchi, fiindcă era un mâncău, cum nu a mai fost altul pe lume. Şi dacă voi, şiiţii, credeţi că şi-a câştigat faima datorită dragostei şi credinţei lui pentru Fatma, fiica Profetului, noi, sunniţii, ştim mai bine că Fatma asta era o muiere a dracului, care i-a mâncat zilele.

—Afurisită fie-ţi limba ta spurcată! Când mi-oi cădea o dată în mână, o să ţi-o tai din gâtlej, ca să nu mai poţi cârti împotriva nimănui...

În vremea asta se dezmeticiseră şi ceilalţi doi persani, dar tăceau mâlc şi nu se mişcau. Ca să putem

dormi liniştiţi, trebuia să ne asigurăm că prizonierii nu pot fugi. Îi legarăm deci pe fiecare de altă tufă la depărtare unul de altul şi le luarăm armele. După aceea ne întinserăm în iarbă, alături de caii noştri.

—Sihdi, când aruncai inelele în apă, te-am văzut ascunzând ceva în buzunar, ce era? mă întrebă Halef în şoaptă.

—Inelele. Nu le-am aruncat.

—Păi am auzit cum au căzut.

—Erau nişte pietricele.

—Allah! De ce înşelătoria asta?

—Nu era pentru tine, ci pentru persani. Fac parte dintr-o asociaţie secretă şi inelele sunt, probabil, semnul de recunoaştere. Cine ştie cât de răspândită e asociaţia asta, poate chiar în toată Persia? Noi ne ducem acum acolo; înţelegi acum?

—Cam bănuiesc eu ce vrei să spui. Cunoaştem semnul şi ne-ar putea prinde bine.

—Nu faptul că-l cunoaşteam, ci inelele. Cu ele ne putem da drept sillani.

—Sillani? Ce e asta?

—Aşa se numesc membrii asociaţiei. Cuvânt care vrea să zică, „Umbră” şi lasă să se înţeleagă că-şi fac treburile în ascuns, adică în umbră. Membrii de rând poartă inele de argint, căpeteniile, de aur. Dacă nu mă înşel mai marele lor are titlul de Emir-i-sillan, adică prinţul Umbrelor.

—Sihdi, mi-a trecut un gând prin minte! Oare n-o fi secta babi?

—Tot ce se poate, deşi un babi şi sillan nu e totuna, totuşi e cu putinţă ca să aparţină aceleiaşi asociaţii. Ştii tu ce vor şi ce urmăresc aceşti babi?

—Nu prea. Am auzit numai că sunt duşmanii şahului şi sunt urmăriţi cu înverşunare de el. Pentru ce însă, nu ştiu. Ai putea să mi-o spui tu, Sihdi?

—Da. Întemeietorul acestei secte a fost tânărul Ali

Mohammed din Şiras, care îşi zicea Bab[57], căci învăţa pe dreptcredincioşi că prin el se poate ajunge la Dumnezeu. Adepţii săi credeau că Bab e mai presus de Mahomed, că nu există pe lume răul, deci nici păcatul şi nu e neapărată nevoie de rugăciuni. Secta opreşte pe femei să-şi acopere faţa cu văl şi nu îngăduie bărbatului decât o singură femeie.

Toate acestea sunt potrivnice învăţăturilor *Sunara* şi *Şia*. Şi-au învrăjbit pe stăpânitorii pământeşti din pricină că ei vor să aibă nouăsprezece preoţi care să fie în fruntea ţării, mai presus de însuşi domnitorul ţării.

—Asta nu o s-o îngăduie şahul.

—Aşa e. Nassr-ed-din a luat măsuri aspre împotriva lor, măsuri care s-au preschimbat într-o prigoană sălbatică după ce câţiva din aceşti babi au atentat la viaţa şahului. Toţi adepţii sectei prinşi şi dovediţi au murit în chinuri nemaipomenite, ceilalţi au fost siliţi să renunţe la credinţa lor sau să fugă din ţară. Într-ascuns, însă, secta numără mii de adepţi care se ajută unii pe alţii, nu se dau înapoi de la nici un sacrificiu şi, când e vorba de religia lor, merg până la crimă. Oamenii care susţin că nu există păcat, nu pot pricepe cuvântul „crimă”.

—Cam dintr-ăştia pare să fie persanul pe care l-am biciuit eu.

—Aşa cred şi eu. Tare mă tem că vom avea de furcă mai târziu cu el dacă întâmplarea ni-l va mai scoate în cale.

—Eşti de părere că era mai bine să-l fi lăsat în plata Domnului?

—Poate că da, dar nu mai putem schimba nimic. Te-aş ruga însă ca altă dată să te stăpâneşti şi să mă întrebi şi pe mine.

—Îmi ceri ceva cu neputinţă, Sihdi. Ce-ar spune aceia pe care vreau să-i şfichiuiesc niţel când m-or auzi că te întreb dacă îmi dai voie? Aş jigni respectul pe care

---

[57] Poartă.

oricine îl datorează vestitului Hagi Omar.

—Nu trebuie să mă întrebi în gura mare ca să te audă toată lumea. Ajunge o privire şi o să te înţeleg numaidecât.

—Crezi?

—Fii pe pace.

—Şi-acu', ia spune, Sihdi, vrei să păstrezi toate trei inelele?

—Nu. Unul ţi-l dau ţie, dar să nu-l pui în deget decât după ce ne-om despărţi de persani, fiindcă nu vreau să ştie ei că le mai avem.

—Nu poţi să-ţi închipui cât de mulţumit sunt că ai primit să mă iei cu tine. Viaţa mea se scurgea în timpul din urmă ca un cuib plin cu ouă de găină.

—Ciudată potriveală!

—Ba nu e ciudată defel. Cum se aseamănă ouăle dintr-un cuib unele cu altele, aşa se asemănau zilele mele una cu alta. Tânjeam după fapte, după isprăvi vitejeşti, dar n-aveam prilejul şi chiar când îl aveam, nu mi se dădea voie.

— *Wallah!* Trebuia să ceri?

—Nu că trebuia, dar o făceam fiindcă pacea, în cortul fiecăruia e tot atât de folositoare ca pacea între noroade. Oare tu nu întrebi niciodată pe Emmeh a ta când te ademeneşte vreo faptă vitejească?

—În ţara noastră faptele vitejeşti se dovedesc numai pe timp de război.

—Atunci oazele voastre sunt de plâns. Acu' înţeleg eu de ce porneşti aşa, în lumea largă. Spre binele meu de altminteri, căci de-abia ne-am îndepărtat de casă şi am şi pus mâna pe trei şiiţi, am cucerit trei inele care cuprind o mare taină şi am şi avut prilejul să mângâi pe cineva cu gârbaciul. Bărbăţia s-a deşteptat în sufletul meu şi visurile mele îmi arată scara pe care o vom urca împreună.

—Mă bucur pentru tine, dragul meu, dar pentru că omul nu visează decât în somn, cel mai bun lucru ce-l ai

acum de făcut e să dormi. Noapte bună!

—Vrei să te culci, Sihdi? Păcat! Aş fi vrut să mai stăm niţel de vorbă. Hanneh a mea…

— …E cea mai bună dintre femei şi doreşte s-o visezi cât mai des. Deci, culcă-te, îi curmai eu vorba.

—Şi Kara Halef…

— …e cel mai bun dintre feciori, ştiu. Dormi că o să-ţi vină în vis.

—Bine, iacă, te ascult. Te-ai făcut un adevărat tiran. Emmeh a ta…

—Se supără dacă nu dorm, aşadar noapte bună!

—Sihdi, nu sunt de-o părere cu tine, n-am încotro însă, trebuie să mă supun. Aveam încă multe de spus dar, dacă nu vrei, hai să spun şi eu noapte bună.

Se întoarse cu spatele spre mine şi îl auzii în curând sforăind. Căzui şi eu repede în braţele lui Morfeu pe care beduinii îl numesc Nohin şi mă trezii abia când era ziua mare. Halef dormea încă şi a trebuit să-l trezesc.

Ne adăparăm caii, apoi ne duserăm să vedem ce fac prizonierii noştri. Se căzniseră să se dezlege peste noapte dar zadarnic. Vai în ce hal era „Tatăl mirodeniilor”! Dungile lăsate de biciul lui Halef se umflaseră şi pielea plesnise pe alocuri. Era vădit că suferea cumplit şi zău că mi-era milă de el!

Mai târziu însă, după ce am avut prilejul să-l cunosc mai bine, găsii că mila mea fusese nemeritată. Ochii îi erau acum injectaţi de sânge şi glasul îi suna răguşit, când îmi zise răstit:

—Câine, dezleagă-mă, trebuie să plecăm numaidecât!

Şi fiindcă nu-i răspunsei, Halef îi zise indignat:

—Dacă vorbeşti astfel cu effendi al meu, să ştii că vă lăsăm aici aşa, legaţi cum sunteţi, ca să crăpaţi de foame.

—Nu v-am făcut doar nimic…

—Pesemne că Allah nu v-a învrednicit cu destulă ţinere de minte.

—V-am vorbit aşa, fiindcă m-aţi întărâtat. Cine v-a pus să vă daţi drept domnitorul Ustraliei şi Jengi dunyei?

—Fiindcă te-ai dat tu drept Kassim Mirza, de aceea.

—Dovedeşte că nu mă cheamă aşa.

—Ia nu te mai fă de râs!

—Când ne vom mai întâlni, nu o să mă mai găseşti caraghios, fii pe pace.

—Aha, ne ameninţi? Atunci rămâi legat cum eşti, că eu nu te dezleg cât lumea şi pământul.

Fără să ne mai sinchisim de el, Halef se aşeză lângă mine şi se apucă să mănânce. Persanul văzu că nu-i merge şi o întoarse pe foaia cealaltă. Zise să uităm ce-a fost între noi, dar ne cere să-l dezlegăm şi să-l lăsăm să plece, fiindcă e foarte grăbit. N-am vrut să mă amestec, de aceea Halef spuse:

—Ne-ai minţit şi ne-ai ocărât. Ţi-am arătat că nu suntem dintr-aceia care se lasă batjocoriţi. Nu vă dezlegăm până ce nu retrageţi cuvintele pe care le-aţi spus.

—Le retragem.

—Şi te rogi să te iertăm?

—Vă rog să mă iertaţi.

—Foarte bine. O să vă dezleg, dar asta depinde de vestitul emir Kara Ben Nemsi — aci de faţă.

—Spuneai că eşti şeic, atunci tu trebuie să hotărăşti.

—Effendi e un şeic şi mai mare ca mine. Are cai cu sutele, cămile cu miile şi haremul lui mişună de femei frumoase care îi gătesc pilaful şi-i frig berbecii. Roagă-te deci de el.

Asta era prea mult pentru persan. Tăcu. Terminai de mâncat şi mă apucai să cercetez armele prizonierilor. Le descărcai pistoalele şi flintele, apoi le aruncai muniţiile în apă.

—Ce faci? strigă înspăimântat persanul. Ne laşi fără pulbere?

Nu-i răspunsei nici de data asta. Putea el să-şi închipuie de ce o fac. Vroiam să mă pun la adăpost de un atac din partea lui, căci eram sigur că îndată ce-l voi dezlega va trage asupra noastră.

Duserăm după aceea caii pe plută, rămăsei cu ei şi-i strigai lui Halef să dezlege întâi pe Aftab.

—Ai auzit, îi zise Halef, ce spune effendi! O să te dezleg, măcar că nu meriţi, dar aşa suntem noi miloşi din fire. După ce vom pleca, n-ai decât să-ţi dezlegi tovarăşii, nu însă mai înainte, că te împuşc la repezeală. Ai înţeles?

—Da, răspunse şiitul.

—Şi dacă stăpânu-tău, ori ce ţi-e, se plânge că-l dor cele două urme de cravașe pe care i le-a croit gârbaciul meu de obraji, freacă-i-le cu sare şi piper; o să simtă o satisfacţie îndoită şi o să se bucure înzecit de plăcerea de-a trăi.

Peder-i-baharat, care auzise cuvintele batjocoritoare ale lui Halef, strigă după noi când desprinserăm pluta de mal:

—Duceţi-vă în fundul iadului, câini râioşi, vrăjitori, tâlhari şi hoţi de inele! Feriţi-vă să ne mai ieşiţi vreodată în cale că dracul v-a luat! Ziua când ochii mei vă vor zări pentru a doua oară în viaţa voastră, va fi cea din urmă pentru voi.

Nu-i răspunsei, dar Halef, vorbăreţ cum era din fire, strigă întărâtat:

—Ne ameninţi cu revederea, dar nu ştii cât mă bucur de ea. De-abia aştept să-ţi văd iar mutra ca s-o mai însemnez cu vreo câteva gârbace. Până atunci gândeşte-te din când în când la noi, prietenii tăi cei mai buni şi noi ne vom aduce cu plăcere aminte de Kassim Mirza, mâna dreaptă a şahului.

În vremea asta pluta o luase la vale pe apa Tigrului. Se auzeau şi acum blestemele şi ocările persanilor rămaşi pe mal. Ştiam că o a doua întâlnire cu ei ar însemna o mare primejdie pentru noi, de care trebuia să

ne ferim pe cât se poate. Îi spusei şi lui Halef aceasta.

—Crezi într-adevăr că ne vom mai întâlni vreodată cu ei? mă întrebă el.

—Sunt aproape sigur, deoarece tot la Bagdad se duc şi ei.

—Vor sosi însă după noi.

—Dimpotrivă. Pluta lor e mai uşoară că a noastră şi au şase braţe pentru vâslit, pe când noi numai patru. E de aşteptat să ne-o ia chiar azi înainte.

—Hm... prost lucru... Au să ne pândească după ce vor ajunge la Bagdad şi au să caute să pună mâna pe noi.

—Îţi dai seama că trebuie să fim foarte prevăzători, dar nu numai în Bagdad ci şi mai înainte. Bănuiesc că ne vor aştepta undeva pe drum, mai ales că nu e vorba numai de noi, dar şi de caii noştri.

—Crezi că au pus ochii pe ei?

—Ai văzut singur ce încântat era de ei acela care îşi zicea Kassim Mirza. În timp ce vor căuta să se răzbune pe noi, vor încerca să pună mâna pe cai. Pentru înfăptuirea planului lor e mai prielnic să ne pândească pe aci decât în Bagdad. Sunt deci de părere să fim cu mai mare băgare de seamă astăzi decât mâine.

—Când socoţi că vom ajunge la Bagdad?

—Mâine la prânz — bineînţeles, dacă nu ni se va ivi vreo piedică în cale. Ţinutul e mai populat decât a fost pe unde am trecut până acum, semn că ne apropiem de oraşul califilor.

S-a întâmplat după cum prevăzusem eu. Curând după-amiaza, pe când mai aveam puţin s-ajungem în satul Syndijeh, văzurăm pe persani în urma noastră. Pluta lor înainta mai repede ca a noastră. „Tatăl mirodeniilor” stătea aplecat peste marginea plutei şi-şi răcorea mereu faţa cu apă din râu. Când trecu pe lângă noi ne ameninţă cu pumnii şi strigă:

—Să nu ne fi luat pulberea şi gloanţele, isprăveam chiar acum eu voi. Dar nu face nimic, jur pe Hassan şi

pe Hussein că prăpastia pieirii vă rămâne deschisă vouă.

Halef nu putu să nu răspundă acestei ameninţări şi le strigă drept răspuns:

—Vorbele tale ne fac să râdem chiar dacă aţi avea o mie de kilograme de pulbere şi nu ne temem noi de lăudăroşi ca tine. Ori nu cumva îţi închipui că numai tu ştii să tragi cu arma? Avem şi noi pe ale noastre, care sunt mai ceva decât rablele tale.

—Fost-a vreodată pe lume un ghiaur ori un păcătos de sunnit care să se priceapă cum trebuie la mânuirea unei arme? Nu o să treacă mult şi feciorii şi fetele voastre vor rămâne orfani, iar nevestele voastre văduve. Afurisiţi să fiţi împreună cu ele!

Cum adică, Hanneh văduvă, Kara Ben Halef orfan şi amândoi afurisiţi de un păcătos de persan! Asta era prea mult pentru hagiul meu. Se întoarse spre el şi-i strigă întărâtat:

—Taci, nemernicule! Prin gura ta grăieşte prostia şi limba ta nu ştie ce spune. Când o să descărcăm noi puştile, toate nevestele taţilor, bunicilor şi străbunicilor voştri au s-ajungă văduve şi toţi copiii, nepoţii şi strănepoţii voştri orfani. Curăţăm de pe faţa pământului pe toţi prietenii, neamurile şi slugile voastre, satele şi oraşele, ba chiar întregul Fărs[58], de n-o să mai rămână din el decât un câmp de leşuri, iar văduvele şi orfanii au să-i jelească rătăcind printre mormanele de trupuri ucise de noi. Sângele vostru are să curgă şiroaie, care au să se reverse în mare, iar vânturile le vor împrăştia prin văzduh sufletele lor prefăcute în pulbere. Sunteţi nişte...

Îşi curmă brusc vorba, se întoarse spre mine şi adăugă cu părere de rău în glas:

—Păcat, Sihdi, că nu mă mai pot auzi; prea i-a dus apa repede la vale.

—Atunci, închide gura şi astâmpără-te.

---

[58] Fărs sau Fărsistan, regiune naturală în SV Iranului, scăldată de apele golfului Persic (n. ed).

—Ce, să tac, vrei să spui? Să-i fi lăsat să treacă fără să-mi uşurez inima?! Păi ce, adică, nevasta mea s-ajungă văduvă şi băiatul meu orfan? Numai asta nu!

Puse mâna pe lopeţi şi începu să vâslească, mormăind înciudat. Multă vreme nu se putu potoli. Fierbea de mânie când se gândea că nevasta i-ar putea rămâne văduvă şi băiatul orfan; orice numai asta nu...

XIII. COLIBA DE TRESTIE

Trecurăm de Syndijeh şi văzurăm că persanii nu se opriseră aici şi nici mai departe, la Saadijeh. Când ajunserăm, după-amiază, la Mansurijeh, pe mal ne aştepta un om cu nevasta sa, care ne făcea semne să ne oprim.

—Ăştia vor să-i luăm cu noi, îmi zise Halef. Oare ne putem noi îngreuia pluta cu o povară ca asta?

—Ia nu te mai preface, îi răspunsei zâmbind. Parcă eu nu ştiu că nu te lasă inima să nu-i iei? Lasă că ne cunoaştem noi!

—Aşa e, Sihdi, bieţii oameni trebuie să fie tare săraci, dacă n-au nici măcar câteva piei de capră să-şi facă o plută. Vor să se ducă pesemne la Bagdad. Un bărbat, de, ar mai putea, dar pentru picioarele gingaşe ale unei femei, atâta drum... Ce zici, tragem la mal?

—Fie!

Când pluta se opri şi oamenii se apropiară de noi, mă încredinţai că nu mă înşelasem: vroiau într-adevăr să se ducă la Bagdad şi bărbatul se rugă să-i luăm şi pe ei pe plută. Bani n-avea cu ce ne plăti, dar ne va pomeni şi pe noi în rugăciunile lui.

—A trecut acum un ceas o plută cu trei inşi, adăugă omul. Le-am strigat să ne ia şi pe noi. Ei însă ne-au înjurat şi s-au dus mai departe. Ziceau că suntem sunniţi şi ne-au trimis la dracu-ducă-se ei, nu noi!

Noii noştri tovarăşi de drum n-aveau cu ei decât puţine merinde, înfăşurate într-o cârpă veche. Omul era neînarmat. La început ne făcură o impresie destul de bună; se ţineau tăcuţi în fundul plutei şi păreau că vor să ocupe cât mai puţin loc.

Mă dădui mai aproape de ei şi-mi făcui de lucru la lopeţi, uitându-mă pe sub gene la ei. Băgai de seamă că bărbatul purta în deget un inel de argint la fel cu cele două pe care le aveam eu în buzunar. Ştiam acum cum stau lucrurile.

— Cum îţi plac oamenii ăştia?

Folosisem dinadins graiul moghreb-arab pe care Halef îl cunoştea foarte bine şi-mi răspunse în aceeaşi limbă:

— Ia, nişte oameni săraci de care n-avem ce ne teme. Dar pentru ce vorbeşti într-un grai străin?

— Ca să nu priceapă ei. Oamenii ăştia uneltesc ceva împotriva noastră, de asta sunt sigur.

— Allah! Ce te face să crezi?

— Uită-te la ei fără să bage de seamă; i-au pus persanii să ne atragă într-o cursă.

— *Maşallah!* De unde ştii?

— Bărbatul poartă în deget un inel la fel cu ale lor.

— Nu cumva ţi se pare?

— Nu. Bine că le-am păstrat şi nu ţi-am dat şi ţie unul din ele. Probabil că l-ai fi tras îndată pe deget.

— Zău că aşa făceam, Sihdi.

— Şi ţi l-ar fi văzut, ceea ce le-ar fi trezit bănuiala. Deocamdată să le lăsăm acolo unde sunt.

— Eşti de părere că persanii s-au înţeles cu ei?

— Mai mult ca sigur. „Tatăl mirodeniilor” trebuie să fie unul din cei mari şi cunoaşte pe toţi ai lor din ţinuturile pe unde trece.

— Credeam că silanii nu există decât în Persia.

— Eu nu tot aşa. Adu-ţi aminte ce vorbeam noi ieri. S-ar putea ca silanii, adică „Umbrele” să fie în legătură cu babii. Când după atentatul la viaţa şahului au fost

atât de crâncen prigoniţi, unii dintre ei, printre care Mirza Jahja, s-au refugiat la Irak, la arabi şi şi-au ales locul de întâlnire în Bagdad. Vor fi rămas de atunci încă mulţi pe aici, care însă nu se dau pe faţă şi dacă există într-adevăr o legătură între babii şi „Umbre”, nu trebuie să ne mirăm că am dat astăzi de o astfel de „Umbră”. Persanul îl cunoaşte, s-a oprit aci şi s-a înţeles cu el.

—În ce privinţă?

—Nu ştiu, dar o vom afla în curând. E de mare însemnătate pentru noi, aş putea zice chiar un adevărat noroc că peder-i-baharatul a uitat să-i spună acestuia să-şi scoată inelul din deget.

—Ai dreptate, Sihdi. Ştim acum cum să ne ferim ca să nu cădem în cursă.

—Da, însă nu trebuie să bage de seamă că ne-am desluşit cu ce au de gând. Când ştii de unde te-ar putea ataca duşmanul, te poţi apăra. La Bagdad e mai greu să te fereşti şi te poate lua pe neaşteptate, pe când aici e mai lesne să vezi primejdia venind.

—Cum o poţi afla?

—„Umbra” sau femeia lui au să mi-o spună, fără să-şi dea seama şi încă astăzi, căci sunt sigur că atacul va avea loc înainte de-a ajunge la Bagdad. Cred că ne vor sfătui chiar ei unde să poposim la noapte, deci să ne dea de-a dreptul în mâinile persanilor. Trebuie să ne arătăm prietenoşi şi fără grijă, ca să nu intre la bănuieli.

Îl lăsai pe Halef şi intrai în vorbă cu ei. Îi văzui privindu-se din când în când pe furiş, ca şi când şi-ar fi spus că treaba merge strună.

Trecusem vreo câteva sate până ajunserăm la cotul Iehultijeh.

—Ocheşte un loc nimerit pentru popas, îmi strigă Halef. Peste o jumătate de ceas apune soarele.

Se întâmplă întocmai după cum mă aşteptam eu, căci omul din Mansurijeh îmi zise repede:

—Effendi, cunosc eu un astfel de loc. Mă duc adeseori cu treburi la Bagdad şi când mă apucă noaptea

pe drum, acolo poposesc.

—Unde e locul?

—Pe malul drept, foarte aproape de aici.

—Cam cum e?

—E o colibă de trestie în care încap pe puţin zece oameni. Nu pătrunde ploaia înăuntru şi nici ceaţa. N-are ploşniţe şi dormi în ea ca în raiul lui Allah.

Cum încerca să ne ademenească! Ţinea cu orice preţ să cădem în cursă. Mă prefăcui că nu pricep ce urmăreşte şi-l întrebai:

—Tufe sunt pe-aproape?

—Câte pofteşti. Nu lăsăm focul să se stingă până la ziuă. Vreascuri berechet, căci e obiceiul ca cel care pleacă să lase în colibă o grămadă bunişoară pentru cel care vine după el.

—Bine, fie, să rămânem acolo la noapte. Să-mi spui când ajungem, ca să trag pluta la mal.

Îl văzui aruncând nevesti-si o privire de bucurie. Aşadar şi vreascuri pentru foc se găseau în colibă! Se simţea minciuna cât de colo. Nu e nimeni nebun să se îngrijească de cine venea după el. Negreşit că persanii erau mai de mult acolo şi vroiau să fie foc în colibă, ca să ne poată urmări mişcările. Ei adunaseră vreascurile, socotind că poate vom fi prea osteniţi şi ne vom culca pe întuneric.

Nu trecu mult şi „Umbra” ne îndemnă să tragem la mal, căci am ajuns. Nu-l luai însă în seamă şi mai mersei o bucată până la un loc liber, de unde se putea vedea până departe. Îmi ziceam că dacă persanii s-au ascuns printre tufele de pe mal — acolo unde ne spusese „Umbra” să ne oprim — le era cât se poate de lesne să ne culce cu câteva gloanţe la pământ. Le luasem eu ce e drept gloanţele, dar putuseră găsi altele la oamenii lor de prin satele pe unde trecuseră.

—De ce nu tragi acolo unde ţi-am spus eu? mă întrebă „Umbra”.

—Din pricina cailor, i-am răspuns eu. Au stat de azi-

dimineaţă în picioare şi le trebuie niţică mişcare ca să-şi dezmorţească picioarele. Du-te tu cu nevastă-ta la colibă că venim şi noi numaidecât.

Încălecarăm, adică eu şi Halef şi pornirăm în galop pe după desişul de trestie şi tufăriş care mărginea malul spre colibă, aflată la vreo cincizeci de paşi de apă.

—Pentru ce călare şi nu pe jos, Sihdi? mă întrebă mirat Halef.

—Ca s-ajung înaintea ăstor doi şi să caut urmele persanilor, de aceea, dragul meu.

Am găsit îndată ce căutam. Le cunoşteam lămurit paşii lor şi urmele arătau cum târâseră spre colibă legături mari de vreascuri. Pe urmă se întorseseră iar la pluta lor.

Probabil că se aţineau pe undeva pe-aproape şi pândeau sosirea noastră. Atenţia lor nu putea fi îndreptată deci decât în susul apei, de unde ne aşteptau, aşa că, dacă vroiam să nu fim zăriţi de ei, trebuia să le venim pe la spate.

Făcurăm un semicerc şi ajunserăm iar la mal. Descălecarăm, ascunserăm caii în desiş şi o luarăm în jos spre limba de pământ din apropierea colibei. Văzurăm pluta persanilor priponită de mâl şi ei stând toţi trei lângă un tufiş. Vorbeau cu mare însufleţire şi păreau că pun ceva la cale.

—Sihdi, îmi şopti Halef, tare eşti deştept! E chiar aşa cum ai bănuit. Mare poftă aş avea să mă duc să le trag câteva gârbace...

—Deocamdată n-ai nici un motiv.

—Ba am. Ştim doar că au pus pe ăştia doi să ne atragă într-o cursă.

—Până ce n-avem dovada, nu le putem face nimic. Dovada o voi avea însă după ce se va întuneca.

—Aha, vrei să-i spionezi?

—Da.

—N-are să bage de seamă „Umbra” când te vei îndepărta şi să prindă bănuieli?

—Trebuie să găsim timpul prielnic, adică între cele două rugăciuni de seară. Dacă te va întreba la urmă unde m-am dus, să-i spui că eu, fiind creştin, nu mă pot ruga Dumnezeului meu în acelaşi timp cu mahomedanii.

—Dar dacă persanii vin la colibă în timp ce tu lipseşti? Eu ce să fac?

—Nu o să vină. N-au să iasă din ascunzătoarea lor până nu va veni ăstălalt să le spună cum stau lucrurile, aşa că, deocamdată, n-avem de ce ne teme. Acu' să ne întoarcem la colibă.

Încălecarăm şi ne înapoiarăm pe unde venisem. „Umbra” nu bănui nimic.

Pereţii colibei erau de trestii şi lut, groşi de vreo jumătate de metru şi într-un loc era o crăpătură destul de mare prin care să se poată vedea înăuntru. În dreptul uşii atârna o rogojină şi în acoperiş era o gaură prin care ieşea fumul.

Încăperea era destul de mare, dar atât de murdară că nu era chip de dormit înăuntru. Fireşte că nu zisei nimic, ca să nu trezesc vreo bănuială omului, ci mă prefăcui că mă învoiesc la tot ce face el. Se apucă să dea murdăria la o parte, pregăti vreascurile pentru foc, în sfârşit se trudea să ne fie pe plac, ca să ne câştige încrederea, pe urmă ieşi din colibă, se lăsă în genunchi cu faţa spre Mecca şi începu să-şi facă rugăciunea.

După rugăciune cinarăm împreună, dându-le şi lor din merindele noastre. Veni apoi vremea celeilalte rugăciuni. Îl lăsai să se roage, trecui pe lângă el şi mă prefăcui că mă duc înspre apă. Când mi se păru că nu mă mai poate zări, mă întorsei pe altă parte, dar nu chiar până la mal, căci se putea ca persanii să-şi fi pierdut răbdarea şi să se fi apropiat de colibă.

În cele din urmă am găsit un loc potrivit pentru pândă. Abia apucasem să mă vâr între nişte tufe, când se auziră paşi îndărătul meu. Mă uitai prin frunziş şi-l văzui pe omul meu oprindu-se şi bătând din palme. Un glas dinspre râu întrebă:

— *Min haida* — cine e acolo?

— *Safi*, „Umbra”, i se răspunse.

— Vino încoace.

Porni înainte şi eu după el. Se opri în faţa persanilor.

— Te aşteptam mai târziu, îi zise peder-i-baharatul. S-a întâmplat ceva că ai venit mai devreme?

— Nu, dar am venit fiindcă am găsit un moment prielnic. Ghiaurul s-a dus nu ştiu unde, să-şi facă rugăciunea.

— Nu cumva o fi venit încoace?

— Nu, a luat-o în partea cealaltă. Câinele ăsta de creştin e prost de dă în gropi. Crede orbeşte tot ce-i spun eu.

— Nu s-a codit defel când i-ai cerut să vă ia pe plută?

— Nici un pic.

— Asta fiindcă am avut prevederea să-ţi spunem s-o iei şi pe nevastă-ta cu tine. Nu e atât de prost după cum crezi tu, dar, când a văzut o femeie, i-a pierit orice bănuială. Ştie că la astfel de lucruri îţi laşi nevasta acasă. La colibă nu s-a împotrivit să vină?

— Deloc, a primit numaidecât. Loc mai potrivit pentru ce avem de gând nici că se putea. Drept să-ţi spun, tare deştept eşti! Ce bine ai socotit timpul când vom ajunge aici.

— N-ai de ce să te miri. O căpetenie a „Umbrelor” trebuie să ştie ce face. Caii unde sunt?

— Pasc prin apropierea colibei. Vreţi să puneţi mai întâi mâna pe ei?

— Nu e nevoie. Îi avem pe stăpâni în puterea noastră, caii mi se cuvin atunci de drept. I-aş putea ucide într-o clipă pe afurisiţii ăia de câini râioşi, dar vreau să mă răzbun pentru ocara pe care mi-au făcut-o. O să-i biciuiesc până le-o crăpa pielea de pe trup, cum mi-au crăpat ei obrazul şi buza. Să simtă şi ei durerile astea grozave pe care le simt chiar şi acum. De aceea

trebuie să-i prind de vii şi abia după ce vor fi pe jumătate morţi din pricina bătăii, o să le trântesc câte un glonţ în cap, ca să-i trimit pe lumea cealaltă. Dar cum putem afla dacă au adormit?

—Vin eu să vă iau după ce vor adormi.

—Nu se poate. Te-ar putea simţi că pleci şi ar prinde bănuieli.

—O să trimit atunci pe nevastă-mea.

—Nici aşa nu merge. Dacă doarme în colibă nu trebuie să plece, iar dacă doarme afară nu ştie unde să ne întâlnească. Să găsim altceva, de pildă un semn.

—Mai bun semn ca focul nu poate să fie. De pildă, cât timp veţi vedea focul arzând să ştiţi că sunt treji. Cum s-o stinge, înseamnă că au adormit.

—Ai dreptate. Să-i atacăm pe întuneric. Trebuie însă să ştim în ce loc sunt culcaţi.

—Vă pot spune de pe acum. În fund, pe dreapta arde focul şi aproape de el le-am făcut culcuşul. Eu o să vă aştept peste drum de uşă. Să vă furişaţi înăuntru unul în urma altuia. Vă iau de mână şi vă duc la locul unde dorm ei. Ce veţi face pe urmă, treaba voastră.

—Şi nevastă-ta?

—O să doarmă afară. Nu e nevoie să fie de faţă. Şi apoi, ştiţi doar că unei femei nu-i e îngăduit să doarmă în aceeaşi încăpere cu bărbaţii.

—Bine. Atunci ne-am înţeles. După ce vei pleca tu, mai aşteptăm două ceasuri, pe urmă venim. Cum om vedea că s-a făcut întuneric în colibă intrăm. Altceva?

—Nimic.

—Aşadar plecăm ca să nu bage de seamă lipsa ta. Răsplata pe care ţi-am făgăduit-o o s-o...

Nu stătui să mai ascult, căci aflasem ce vroiam să ştiu. Mă întorsei la colibă făcând un ocol destul de mare. Îmi dădui îndată seama că bănuielile mele nu mă înşelaseră; femeia stătea în prag şi pândea să vadă dincotro vin.

Focul ardea cu vâlvătăi. Mă aşezai alături de Halef

şi începui să vorbesc cu el despre lucruri fără însemnătate. „Umbra” se întoarse aproape numaidecât după mine şi rămase lângă uşă. După vreo jumătate de ceas, mă întrebă:

—Effendi, îmi îngădui să dorm şi eu cu voi în colibă? Mă cam dor picioarele şi umezeala nopţii nu-mi prieşte.

—Puteţi rămâne amândoi dacă vreţi.

—Nu se poate, femeile nu pot dormi sub un acoperământ cu bărbaţi străini. O să-i fac afară un culcuş unde să se poată odihni până la ziuă.

—Ai dreptate. Hai să vă arăt eu un loc potrivit pe care l-am ochit adineauri. Halef, vino şi tu cu noi!

Omul mă privi mirat, dar mă urmă în tăcere. Nici Halef nu zicea nimic, când mă văzu însă că iau lasoul de pe gâtul armăsarului meu, privirea pe care mi-o aruncă îmi spunea că-mi înţelesese gândul. Văzând că ne îndepărtăm tot mai mult de colibă, „Umbra” mă întrebă cu nedumerire:

—Unde mă duci, effendi? Oare nu e mai bine ca şi culcuşul nevestei mele să fie cât mai aproape de noi?

—N-avea grijă, o să-l ai foarte aproape chiar. Mergem la plută.

—E mult prea departe, effendi...

—Las' că ştiu eu ce fac. E doar spre binele vostru.

—Cum aşa?

—Vă aflaţi într-o mare primejdie.

—*Allah akbar?* Ce fel de primejdie? Ce ni se poate întâmpla în pustietatea asta?

—Vezi? Primejdia e cu atât mai mare cu cât nici nu o bănuieşti măcar.

—Spune-mi-o şi mie, effendi. Nu ne mai întoarcem la colibă?

—Cum să nu! Numai că nu atât de repede cum crezi tu. Hai, urmează-mă.

De vreo câteva ori vru să se oprească în loc, dar Halef îl îndemnă de la spate şi n-avu încotro. Când

ajunserăm la plută sării pe ea şi-i chemai după mine. Nu îndrăzneau să se împotrivească.

—Aşa, acu' şedeţi jos şi ascultaţi ce am să vă spun, începui eu când ne găsirăm toţi patru pe plută. V-am adus aici ca să vă scap viaţa. Dacă rămâneați la colibă ori pe aproape, aţi fi fost siliţi să treceţi în noaptea asta puntea morţii.

—*Maşallah!* Cum îţi vine să vorbeşti astfel de cuvinte! Cine ne ameninţa cu moartea?

—Trei ticăloşi de persani care s-au ascuns în tufiş aproape de colibă, cu gând să ne atace peste vreun ceas.

—Al... Al... lah!...

Spaima îi paralizase parcă limba şi atât era tot ce putu spune. Urmai:

—Da, aşa e. Vor să ne atace şi după ce ne vor fi biciuit până la sânge, aveau de gând să ne împuşte. Ei, ţi-ai fi putut închipui aşa ceva?

—Nu... nu... nu! bâigui el. Nici acum nu... nu cred că e cu putinţă.

—Nu crezi fiindcă habar n-ai cu ce fel de nemernici avem de-a face. Aceşti trei persani aveau de gând ca, după ce se va stinge focul în colibă, să se furişeze înăuntru şi să ne omoare pe toţi.

—Asta nu... nu... pot să-mi... închipui, effendi.

—Nici nu e nevoie, fiindcă eu sunt sigur. Ştiu, de pildă, că au pe cineva care trebuia să le arate calea la adăpostul nostru.

Tăcu chitic. Urmai:

—Ticălosul ăsta de trădător mă crede un mare dobitoc. Tu tot aşa crezi despre mine?

—Eu?... O, effendi, ce întrebare! Ăla trebuie să fie un... un...

—Prost de dă în gropi, nu-i aşa? Şi cu toate astea şi-a închipuit că mă poate trage pe sfoară. A cerut să-l luăm împreună cu nevastă-sa pe plută ca să ne ademenească la colibă. Deşi am priceput numaidecât

cam ce are de gând, tontul credea că şi-a câştigat încrederea mea. M-a îndemnat să trag de-a dreptul la colibă, eu însă am mânat pluta încoace. Dobitocul ar fi trebuit să-şi dea seama că nu mă încred chiar atât în el după cum îşi închipuia el. Tu ce zici, am sau nu dreptate?

—Da, da, effendi...

—Dar vezi că nu şi-a dat prostul seama! S-a dus după rugăciune să se înţeleagă cu persanii cum să dea buzna peste noi şi să ne facă de petrecanie. Ei, nu te miri că ştiu atât de bine toate astea?

—Effendi, spaima m-a ameţit de tot...

—Şi nu te-ai întrebat pentru ce am tras pluta atât de departe de colibă?

—Nu.

—Atunci stai să-ţi spun. Am hotărât să ţin aici, pe ea, pe trădător şi pe nevasta lui până ce vom fi sfârşit cu ticăloşii. O să-i leg pe amândoi astfel ca la cea dintâi încercare pe care o vor face să se dezlege, să se rostogolească în apă.

—O, Allah, Allah! Vorbeşti de nişte ticăloşi şi un trădător. Dacă aş şti cine e...

—Trădătorul? Tu, cine vrei să fie? Şi acum ascultă ce am să-ţi spun. Vezi cuţitul ăsta din mâna mea? Uite că şi Halef l-a scos pe al său. Moarte pentru moarte, sânge pentru sânge! Asta e legea pustiului. Dar vreau să fiu milostiv cu voi. Eşti un laş şi un fricos — pe nevastă-ta nu o mai pun la socoteală. Dacă vă supuneţi poruncilor mele, mâine sunteţi liberi şi nu vi se va întâmpla nimic; dacă vă împotriviţi însă, vă împlântăm cuţitele în piept până la plăsele, m-ai înţeles? Aşa. Acu' sculaţi-vă în picioare!

Tonul cu care le vorbeam nu lăsa nici o îndoială că vorbesc serios. Se supuseră fără să crâcnească, îi legai spate în spate, cu mâinile în lungul trupului. În vremea asta Halef îi ţinea vârful cuţitului în dreptul inimii.

—Nu apăsa... ne supunem... se rugă omul.

—Laşule! răcni Halef şi-l scuipă cu dispreţ.

—Aşa. Acum să staţi liniştiţi şi să nu vă mişcaţi, că vă duceţi de-a berbeleacul în apă, le zisei eu, după ce îi legai zdravăn la marginea plutei. Mâine venim să vă dezlegăm, dar să nu dea dracul să ţipaţi că v-aţi dus pe copcă.

—Nişte ticăloşi ca ăştia nu merită o soartă mai bună, mormăi Halef cu scârbă.

—O să stăm liniştiţi şi nu o să ţipăm, ne asigură, „Umbra” cu glas tremurător.

—Şi foarte bine o să faceţi, altminteri voi fi neîndurător cu voi, îl ameninţă hagiul meu. Mulţumeşte lui Allah că te afli acum cu tovarăşa zilelor şi nelegiuirilor tale în cel mai frumos harem din câte sunt pe lume. Fiţi cuminţi şi bucuraţi-vă în tăcere de locuinţa asta plăcută a voastră, până ce ne vom înapoia noi. Nu vă luaţi la ceartă, căci neînţelegerea dintre bărbat şi nevastă osteneşte limba şi nu te lasă să mistuieşti bine. Acu' vă părăsesc cu părere de rău şi vă spun la revedere!

Sărirăm iar pe mal şi ne întoarserăm la colibă. Focul nu se stinsese de tot; mai puserăm câteva vreascuri, astupai cu haikul lui Halef spărtura din perete, ca să nu se poată uita cineva înăuntru, apoi mă apucai să-i povestesc lui Halef ce auzisem pe persani vorbind între ei.

—Aşadar au de gând să vină încoace şi să ne atace în somn? întrebă hagiul meu indignat. Auzi ticăloşii! Ce-ar fi să ne prefacem că dormim, Sihdi?

—Nu, dragul meu, ar putea fi primejdios pentru noi. Noi să-i aşteptăm treji. Cum vor intra unul câte unul, punem mâna pe ei la repezeală.

—Întâmpinându-i cu un bun sosit în tâmplă, nu e aşa?

—Da.

—Tu îi pocneşti şi eu îi leg la rând. Am luat chiar nişte curele de pe plută — ca să se găsească. Li le voi

înfăşura cu blândeţe în jurul trupurilor şi o să-i strâng în ele ca în nişte braţe iubitoare de femeie, ca să le iasă sufletul. Ah, Sihdi, aveai tu dreptate când spuneai că e mai bine să ieşi înaintea primejdiei decât să i te abaţi din cale. Mă bucur de pe acum de clipa când pumnul tău va izbi cu sete în capetele nemernicilor ălora de persani. Oare mai avem mult de aşteptat?

—Peste o jumătate de ceas lăsăm focul să se stingă, pe urmă pot veni.

—De ce să aşteptăm atât? Ia să-mi pregătesc eu curelele.

—Mai e vreme. Tu aşază-te colo lângă perete; eu o să stau în locul, „Umbrei” la uşă, le întind mâna, după cum le-a fost înţelegerea, îi duc la tine şi îi amuţesc repede, cel puţin pe cei doi dintâi, ca să n-aibă timp să ţipe. Cu al treilea nu e nevoie. Îndată ce-l voi avea şi pe ăsta în mână, aţâţă repede focul. Acum să tăcem, căci s-ar putea să-şi piardă răbdarea şi să vină mai curând decât era vorba şi să tragă cu urechea la uşă.

—Lasă că o să le piară pofta de tras cu urechea când or simţi gârbaciul meu pe spinare!

Tăcurăm şi ascultarăm cu încordare; nu se auzea nimic decât din când în când plescăitul apei izbindu-se de mal. Trecu astfel jumătatea de ceas apoi stinserăm focul, după ce aşezarăm alături aşchii uscate şi chibrituri ca să-l putem aprinde iar când va sosi momentul.

Singura mea grijă era ca „Umbra” de pe plută să nu le dea de veste; un singur strigăt de-al lui sau al femeii ne-ar fi zădărnicit planul. Auzul mi-era atât de încordat că auzii încă din depărtare paşii persanilor.

—Vin! şoptii eu lui Halef.

—Să vină! Curelele le-am pregătit, îmi răspunse el tot în şoaptă.

Paşii se apropiară şi se opriră în faţa colibei. Mă ridicai binişor pe jumătate şi-mi aţintii privirile la rogojina din dreptul uşii. O văzui mişcându-se uşor,

cineva se târî înăuntru apoi se sculă în picioare. Mă ridicai şi eu şi-l apucai de mână.

—„Umbra”? întrebă el încet.

—„Umbra”, răspunsei eu şi-l trăsei spre Halef.

Cu stânga îl cuprinsei apoi de beregată, iar cu dreapta îi dădui doi pumni unul după altul în tâmplă. Se auzi un geamăt uşor, ca un oftat, pe urmă căzu grămadă la pământ.

—Leagă-l! şoptii eu lui Halef şi mă întorsei iar la uşă.

Veni al doilea; făcui cu el acelaşi lucru. La al treilea nu mai fu nevoie de atâta bătaie de cap.

Îl smucii o dată cu putere, îl trântii jos şi-i pusei genunchiul în piept. Omul era atât de înspăimântat încât nici nu încercă să se apere.

—Halef, foc!

—Îndată, Sihdi, răspunse de astă dată hagiul cu glas tare. Îl ţii bine?

—Da.

Flacăra ţâşni şi vreascurile începură să pârâie. În curând lumina se răspândi în colibă. „Tatăl mirodeniilor” era legat burduf, celălalt pe jumătate, iar al treilea, Aftab, în mâinile mele. Când mă văzu la faţă, scoase o înjurătură şi vru să se smucească din strânsoare. Halef băgă de seamă, veni în fugă şi zise:

—Să-l legăm mai întâi pe ăsta, fiindcă nu se astâmpără. Ceilalţi sunt încă leşinaţi, dacă nu-i vei fi omorât cumva. Sihdi, dragă Sihdi, totul a mers atât de lesne încât îmi vine s-o iau de la început. De ce nu sunt şi ele aici, Hanneh, cea mai drăgălaşă dintre flori şi Emmeh a ta, pe care nu o pot asemui decât cu favorita sultanului! Ar înălţa amândouă un cântec de slavă vitejiei noastre!

—Lasă-le să-l cânte acasă la ele, aici n-avem nevoie de muzică. Cară-i pe ăştia colo în colţ, pe urmă să facem de veghe cu schimbul câte două ceasuri.

—Păi cu bătaia cum rămâne?

—O să mai vorbim noi despre asta mâine dimineaţă.

—Şi cu, „Umbra” ce facem?

—Îi lăsăm peste noapte pe plută; asta să le fie pedeapsa, pe urmă le dăm drumul. Ne trebuie niţică odihnă. Cine ia întâia veghe?

—Eu, Sihdi. Vreau neapărat să văd mutra pe care o vor face ăia doi când vor da ochii cu mine. O să le crape obrazul de ruşine şi o să le îngheţe sângele în vine de necaz. Rinichii au să le plesnească de inimă rea şi... Stai, unde te duci?

—Afară. Turuie mai departe dacă ai mâncărime la limbă.

—Vai, Sihdi, vezi cum eşti! Cum poţi dormi după o biruinţă ca asta! Somnul ucide vitejia, căci în somn omul cel mai viteaz e un...

N-am mai stat s-ascult ce sporovăia, căci ieşii din colibă şi mă dusei la armăsarul meu, care mă aştepta nu departe de acolo. Necheză uşor când mă văzu. Mă culcai alături de el şi adormii îndată. După două ceasuri Halef veni să mă trezească.

—Scoală, Sihdi, că ţi-a venit rândul, îmi zise el. Vreau să încerc şi eu acum să visez niţel despre vitejia de care am dat astăzi dovadă treaz fiind.

—Ce fac persanii?

—Le-a trecut leşinul, dar par să se fi scrântit la minte.

—Cum aşa?

—Păi nu vor să recunoască defel că noi suntem cei mai mari eroi de pe pământ şi nu ne întrece nimeni la minte.

—Aha, pesemne că le-ai ţinut o cuvântare!

—Fireşte că le-am ţinut. Ce, n-am făcut bine?

—Nu. Trebuia să taci.

—Să tac? Vai, Sihdi, habar n-ai despre darul de vorbitor cu care m-a înzestrat Allah! Şi să tac când mi-a fost hărăzit un astfel de dar? Pot eu să-mi înghit cuvintele care năvălesc ca nişte lei-paralei de pe buzele

mele ca să-mi strice mistuirea? Crede-mă că ştiu eu mai bine decât tine ce trebuie să fac şi nu-mi cere să tac când nu pot.

—Hai, lasă vorbă şi culcă-te, i-o retezai eu scurt, ca să isprăvească odată, altminteri cine ştie cât ar mai fi sporovăit aşa.

Se duse bombănind la calul său, pe când eu intrai în colibă. Persanii mă întâmpinară cu priviri de ură. „Tatăl mirodeniilor” avu neobrăzarea să se răstească la mine:

—Venişi în sfârşit! Unde ai stat până acum? Să ne dezlegi imediat!

Nu i-am răspuns; am aruncat nişte lemne pe foc, apoi am ieşit afară şi m-am întins lângă peretele unde erau ei ca să pot auzi ce vorbesc.

—Câinele ăsta e surd la cuvintele mele, scrâşni el. Ştiau că vom veni. Safi nu ne-a trădat, de asta sunt sigur. Oare unde o fi? Probabil legaţi ca şi noi. Tare aş vrea să ştiu cum de-a aflat ghiaurul despre planul nostru.

N-am mai auzit ce-şi spuneau, căci vorbeau în şoaptă, dar de câte ori mă duceam să înteţesc focul mă primeau cu ocări şi înjurături, la care eu nu răspundeam însă nimic.

Când veni vremea să-l trezesc pe Halef, dormea atât de adânc încât îmi fu milă să-l deştept. Dar după ce se trezi de la sine dimineaţa, îmi făcu imputări că l-am lăsat să doarmă.

—Ştiu, începu el, credeai că o să încerc să-i conving cu darul vorbirii mele. Vreau însă să le arăt prin fapte de ce e în stare gârbaciul meu. N-ai nimic împotrivă, nu e aşa?

—De astă dată, nu. Ştii că sunt împotriva schingiuirilor, chiar când e vorba de un duşman, dar fiindcă o să le dăruiesc viaţa, deşi după legile pustiului, am dreptul să le-o şi iau, tot merită o pedeapsă.

—Slavă lui Allah că ţi-a venit gândul ăl bun. Sunt fericit că vei îngădui gârbaciului meu, săracul, să vadă

cât de groasă le e pielea.

Lui Halef îi plăcea grozav să-şi încerce puterea pe spinarea altora şi mă temeam că nu va ţine seama de nimic, de aceea îi zisei:

— Totuşi, ar fi mai bine să-i laşi în plata Domnului.

— De ce, Sihdi?

— Fiindcă nu e nici o ispravă să baţi oameni care nu se pot apăra.

— Hm! exclamă el îngândurat. Drept e că nu e vreo laudă, dar nici ruşine nu e.

— Află că sunt popoare la care călăul e atât de dispreţuit, încât nici un om de treabă nu îi întinde mâna. Şi-apoi, nu e cu cădere ca judecătorul să pedepsească el însuşi cu mâna lui.

— Păi judecătorul eşti tu, Sihdi, nu eu. Lasă-mă, zău, să-mi ung niţel sufletul cu ticăloşii ăştia. Dacă aş fi eu judecătorul, fii sigur că n-aş face-o.

— Eşti mult mai mult ca un judecător.

— Eu? Aha, bănuiesc că ai găsit iar vreo şmecherie ca să mă lipseşti de o plăcere care mi-ar da niţică mulţumire.

— Nu e nici o şmecherie la mijloc, ci stima pe care o am pentru tine, dragul meu!

Se posomorî deodată şi răspunse cam bosumflat.

— Stima poţi să o dovedeşti lăsându-mă să fac ce cred eu de cuviinţă.

— Bine. O să-ţi mai spun un lucru şi dacă mai stărui în hotărârea ta, fie. Judecătorul osândeşte după legile date de domnitorul ţării lui. Dacă e împotriva onoarei judecătorului să execute el însuşi osânda, cu atât mai mult nu o va face domnitorul care e cu atât mai presus de judecător. Recunoşti că am dreptate, cred.

— Ai, fireşte că ai, încuviinţă el fără să bănuiască unde vreau să ajung.

— Şi cu toate astea vrei să pedepseşti cu mâna ta pe persani?

— De ce să nu vreau? Tu n-ai putea s-o faci, fiindcă

ești judecătorul lor.

—Așa e, sunt într-adevăr judecătorul, tu însă ești mai mare decât mine.

—Eu? Mai mare ca tine! zise el uluit.

—Da, căci ești domnitorul.

—Domnitor, eu?

—Nu stăpânești tu oare întregul neam haddedihn din marea seminție a șammarilor? Regii și împărații din țările apusene domnesc peste supușii lor. Nasred'din dă legi persanilor, iar tu stăpânești asupra tuturor războinicilor haddedihnilor. Împărat, rege, sultan, șah sau șeic e totuna și au aceeași putere.

Urmăream cu interes schimbarea care se făcea în hagiul meu. Chipul lui strălucea de mulțumire.

—Împărat, rege, sultan, șah, șeic, totuna, zici? Așa trebuie să fie, Sihdi, căci tu toate le cunoști. Da, ai dreptate. Ocrotesc și fericesc pe haddedihnii mei întocmai ca șahul pe persanii săi, sultanul pe turcii lui. După cum împăratul din Leh memleketi[59] și regele din Tuna[60] cere supunere și ascultare supușilor lor, tot astfel ascultă de mine cu trup și suflet beduinii adunați la picioarele tronului meu.

—Mă bucur, Sihdi, că-ți dai seama de mărirea mea.

—Vezi? Și tocmai tu să te cobori la meseria de gâde, ca să pedepsești cu însăți mâna ta pe vinovați!

—*Mașallah!* Nu, n-am s-o fac. Nu vreau să murdăresc gloria străbună cu o astfel de înjosire. Pe un dușman liber îl pot biciui cât îmi place, dar pe un om fără apărare, nu. Te-aș ruga însă că, după ce ne-om întoarce, să le spui și haddedihnilor mei ce spuneai adineauri despre drepturile și datoriile unui rege și împărat, ca să afle și Hanneh a mea cine e omul cu care împarte cortul sub care se adăpostește.

—Cu plăcere, dragul meu. Așadar renunți să pedepsești pe persani cu însăși mâna ta?

---

[59] Polonia.

[60] Țara Dunării.

—Da, dar cum li se cuvine neapărat o bătaie, cine vrei să le-o dea?

—Safi, aliatul lor.

—Asta...? O, Sihdi, îmi umpli sufletul de mâhnire! Tocmai fiindcă e aliatul lor o să-i atingă cu atâta blândeţe că loviturile au să li se pară o dezmierdare. Vezi tu, e o mare nedreptate ce vrei tu.

—Să nu te mâhneşti pentru atâta lucru. Există un lucru care o să-i aţâţe râvna. Acum haidem să-l aducem pe el şi pe nevastă-sa încoace.

—Da, să mergem. Poate că are atâta minte să înţeleagă că de aia sunt loviturile, ca să fie simţite şi dacă nu, o să-l facem noi să priceapă.

Găsirăm pe Safi şi femeia aşa cum îi lăsaserăm peste noapte. Drept e că fusese un adevărat chin pentru ei să stea nemişcaţi atâtea ceasuri.

Când îi dezlegarăm, de-abia se puteau ţine pe picioare. Femeia tăcea mereu, dar bărbatul nu se putu stăpâni să nu spună:

—Ziceaţi că dacă stăm liniştiţi ne daţi drumul. Putem pleca?

—Nu încă, îi răspunsei eu.

—Pentru ce nu? Cine nu se ţine de făgăduială e mincinos şi un...

—Tacă-ţi gura! mă răstii eu la el. Tocmai tu te-ai găsit să vorbeşti? V-am poruncit să staţi liniştiţi, dar dacă începi cu ocările îmi iau cuvântul înapoi şi te trimit în fundul iadului.

—Păi, se sperie el, n-am vrut să vă insult ci numai să ştiu dacă putem pleca.

—Atârnă de tine dacă vă lăsăm liberi ori vă dăm trupurile hrană peştilor.

—Hrană peştilor! strigă el îngrozit. Vreţi să ne ucideţi?

—Nu să vă ucidem, ci să vă pedepsim, după cum meritaţi. Ne-aţi vroit moartea, dar eu sunt creştin şi iert pe duşmanul meu cel mai aprig, căci numai Dumnezeu

are drept să ia viaţa făpturilor sale. Şi-apoi, mi-e scârbă să-mi murdăresc mâinile cu un păcătos ca tine. De aceea o să-ţi dau drumul după ce vei împlini porunca pe care ţi-o voi da acum.

—E greu de împlinit?

—Defel. Cei trei persani cărora vroiai să ne redai ar merita moartea ca şi tine, dar vreau să fiu milostiv cu ei şi să le dăruiesc viaţa. Nepedepsiţi însă nu pot să rămână.

—Fireşte că nu! strigă Halef. Au să mănânce o bătaie soră cu moartea. Uite colea la gârbaciul ăsta. E din piele de crocodil şi-i place grozav să mângâie carnea omenească. O să ţi-l împrumut ca să dovedeşti tovarăşilor tăi că eşti bărbat în toată firea şi nu te dai înapoi când e vorbă să-ţi arăţi voinicia.

—Cum... să biciuiesc? întrebă înspăimântat Safi.

—Da, încuviinţă Halef, zâmbind binevoitor.

—Pe... persani?

—Negreşit. Şi încă pe toţi trei. Dar ştii, din răsputeri, ca să simtă. Noi o să fim de faţă şi, dacă o laşi mai moale, mănânci şi tu bătaie.

—Allah, Allah! Ce-mi cereţi voi nu se poate...

—De ce nu?

—Pentru că o să mă omoare după ce veţi pleca voi.

Omul avea dreptate, fără îndoială, de aceea, ca să-l liniştesc, îi zisei:

—N-au să ştie cine îi bate, căci o să-i legăm mai întâi la ochi. Vei da ăluia mai mare dintre ei cincizeci de lovituri, aceluia pe care îl cheamă Aftab patruzeci şi celui de-al treilea treizeci. Îi cruţi, capeţi tu toate o sută douăzeci de lovituri hotărâte pentru ei. Hai, hotărăşte-te repede, că n-am timp de pierdut. Ori asculţi, ori te omorâm.

N-avu încotro şi primi. Ne duserăm la colibă, îi legarăm de o tufă apoi intrai cu Halef înăuntru. Cum ne văzu, peder-i-baharatul strigă cu mânie:

—Ei, nu ne dai o dată drumul, ce dracu' faci. Ţi-am

poruncit doar...

Halef nu se putu stăpâni şi uitând de „demnitatea lui regească” îi cârpi o astfel de palmă, încât persanul văzu stele verzi.

—Câine! îi strigă el înfuriat. Un cuvânt dacă mai scoţi, îţi înfig cuţitul în piept! Stai că o să vezi tu pe dracu'!

Persanul tăcu, dar ochii lui zvârleau fulgere. Ieşirăm din colibă şi Halef mă întrebă încet, ca să nu audă Safi:

—Sihdi, o să fii şi tu de faţă când „Umbrele” astea au să-şi primească binefacerea noastră?

—Nu.

—Pentru ce nu?

—Îţi spun că nu-mi place. Sunt într-adevăr cazuri în care eşti nevoit să pedepseşti oameni cu lovituri de bici ca pe câini, pentru mine însă e ceva grozav să văd cum făpturi create de Dumnezeu după chipul şi asemănarea lui să fie astfel batjocorite. Nemernicii ăia sunt legaţi şi trebuie să primească fără împotrivire pedeapsa, dar nu vreau să iau parte la o barbarie ca asta.

—Barbarie? Sihdi, te ştiu om întreg în toate privinţele, numai într-asta eşti prea slab. E o adevărată plăcere să vezi cum dreptatea biruie întotdeauna. M-ai numit aidoma regilor şi împăraţilor. E deci de datoria mea de domnitor să pedepsesc pe vinovaţi. Şi fiindcă pedeapsa cu moartea le-a fost preschimbată în bătaie, cel puţin s-o simtă. Acu' mă duc. Să ştii însă un lucru: dacă, „Umbra” nu-şi face datoria cum trebuie, uit de domnie şi de tot şi le trag persanilor o sfântă de bătaie să mă ţină minte cât or trăi.

Dezlegă pe Safi şi intră cu el în colibă, pe când eu mă îndepărtai în grabă, ca să n-aud ţipetele celor bătuţi.

Trecu mai bine de o jumătate de ceas până ce veni Halef să mă găsească. Ştiuse unde să mă caute după urmele lăsate de mine. Cunoscui de pe mutra lui că nu era mulţumit.

—Ei, cum a mers? îl întrebai eu.

—Bine, cum să meargă, numai persanilor nu le-a prea mers bine.

—Totuşi nu pari defel mulţumit.

—Drept să-ţi spun, nici nu sunt. „Umbra” izbea din răsputeri, dar afurisiţii ăia nici n-au crâcnit. Strângeau dinţii cât puteau şi scrâşneau, dar de ţipat n-a ţipat unul. La urmă am crezut că au să mă ocărască; aş, ţi-ai găsit! Au tăcut ca peştii.

—Hm... asta e mai primejdios pentru noi decât dacă ne-ar fi ameninţat. Vai de noi dacă vom cădea vreodată în mâinile lor!

—Vrei să-i vezi?

—Nu.

—Mă aşteptam, de aceea le-am scotocit buzunarele şi ţi-am adus ce am găsit la ei.

—Ce?

—În ale peder-i-baharatului punga asta cu bani şi pergamentul ăsta; în ale celorlalţi nişte mărunţiş pe care li l-am lăsat.

În pungă erau vreo cinci sute de tumani, pe care îi dădui îndărăt lui Halef. Pergamentul, rupt pe la îndoituri, era acoperit pe o parte cu cifre, iar pe cealaltă un plan şi câteva nume necunoscute mie. Totuşi le transcrisei pe o foaie din carnet. Câteva puncte şi virgule le crezui fără însemnătate, bănuind că se aflau acolo din întâmplare sau fusese încercată peniţa dacă scrie bine. Fără să mă gândesc îmi rămaseră însă întipărite în minte, după cum s-a dovedit mai târziu.

—Du-le îndărăt, că n-avem trebuinţă de ele, zisei eu lui Halef.

—Şi banii?

—Se înţelege! Doar nu suntem hoţi.

—Bine zici. Le-am adus numai ca să ţi le arăt. Acu' ce facem? Pe Safi l-am legat iar lângă nevastă-sa.

—Ne vedem mai departe de drum după ce vom slăbi niţel legăturile ăstor doi, ca să se poată dezlega

singuri mai târziu. Câştigăm astfel timp şi ajungem înaintea persanilor la Bagdad, deşi pluta lor e mai uşoară că a noastră.

—Ai dreptate, Sihdi, deşi n-avem ce ne teme de ei. Te-aş ruga însă să-mi încuviinţezi o rugăminte înainte de plecare.

—Care?

—Aş vrea să-mi iau rămas-bun de la „Umbră” şi de la nevastă-sa.

—Nu e nevoie.

—Aşa crezi tu? O, Sihdi, ce puţin cunoşti îndatoririle pe care le are un om bine crescut. La venire ca şi la plecare trebuie să schimbi cuvinte şi semne de dragoste şi prietenie cu oamenii pe care i-ai întâlnit în cale. Dacă în ţara ta nu e obiceiul, la noi, popoarele orientale, nu se poate fără asta.

Drumul spre pluta noastră ducea pe dinaintea colibei şi Halef trecu mândru şi semeţ prin faţa ei. Atunci am slăbit legăturile lui Safi şi ale nevesti-si atât cât să se poată dezlega singuri, dar după o trudă de câteva ceasuri. În vreme ce mă îndeletniceam cu asta, Halef zise „Umbrei”:

—Când se despart doi prieteni, din ochii lor curg lacrimi amare şi sufletele le sunt cuprinse de mare mâhnire. Când te-am văzut pentru întâia oară, inima mea a tresărit de bucurie şi acum când te părăsesc, mormântul durerii s-a deschis sub picioarele mele, în care nădăjduiesc că te voi îngropa pentru totdeauna. Şederea noastră împreună a ţinut scurtă vreme, dar strânse legături te-au ţinut o noapte întreagă pe plută, unde te-ai simţit fericit ca în rai. Nădăjduiesc că despărţirea de acum nu va fi pentru vecie şi că ochii noştri vor avea fericirea să se revadă. Şi atunci, o, atunci, bătăile inimii mele vor fi una cu ale gârbaciului meu, care îţi va mângâia cu mare plăcere spinarea, ca o amintire a prieteniei noastre. Eu sunt Hagi Halef Omar, căpetenia şeicilor haddedihnilor; să ţii minte asta, tu,

tată al trădării şi al nemerniciei omeneşti, bunic al minciunii şi unchi al prefăcătoriei şi al dispreţului. Am zis!

După ce-şi vărsă astfel necazul, scuipă de trei ori, făcu un gest de dispreţ cu mâna şi se îndepărtă ţanţoş, ca după cine ştie ce ispravă. Duserăm caii la plută, o împinserăm niţel de la mal, sărirăm pe ea şi o mânarăm spre locul unde era priponită pluta persanilor. Ca să împiedic pe aceştia să ajungă înaintea noastră la Bagdad, am tăiat funia cu care era legată, am târât-o după noi în mijlocul apei şi am lăsat-o apoi s-o ducă apa la vale. Şi, deşi ştiam că persanii, rupţi în bătaie cum erau, nu ne vor putea urma decât a doua zi, puserăm mâna pe lopeţi şi începurăm să vâslim din răsputeri. Când ajunserăm la podul Bagdadului trăsei chiar în faţa *Kumrukului*[61], dar nu întâmpinai nici o greutate la trecere, căci aveam din Mossul un *reftijat*[62], care îmi deschidea pretutindeni calea. Ajunseserăm cu bine la întâia ţintă a călătoriei noastre.

XIV. POLONEZUL ŞI SERVITORUL SĂU

Bagdad!

Ce imagini minunate trezeşte în mintea oricui a citit *O mie şi una de nopţi*, numele acestui oraş. Dacă orientalul numeşte Cairo „poarta Orientului”, Bagdadul e pentru el „sufletul Orientului”. Fireşte că aceste nume se potriveau odinioară, căci oraşul a pierdut aproape cu totul strălucirea avută cu sute de ani în urmă.

Pe vremea aceea Bagdadul[63] număra două milioane de locuitori, sute de moschei şi peste cincizeci de mii de bazare; astăzi oraşul nu are mai mult de optzeci de mii

---

[61] Vămii.

[62] Paşaport.

[63] Bagdadul este astăzi capitala Irakului şi are aproape trei milioane de locuitori (6,5 milioane în 2004, n.ed.).

de locuitori, vreo treizeci de geamii (moschei) şi tot atâtea caravan-seraiuri, pe când odinioară avea mai bine de douăzeci de mii.

Mândra cetate a califilor, pe vremuri punctul central al mahomedanismului, a pierdut cu desăvârşire „frumuseţea chipului său, rumeneala din obraji, strălucirea ochilor, mlădierea trupului şi a mersului” — după cum zice un poet persan.

Odinioară aşezată în mijlocul unui adevărat rai, zace acum pe un şes care nu se aseamănă nici de departe cu o grădină, căci puţina verdeaţă care o înconjoară se pierde niţel mai departe într-un pustiu sterp şi mort.

E străbătut de fluviul Tigru, peste care se ridică un pod lung de vreo două sute de metri. Ruinele vechiului oraş şi fortăreaţa se află pe partea apuseană a fluviului; dincoace se întinde în lungul malului partea cea mai mare din ce a mai rămas din oraş. Zidurile s-au năruit şi din vestitele palate ale califilor de-abia au mai rămas ici-colo câte o urmă. Casele sunt din cărămizi cu ferestrele spre curtea interioară, aşa că pe uliţele înguste şi rău pavate nu se văd decât pereţi goi şi uşi înguste, zăvorâte. Mai interesant de văzut sunt bazarele. Ganguri lungi, boltite, în care se vând fel de fel de mărfuri ale Orientului.

Vara căldura e atât de mare încât locuitorii stau mai tot timpul zilei în nişte încăperi subterane, iar noaptea dorm pe acoperişurile netede ale caselor, care formează un fel de terase. În schimb, iernile sunt relativ destul de friguroase. Sobe nu există în Bagdad şi întreaga familie se adună în jurul unui ligean mare cu mangal.

Oraşul a fost întemeiat de Al Mansur, al doilea calif al Abassizilor. Harun al Raşid i-a dat apoi o mare dezvoltare şi sub domnia lui s-a făcut podul cel mare. Al Mostansir i-a dăruit Academia de Chimie şi Medicină, care a servit de model celorlalte universităţi mahomedane, dar a fost de mult prefăcută într-un

caravanserai.

Şi mai umilitoare schimbări a suferit oraşul însuşi. A fost cucerit şi incendiat de prinţul mongol Hulagu[64]. Pe urmaşii acestuia i-a izgonit Timur[65], care a cucerit Bagdadul şi l-a năruit din temelii.

Ca un semn al biruinţei sale, acest cuceritor a ridicat mai multe piramide formate din capetele a peste o sută de mii de oameni ucişi. Mai târziu oraşul a fost cucerit de osmanlâi, apoi luat de la ei de persani sub şahul Ismail, pe urmă iarăşi de sultanul Murat al IV-lea, rămânând de atunci sub stăpânirea turcească.

De pe vremea strălucitei domnii a lui Harun al Raşid n-a mai rămas aproape nimic decât mormântul soţiei sale, Zobeida, care dăinuieşte singuratic şi pustiit pe malul drept al fluviului.

Al Raşid[66] înseamnă „cel drept”, totuşi îşi poartă pe nedrept porecla. Şiret şi deştept, s-a luat bine cu teologii şi învăţaţii de pe vremea lui, a făcut de nouă ori pelerinajul la Mecca, chiar pe jos, totuşi a avut grijă ca drumul până acolo să fie aşternut cu covoare şi la fiecare loc de popas să se ridice un Kal'a[67]. A plătit pe poeţi ca să-i cânte imnuri de slavă, era însă urât de popor, mai cu seamă de când a poruncit ca sora lui, Abbasah, să fie zidită de vie cu cei doi copii ai ei.

Cunoştea ura poporului şi se temea de ea, de aceea şi-a mutat mai târziu reşedinţa la Racca, pe Eufratul de Sus şi apoi pe şesul Persiei de Nord, unde a şi fost îngropat.

Chiar şi fiul său Mamum a căutat să-şi scoată la iveală bogăţiile lui cu prilejul căsătoriei sale cu Buran, fiica vizirului Iassan Ibn Sahl. A pus să se aprindă mii de

---

[64] Hulagu (Hülegii) (1256 - 1265), nepot al lui Ghinghis Han. A întemeiat dinastia care-i poartă numele (n.ed.).

[65] Timur Lenk (Tamerlan) (1336 - 1405), conducător mongol, întemeietor al dinastiei Timurizilor (n.ed.).

[66] Harun al Raşid (786 - 809) calif arab din dinastia Abbasizilor (n.ed.).

[67] Castel (n.ed.).

făclii uriaşe de ambră în sălile palatului, iar oaspeţilor li s-au împărţit pietre scumpe, li s-au dăruit case şi moşii în tot cuprinsul ţării.

Din tot acest timp de glorie n-au mai rămas decât legendele pe care le povestesc hakawati[68] Bagdadului. Dezbinarea de mai târziu în populaţie, dar mai ales marea schismă petrecută în sânul islamului, împărţirea în cele două mari secte: a sunniţilor şi a şiiţilor, a contribuit foarte mult la decăderea oraşului.

Ajunserăm deci la Bagdad şi ne legitimarăm la vamă. Vroiam să ne oprim câtva timp în oraş înainte de a ne urma mai departe călătoria pe apă. Ne trebuia însă o locuinţă. La un caravanserai — han mare unde poposesc caravanele — nu vroiam să trag din pricina ploşniţelor care mişunau pe acolo.

Europeanul caută de obicei gazdă la funcţionarii veniţi de prin ţările apusene sau la persoane particulare. Eu m-am ferit însă întotdeauna de aşa ceva. Cine vrea să cunoască într-adevăr poporul unde se află, trebuie să se apropie cât mai mult de el. Mi-ar fi fost de ajuns să mă prezint paşei sau la unul din consulate şi aveam îndată cea mai bună locuinţă din oraş, dar nu vroiam să mă ştiu îndatoratul nimănui.

Îmi adusei aminte de un polonez ciudat, la care mai trăsesem când fusesem pe-aici. Întrebarea era însă dacă mai trăieşte sau dacă mai locuieşte în aceeaşi casă pe care o ştiam eu.

Probabil că la acelaşi lucru se gândea şi Halef, căci după ce coborârăm pe uscat îmi zise:

— Cu pluta nu mai avem ce face şi de cumpărat nu ne-o cumpără nimeni; de aceea s-o lăsăm aici unde e. S-o ia cine vrea. Dar noi încotro ne îndreptăm, Sihdi?

— Mă întreb şi eu.

— Mai ţii minte unde am tras atunci?

---

[68] Povestitorii care stau pe la colţuri de stradă şi lumea adunată îi ascultă cu sfinţenie.

— Fireşte.

— Ce-ar fi să ne ducem tot acolo?

— La asta m-am şi gândit adineauri. Mi-ar face plăcere să-l revăd pe polonez.

Casa se afla în partea de răsărit a oraşului. O găsirăm lesne. Descălecarăm la poarta grădinii şi băturăm. Trecu vreme cam multişoară până ce auzirăm nişte paşi târşiţi apropiindu-se şi cineva deschise o ferestruică din mijlocul porţii. Mai întâi se ivi un nas lung şi ascuţit, pe urmă un chip plin de zbârcituri. Nişte ochi mititei şi tâmpi ne priviră prin ochelari şi un glas tremurător întrebă:

— Ce căutaţi aici?

Îl recunoscui numaidecât; era gazda noastră de-atunci, un fost ofiţer turc de obârşie poloneză. Pe vremuri nu purta ochelari şi îmbătrânise foarte mult. Deoarece îmi vorbise în limba arabă, i-am răspuns şi eu în aceeaşi limbă:

— Locuieşti singur?

— Ce te priveşte! zise el bănuitor.

— Pentru că am vrea să ne găzduieşti la tine.

— N-am loc pentru străini.

— Îţi plătim bine.

— Nu închiriez nimic. Şi-apoi n-am loc pentru cai.

— Curtea e destul de mare şi o parte din ea acoperită, aşa că ai unde ni-i adăposti.

— *Trzaskawica!* Cunoşti curtea? Păi atunci cu atât mai puţin vă pot primi. Hai, căraţi-vă!

Vru să închidă ferestruică, dar eu îl împiedicai, ţinând-o cu mâna şi zicându-i:

— Nu te feri de noi. Suntem oameni cinstiţi şi-ţi aducem salutări de la cineva.

— De la cine?

— Îţi mai aduci aminte că ai găzduit odată pe un prinţ persan cu două femei şi slugile lui?

— Da. Era cu ei şi un effendi german cu însoţitorii săi arabi.

—Pe german îl chema Kara Ben Nemsi, nu e aşa?

—Aşa i se zicea. Îl cunoşti?

—Foarte bine chiar, şi-ţi aduc salutări din partea lui.

—A, mai trăieşte? A stat prea puţină vreme la mine, dar îl îndrăgisem ca pe copilul meu. Spune-mi, rogu-te, unde se află şi cum îi merge.

—N-ar fi mai bine să-ţi spun toate astea în casă?

—Ai dreptate, intraţi înăuntru. Staţi să vă deschid poarta.

Era bătrân şi pesemne că poarta nu fusese deschisă de mult, căci de-abia o putu descuia. În sfârşit reuşirăm să ducem caii în curte. Încuiai poarta la loc şi-i dădui îndărăt cheia.

Legarăm caii sub şopron apoi urcarăm scara care ducea la catul de sus. Ne conduse în bibliotecă şi ne pofti să şedem pe divan alături de el. Bătu apoi din palme ca să vină servitorul. Eram curios să văd cine va intra. Îmi aduceam aminte de burtosul lui servitor de pe vremuri, când băuse vinul stăpânului său din butoaie şi le umpluse apoi cu apă.

Gazda trebui să repete de câteva ori chemarea până ce, în sfârşit, uşa se deschise şi în prag se ivi... da, el era, dar mult mai gras şi parcă mai mărunt decât îl ştiam eu. Obrajii îi atârnau în jos ca nişte saci, în jurul ochilor, care abia se mai zăreau din pricina grăsimii, iar bărbia i se lăfăia pe trei guşi una deasupra alteia. Buhăit la faţă, de-abia mişcându-se pe picioarele lui scurte, părea un porc gata de tăiere. Caftanul îi era plin de pete şi culoarea nu i se mai cunoştea. Prin ţesătura subţiată de vreme, braţele şi pulpele nu mai aveau nici o formă. O adevărată balenă! Şi cu toate că nu făcuse altă muncă decât să deschidă două sau trei uşi, sudoarea îi curgea şiroaie pe obraji. Totuşi, polobocul ăsta de grăsime era foarte simpatic.

—Ce e effendi, pentru ce m-ai chemat? întrebă el gâfâind.

—Cafea şi tutun! îi porunci stăpânul. Vezi doar că am musafiri.

—Cafea? Allah, Allah! oftă polobocul holbând ochii.

—Ce te boceşti aşa? Hai, fă ce ţi-am spus! Ştii că aşa e obiceiul, să se dea musafirilor cafea.

—Da, ştiu, effendi, li se dă când... ai.

—Păi nu mi-ai cerut ieri şase piaştri ca să cumperi cafea?

—Jur pe toţi profeţii şi califii că am şi cumpărat.

—Şi ce-ai făcut cu ea?

—S-a isprăvit.

—Cum aşa? Nici n-am văzut-o în ochi!...

—O, effendi, nu te supăra. N-am nici o vină, crede-mă: tocmai din pricina ochilor trebuie să beau multă cafea, ca să mi-i păstrez pentru a te sluji mai bine.

—Bine, bine, dar de şase piaştri, în două zile?

—Parcă îţi dă cine ştie cât de şase piaştri! Şi apoi, când mă duc să cumpăr, mă abat de două ori la dus şi de două ori la întors pe la cafenea, ca să mă întăresc niţel. Asta costă patru piaştri. Mai rămân doi pentru cafea. Mare lucru, cafea de doi piaştri! Vezi deci, effendi, că vina nu e a mea.

—Dar nu se poate să nu dau musafirilor o cafea!

—Fireşte că nu se poate. Dă-mi şase piaştri să mă duc să cumpăr.

—Aoleu! Dacă ţi-i dau, te întorci tocmai diseară cu ea şi aia nemăcinată. Ce e de făcut?

Întrebarea mi-era adresată mai mult mie decât burtosului, aşa că m-am simţit dator să-i răspund:

—Nu te necăji pentru atâta lucru. Ne-am luat destulă cu noi la drum, aşa că o să-ţi dăm noi. Se duce numaidecât tovarăşul meu s-o ia din desagă.

—Mulţumesc, effendi. Mi-ai luat o piatră de pe inimă şi mă scuteşti de ruşinea de a nu putea oferi musafirilor mei băutura de bun-sosit. În schimb o să-ţi ofer cel mai bun tutun care se găseşte aici în Bagdad. Adă repede ciubucele.

Burtosul se zgâi cu ochii lui mititei la stăpânul său şi strigă cu glas tânguitor:

—Ciubucele? Allah, Allah! Tutun, tutun!

—Hai nu te mai boci aşa şi dă fuga!

—Effendi, gândeşte-te bine la ce spui. De ce să dau fuga dacă graba tot nu foloseşte la nimic? Nu mai avem tutun...

—Cum, nu mai avem? Nu se poate! N-are cum să se fi isprăvit că n-am fumat de o săptămână.

—Nici eu.

—Păi era vorba să cumperi alaltăieri, când te-ai dus după cafea şi tutun. Ţi-am dat doar zece piaştri pentru asta.

—Aşa e, mi-ai dat.

—Ei şi unde e tutunul?

—O, tutun! Allahi, Wallahi, Tallahi!

—Ce te văicăreşti aşa? Se poate să nu ofer musafirilor mei câte un ciubuc?

—Nu, nu se poate. Dă-mi zece piaştri să mă duc să cumpăr.

—Cum adică, n-ai cumpărat alaltăieri?

—Nu.

—Şi cu banii ce-ai făcut?

—Effendi, ştii că eu fumez arareori, fiindcă niţel tabac e mai plăcut decât o lulea întreagă de tutun. Tocmai eram dator tutungiului zece piaştri pentru tabac şi a zis că nu-mi mai dă pe datorie dacă nu-i plătesc numaidecât. De, judecă şi tu: ce era să fac? Aşa e că nu e vina mea?

Dolofanul se uita cu atâta obidă la stăpânul său şi acesta atât de deznădăjduit în ochii mei, încât îi spusei zâmbind:

—Nici de asta să nu te îngrijeşti, effendi. Am eu şi tutun. Servitorul tău... oare cum îl cheamă?

—Kepek.

—Să aducă Kepek ciubucele şi în vremea asta vine cafeaua şi tutunul.

—Ce bun eşti, stăpâne! Numai mulţumită îngăduinţii tale îmi pot face datoria de gazdă...!

Halef plecă, dar Kepek nu se urnea din loc. Îşi bălăbănea braţele încurcat şi îşi lăsase buza în jos, ca un copil gata să plângă.

—Ei, ce stai? îl întrebă stăpânul său.

—Păi... n-avem decât un ciubuc din care fumăm amândoi, răspunse el coborând privirile în pământ.

—Cum se poate! Aveam doar două...

—Oho, de mult, de mult de tot! Cu unul din ele suflam în foc ca să se aprindă şi s-a ars până n-a rămas nimic din el.

—Dar ce, ciubucul ţine loc de foale?

—Nu, numai vezi tu, mi-e greu să mă aplec, pe când ciubucul nu simte nici o durere când îl vâri în foc. Recunoaşte şi tu, nu e aşa, effendi?

—Adu atunci lulelele.

Îmi venea să pufnesc în râs. Era de mirare însă că stăpânul era atât de îngăduitor cu servitorul său. Trebuie să fie un motiv la mijloc. Îmi adusei aminte că polonezul mi-a spus când mai fusesem pe la el: „Mi-a fost ordonanţă pe când slujeam în armată. Poate că o să vă povestesc odată de ce sunt atât de îngăduitor cu el. Mi-a făcut servicii pe vremea aceea!”

Aşadar pe burtos îl chema Kepek. E un cuvânt turcesc care pe limba noastră înseamnează: „tărâţe”. De, numele i se potrivea, căci există unele făpturi pe care le îngraşi cu târâte.

Îmi mai adusei aminte că-mi mai spusese atunci: „Mănâncă şi bea mai tot ce cumpăr şi mie îmi lasă ce nu mai încape în el”. Nu e deci de mirare că se spărgea de gras.

Veni şi Halef cu cafeaua şi tutunul; aducea şi lulelele noastre ca să-l scoată gazda din încurcătură, căci altminteri ar fi trebuit să fumăm toţi trei dintr-a lui. După ce ne aprinserăm lulelele şi începurăm să fumăm, fostul ofiţer începu:

—Aşadar îmi aduceţi salutări de la prinţul persan, pe care îl chema Hassan Ardşir-Mirza? Mare boier, dacă nu o fi fost chiar neam cu şahinşahul.

Kepek — care ascultase pesemne la uşă — băgă niţel capul înăuntru şi adăugă:

—Aşa trebuie să fie, căci mi-a dat la plecare trei tumani de aur bacşiş.

Trase capul îndărăt şi polonezul urmă fără să-l ia în seamă:

—Am motivele mele să nu fiu primitor cu persanii aceştia, însă i-am deschis uşa casei mele fiindcă îmi fusese adus de Kara Ben Nemsi, care mi-a fost drag de cum l-am văzut.

Iarăşi vârî Kepek capul prin uşă şi zise:

—Şi mie mi-a fost drag, fiindcă mi-a dat bacşiş doi tumani de aur.

Fusesem într-adevăr cam darnic, căci prinţul Ardşir-Mirza mă răsplătise din belşug pentru unele servicii pe care i le făcusem.

Chipul lui Kepek dispăru din nou după uşă şi gazda mea vorbi mai departe:

—Ce om ciudat şi englezul care era cu ei[69] ...! Nu vorbea decât despre săpături. Şi bogat, foarte bogat, căci am auzit că a cumpărat toate giuvaierurile de preţ ale prinţului.

De astă dată capul lui Kepek intră cu totul prin uşă şi încuviinţă cu bucurie:

—Grozav de bogat, căci mi-a dăruit o liră engleză, pe care am schimbat-o la zaraf pentru o sută douăzeci de piaştri.

—Fac la un loc trei sute şaizeci de piaştri, pe care i-ai primit bacşiş; îi mai ai? întrebă stăpânu-său.

—Nu.

—Ce-ai făcut cu ei?

—S-au isprăvit... s-au dus pe tabac.

—*Niegrzeczność!* Atâţia bani pe tabac!

---

[69] David Lindsey — un vestit arheolog englez.

—Nu te supăra, effendi. Socoteşte câtă vreme a trecut de atunci şi o să vezi că n-am nici o vină, zise cu glas jalnic burtosul şi pieri iar.

Halef, cu firea lui iute, nu mai avu răbdare s-aştepte până ce voi găsi eu de cuviinţă să spun cine sunt şi întrebă pe polonez:

—N-ai mai auzit de-atunci nimic de oamenii aceia pe care i-ai găzduit?

—De persan şi de învăţat nu, dar despre ceilalţi doi, da. Eu trăiesc foarte retras şi ies rar din casă, dar Kepek colindă cafenelele când se duce după târguieli şi aude ce se mai vorbeşte prin oraş. Oamenii stau la taifas la o cafea şi povestesc de fapte din trecut, ba şi ce s-a petrecut în timpurile din urmă, mai ales prin ţinuturile noastre. Astfel a auzit câte ceva şi despre emirul acela din Almanja[70] şi tovarăşul său arab pe care i-am găzduit atunci. Aceştia doi sunt nişte vânători vestiţi şi cei mai de seamă războinici din câţi au fost în tot Djezirehul[71]. Leul îşi pierde viaţa când încape în mâinile lor; de curajul şi şiretenia acestor doi se tem toate triburile care locuiesc de la munte până în pustiu. Se zice chiar că unul din ei, Kara Ben Nemsi, ar avea nişte puşti fermecate pe care nu le încarcă niciodată şi al căror glonţ n-a dat încă greş. La început am crezut că e numai un zvon, dar când am auzit din atâtea guri acelaşi lucru, nu se poate ca el şi Halef al lui, de care nu se desparte niciodată, să nu fie într-adevăr nişte oameni cu totul neobişnuiţi.

La cuvintele acestea chipul hagiului meu se lumină de bucurie; ochii îi luceau şi glasul îi tremură când întrebă:

—Halef? Numai aşa i se zicea sau mai avea şi alt nume?

—Pe cât îmi aduc aminte îl chema Hagi Halef Omar.

—O nu, ăsta e numai începutul. Acest războinic

---

[70] Germania.

[71] Ţinutul dintre Tigru şi Eufrat (Mesopotamia).

vestit printre toate triburile beduine se numeşte Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah. Şi încă nu e numele lui întreg, căci, socotind părinţii, bunicii, străbunicii, moşii şi strămoşii lui, s-ar face un lanţ care ar ajunge până la cer şi de la cer îndărăt la pământ.

Bătrânul cunoştea pesemne credinţa beduinilor ca un om e cu atât mai de seamă cu cât îi e mai lung numele; de aceea nu se miră de lungimea numelui pe care i-l înşirase Halef şi urmă:

—Tare aş vrea să ştiu dacă într-adevăr Halef ăsta a fost cândva — după cum se spune — un om sărac şi necunoscut şi şi-a câştigat faima numai datorită faptelor sale vitejeşti, ajungând astfel căpetenia haddedihnilor.

—Aşa şi e, ţi-o pot dovedi eu. L-ai recunoaşte astăzi, dacă l-ai vedea?

—Nu cred, căci ochii mei sunt bătrâni şi vederea mi-e slăbită.

—Nici după glas?

—Nu ştiu. Ca să recunoşti un om după glas trebuie să fi trăit multă vreme cu el la un loc. Acest Hagi Halef Omar însă a fost prea puţin timp oaspetele meu. Şi apoi nu prea l-am luat atunci în seamă ca să...

—Ce faaace? Nu l-ai luat în seamă? îi curmă vorba omuleţul necăjit. Pe un viteaz ca el! Un astfel de erou nu trece nebăgat în seamă, aşa să ştii! Toţi războinicii triburilor duşmane, toate fiarele pădurilor îl cunosc şi o iau la goană de îndată ce dau ochii cu el, sau îi aud glasul. Şi tocmai tu, care ai avut neasemuita cinste să-l găzduieşti sub acoperământul tău, să-l fi uitat atât de lesne! Zău că nu-mi vine să cred! Uite aici în faţa ta pe vestitul emir Kara Ben Nemsi effendi. O să-ţi spună şi el că uitucenia ta nu e de iertat şi că...

—Emirul Kara Ben Nemsi zici? îl întrerupse cu glas tremurat bătrânul polonez. Auzit-am bine?

—Allah W'Allah! râse Halef cam încurcat. M-a luat gura pe dinainte. Da, el e.

—*Maşallah* — minune dumnezeiască. Tu eşti Hagi Halef Omar şi el Kara Ben Nemsi din Dşermanistan.

—Noi suntem; el e într-adevăr el şi eu sunt eu; nu ne poate lua nimeni pe unul drept altul şi nici drept altcineva pe lumea asta.

—Fiţi bineveniţi în casa mea, alegeţi încăperile care vă plac şi staţi sub acoperământul meu cât veţi voi.

Bătrânul sărise sprinten în picioare, ne întinse amândouă mâinile şi râdea ca un copil de bucurie. Mi se păru însă că mai avea un motiv să se bucure de venirea noastră, dar n-apucai să aflu care, căci în clipa aceea uşa fu dată de perete şi Kepek năvăli înăuntru.

—*Hamdulillah!* strigă el cu glasul lui răguşit peste măsură. Emirule, ai auzit adineauri cu urechile tale că n-am uitat încă tumanii de aur pe care mi i-ai dăruit. Drept e că i-am cheltuit pe tabacul tras pe nas, dar de pierit n-au pierit, fiindcă de acolo mi s-au coborât în inimă. Vă duceam dorul la amândoi şi tot nădăjduiam că o să vă întoarceţi ca să vă spunem un lucru care ne frământă de multă vreme creierii.

—Aha, aşadar ghicisem eu că bucuria revederii mai avea un motiv!

—Într-adevăr, încuviinţă polonezul. Aş vrea să te rog să-mi dai un sfat, effendi şi nu e om pe lume în afară de tine căruia să-i pot încredinţa taina mea.

—Dacă stă în puterea mea, ţi-l voi da cu dragă inimă, dar de ce tocmai eu?

—Pentru că eşti singura fiinţă în care pot avea încredere. Tot ce am auzit despre tine prin Kepek mă face să cred că rugămintea mea nu va fi zadarnică. Venirea voastră mă face fericit, căci îmi va reda pacea şi liniştea după care tânjeşte sufletul meu.

—Şi mie puterea de mistuire pe care mi-au răpit-o grija şi necazurile, adăugă Kepek. Stomacul meu primea înainte tot ce-i dădeam şi-i făcea bine, dar de la o vreme încoace de-abia pot mânca atât cât să nu mor de foame. Simt că o să mă prăpădesc încetul cu încetul de

nemâncare, dar Allah te-a trimis la Bagdad, effendi, ca să-mi scapi viaţa.

Cât p-aci să mă pufnească râsul de jelania polobocului nostru, m-am stăpânit însă, ca să nu-l jignesc.

—Trebuie să arătăm musafirilor noştri că suntem bucuroşi de sosirea lor, îi zise polonezul. Aleargă, goneşte, fii sprinten, Kepek şi pregăteşte o masă bună pentru ei. A trecut demult vremea prânzului.

Aleargă, goneşte, sprinten... pentru un poloboc de grăsime ca ăsta! Nu se clinti din loc şi clătina numai încet şi mirat capul, privind cu imputare pe stăpânul său.

—Ei, ce mai stai? întrebă acesta. Nu ştii ce se cuvine unor astfel de oaspeţi?

—Ba ştiu.

—Atunci grăbeşte-te.

—O Allah, o Mahomed! Să mă grăbesc când graba nu poate schimba nimic...

—Cum aşa?

—Păi când n-ai nici de unele, cu ce să faci mâncare?

—Nu te înţeleg... N-avem nimic în casă? întrebă bătrânul uluit.

—Nimic.

—N-ai adus alaltăieri, când te-ai dus după cafea şi tutun, o jumătate de miel?

—Am adus.

—Şi un cocoş?

—Nu era cocoş, ci un pui fraged şi gustos să-ţi lingi degetele, nu altceva.

—Şi unt, orez, pătlăgele roşii şi zarzavat?

—Da, de toate.

—Şi făină să faci pâine?

—O oca întreagă.

—Aşadar ai tot ce-ţi trebuie ca să ne pregăteşti o masă destul de bună.

—Glumeşti, effendi. Tot ce-ai înşirat tu acum s-a

mâncat.

— *Do wierzenia niepodobny!* Cine le-a mâncat?

— Eu.

— Tu singur? Ar trebui să ai o burtă de balenă ca să fi încăput toate astea în ea.

Burtosul făcu o mutră îndurerată şi răspunse cu obidă:

— Effendi, effendi, să te ierte Allah că mă asemuieşti cu o dihanie ca aia! N-auzişi ce am spus adineauri? Dumnealor sunt martori că mă tânguiam tocmai că nu mai pot mânca mai nimic, fiindcă burta mea s-a subţiat ca o băşică de săpun, gata să plesnească din clipă în clipă.

— De aia ai mâncat o jumătate de miel, un cocoş şi o oca de făină în două zile — fiindcă mie mi-ai dat doar să gust din ele.

— Tare mă amărăşti tu pe mine, effendi! Ce-am făcut, a fost din dragoste pentru tine. Mielul murise de atâtea zile că mirosul lui tânjea după îngropăciune. Puteam eu să ţi-l dau ţie să-l mănânci?

— Pentru ce l-ai cumpărat împuţit?

— Fiindcă nu mă dusesem la casap când încă nu mirosea.

— Atunci de ce n-ai cumpărat unul tăiat mai de curând?

— N-avea. Toată carnea puţea de te trăsnea.

— Să te fi dus la alt măcelar.

Kepek îl privi, cu un fel de mirare compătimitoare, îşi izbi palmele una de alta şi strigă apoi cu indignare:

— Să mă ferească Allah! La alt măcelar! Uită-te bine la mine, effendi. Ce, eu sunt copoi ca să mă duc din măcelar în măcelar după o halcă de carne? Nu te gândeşti că aş cădea jos, mort de oboseală? Şi apoi mai aveam şi alte târguieli de făcut. Era timp de colindat, mai ales că trebuia să mă abat şi pe la cafenea ca să-mi beau cele patru cafele obişnuite?

— Puteai să te lipseşti măcar o dată.

—Cu neputinţă, effendi. Ai văzut şi tu acum cât de folositor e să dau zilnic pe la cafenea, ca să-ţi aduc noutăţi de prin oraş. Dacă nu o făceam, n-ai fi aflat niciodată ceva despre aceşti doi oameni de seamă pe care îi ai în clipa de faţă înaintea ta. Recunoaşte şi tu că n-am nici o vină.

—Bine, fie, credeam însă că târguielile ne vor ajunge măcar pe o săptămână.

—Pe o săptămână! Ce socoteală îţi faci şi tu, effendi! Dacă o jumătate de miel e destul pentru o săptămână, cât vine pe zi? Şi dacă miroase a stârv când o cumperi, ce o să mai fie după opt zile? Nici aşa nu mai era de mâncat. Mi-a trebuit într-adevăr un mare curaj s-o mănânc ca să nu fii tu silit să te ospătezi şi să te îmbolnăveşti. Doamne fereşte! Crede-mă că nu e uşor să fii sluga şi bucătarul unui om care vrea să mănânce o săptămână întreagă dintr-o jumătate de miel.

Bătrânul păru convins de imputarea aceasta, căci zise cu blândeţe:

—Să lăsăm încolo mielul, dar cocoşul nu era nevoie să se irosească atât de repede.

—Nu-mi mai pomeni de el, rogu-te. Aşa i-a fost lui scris în cartea vieţii. Fusese tăiat în aceeaşi zi cu mielul, cumpărat o dată cu el şi s-au fript în acelaşi timp pe vatră, trebuia deci să fie mâncaţi împreună. Şi apoi, cocoşul m-a scăpat de la moarte, fiindcă după ce am mâncat mielul, mi s-a făcut rău şi am crezut că mi-a sosit ceasul să mă despart de lumea asta păcătoasă şi să mă duc la străbunii mei. Nu că mi-ar fi frică de moarte, ştiu că mă aşteaptă pe urmă bucuriile raiului — dar mi-e milă să te las singur pe lume, măcar că mă necăjeşti mereu. Ce-mi rămânea atunci de făcut decât să înlătur răul ispitind stomacul meu bolnav cu puiul acela fraged? Şi am izbutit. Drept răsplată, i-am mai dat pe urmă şi o pâine caldă şi rumenă scoasă chiar atunci din cuptor, pentru care văd cu durere că-mi faci aspre imputări. Se poate atâta nerecunoştinţa, când te-am scăpat de la

moarte şi m-am scăpat şi pe mine ca să te slujesc mai departe cu credinţă? Atât aveam de spus, effendi, acu' fă cu mine ce vrei...

Bătrânul păru mişcat de devotamentul servitorului său, căci dădu cu îngăduinţă din cap şi răspunse:

—N-am vrut să te supăr, dragul meu, dar ce ne facem fără mâncare?

—Allah, Allah, ce slab eşti la minte, effendi! Dacă îmi asculţi sfatul scăpăm de grijă.

—Care sfat?

—Dă încoace banii şi mă duc să cumpăr ce ne trebuie.

—Ca să nu te întorci până diseară. Las' că te cunosc eu...

—Păi se poate să nu mă abat pe la cafenea ca să dau de veste tuturor că avem de oaspeţi pe neasemuitul Kara Ben Nemsi şi pe viteazul Hagi Halef Omar? O să trebuiască să răspund la sute de întrebări şi nu scap până pe înnoptate.

Dacă un servitor ar fi vorbit astfel stăpânului său, l-ar fi luat drept nebun, acest Kepek însă se credea îndreptăţit să ne lase flămânzi ca să hoinărească prin oraş. Polonezul, în marea lui îngăduinţă, nu ştia ce să spună, aşa că m-am gândit să mă amestec şi eu puţin în vorbă. Dar Halef mi-o luă înainte, spre bucuria mea, căci nu voiam să-l supăr pe bietul Kepek, care nu o făcea din răutate.

Hagiul meu îşi pierduse de mult răbdarea. Se sculă de pe divan, bătu pe nevinovatul vinovat pe umăr şi-l întrebă:

—Iartă-mă, rogu-te, o, prieten al jumătăţii de miel şi al puiului de găină, ai putea tu să-mi spui cine e stăpân în casa asta?

—Effendi ăsta pe care-l slujesc, răspunse el cam nedumerit.

—Aha, aşadar eşti sluga lui.

—Sunt.

—Cine trebuie s-asculte, stăpânul ori sluga?

—Sluga, fireşte.

—Am înţeles, o, tu cel mai flămând dintre toţi bucătarii de pe pământ. Nu-ţi e deci îngăduit să faci ce vrei, ci ce se cuvine oaspeţilor săi; adică să le dai cât mai repede de mâncare. Dacă ai poftă să colinzi pe urmă cafenelele, treaba ta, n-am eu dreptul să-ţi poruncesc, dar dacă — ia bine seama la ce-ţi spun! — scapi un singur cuvânt că ne aflăm în Bagdad şi la cine am fost găzduiţi, mâine eşti un cadavru, cadavrul unui om ucis, omorât, încet, încet în cursul nopţii.

Polobocul sări îndărăt cu o repeziciune la care nu te-ai fi aşteptat la grăsimea lui şi bolborosi îngălbenindu-se ca un mort:

—Un... om ucis... încetul cu încetul... un cadavru!...

—Chiar aşa, încuviinţă Halef foarte serios.

—Dar... dar... de ce ucis... de ce cadavru?

—O să-ţi spun îndată. Avem duşmani care ne vor căuta aici în Bagdad. Dacă ne găsesc, va urma o luptă crâncenă din care noi vom ieşi fireşte biruitori, dar urmările le vor avea de îndurat cei care ne-au adăpostit. Vor fi schingiuiţi treptat, treptat, până ce-şi vor da sufletul în chinuri groaznice.

—Schin... giu... iţi! Ferească-mă Allah de diavol, de moarte şi de toţi aceia care vor să-mi ia viaţa! Nici gând n-am să mai intru în vreo cafenea câtă vreme veţi fi voi aici. O să-mi pecetluiesc gura şi nici un suflet de om n-o să afle că vă aflaţi aici. Nici nu m-aş mai urni din casă, decât până la poarta grădinii.

—Şi foarte bine o să faci. Sunt gata să-ţi înlesnesc ce ai de gând şi să mă duc singur după târguieli. Acu' hai la bucătărie!

După ce ieşiră ei din odaie, bătrânul mă întrebă îngrijorat:

—Cred că Hagi Halef a exagerat, dar, ia spune, e adevărat că sunteţi urmăriţi de duşmani?

—Da. Ne-am întâlnit din întâmplare cu nişte persani

obraznici şi am fost siliţi să-i punem la locul lor cu gârbaciul.

—A, tot persani!

—Ard de dorul de a se răzbuna şi, fiindcă ştiu că ne aflăm în Bagdad, au să cerceteze unde am tras şi n-au să se lase până ce nu ne vor da de urmă. Halef a exagerat niţel, ca să înspăimânte pe servitorul tău şi să-l împiedice să flecărească. Kepek pare să fie un fricos şi jumătate.

—Te înşeli, effendi. Ajunsese până la gradul de sergent şi era unul din cei mai curajoşi dintre subofiţerii mei. Cu prilejul ăsta află că numele meu e Dozorca şi că am ieşit la pensie ca bimbaşă[72], Kepek e acum bătrân şi cam trândav din pricină că s-a îngrăşat peste măsură, în tinereţe însă era foarte sprinten şi un bătăuş cum rar se vede, gata să se încaiere cu oricine ar fi îndrăznit să se atingă de el. M-a salvat de nenumărate ori din mijlocul duşmanilor şi mi-a mai făcut şi alte servicii, de aceea sunt atât de îngăduitor cu el şi-i trec multe cu vederea. Sunt însă încredinţat că şi-ar da şi acum viaţa pentru mine. Mi-e credincios ca un câine şi se pricepe foarte bine la gătit, aşa că mă scuteşte să-mi ţin un bucătar. Drept e că mănâncă peste măsură şi mie nu-mi dă decât ce nu mai încape în el, mi-e însă de ajuns; cât priveşte cafeaua, cea tare e pentru sufletul lui, iar cea slabă şi subţire pentru mine, zicând că-mi face rău la nervi şi că... Blyskawica! Vorbesc de cafea şi uitasem că nu ţi-am oferit încă. Stai că-l chem îndată să ţi-o aducă.

Bătu de vreo zece ori din palme, dar nu veni nimeni. De-abia după ce bătui şi eu până ce mi se umflară aproape palmele, Kepek intră, bosumflat, pe uşă şi întrebă înciudat:

—Iar? Ce vreţi?

—Cafea! îi porunci stăpânul său.

—N-am. Aşteptaţi până o aduce hagiul. Fiindcă tot

---

[72] Comandant a peste 1000 de soldaţi (în armata turcă din secolul XIX) (n.ed.).

plăteşte el târguiala, i-am spus să cumpere şi cafea din oraş.

—Păi nu ţi-a dat adineauri? Unde ai pus-o?

—Eu?

Îi adusei aminte că punga cu boabele de cafea pe care i-o dăduse Halef o vârâse în sân.

Clătină capul, se uită mirat la mine şi răspunse:

—Aşa e, acolo era, dar acum nu mai e.

—Ce-ai făcut cu ea?

—Am ascuns-o.

—Pentru ce?

—Ca să n-o găsească nimeni.

—Vrei s-o păstrezi pentru tine?

—Da. Stai să-ţi spun de ce. Peste câteva zile e ziua mea de naştere şi o să-mi poftesc câţiva prieteni. Aceştia se pricep la ce e bun şi, fiindcă am băgat de seamă că aia pe care o ai tu, emirule, e mai bună decât cea pe care o cumpăr pentru effendi al meu, am păstrat-o eu, iar vouă o să vă fac din cafeaua pe care o s-o aducă hagiul. Aveţi niţică răbdare că trebuie să se întoarcă numaidecât.

—Toate bune, dar de ce să bea musafirii tăi tocmai din cafeaua mea?

—O, emirule, cum poţi să pui astfel de întrebări? Scrie doar şi în Coran că trebuie să le dai oaspeţilor care îţi vin în casă tot ce ai mai bun.

Mă prefăcui mânios, şi-i zisei cu asprime:

—Tocmai pentru că ştiu ce scrie în Coran în privinţa asta mă mir că îndrăzneşti să iei cafeaua adusă de mine şi să-mi dai alta mai proastă. Îţi vin musafiri, dar ei nu sunt decât oaspeţii unui servitor, pe când noi suntem musafirii unui bimbaşă, adică maior. Cine e mai de seamă, tu ori el? Fă bunătatea şi adu-ne numaidecât două cafele bune, cum obişnuiesc să bea boierii. De altminteri îţi atrag luarea-aminte asupra unui lucru. Nu e bine să-l superi pe Hagi Halef. E deprins să poruncească şi să fie respectat. Fereşte-te de mânia lui.

E un arab neînduplecat şi la cea dintâi abatere de la ceea ce i se cuvine e în stare să te ia la bătaie, ba să te omoare.

Aşa nu i se mai vorbise de mult lui Kepek. Răspunse cu umilinţă:

—Îţi mulţumesc, emirule, că mi-ai spus. Şeicul ăsta pare să fie turbat rău. Mă duc să vă aduc numaidecât cafeaua. Am şi râşnit-o.

—Aha, o pregăteai pentru tine şi pe noi vroiai să ne tragi pe sfoară!

—Încetează cu imputările, emirule! Trebuia doar s-o gust înainte de-a o da musafirilor mei. M-am răzgândit însă şi ştiu ce am de făcut. O să-ţi aduc numaidecât o cafeluţă să-ţi lingi degetele!

Ieşi pe uşă legănându-se şi porni atât de repede, cât îi îngăduiau picioarele lui groase ca nişte buturugi, pe când eu izbucnii într-un hohot de râs care făcu pe bătrân să râdă şi el cu poftă.

—L-am răsfăţat prea mult, zise el apoi şi acum îmi joacă pe cap. Tu te-ai priceput însă să-l pui la respect şi bine ai făcut. O să vezi îndată efectul.

Avea dreptate, căci burtosul se întoarse mai curând decât m-aş fi aşteptat, aducând pe o tavă un ibric din care aromea cafeaua şi două filigene. Le puse pe o măsuţă înaintea noastră şi mormăi cam necăjit:

—Luaţi-o. Să ştiţi că n-am gustat nici măcar un strop din ea şi nici n-am să gust măcar de-aş şti că mor de poftă. Dar dacă ţi-ar da Allah gândul cel bun să mă îmbii şi pe mine cu o ceaşcă din băutura asta dumnezeiască, te-aş ruga, emirule, să o faci cât mai repede, că-mi lasă gura apă.

Îi făgăduii pentru mai târziu şi-i spusei să ne lase singuri. Bătrânul sorbi tacticos de câteva ori din cafea, privi câtva timp îngândurat înaintea lui, apoi începu:

—Ai mai fost prin Persia?

—Da, i-am răspuns eu.

—Ai auzit până acum de Gul-i-Şiraz?[73]

—Gul-i-Şiraz? Fireşte. Trandafirii din Şiraz sunt doar renumiţi în toată lumea, eu prefer însă pe cei din Rumili celor persani.

—Nu asta vreau să spun. Eu îţi vorbesc despre un anumit trandafir, căruia i se zice — nu ştiu de ce — Gul-i-Şiraz.

—N-am auzit de el.

—Foarte rău.

—Cum se face că tocmai tu, care locuieşti de atâta vreme aici, te miri că eu, numai în trecere prin Orient, nu cunosc un lucru pe care nu-l cunoşti tu însuţi?

—Întrebarea asta îmi dovedeşte că nu ştii ce se povesteşte despre tine.

—Anume?

—Că vestitul Kara Ben Nemsi effendi ştie şi cunoaşte totul.

—O exagerare orientală. Europeanul învaţă fireşte mai mult decât beduinul.

—Ştiu. Faima de care te bucuri însă mă face şi pe mine să bănuiesc că într-adevăr ştii mai multe decât oricare altul. Hagi Halef Omar e servitorul său prietenul tău?

—Mi-e prieten, nu servitor.

—Atunci cunoaşte scopul călătoriei tale de acum?

—Da. N-am nici o taină faţă de el.

—Deci, nu voi vorbi acum, ci când va fi şi el de faţă.

După câteva minute veni şi Halef.

—Am cumpărat ce am putut găsi prin apropiere. Cred că ne-ar ajunge câteva zile dacă nu le-o mânca peste noapte ăla din dragoste pentru stăpânul său, ca să-l scape de moarte. Dar cine o să le gătească?

—Kepek, cine altul? răspunse maiorul.

—Allah, Allah! Când ai fost pentru ultima dată în bucătărie?

—Acum câţiva ani. Kepek nu-mi dă voie să intru.

---

[73] Trandafirul din Şiraz.

—Îmi închipuiam eu. De aceea s-a supărat foc când i-am pomenit de înrâurirea pe care o are asupra poftei de mâncare curăţenia vaselor în care găteşte. Dar i-am tras şi o papară. De necaz s-a trântit la pământ cu atâta putere, încât am crezut că s-a cutremurat pământul.

—Şi acum ce face? întrebă bătrânul, îngrijorat.

—Nu-i duce grijă. Stă tot acolo şi nu se poate ridica până ce nu mă duc eu să-l ajut! Mai lasă-l niţel. Aş vrea, înainte de toate, să te întreb dacă îţi pot vorbi deschis.

—Poftim!

—Află atunci că habar n-ai cum ţi s-a gătit până acum. Dacă ar trebui să mănânc o singură îmbucătură din mâna acestui *djed el wasah*[74] mi s-ar întoarce maţele pe dos.

Mă temui ca gazda noastră să nu se simtă jignită şi-i făcui semn să schimbe vorba; el însă urmă fără să se tulbure:

—Sihdi al meu îmi face semn să tac, dar nu pot. Cât vom sta aici voi fi eu şef în bucătărie. Nu găsesc cuvinte să ţi-o descriu. Vasele — vai ce vase! Într-un ungher o găleată de tinichea plină cu apă în care se spală pe mâini şi pe obraz şi din care scoate pe urmă pentru gătit. La fund e aşezat un strat de murdărie de trei degete. I-am turnat apa în cap.

—Rău ai făcut, strigă maiorul speriat. Dacă se îmbolnăveşte?

—Nu-ţi fie frică de asta, îi curmă Halef vorba. Baia i-a făcut pesemne bine, fiindcă deschisese gura mare ca să-i mai torn, dar nu mai era apă în găleată. Am mai văzut în bucătărie o tangara[75] peste tot cu urme negre de degete muiate în untură şi când l-am întrebat la ce foloseşte, mi-a răspuns că grăsimea îi trebui pentru uns încălţămintea. Şi tot în cratiţa asta fierbea şi zarzavatul. Am adunat untura din cratiţă şi l-am mânjit cu ea pe faţă.

---

[74] Tatăl murdăriei.

[75] Cratiţă de pământ.

—*Boje daj ci zdrowi!* Să ştii că o să...

—Nu „o să” nimic, effendi. A lins untura şi-i plăcea grozav. Mai cotrobăind am dat şi de o tigaie de aramă în care prăjeşte carnea. Tocmai făcuse în ea o alifie ca să stârpească ploşniţele din patul lui. I-am întins alifia peste faţă, deasupra unturii. Pe urmă...

—Destul! exclamai eu. Du-te imediat şi cumpără alte vase pe care le vei dărui la plecare lui Kepek. Asta o să-l împace mai bine decât orice.

—Aşadar mă pot socoti stăpânul bucătăriei pe tot timpul şederii noastre aici?

Gazda încuviinţă dând din cap şi Halef plecă. Eu cu polonezul ne duserăm să facem o plimbare prin grădină. Când să ne întoarcem în casă, trecurăm pe lângă bucătărie şi auzii pe Kepek spunând lui Halef:

—Nu lăsa zeama să dea în foc că e păcat de fiecare picătură care se pierde. Drept să-ţi spun, stimate şeic al haddedihnilor, eşti cel mai bun bucătar din câţi am cunoscut în viaţa mea — afară de mine, bineînţeles — şi mă bucur ca un sultan de mâncarea gătită de tine.

Maiorul zâmbi, eu de asemenea, căci eram foarte bucuroşi de pacea şi înţelegerea care părea să domnească între cei doi.

Nu trecu mult de când ne întorseserăm în casă, când Kepek veni şi zise polonezului:

—Effendi, masa e aproape gata şi hagiul zice că încurc drumul în bucătărie. Îmi îngădui să şed şi eu cu voi, cum fac de câte ori isprăvesc treaba?

Bătrânul mă privi întrebător. Era firesc că aceşti doi oameni, care trăiau retraşi de lume, stăteau mai tot timpul împreună şi n-am vrut să-şi iasă din obicei datorită vizitei noastre. De aceea îi răspunsei grăsanului, care era acum ceva mai curat ca înainte:

—Şezi aici cu noi; n-avem ce ne feri de tine.

Căzu ca un bolovan uriaş pe pernele divanului şi răsuflă o dată adânc ca după cine ştie ce ispravă.

—Aşa. Acum nu mă mai scol de aici până ce nu mă

voi sătura bine, mormăi el.

—Ţi-e foame? îl întrebă bătrânul.

—Foame? Allah' I Allah! Mai mult decât foame, effendi. Când îl vezi pe şeicul ăsta al haddedihnilor din marea seminţie a şammarilor trebăluind prin bucătărie, îţi lasă gura toate apele cerului şi ale pământului. Ştiu şi eu că se pricepe la gătit. Nu m-aş mai sătura mâncând.

Plescăi din limbă, apoi urmă:

—De altfel nu e atât de rău pe cât credeam eu. La început m-a repezit el, nu e vorbă, dar pe urmă, ca să-mi treacă necazul, mi-a arătat minunăţiile alea de oale şi crătiţi şi mi-a spus că mi le dăruieşte mie la plecare. Şi ce credeţi că a mai făcut?

După ce a pus mâncarea la foc, a adus o găleată cu apă, a luat o bucată de săpun şi m-a spălat pe faţă şi pe mâini ca pe copii. M-am cam strâmbat eu niţel, pe urmă mi-a plăcut şi mie. M-a ajutat să mă scol şi m-a pus să amestec mâncarea din oală, ca să nu se ardă. Sufletele noastre s-au apropiat în vremea asta şi am băgat de seamă că prind dragoste de el. Ba, când mi-a mai dat şi o bucată de peşte fript să-l gust, nu m-am mai putut stăpâni să nu-l sărut. Acu' m-a trimis încoace şi mi-a spus să aştept cu răbdare bunătăţile pe care o să mi le pună înainte.

De-abia mântui vorba şi uşa fu împinsă cu piciorul de Halef, care venea cu o tavă încărcată, pe care aducea tot ce trebuia la masă. De prisos să mai spun că, „Tărâţea” noastră înfuleca de zor mormanele de pilaf, hălcile de carne şi peştii prăjiţi. După ce mâncă atât cât încăpea în el, îşi şterse gura cu dosul palmei şi zise cu părere de rău:

—Nu mai pot! O, nenorocire de a fi sătul! O, părere de rău că burta nu se întinde ca nişte foale! De ce nu poate mânca omul mereu? Dar nădăjduiesc că acest minunat şeic al haddedihnilor se va mai duce azi încă o dată în oraş, ca să-l mai viziteze pe măcelar, căci s-ar putea întâmpla ca mâine să nu mai găsească nimic la el.

Noi însă eram sătui pentru toată ziua, iar mâine,... mâine nădăjduiam să fim iarăşi pe drum, dacă nu cumva cele ce aveam să aflăm de la polonez, nu ne va sili să ne amânăm plecarea.

XV. CE NE-A POVESTIT POLONEZUL

După un amurg scurt, se întunecă repede şi căldura de peste zi se schimbă într-o zăpuşeală, atât de apăsătoare, încât ne luarăm pipele şi tutunul şi ne urcarăm pe acoperiş. Singurul ciubuc al casei trecea când la stăpân, când la slugă, fără ca nici unuia dintre ei să li se pară ciudat un lucru pe care noi, europenii, nu l-am fi priceput.

În curând răsări luna; o adiere uşoară clătina vârfurile palmierilor, al căror foşnet întrerupea uneori tăcerea nopţii. Totul te îmbia parcă să stai şi s-asculţi poveştile din *O mie şi una de nopţi* care — zice-se — s-ar fi petrecut chiar aici, în Bagdad. Acestea îşi au însă obârşia într-o culegere de basme a persanului Rasti şi sunt de mare valoare pentru studierea Orientului, deşi e o carte care nu trebuie dată pe mâna oricui. Poveştile sunt neîntrecute când e vorba de a cunoaşte viaţa, moravurile şi simţămintele Răsăritului. Nicăieri nu poţi găsi o mai bună descriere a curajului şi cavalerismului, a urii, a iubirii şi a lăcomiei de bani, a şireteniei şi a vicleniei omeneşti, ca în aceste poveşti născocite de frumoasa Şeherezada, pentru a-şi salva viaţa.

Să fi fost amintirile acestor întâmplări fantastice pe care le şopteau frunzele în liniştea nopţii? Dacă aşa era, farmecul lor nu mă impresiona defel, căci toată luarea-aminte de care eram în stare se îndrepta acum la cele ce

avea să-mi povestească bătrânul de lângă mine, a cărui viaţă puţin obişnuită îi pusese pe suflet poveri pe care trebuia să le poarte încă şi acum, cu toată vârsta lui înaintată.

Ce îl mânase oare în pribegie şi ce îl ţinea până astăzi departe de ţara în care se născuse? Îmi puteam închipui... cuvântul revoluţie e unul din cele mai grozave din câte există. Pentru ce se îngropase de viu în singurătatea asta?

—Effendi, crezi în Dumnezeu?

Tresării speriat la întrebarea asta, venită pe neaşteptate în tăcerea care ne înconjura.

—Da, răspunsei fără şovăire.

—Eu nu.

Cât de tare apăsase pe acest „eu nu!”. Mă mirase, într-adevăr, faptul că atât el cât şi servitorul lui nu-şi făceau rugăciunea nici înainte nici după masă. În Orient oamenii sunt mai bigoţi decât în Occident.

—De ce nu crezi? îl întrebai, după o tăcere de câteva clipe.

—Pentru că nu pot crede într-un Dumnezeu care a fost întotdeauna nedrept cu mine.

—Eşti tu omul care poate ridica o astfel de învinuire împotriva Aceluia care e însăşi Dreptatea?

—Dacă ar fi precum spui, n-aş fi acum aici, ci acasă, în castelul strămoşilor mei.

—Poate că ar fi mai adevărat să zici: dacă m-aş fi bizuit pe dreptatea lui, nu mi s-ar fi luat ceea ce am pierdut. Ochiul omului nu vede prea departe; el nu poate pătrunde în adâncul hotărârii dumnezeieşti, care cunoaşte de veşnicii ce se va întâmpla după alte veşnicii.

—Dacă ar fi ştiut cum îmi va fi viaţa, i-ar fi dat o altă îndrumare, o altă soartă.

—Suntem noi copiii lui Dumnezeu sau sclavii săi? Dacă ar fi fost să hotărască el fiecare clipă a vieţii tale, orice gând al minţii şi al faptelor tale, cine şi ce ai fi acum? O jucărie, fără voinţă în mâna lui. Dar Dumnezeu

nu se joacă! Viaţa nu e o glumă şi omul o minge pe care o arunci şi care cade ici sau colo, la întâmplare.

—Atunci, dacă există într-adevăr un Dumnezeu, ce vrea cu noi? Pentru ce cădem, fără să ştim şi fără nici o vină? De ce rămân unii în picioare, deşi nu o merită? Pentru ce ia celui bun tot, tot, chiar şi cel din urmă lucru ce i-a mai rămas şi celui rău îi dă cât mai mult, deşi avea şi înainte destul?

—Vrei să spui că tu eşti, „cel bun"?

—Da.

—Şi, „cei răi" aceia care ţi-au spulberat speranţele?

—Ei şi încă mulţi alţii.

—Ce trufie! Te socoti deci mai presus de oricine, te uiţi cu îngâmfare şi dispreţ din înălţimea ta jos la semenii tăi; judeci cu un singur cuvânt şi nu vrei să suferi pe nimeni alături de tine şi cu atât mai puţin deasupra ta. Într-adevăr, omul care a căzut nu cunoaşte pricina? Eşti chiar aşa de nevinovat de soarta ta? Fost-ai întotdeauna bun şi numai nedreptatea dumnezeiască te-a coborât acolo unde nu meritai — după părerea ta? Ce înţelegi, prin dreptate şi nedreptate? Ce-ţi place şi ce nu-ţi place, fireşte! Socoteşte că eşti un copil care vede în mâna părintelui său un fruct necopt încă sau chiar otrăvitor. Îl rogi să ţi-l dea. Dacă ţi-l dă, spui că părintele e drept; dacă nu ţi-l dă, îl crezi nedrept. Recunoşti însă mai târziu că a procedat ca un tată iubitor şi înţelept.

—Nu mai sunt copil, ci destul de copt la minte ca să ştiu ce cer.

—Tocmai pentru că ceri, eşti încă un copil, un copil nesocotit şi nerecunoscător. Dacă eşti astfel, acum la bătrâneţe, cu atât mai mult trebuie să fi fost în tinereţe! Ai fost prea crud la minte ca să-ţi dai seama ce e spre binele tău. Ai ales greşit, poate chiar fructul necopt, pe care l-ai smuls din mâna părintelui tău, ţi-ai otrăvit singur întreaga viaţă şi acum te plângi de nedreptatea pe care ţi-a făcut-o, mai mult încă: nu vrei să mai ştii

nimic de el. Negreşit, e uşor să-l tăgăduieşti pe Dumnezeu când n-ai vroit niciodată să-i dai ascultare şi te-ai condus numai după capul tău. Vin, fireşte, ceasurile în care te acuzi singur; se naşte în minte gândul chinuitor că poate n-ai procedat drept şi ţi-ai atras astfel pedeapsa Atotputernicului. Ce face atunci omul scurt de vedere ca să-şi înăbuşe glasul conştiinţei? Recurge la mijlocul cel mai la îndemână: neagă pe Dumnezeu. O dată ce nu există Dumnezeu, nu există lege şi judecată, nedreptate şi conştiinţă, învinuire şi pedeapsă, iar acela care se crede în drept să fie nemulţumit cu viaţa aruncă toată vina, nu pe sine, ci pe Dumnezeu, pe care l-a negat mai adineauri. Vezi şi auzi că nu-l poţi izgoni din lumea ta, ci îl ridici deasupra tuturor îndoielilor tăgăduindu-l din pricina presupusei lui nedreptăţi.

Urmă o tăcere, apoi bătrânul murmură îngândurat:

—Cum ai spus, effendi? Am... smuls fructul otrăvit cu de-a sila din mâna părintelui meu... L-am smuls cu de-a sila... Nimeni nu mi-a vorbit încă astfel... Vin pe urmă ceasuri când te învinovăţeşti singur... gânduri chinuitoare... conştiinţa! Teama de tine însuţi te face să negi pe Dumnezeu... dovedind tocmai prin asta existenţa lui... Stai... aşteaptă niţel, effendi... Lăsă capul în piept, apoi după câtva timp urmă: Cum de mă cunoşti tu atât de bine? Cum poţi să-mi răscoleşti gândurile cele mai ascunse, simţămintele şi frământările care mă chinuiesc zi şi noapte?

—N-am vorbit numai despre tine.

—Se potriveşte însă atât de bine! Şi totuşi... nu. Mi-e cu neputinţă să-mi închipui că Dumnezeu, care e însăşi iubirea şi înţelepciunea veşnică, îşi lasă făpturile create de el să se prăbuşească în nenorocire.

—Dar dacă făpturile nu ascultă de creatorul lor, căci se cred mai înţelepte decât el şi-şi aleg singure calea care duce la pierzanie?

—Ar trebui să le împiedice cu de-a sila chiar.

—Făptura n-ar mai avea atunci voinţă, libertate, judecată proprie şi n-ar fi altceva decât o jucărie neînsufleţită. Vezi tu însuţi că te învârteşti într-un cerc din care nu poţi ieşi. Am ajuns iar la „jucărie”. Dar ia spune sincer: eşti tu într-adevăr... nimic?

—Poate.

—Atunci toate gândurile, toate concluziile şi imputările tale sunt de prisos. Un nimic nu poate face nimic, nu cugetă nimic, nu simte nimic, nu are trebuinţă de nimic; deci, taci!

Îl văzui încrucişându-şi braţele pe piept, mă privi ţintă în ochi şi zise:

—Nu mai ştiu, îmi aluneci tu cu dovezile tale printre degete, sau eu ţie? Începe să-mi fie frică de tine.

—Asta înseamnă că te simţi pe jumătate învins.

—Nu încă! Argumentele tale par să fie învingătoare, dar eu te pot birui cu fapte şi biruinţa ar fi atunci de partea mea.

—Nu cred. Dumnezeu e Eul nebiruit; el n-are hotar. Cine îl neagă se nimiceşte pe el însuşi. Ridicol, căci cine neagă, există. Nu mă sperii eu de fapte. Nu le cunosc, sunt totuşi încredinţat că dacă le-aş cunoaşte, ţi-aş distruge chiar prin ele necredinţa.

—Bine. Ţi le voi spune, cel puţin unele din ele. Îţi voi depăna o poveste scurtă, care nu oboseşte; sunt eu destul de obosit, nu vreau să te mai obosesc şi pe tine. Vorbeşti limba poloneză?

—Nu.

—Dar istoria Poloniei o cunoşti, nu e aşa?

—Da.

—Istoria celei mai nefericite ţări[76] şi a celor mai de compătimit locuitori ai ei. Sunt şi eu unul din aceştia.

—Te rog nu vorbi aşa! Din punctul acesta de vedere nimeni nu trebuie să se socotească de compătimit. Mila e numai pentru anumite cazuri; în altele e o jignire

---

[76] Când autorul a scris cele de mai sus, Polonia era împărţită între trei mari puteri (n. trad.).

pentru acela asupra căruia se revarsă. Există nenorociri pe care trebuie să le suporţi cu mândrie şi mila ar fi atunci o umilinţă. De altminteri, concepţia mea pentru cuvântul „nenorocire” e alta decât a ta. Pentru mine, care mă ştiu condus de Dumnezeu, nu există nenorocire.

—Atunci eşti un om fericit. Sau nu cunoşti nici tu fericirea?

—Dacă socoteşti prin asta ceea ce se numeşte de obicei fericire şi e egal cu „noroc”, nu. Dar în înţelesul superior al cuvântului există, fireşte, o fericire şi aceea nu e ceva vremelnic, nu se poate măsura sau socoti; ea n-are margini ci stă în convingerea că Dumnezeu îţi călăuzeşte paşii şi eşti pururi sub scutul său.

—Acest scut eu nu l-am cunoscut. Mie nu mi-a fost hărăzit. Cine şi ce am fost nu e nevoie să ştii; aproape nu mai ştiu nici eu, sau cel puţin nu vreau să-mi aduc aminte. A fost un neam vechi de nobili, respectat şi avut din care mă trag eu. M-am lepădat de numele lui, ca să nu fiu urmărit şi mi-am zis Dozorca, pentru că îmi iubesc prea mult patria ca să-mi fi ales un nume străin şi nu polonez. Situaţia, educaţia mea şi încă multe altele n-au ce căuta în povestirea mea. Voi aminti numai că am fost crescut pentru a fi ofiţer şi singura ţintă a vieţii mele era să-mi eliberez patria de sub jugul asupritorilor. M-am dus cu alţi camarazi de-ai mei la Paris, ca să pregătesc dezrobirea patriei. De acolo am fost trimis în Germania, apoi în Rusia, am luat parte la complotul neizbutit de la Siedlce, pentru eliberarea Poloniei şi în Cracovia am stat în faţa dictatorului Tyssowski. În Galiţia, oamenii noştri s-au răsculat sub Iacob Szela, au incendiat, prădat şi măcelărit pe chiar nobilii aliaţi nouă. Înotam în sânge. Bătuţi pretutindeni, ne-am pierdut orice speranţă. Unde era să mă duc? Eram prigonit şi încolţit din toate părţile. În Prusia, în Austria, în Rusia mă ameninţa călăul ori spânzurătoarea. Osândit la moarte de toţi. Moşiile îmi fuseseră confiscate. Mi-am luat toiagul de cerşetor şi am pornit spre Turcia, unde am

fost primit în armată sub numele pe care îl port acum. Trebuia să-mi creez un viitor şi cum pe atunci nu era cu putinţă pentru un creştin, am trecut la islamism.

—La islamism? întrebai speriat. Eşti deci un rene...

—Da, un renegat. Ce vrei?... N-am fost niciodată un creştin convins şi schimbarea religiei mi-a fost răsplătită cu un rang mai înalt; asta era tot ce vroiam.

—Şi astăzi te miri că viaţa nu ţi-a dat ce ţi se cuvenea? Spune drept: luptai numai pentru dezrobirea poporului tău sau nădăjduiai că mai târziu, după biruinţă, ţi se va da un rol de seamă în fruntea statului?

—Da.

—Vezi, ăsta e fructul otrăvit pe care ţi l-ai însuşit atunci cu forţa. A fost pierzania ta. Şi-apoi trecerea la mahomedanism! Nu pot pricepe cum...

—Lasă-mă, rogu-te, să urmez. După cum n-am fost un creştin convins, nici ca musulman n-am fost altfel. Schimbarea trebuia să-mi slujească numai ca mijloc. Ori că spun Dumnezeu sau Allah, Hristos ori Mahomed, totuna e. Dacă e într-adevăr un Dumnezeu, atunci toţi oamenii sunt copiii lui. Părerea asta mi-a redat liniştea sufletească de care aveam nevoie ca să pot lupta pentru a mă ridica tot mai sus. Şi am reuşit nu numai ca ostaş ci şi ca om. În Beirut am făcut cunoştinţă cu un negustor persan care a prins simpatie de mine. Mă duceam adesea în casa lui unde, după obiceiurile iranice, moravurile în ce priveşte haremul nu sunt atât de severe. Negustorul avea o fată, singurul lui copil. Era frumoasă ca aurora dimineţii — cum spun orientalii — şi mult mai bine educată decât sunt de obicei femeile sunnite. Între noi s-a născut o dragoste puternică şi tatăl său mi-a dat-o de soţie, deşi eu nu eram şiit.

—Şi lucrul acesta nu ţi-a încărcat cugetul?

—Câtuşi de puţin. Pasul de la creştin la mahomedan era mai mare ca acesta. Şi-apoi, de ce să-mi fi făcut mustrări de cuget, când n-am avut niciodată să mă plâng de alegerea mea? Trecutul şi toate năzuinţele

mele de odinioară erau înmormântate pentru totdeauna şi trăiam acum numai pentru familia mea şi cariera mea militară. Căsătoria a fost pentru mine un izvor de adevărată fericire care a sporit încă o dată cu venirea pe lume a celor doi copii ai mei: un băiat şi mai târziu o fetiţă. La un an după naşterea ei, am fost mutat la Damasc, unde în curând ne-au urmat şi socrii mei, care ziceau că nu pot trăi departe de fiica lor. Asta a fost pe la începutul anului 1860, dată atât de nenorocită pentru Damasc. Cunoşti trista poveste?

—Da.

—Nu mai e deci nevoie să ţi-o spun în amănunt. Cât de fericit eram poţi judeca după numele pe care le-am dat copiilor mei. Pe băiat îl chema Ikbal[77] şi pe fată Sefa[78].

Nevasta mea avea de asemenea un nume neobişnuit, adică Elmas[79] şi era într-adevăr o piatră nestemată pentru mine.

—Dar pe tatăl său cum îl chema?

—Mirza Sibil sau Aga Sibil.

—Sibil înseamnă în limba persană mustaţă. Nu cumva îşi luase numele după ea?

—Nu ştiu, avea însă o mustaţă foarte stufoasă. Pentru ce ţii să-i afli numele?

—Fără nici un motiv; întrebarea mi-a venit de la sine pe buze. Poate pentru că mi le spuseşi pe celelalte şi numai pe ăsta nu.

—Îmi face rău oricare din ele, căci îmi amintesc fericirea mea pierdută pentru totdeauna.

—Dumnezeu e bun şi milostiv şi nimeni nu trebuie să renunţe la ceea ce numeşti tu fericire.

—Nu poţi simţi ce simt eu. Dragostea părintească e cu totul altceva decât iubirea pentru semenii noştri. Ai copii, effendi?

---

[77] Noroc.
[78] Bucurie.
[79] Diamant.

—Nu.

—Atunci nu ai cum să mă înţelegi. Te-ai mai putea simţi fericit în viaţă când ţi-ar fi ucis cineva nevasta, copiii şi pe bunicii lor?

Când auzi Halef acestea, strigă indignat:

—Pedepsească-i Allah pe ucigaşi! Dacă mi-ar omorî cineva pe Hanneh a mea, cea mai bună dintre toate fecioarele, femeile, mamele, mătuşile şi verişoarele şi pe feciorul meu drag, Kara Ben Halef, ai cărui ochi aruncă fulgere de vitejie şi mândrie, întreaga bucurie a vieţii mele ar fi nimicită şi n-aş avea linişte şi astâmpăr până ce n-aş da de urma ucigaşilor ca să-i trimit în fundul iadului, unde le e locul.

—Da, da, tu mă înţelegi mai bine, căci eşti tată de copii. Clocotea şi în mine dorul de răzbunare, dar nu ştiam cine sunt ucigaşii. Toată truda mea ca să-i descopăr a fost însă zadarnică.

—Povesteşte-ne cum s-a întâmplat nenorocirea, asta o să-ţi uşureze niţel inima.

—Dimpotrivă. Nu e nici o alinare să-ţi zgândăreşti rana nevindecată încă. Cunoscusem încă din Beirut ura de moarte care dăinuieşte mereu între druzii mahomedani şi maroniţii creştini ai Libanului — ură care nu se va potoli niciodată. Deoarece ştii care e situaţia, nu mai e nevoie de vreo lămurire. Duşmănia aceasta e datorită numai deosebirii de religie. Druzii şi maroniţii locuiesc pe dealurile şi văile Libanului şi vorbesc acelaşi grai arab. Maroniţii sunt însă creştini catolici, deşi în ce priveşte dogmele lor bisericeşti şi căsătoria preoţilor se deosebesc de prescripţiile religiei romano-catolice. Druzii sunt mahomedani, dar îşi au credinţele lor tainice asemănătoare serviciului religios al vechilor sirieni. Odinioară druzii şi maroniţii erau strâns uniţi împotriva turcilor; muntenii sunt întotdeauna mai dârji faţă de cuceritori. Pentru ca să-i dezbine s-a provocat zâzanie între ei; sământa a încolţit şi ca urmare s-au produs măcelurile grozave din anii

1842 şi 1845. Când apoi, în războiul Crimeii, mahomedanii au suferit mari umilinţe din partea aliaţilor englezi şi francezi, s-a născut în sufletul lor ura împotriva creştinilor, mai ales în Liban şi Siria, unde interesele englezilor şi ale francezilor se loveau de ale turcilor. Pe urmă, când puterile apusene au silit pe sultan prin hatt-i-humajunul[80] de la 1856 să recunoască tuturor supuşilor săi, chiar de altă religie aceleaşi drepturi; o nemulţumire amară a cuprins ţara de la un capăt la altul; întâia manifestare a fost asasinarea consulilor Angliei şi Franţei în Dijdda, oraşul-port al sfintei Mecca, unde se ştie că mahomedanii sunt mai mahomedani decât însuşi Mahomed. Măsurile luate în urmă de aceste două puteri au sporit ura mahomedanilor. Au mai venit apoi dispoziţiile luate de înalta Poartă pentru statele ei vasale prin care li se ciopârţeau mereu din teritorii, până ce li le-au luat cu totul. În Serbia fu numit Kara Gheorghevici, un devotat al sultanului — izgonit apoi de Obrenovici —, în Moldova şi Muntenia a fost ales ca domnitor Alexandru Cuza. Aceste evenimente îndârjiră şi mai mult pe musulmani împotriva creştinilor, încât revolta nu se putea să mai întârzie. A izbucnit mai întâi în Liban. La Damasc a avut loc în taină o consfătuire între paşa de acolo Ahmet, şeicul Islam[81] Abdulah el Halebi şi Kurşid, paşa Beirutului, a cărei hotărâre a fost rezumată de şeful preoţilor în următoarele cuvinte: „La acel hatt-i-humajun, care loveşte în spiritul şi prescripţiile *Coranului*, nu se poate răspunde decât cu aţâţarea poporului, la un măcel general al creştinilor”. Cel dintâi care a pus în aplicare această hotărâre a fost Kurşid paşa; la plecarea lui din Beirut a dat semnalul măcelului prin bubuit de tun. Druzii s-au ridicat îndată ca un singur om împotriva creştinilor.

Când povestitorul făcu o pauză, îl întrebai:

---

[80] Comunicatul Prea-puternicului.
[81] Căpetenia clerului mahomedan.

—Şi tu ce-ai făcut? Ai fost de partea creştinilor sau a mahomedanilor?

—De-a nici unora. S-a păcătuit din amândouă părţile. Dacă vrei să fii drept, trebuie să recunoşti că maroniţii sunt cu mult inferiori druzilor în ce priveşte moralitatea şi au meritat adeseori dispreţul şi actele lor de răzbunare. De asemenea nu poţi tăgădui că au fost creştini care au vrut să ia Saida, vechiul Sion, cu asalt. Cele mai sângeroase lupte s-au dat însă la Hasbeya, din sudul poalelor Antilibanului şi în oraşul Raşeya, de la nordul Iordanului. Şi mai la apus se află orăşelul Şahleh, ai cărui locuitori sunt renumiţi ca cei mai viteji luptători ai maroniţilor. Trăiau în veşnică duşmănie cu druzii şi erau mândri de acele dogme ale religiei lor prin care se deosebeau de romano-catolici. Când au aflat de izbucnirea răscoalei, şi-au descărcat flintele spre cer şi au strigat: „De-ar porni însuşi Dumnezeu împotriva noastră, Şahlehul nu ni-l pot cuceri”. Pedeapsa acestui sacrilegiu a urmat imediat. Noroadele maronite, care au vroit să le vină în ajutor, s-au întors din drum din pricina laşităţii lor, în timp ce beduinii arabi ai şesului, druzii Libanului şi ai Hauranului, arnăuţii şi kurzii din Damasc şi metualisii din Baalbek pătrundeau în oraş şi-l incendiau. Prea puţini dintre apărătorii lui au putut scăpa cu fuga. Împotriva celor ce s-au susţinut te pot asigura că, deşi druzii au procedat cu asprime, au fost destul de omenoşi, căci au strigat aliaţilor lor: „Cruţaţi femeile şi copiii; cine se atinge de ei va fi împuşcat pe loc!”. A urmat apoi cucerirea oraşului creştin din munţii druzi Deir el Kamr[82], nume pe care şi l-a luat de la o veche mănăstire a sfintei Fecioare, reprezentată de obicei în Siria cu semiluna la picioarele ei. Din nenorocire, locuitorii creştini ai oraşului se purtaseră rău cu druzii. Când un şeic de-al lor vrusese să-şi ridice o casă la o depărtare bună de oraş şi a fost izgonit de creştini, a strigat în mânia lui: „Şi totuşi îmi voi zidi

---

[82] Mănăstirea lumii.

casa, dar temelia va fi atunci formată din căpăţânile voastre!”. Răzbunarea a urmat curând; aproape tot oraşul a fost năruit până în temelii. Creştinilor din Damasc li se făcu frică. Ştii tu, effendi, câţi locuiau pe atunci în el?

—Poate douăzeci de mii. Deoarece Dimesk es Sam[83] e capitala vilaietului Şirian şi a Sandsakului Şam-i-şerif, era de aşteptat că tulburările se vor întinde până acolo, dând loc unui măcel şi mai grozav decât în munţi.

—Tocmai asta vroiam să-ţi spun, ceea ce ştia pe atunci oricine. Deşi creştinii din capitală păreau să trăiască în bună înţelegere cu mahomedanii, treziră ura şi invidia acestora prin atitudinea lor provocatoare şi bogăţia cu care îşi împodobeau locuinţele, nevestele şi fetele pe care le lăsau să umble cu faţa neacoperită pe străzile oraşului. Uitaseră că musulmanul se credea tot stăpânul şi cuceritorul ţării şi ei n-aveau decât dreptul de *ra' ja*[84], trebuind să-şi cumpere prin dări dreptul de a locui în ţinut. Nu puteau avea moşii, aşa că se vedeau siliţi să se îndeletnicească numai cu negoţul şi, prin averile câştigate de pe urma lui, sfidau pe ceilalţi locuitori cu luxul şi îngâmfarea lor. Fiecare e stăpân pe bunul lui şi poate face cu el ce vrea, dar nu e înţelept să atragi prin asta luarea-aminte asupra ta. Cunoşti felul bogătaşilor greci şi armeni şi dacă te mai îndoieşti de spusele mele, adu-ţi aminte de bogaţii *iehuhd*[85] din Apas, care sunt numai protejaţi şi cu toate astea sunt rău văzuţi de neevrei. E adevărat, sau nu?

—Nu pot să tăgăduiesc adevărul! Mai departe!

—Când îngrijorarea în Damasc începu să crească din ce în ce mai mult, consulii creştini întrebară pe paşă dacă există primejdie pentru creştini. Acesta căută să-i liniştească, dar în acelaşi timp adună din mahalaua Salehijeh, locuită în mare parte de turkomani şi kurzi, o

---

[83] Damasc.
[84] Protejat.
[85] Evrei.

mie de oameni, chipurile pentru apărarea creştinilor, în realitate însă ca să înceapă ei măcelul. Şeicul Islam, sufletul conspiraţiei, se strădui pe cât putu să înlăture temerile. Mulţi mahomedani cu situaţii înalte, care erau binevoitori creştinilor, căutară să-i prevină de cele ce li se pregăteau. Aflară de la ei că armata era gata pentru măcel şi că se împărţeau într-ascuns arme populaţiei civile. La urmă se puteau vedea alergând pe stradă haite întregi de câini cu o cruce atârnată de gât, dar nici batjocura asta şi nici alte semne premergătoare celor ce aveau să urmeze nu fură în stare să zdruncine din liniştea lor pe nenorociţii, orbiţi parcă de Dumnezeu. Ştii ziua când urgia s-a abătut peste ei ca un trăznet căzut din senin?

—Da. Era la 9 iulie.

—Aşa e. Muezinii tocmai chemau lumea la rugăciune; casele şi bazarurile se goliră şi străzile se umplură de oameni. Deodată se auzi de pretutindeni strigătul: „Ucideţi, jefuiţi şi daţi foc! A sosit ziua cea din urmă pentru creştini!”. Într-o clipă cartierele creştine fură cotropite de mahomedani şi opera grozavă începu, ca să nu se sfârşească decât abia după o săptămână. Încă din a treia zi, o mie patru sute de case creştine arseseră până în temelie. Au pierit peste cinci mii de oameni; mai bine de o mie de femei au fost ucise sau au dispărut fără urmă.

—Şi măcelul acesta în masă, adăugai eu, s-ar fi întins mai departe dacă nu era Abd el Kader, vestitul şi nobilul emir al beduinilor.

—Da. Acest înverşunat duşman al francezilor a trebuit să-şi părăsească patria şi venise la Damasc, ca să-şi încheie în pace zilele. Încă de la ocuparea Algeriei de către francezi, mulţi arabi emigraseră de acolo la Damasc, urmaţi de un mare număr de războinici de-ai săi. Mâinile lui purtaseră flamura biruitoare a Profetului prin multe lupte şi francezii îl făcuseră să urască tot ce era creştin. Autorităţile din Damasc vor fi crezut că nu

se va împotrivi măcelului şi că „Leul din Algeria” — după cum i se spunea — e prea bătrân ca să mai pună mâna pe sabie. Când i se spuse ce aveau de gând, zise fără teamă paşei:

—Ceea ce doriţi voi nu e îngăduit de legea noastră. Sunt şi eu musulman ca şi voi, totuşi voi apăra pe creştini până la ultima mea suflare, ca să salvez onoarea islamului. Şi când baia de sânge începu, se ţinu de cuvânt. Deschise larg porţile palatului său, ca să se refugieze prigoniţii şi înlesni creştinilor fuga pe cât putu. Luptă în mijlocul africanilor săi împotriva armatei turceşti şi a populaţiei civile şi adăposti în palatul său printre alţi creştini pe lazarişti şi două sute de copii puşi sub ocrotirea călugăriţelor creştine. Şeicul el Islam dădu ordin câtorva mii de soldaţi ca Abd el Kader să fie prins şi ucis. El însă îi întâmpină în fruntea africanilor săi şi le strigă:

—Prin sânge şi omor credeţi voi, ticăloşilor, că slăviţi pe Allah? Dacă nu vă întoarceţi de unde aţi venit, pun să vă dea foc caselor şi să omoare pe paşă şi ofiţerii săi. Cuvintele lui avură efect, dar numai pentru scurt timp; în vremea asta se răspândi zvonul că un şeic, Huran, prieten de-al lui Abd el Kader, la care acesta trimisese după ajutor, soseşte cu o armată mare de războinici ca să salveze pe „Leul din Algeria”. Asediul locuinţei sale încetă şi soldaţii dădură navală în castel, unde erau adăpostiţi creştinii ascunşi de el. Cetăţuia aceasta situată la nordul oraşului era înconjurată de un şanţ adânc, întărită cu ziduri groase şi metereze. Creştinii se aflau aici în oarecare siguranţă, avură însă mult de suferit din pricina foamei, a setei şi a frigurilor până ce, în urma stăruinţelor statelor apusene, Ahmed paşa fu rechemat şi în locul său veni cu trupe numeroase Fuad paşa, ca să restabilească ordinea. Mai târziu creştinii au emigrat cu miile, convinşi fiind că ura fanatică împotriva lor nu fusese cu desăvârşire stinsă ci urma să mocnească sub cenuşă.

—Nici nu e de mirare, mai ales că pedeapsa care s-a dat adevăraţilor provocatori ai măcelului a fost cât se poate de uşoară.

—O, effendi, întreabă-mă pe mine! Prea puţinii vinovaţi au fost pedepsiţi, dar în schimb au căzut victime mulţi nevinovaţi, printre care am fost şi eu.

—Şi tu?!

—Da. Lui Ahmed paşa i s-a îngăduit să părăsească oraşul cu mare alai, iar la Smirna a fost primit cu cinste şi lovituri de tun. Abia mai târziu, silit de Apus, Fuad paşa l-a adus îndărăt la Damasc şi a dat dispoziţie să fie împuşcat, ca şi pe comandanţii din Râseya şi Hasbeya. Despre o pedepsire a şeicului el Islam n-am auzit. De capul clerului nu se putea atinge nimeni. Şi totuşi el fusese acela care trimisese pe cei dintâi ucigaşi în casa unui creştin bogat ca să-l omoare, fiindcă îi datora creştinului o mare sumă de bani. Drept pedeapsă au fost pe urmă spânzuraţi vreo şaizeci de cetăţeni daţi drept vinovaţi; peste o sută de ofiţeri şi soldaţi, printre care eram şi eu, au fost împuşcaţi.

—Te văd însă în viaţă!

—*Oczywiscie!* Dacă trăiesc încă, asta o datorez lui Kepek al meu, aici de faţă.

—Ştii că mă faci curios, bimbaşă? Din cele ce mi-ai povestit până acum, mare parte cunoşteam mai dinainte; aştept acum cele ce au urmat.

—Îţi dai tu seama că mi-ar fi fost cu neputinţă să trag în bieţii creştini nevinovaţi, eram însă ofiţer şi trebuia să mă supun ordinelor. Din fericire compania mea făcea parte din trupele care asediau cetăţuia, aşa că nu eram silit să ucid oameni care fuseseră până nu de mult de aceeaşi lege cu mine. A trebuit să stau trei zile şi trei nopţi departe de copiii şi nevasta mea. Când a patra zi mi s-a dat voie să mă odihnesc o jumătate de zi, mi-am găsit casa prefăcută în cenuşă, întreaga stradă fusese făcută una cu pământul. Furia norodului se descărcase nu numai asupra creştinilor, ci şi asupra

mahomedanilor şiiţi. Tatăl soţiei mele era persan, deci şiit; — asta o ştiau toţi — şi om bogat pe deasupra. Atât a fost de ajuns ca nemernicii de sunniţi, lacomi de pradă, să pună ochii pe casa noastră şi să-i dea foc. Îţi poţi închipui ce am simţit. Mă apucai să scormonesc ca un nebun printre dărâmături; Kepek mă ajuta. Zidurile fumegau încă şi a trebuit să ne dăm îndărăt din pricina căldurii. Alergarăm atunci prin străzile învecinate să aflăm ce s-a petrecut. Ceea ce mi s-a povestit m-a scos din fire. Nu sunniţii îmi distruseseră fericirea, ci o ceată de derbedei persani, conduşi de un fost concetăţean al socrului meu. După ce au omorât pe toţi ai mei, i-au jefuit şi au dat foc casei. De atunci urăsc de moarte pe persani şi întâmplările de mai târziu au sporit ura care îmi clocotea în piept. Nebun de durere şi furie, m-am hotărât să fac tot ce-mi va sta în putinţă să descopăr pe criminali. Din pricina zăpăcelii care domnea în oraş, numai din întâmplare puteam să dau de ei. Scurtul concediu mi se isprăvise şi trebuia să mă prezint la post. Degeaba stărui Kepek, nici nu-l luai în seamă. Cu nici un chip nu vroiam să renunţ la cercetările începute. Îl trimisei pe el la colonel cu rugămintea să mă ierte pentru întârziere şi să-l rog să-mi aprobe o prelungire a concediului. Nu m-am gândit că nu mă bucuram defel de simpatia superiorului meu. Nu mă vedea cu ochi buni din pricina că fusesem înainte creştin şi că, datorită sârguinţei mele, ajunsesem la un grad pe care el nu-l avusese la vârsta mea. Nădăjduiam chiar ca în curând să fiu avansat, ceea ce îi mărea şi mai mult ura pe care o avea pentru mine. Când mă prezentai în faţa lui, după două zile de alergătură zadarnică, frânt de oboseală şi cu sufletul deznădăjduit, puse să mă aresteze şi mă băgară la închisoare. Adus înaintea consiliului de război, mi se imputã că dădusem ca pretext căutarea ucigaşilor familiei mele pentru a-mi scuza lipsa. Adevărul, susţineau acuzatorii mei, era altul: urmărisem cu înverşunare pe creştini şi luasem parte la toate

măcelurile. Aveau chiar martori pe nişte persani, foşti servitori de-ai socrului meu, pe care acesta îi gonise din serviciu, fiindcă îi prinsese furând.

—Înţeleg. Fuad Paşa căuta vinovaţi şi, deoarece adevăraţii vinovaţi trebuiau cruţaţi din anumite motive, persoane rău văzute de ei trebuiau să ispăşească păcatul pe care nu-l comiseseră.

—Aşa e. Mă judecară la repezeală. Şi fui osândit la moarte. Uşurai judecătorilor sarcina prin atitudinea mea. În loc să mă apăr, insultai în indignarea mea nebună pe cei chemaţi să mă judece, înrăutăţindu-mi situaţia — ca să zic aşa — deşi sentinţa era hotărâtă mai dinainte. În amurg fusei dus cu alţi nenorociţi ca mine la locul de execuţie. Chiar soldaţi din compania mea fură însărcinaţi cu asta. Printre ei era şi Kepek. În timp ce mă lega la ochi îmi şopti: „Fă-te că ai căzut jos mort când vom trage şi nu te mişca. Ne-am înţeles cu toţii să descărcăm armele în vânt şi chiar *Asker hekini*[86] s-a învoit cu noi”. Trebuie să-ţi spun că toţi soldaţii mei mă iubeau, fiindcă eram blând şi îngăduitor cu ei. Medicul era un grec renegat cu care mă împrietenisem de la începutul cunoştinţei noastre. Când împuşcăturile detunară, mă trântii la pământ şi rămăsei nemişcat. După ce căzură şi ceilalţi condamnaţi, doctorul se apucă să-i examineze, ca să vadă dacă sunt morţi. Veni şi rândul meu. Simţii cum mă pipăie la piept, dar nu zise nimic şi se îndepărtă. După câtva timp auzii zgomot de sape, lopeţi şi târnăcoape; pesemne că în vremea asta se întunecase. Apoi fui târât o bucată de drum şi mi se luă legătura de pe ochi. În jurul meu era întuneric, totuşi recunoscui chipul lui Kepek aplecat asupra mea, şi-l auzii zicând: „Hai, stăpâne, trebuie să fugim repede şi să ieşim din Damasc”. Sării în picioare şi-l întrebai, în timp ce-l urmam: „Vrei să dezertezi din pricina mea?” „Da, căci îmi eşti drag.” De când aflasem de moartea alor mei nu mai ţineam la viaţă, dar gândul răzbunării

[86] Medicul militar.

nu mă părăsea nici o clipă. Din nenorocire, toate cercetările mele ca să dau de ucigaşi rămaseră zadarnice. Ca să nu te plictisesc prea mult cu povestirea mea, o să-ţi spun pe scurt ce-a urmat. Kepek mi-a rămas credincios în toate împrejurările. Singura noastră avere era puţinul pe care şi-l economisise din solda lui. Am fugit la Constantinopol şi de acolo tot mai departe. O întâmplare norocoasă a făcut să cunosc pe Midhat, inteligentul şi atât de renumitul paşă de mai târziu. I-am povestit întreaga mea viaţă şi, după ce m-a ascultat cu luare-aminte, m-a luat în serviciul său. L-am urmat în Bulgaria, apoi la Damasc. Aici mi s-a dat gradul de maior şi am fost numit şeful personalului vămii. Protecţia lui s-ar fi întins poate şi mai departe dacă nu survenea întâmplarea pe care ţi-o voi povesti îndată şi care m-a silit să-mi dau demisia. Trebuie să-ţi mai amintesc că şi Kepek ar fi putut fi avansat, dar a renunţat, ca să rămână servitorul meu.

Când polonezul făcu o pauză, ca să răsufle niţel, apucai mâna burtosului şi o strânsei cu multă căldură. Mâncăul ăsta era un om tare de ispravă şi înţelegeam acum pentru ce stăpânul său ţine atât de mult la el şi-i trece atâtea cu vederea.

—Cunoşti situaţia vămilor de pe la noi? mă întrebă mai departe maiorul.

—Nu.

—Atunci habar n-ai de zăpăceala care domnea când Midhat a luat asupră-şi administrarea din Irak Arabi. I-a trebuit multă vreme până să pună puţină ordine şi severitatea cu care a făcut-o a atras şi mai mult ura populaţiei asupra vameşilor, care nici aşa nu erau iubiţi de nimeni. Şi nu s-au mulţumit numai cu ura, ci nu le cruţau nici viaţa, căci contrabanda era pe atunci în floare, mai ales dinspre graniţa persană. Sute de inşi nu trăiau decât de pe urma ei şi noi, slujbaşii, duceam o luptă aprigă împotriva contrabandiştilor. Dacă va mai fi fiind şi acum aşa, nu ştiu, căci nu mă mai interesez de

cum stau lucrurile, dar te rog să mă crezi că eu ca şef de vamă eram mai urât decât toţi subalternii mei. Am trecut prin primejdii atât de mari, încât mă cutremur numai când îmi aduc aminte.

—Cu ce fel de mărfuri se făcea contrabandă?

—Blănuri, mătase, covoare, opiu şi altele. Acum însă, vama mare care s-a pus la şofran e singurul lucru mai important pentru contrabandişti. (Fără să vreau, îmi adusei aminte de peder-i-baharatul, „Tatăl mirodeniilor” şi la cele ce-l auzisem vorbind cu tovarăşii săi pe malul Tigrului.) Bătrânul urmă: Contrabanda nu se făcea de oricine, ci îşi avea şi ea conducătorii ei, care comandau complicilor de rând. Asociaţia trebuie să fi avut depozitele ei ascunse, unde se aducea marfa din toate părţile şi se păstra acolo până la desfacere. Eram de mult în slujbă fără să fi reuşit să descopăr un astfel de depozit şi, când am izbutit în sfârşit, mi-am pierdut nu numai slujba ci şi tot ce agonisisem până atunci.

—Se poate? Un astfel de succes trebuia să aducă o răsplată bogată.

—Vorbeşti aşa pentru că nu ştii pe ce cale s-a făcut descoperirea. Am tăcut până acum, ţie însă îţi voi spune. Ce părere ai despre jurământ?

—Nu ştiu ce legătură e între una şi alta, dar jurământul e ceva sfânt pe care nu trebuie să-l calci pentru nimic în lume. Mai bine aş muri decât să fac o astfel de nelegiuire.

—Atunci trebuie să tac şi de acum încolo, căci am jurat să nu spun nimănui ce ştiu şi Kepek a făcut acelaşi jurământ.

—A fost într-adevăr un jurământ?

—Da.

—Cerut de stăpânire?

—Nu, ci de contrabandişti.

—Era deci un jurământ silit, nu-i aşa?

—Da.

—Asta nu se ţine în seamă. Jurământul are valoare

când îl faci pentru un lucru îngăduit şi faţă de oameni cinstiţi.

—Era în joc viaţa noastră. Dacă nu juram, ne omora.

—Eu în locul tău totuşi n-aş fi jurat. Dar odată ce ai făcut-o...

—Mie nu mi-e de jurământ; întrerupse bătrânul, ci de cele ce ar urma, dacă nu mă voi ţine de el. Dacă însă, voi doi, tu şi cu Halef, puteţi fi tăcuţi ca mormântul, atunci vă voi spune ceea ce am pe suflet.

—Voi tăcea, fireşte, numai dacă nu vom auzi lucruri care trebuie date la iveală.

—Despre asta nu poate fi vorba, căci nu sunteţi slujbaşi de-ai padişahului. Ştiu că mă pot bizui pe cuvântul tău şi îţi voi povesti mai de parte. Cum îţi spuneam, dădusem de o urmă a contrabandiştilor. Firul întregii asociaţii ducea spre ruinele Babilonului. Mi-ar trebui cam mult ca să lămuresc cum şi de ce. Am tocmit doi beduini sărmani, izgoniţi din trib, deci fără nici o îndatorire faţă de cineva şi, făgăduindu-le o bună răsplată, i-am trimis la ruine. Aici trebuiau să facă pe săpătorii care caută câte ceva rămăşiţe ca să le vândă. Însărcinarea lor însă era să fie cu ochii în patru, mai ales noaptea şi să-mi dea de veste îndată ce vor simţi ceva. Amândoi erau băieţi deştepţi şi abia trecură câteva săptămâni când veniră să-mi spună că au văzut contrabandişti sosind din diferite direcţii cu catârii încărcaţi cu poveri sau ducând în spinare pachete pe care le depuneau într-un loc şi pe urmă plecau.

—Ai aflat locul? întrebai eu pe bătrân.

—Da, deşi spionii mei nu cutezaseră să se apropie prea mult, ca să nu fie zăriţi. Era la Birs Nimrud. Îl ştiu şi acum şi ţi-l voi descrie şi desena pe hârtie. Le dădui spionilor o sumă mare de bani şi-i trimisei să urmărească mai departe cele ce se petrec la ruine. Veştile pe care mi le aduseră la urmă întăreau bănuiala mea. Atunci am pornit cu zece slujbaşi de-ai mei şi cu

Kepek ca să cercetez locul.

—În ce chip vroiai s-o faci?

—O să-ţi spun eu mai târziu. Era vorba despre un depozit ascuns care nu se putea să n-aibă o intrare. Pe asta trebuia s-o descoperim în primul rând. Luarăm cu noi unelte pentru săpat şi târnăcoape.

—A! Şi vroiaţi să lucraţi peste zi?

—Fireşte. Pe întuneric nu se putea.

—Atunci le-aţi luat degeaba.

—De unde ştii?

—Bănuiesc. Mai mult încă: sunt sigur că din pricina asta vi s-a întâmplat nenorocirea.

—Adică jurământul?

—Nu numai atât. Cei doi spioni v-au trădat.

—Erau oameni de credinţă.

—Se aflau cu voi ca să vă arate locul?

—Da.

—I-ai mai văzut în urmă?

—Nu. Probabil că au fugit de frică. Nu e însă motiv să-i cred trădători. Făceau o impresie foarte bună, mai ales unul din ei, pe care-l chema Safi.

—Cum ai spus? spusei eu tresărind. Ce vârstă avea arabul?

—Pentru ce vrei să ştii?

—Fiindcă am cunoscut şi eu pe cineva cu numele ăsta.

—Sunt mulţi pe care îi cheamă Safi.

—Când s-a întâmplat ceea ce-mi povesteşti tu?

—Acum cincisprezece ani.

—Şi cât să fi avut omul atunci?

—Zicea că e de treizeci de ani, părea însă mai în vârstă. Pe celălalt îl chema Aftab şi aş putea să jur că era om de ispravă.

—Safi şi Aftab... Ciudat, hm... foarte ciudat...

Mă privi nedumerit şi întrebă:

—Cunoşti şi pe cineva cu numele ăsta?

—Da, şi, dacă presupunerile mele nu mă înşală, nu

mai încape îndoială că ai căzut într-o cursă.

—*Rzecz smieszna!* Mă crezi atât de prost ca să mi se poată întâmpla aşa ceva?

—Tocmai animalele inteligente se prind în capcană. Urmează, rogu-te.

—Ceea ce o să şi fac, sunt însă curios cum poţi dovedi ce susţii.

—Vei afla îndată. Spuneai pare-mi-se că uneltele pentru săpat le luaserăţi de aici. Aţi pornit deci călare spre Hilleh?

—Păi alt drum spre ruine nu e.

—Trebuia totuşi să ocoleşti oraşul, dacă aveai intenţia să nu afle nimeni de planurile tale.

—Ba am dormit chiar peste noapte acolo şi am plecat dimineaţa spre Birs Nimrud.

—Pentru ce v-aţi mai cărat atunci cu uneltele, când le puteaţi cumpăra în Hilleh?

—Nu vroiam să prindă cineva de veste ce am de gând.

—Vi le-au văzut doar şi intenţiile voastre au fost cunoscute chiar înainte de-a ajunge la Hilleh.

—Cum şi de cine?

—Aţi întâlnit pe cineva în drum?

—Ne-am oprit niţel la hanul din Bir Nust şi la Khan Mohavid, unde era prea puţină lume; am zărit numai câţiva călăreţi din depărtare pe timpul drumului.

—Din depărtare, zici? Aşadar oamenii ăştia se fereau. De ce? Nu s-au apropiat pentru că vă urmăreau. Erau probabil din clica contrabandiştilor în mâinile cărora aţi căzut pe urmă.

—Effendi, vorbeşti ca şi când ai şti ce s-a întâmplat. Cum îţi spuneam, am ajuns cu bine la Hilleh, am rămas peste noapte acolo şi a doua zi dimineaţă am plecat la Birs Nimrud, unde Aftab şi Safi ne-au arătat locul despre care era vorba. Bătrânul învârti în mână ciubucul stins şi trase cu el nişte linii în aer, ca şi când ar fi desenat ceva pe o bucată de hârtie, în timp ce urmă: Aşadar să

zicem că aici e Hilleh, uite, cum îţi arăt eu. În faţă turnul lui Babel; noi ne apropiarăm din partea asta, pe urmă cotirăm la stânga, unde se afla un morman de lespezi cu slove cuneiforme. De aici pornea drumul pieziş spre dreapta, apoi iar spre stânga, ocolirăm o ieşitură în afară din cărămizi năruite în parte. Îndărătul ei era locul cu pricina.

—Nu! exclamai eu, neputându-mă stăpâni.

—Nu? întrebă el cu mirare. De unde ştii?

—În clipa asta mi-am dat seama că locul descris de tine nu era cel adevărat, ci ceva mai sus. De acolo puteaţi pătrunde în ascunzătoarea contrabandiştilor.

—Aşa e. Văd, effendi, că taina, pe care am jurat să n-o dezvălui nimănui, ţi-e cunoscută. Dar de unde?

—Vei afla mai târziu. Şi aţi început să săpaţi îndată la locul despre care spuneai adineauri?

—Nu, căci lăsasem pe ceilalţi slujbaşi ai mei în Hilleh şi venisem deocamdată singur cu Kepek şi cei doi beduini ca să aflu mai întâi locul. Mă gândeam că se va ivi poate ceva despre care nu era bine să ştie funcţionarii mei.

—Ce nesocotinţă de neiertat! Sunt sigur că nemernicii de contrabandişti au dat buzna peste voi şi...

—Pari să fii atotştiutor, zise el uluit, curmându-mi vorba, căci aşa s-a şi întâmplat. Abia descălecaserăm şi dintr-o adâncitură năvăliră peste douăzeci de inşi înarmaţi şi se repeziră ca fulgerul asupra noastră. Nici n-am avut vreme să ne apărăm, într-o clipă furăm legaţi burduf şi ni se acoperiră ochii. Auzii un glas zicând poruncitor: „Luaţi repede caii de-aici şi duceţi-i mai departe, iar pe ei târâţi-i sus, ca să nu bănuiască nimeni ce s-a întâmplat. În curând trebuie să sosească şi câinii de *Rumrukdşi*[87], pe care bimbaşa ăsta i-a adus cu el”. M-au târât după ei sus, tot mai sus, apoi m-au lăsat la pământ. Drept să spun, nu mi-era defel îndemână, căci ştiam cât de mult mă urau contrabandiştii şi îmi dădeam

[87] Funcţionarii vămii.

seama că viaţa mea atârna de un fir de păr.

—Pesemne că nu era tocmai aşa, fiindcă văd că trăieşti.

—Lasă gluma, că numai de glume nu-mi ardea atunci! După ce m-au întins pe jos, am auzit un zgomot, ca şi când s-ar fi izbit pietrele unele de altele când le aşază zidarul una peste alta. Asta ţinu cam multişor fără să aud pe cineva vorbind. Pe urmă am fost ridicat iar de la pământ şi târât mai departe, tot lovindu-mă când pe dreapta când pe stânga de pereţi.

Şi iarăşi m-au lăsat jos, după care am auzit glasuri omeneşti. Vorbeau însă în limba persană, pe care nu o înţelegeam pe atunci ca acum. Mi-a izbit urechea numai numele Gul-i-Şiraz, care se repeta mereu. După câtva timp auzirăm paşi îndepărtându-se, apoi nimic.

—Şi cu Kepek ce se întâmplase? întrebai eu. Unde era?

Acesta luă acum cuvântul şi răspunse în locul bătrânului:

—Zăceam lângă stăpânul meu, căci mă târâseră şi pe mine cu el în gaura aceea. Îmi tremura inima de grija lui şi tare m-am bucurat când i-am auzit glasul. Întrebă dacă mai e cineva acolo şi, la răspunsul meu că sunt şi eu cu el, ne-am apucat să vorbim despre nenorocirea care se abătuse asupra noastră.

—Şi spionii voştri care veniseră cu voi?

—Nu ştiam ce se făcuseră.

—Cred şi eu, căci erau înţeleşi cu contrabandiştii. Nu v-aţi putut dezlega?

—Nu, răspunse acum maiorul. Ne-am trudit ceasuri întregi, dar degeaba. Zăceam neputincioşi şi ne lăsaserăm în voia soartei când, în sfârşit, auzirăm zgomotul unor paşi care se apropiau. Ni se luă cârpa de pe ochi şi văzurăm trei inşi în faţa noastră, pe când un al patrulea şedea pe un bolovan. Îl întrebară ce a aflat şi el le spuse cuvânt cu cuvânt ce vorbiserăm noi. Înţeleserăm atunci că omul nu se mişcase tot timpul de

acolo şi ne spionase.

—Încăperea avea ferestre sau alte deschizături în perete?

—Nu.

—Dar luminată era?

—Da, de nişte lămpi cu ulei. Când mă putui ridica de jos, băgai de seamă că erau o mulţime acolo şi într-un ungher o oală plină cu ulei.

—Ai putea să-mi spui cum era întocmită încăperea?

—Da, căci am stat destulă vreme în ea, ca să am timp să mi-o întipăresc în minte. Era lungă şi îngustă şi puţin mai înaltă ca un stat de om.

—Trebuie să fi fost un gang.

—Tot ce se poate, fiindcă pereţii erau goi şi nu mai într-un colţ văzui câteva unelte şi un morman de frânghii.

—Uşă avea?

—Nu.

—Totuşi gangul trebuia să ducă în mai multe încăperi mai mari.

—Aşa şi e, deşi n-ar putea fi vorba de o uşă în adevăratul înţeles al cuvântului. O să-ţi lămuresc mai târziu, acum trebuie să-ţi povestesc mai departe ce mi-a spus sefirul.

—Sefirul? Cuvântul acesta persan însemnează „Trimis”. De unde cunoşti denumirea asta?

—Aşa îi spuneau ceilalţi. Înfăţişarea lui era fioroasă, din pricina unei cicatrice roşii ca focul care începea de la frunte, trecea peste pleoapa stângă, cu văgăuna ochiului, goală şi se întindea până la colţul gurii, despicându-i în două părţi mustaţa, din care una mai mare şi alta mai mică. Lovitura de pe urma căreia îi rămăsese cicatricea îi scosese în acelaşi timp şi ochiul. Îmbrăcămintea lui...

—N-are importanţă, îl întrerupsei eu, hainele se pot schimba lesne. Ce statură avea? Mai era ceva care să-ţi fi atras atenţia?

—Purta numai mustaţă. Vorbea cam pe nas. Am mai băgat de seamă că avea obiceiul să-şi tragă adesea fire de mustaţă peste locul unde îi lipseau. Dar pentru ce mă întrebi?

—Aşa mi-e obiceiul. Sunt deprins ca în călătoriile mele să iau seama la cel mai neînsemnat lucru şi s-a dovedit pe urmă că mi-a fost de folos. Sefirul acesta mă interesează în primul rând pentru tine şi fiindcă tot ne ducem în Persia şi întâmplarea face uneori minuni; s-ar putea să ne întâlnim pe acolo cu el. În afară de asta vreau să mă duc cu Halef călare la Birs Nimrud şi e de trebuinţă să...

—Vreţi? Adevărat că vreţi să vă duceţi acolo? strigă polonezul, curmându-mi vorba.

—Da, deşi nu cred că vom găsi pe sefir, mi-a intrat mie în cap că e o legătură între el şi turnul din Babel şi aş vrea să aflu câte ceva despre persoana lui.

—Ai intenţia să examinezi turnul?

—Până acum n-o aveam.

—Ascultă-mă pe mine: renunţă la ea, căci s-ar putea să te căieşti. N-am uitat ce am păţit atunci şi, deşi nu ştiu dacă se mai aţin pe acolo ticăloşi de teapa ălora de atunci, un glas lăuntric îmi spune să vă feriţi. Şi-apoi, am jurat sub ameninţarea cu moartea şi sunt sigur că nu m-ar cruţa. Nu v-am vorbit despre nenorocirile vieţii mele ca să le răzbunaţi ci ca să vă cer un sfat.

—Fii sigur că nu vom întreprinde nimic ce ţi-ar putea dăuna.

—Cu atât mai bine. Nu-mi luaţi în nume de rău îngrijorarea, dar primejdia din care am scăpat atunci prin jurământ pluteşte şi astăzi deasupra capetelor noastre.

—Nici n-am înţeles altfel îngrijorarea ta. Spune mai departe ce vi s-a întâmplat în Birs Nimrud.

—Sefirul vorbi câtva timp în limba persană cu oamenii săi, uitându-se când batjocoritor când cu necaz la noi. Învăţasem de la nevasta şi socrii mei numai

câteva cuvinte din limba aceasta, aşa că înţelesei prea puţin din cele ce vorbeau ei, mai ales că vorbeau foarte repede. Deosebeam însă în repetate rânduri numele Gul-i-Şiraz. A, abia acu' îmi adusei aminte că orientalul întrebuinţează adesea pentru femeile lui nume de flori. Oare să fie şi aici vorba nu despre o floare, ci despre o femeie? Atunci femeia aceasta trebuie să fie în strânse legături cu contrabandiştii şi un nume atât de des pronunţat este probabil al unei persoane importante. Mai că-mi vine să cred că Gul-i-Şiraz va fi fost soţia vreunuia din şefii bandei. Tu ce zici, effendi?

—Te las pe tine să găseşti dezlegarea problemei. Pe mine nu persoana, ci locul mă interesează.

—Cum aşa?

—Fie că e vorba de o fiinţă sau de un lucru, n-are deocamdată nici o importanţă. Principalul pentru mine e cuvântul Şiraz şi bănuiesc că taina nu o pot descoperi decât în oraşul cu acelaşi nume, capitala provinciei persane Farsistan sau în apropierea lui. Şi chiar dacă presupunerea mea m-ar înşela, totuşi stărui în părerea că există o legătură între vreo persiană de acolo şi mult căutata Gul-i-Şiraz. Nu e însă nevoie să ne frământăm atâta creierii; dacă e să fie, vom afla noi cândva dezlegarea. Spuneai că sefirul vorbi mai întâi cu oamenii săi. Pe urmă?

—Pe urmă a început să mă ocărască, pomenindu-mi pagubele pe care le făcusem contrabandiştilor cu asprimea mea, ameninţându-mă cu moartea şi cu despăgubiri enorme. Vorbi multă vreme, dar eu nu-i răspunsei nici un cuvânt. Kepek de asemenea tăcea. Apoi persanul începu să-mi numere în bătaie de joc toate încercările pe care le făcusem ca să descopăr ascunzătoarea lor. De unde ştia el toate astea? Nu cumva era printre funcţionarii mei cineva pe care-l plătea ca să mă trădeze?

—Probabil. Înţeleg din povestirea ta că asociaţia contrabandiştilor avea ramificaţii întinse şi bine

organizate din care nu lipseau, fireşte, spionii; aceştia ţineau la curent pe şefi cu tot ce făceai tu ca să le dai de urmă. Şi cine puteau fi trădătorii decât oameni de-ai tăi care cunoşteau orice mişcare făceai?

—Ai dreptate. Să fi bănuit aşa ceva! Acum îmi dau seama de ce unele planuri întocmite cu îngrijire şi pricepere dădeau greş. Văd şi eu acum că aveam prea multă încredere în funcţionarii mei, o greşeală pe care a trebuit s-o plătesc mult prea scump...

—Chiar din momentul despre care povesteşti?

—Da. Îţi spuneam că şeful bandei — căci unul din ei trebuie să fi fost — m-a ameninţat cu moartea, dacă nu le voi plăti despăgubiri. Mi-a cerut întreaga mea agoniseală şi, când i-am răspuns că nu sunt bogat, m-a luat în râs şi mi-a socotit până la o para stima pe care o aveam, ca şi când i-aş fi spus-o eu însumi. Mi-a cerut un cec pentru banca unde îmi depusesem economiile şi, fiindcă m-am împotrivit, mi-a spus că voi fi omorât peste un ceas împreună cu Kepek. Îmi dădu timp de gândire şi se aşeză jos cu ceilalţi, ca să aştepte. După ce trecu răgazul, mă întrebă ce am hotărât. I-am răspuns că nu-i dau nimic. Se apucară atunci să bată nişte pari în zid şi ne puseră, mie şi lui Kepek, câte un laţ de gât. Ştiam că nu vor şovăi o clipă să ne spânzure şi, mai mult din milă pentru Kepek, mă declarai gata să plătesc suma cerută. Poate că o să crezi că am făcut-o din laşitate, effendi?

—Oricare în locul tău ar fi făcut la fel, căci, dacă e să alegi între a trăi ca om sărac ori a muri în spânzurătoare ca om bogat, preferi pe cea dintâi. Şi-apoi, aveai o situaţie destul de bună, te puteai îmbogăţi iar.

—Aşa mi-am spus şi eu, a trebuit însă să recunosc repede că speranţele mele au fost amăgitoare. Ni s-au luat laţurile din jurul gâtului şi mi s-a adus..., ah, ţi-ai putea tu închipui ce?

—Nu.

—Chiar uneltele mele de scris şi hârtie de pe biroul

meu. Până şi sigiliul meu! Toate erau înfăşurate într-un pachet. Ei, ce zici?

—Că lovitura era pusă la cale de multă vreme şi totul pregătit de mai înainte. Fără ele nu puteau ridica banii de la bancă. Şi?

—Am scris ce mi-a dictat sefirul. Trebuie să fi fost un om priceput în afaceri, căci a conceput scrisoarea ca şi când era chiar el casierul băncii. Nu încăpea îndoială că banii i se vor plăti îndată, fără cea mai mică şovăire, cu atât mai mult cu cât erau depuşi astfel ca să-i pot ridica în orice moment. După ce semnai, se uită la alte scrisori de ale mele, ca să vadă dacă se potriveşte scrisul, şi-mi zise: „Norocul tău că n-ai încercat să-ţi schimbi slova. Dacă încercai să mă tragi pe sfoară, te spânzuram la repezeală. Acum am să vă arăt şi eu ceva, pe urmă o să-ţi pun o întrebare. Chibzuieşte bine răspunsul, căci de el atârnă probabil viaţa voastră.” Ne dezlegară picioarele, ca să putem umbla; mâinile ni le lăsară însă tot legate. În vreme ce slugile lui îi ţineau lămpile, se îndreptă spre ungherul unde erau îngrămădite frânghiile. Le dădu la o parte, de asemenea un strat de nisip gros de o palmă şi ieşiră la iveală câteva scânduri. Sub ele erau nişte trepte care duceau într-o hrubă. Coborârăm scara şi ne pomenirăm într-o încăpere mare, plină cu fel de fel de mărfuri de contrabandă. Rămăsei încremenit. Văzui...

—Mă rog, cât de înaltă era încăperea? îl întrerupsei eu.

—Mult mai înaltă ca un stat de om.

—Poate că nu-ţi mai aduci aminte, ar fi însă bine de ştiut câte trepte avea scara.

—Întâmplător n-am uitat. Când a trebuit să cobor şi am văzut adâncul acela întunecos de sub picioarele mele, mi-am zis că acolo ne vor putrezi oasele. Eram totuşi hotărât să fac tot ce-mi va sta în putinţă să scap şi, fiindcă în cazul acesta treptele aveau o mare importanţă, le-am numărat. Erau optsprezece.

—La distanţă obişnuită?

—Da, dar pentru ce ţii numaidecât să afli?

—Ţi-am mai spus: din obişnuinţă. Dacă ştii cât de adâncă era sub gang încăperea în care se afla depozitul, poţi socoti pe dinafară cam la ce înălţime sau adâncime a Birs Nimrudului e de căutat încăperea. În ce colţ al gangului era grămada de frânghii?

—În fund, pe dreapta. Pare-mi-se că urmăreşti un gând pe care mi-l tăinuieşti?

—Crede-mă că nu. Întrebările pe care ţi le pun sunt din interesul pe care ţi-l port. Şi zici că încăperea era plină cu mărfuri de contrabandă?

—Atât de plină că abia aveai loc să te mişti. Tot lucruri de mare preţ. Ne-au dus apoi prin alte încăperi tot atât de încărcate. Erau aici şi haşiş, opiu, mirodenii, ulei de trandafiri şi arsenic din Kaswin, care urmau să fie expediate la Constantinopol. Ni se arătă şi lapis-lazuli adus din Turkestan, diamante şlefuite din Ispahan şi Şiraz şi peruzele care reprezentau numai ele o întreagă avere.

—Pentru ce ţi le-au arătat tocmai ţie, cel mai mare slujbaş al vămii, faţă de care trebuiau să le tăinuiască? Nu putea să fie decât un singur motiv, acela de-a te ispiti ca să poată face în urmă afaceri şi mai bune.

—Aşa şi e. Sefirul îmi propuse să-i facilitez afacerea şi-mi oferi, în afară de restituirea cecului, o sumă atât de mare că un altul s-ar fi lăsat ademenit. Eu însă i-am răspuns că n-am fost în viaţa mea pungaş şi nici n-am să fiu. Se supără atunci grozav şi-mi zise: „E viaţa voastră în joc. Ne cunoaşteţi ascunzătoarea şi tot ce se află în ea; numai murind veţi păstra taina. Totuşi o să fac o încercare. Trimit un om la bancă. Nu mi se achită cecul — sunteţi pierduţi; da — vom mai sta pe urmă de vorbă!” După ce spuse acestea ne legară iar şi ne lăsară pe loc, fără să ni se dea ceva de mâncare sau de băut.

—Uitaseşi să ne spui locul unde v-a lăsat, de asemenea cum comunicau între ele încăperile prin care

v-au trecut.

—Prin uşi, adică deschizături acoperite cu covoare.

—Nu era deci nici un mecanism ascuns ca să nu poată pătrunde vreun străin înăuntru?

—Nu.

—Aşadar nu există decât două uşi tăinuite: aceea de la intrare şi cealaltă acoperită cu grămada de frânghii. Cam cum erau aşezate cele trei încăperi de jos?

—Una în mijloc şi celelalte două pe stânga şi pe dreapta ei. Încăperea în care am fost noi închişi venea peste drum de cea din mijloc. Era tot atât de mare ca şi celelalte.

—V-au lăsat, fireşte, pe întuneric?

—Da. Am putut vedea însă înainte de-a stinge lămpile unde ne aflăm. Nimic decât ziduri de cărămidă şi într-un colţ o grămăjoară de ţărână.

—Duşumeaua din ce era?

—Tot din cărămidă.

—Atunci mormanul acela de pământ e atât de suspect încât eu, în locul tău, i-aş fi dat mai multă atenţie.

—Din pricina aricilor care au venit mai târziu? Sunt doar nişte biete animale inofensive.

—A, aţi văzut nişte arici în încăpere?

—Da, după ce am stat — parcă o veşnicie — am auzit un zgomot, ca şi când s-ar fi izbit nişte sârme subţiri între ele, apoi câţiva arici au început să alerge de colo până colo. La început n-am ştiut ce poate să fie, pe urmă am desluşit chiţcăitul pe care îl scot aricii când sunt mânioşi.

—Ciudat, foarte ciudat...

—De ce?

—Cum, nu găseşti? Mai întâi e ciudat că animalele acestea atât de sfioase se învârteau atât de aproape de voi; s-ar explica poate prin faptul că era primăvară şi timpul lor de împerechere, ceea ce îi făcea mai îndrăzneţi. Mai de mirare e însă cum ajunseseră acolo în

încăperea aceea zidită. Aricii sapă adesea ganguri lungi dar prin zid nu pot să treacă. Explicaţia ar fi, deci, că se aflau spaţii între cărămizi, sau zidul era undeva năruit spre afară. Importantă e pentru mine chestiunea cum era despărţită încăperea de cealaltă. De obicei nu laşi prizonieri într-o cameră care are în loc de uşă un covor.

—În privinţa asta, contrabandiştii nu erau atât de proşti să nu-şi ia măsuri. Lăsaseră mai întâi jos un fel de perdea din sârmă tare pe care o puteau înţepeni după voie Şi să nu fi fost legaţi, tot n-am fi fost în stare să tăiem plasa, bineînţeles dacă am fi avut cuţite asupra noastră.

—Uşa asta prevăzută cu o perdea de sârmă lasă de bănuit că încăperea slujea de închisoare şi mai adăpostise alţi prizonieri înaintea voastră. Mai departe!

—După cum spuneam, ni se păru o veşnicie de când ne aflam acolo, când auzirăm iarăşi paşi şi încăperea se lumină din nou. Sefirul veni cu oamenii de adineauri să ne spună că încasase banii de la bancă. Părea acum mai îmblânzit, căci fu mai puţin aspru eu mine. Mă întrebă dacă m-am răzgândit şi la răspunsul meu dârz nu se înfurie, ci zise cu hotărâre:

—Cu împotrivirea ta ţi-ai hotărât singur osânda. Trebuie să iau măsuri ca să nu ne fii dăunător. Bănuiam că vei respinge propunerea de-a intra în asociaţia noastră şi te aşteaptă moartea. Cineva s-a rugat însă pentru viaţa ta; nu e nevoie să ştii cine. I-am făgăduit că te cruţ dacă... Ascultă ce am să-ţi spun. Te învoieşti, bine, dacă nu, peste un ceas vei fi mort. Să repeţi după mine jurământul că nu vei spune nimănui nimic din cele ce aţi văzut şi vi s-a întâmplat aici şi să-ţi dai, îndată ce vei ajunge la Bagdad, demisia, altminteri vei cădea pradă răzbunării noastre. Şi nu numai atât. Dacă mai curând sau mai târziu ascunzătoarea aceasta va fi descoperită din pricina ta, te aşteaptă o moarte cumplită şi chinuri nemaipomenite. De asemenea nu vei părăsi atât timp cât vei trăi Bagdadul, ca să nu poţi scăpa de

răzbunarea noastră. Te vom avea mereu sub ochi şi, la cea dintâi încercare de a fugi, eşti pierdut. Aşa mi-a vorbit sefirul. Tu ce-ai fi făcut în locul meu?

—În nici un caz ce-ai făcut tu. Probabil că nici nu m-ar mai fi găsit în închisoare la întoarcere. Dar nu despre asta e acum vorba. Aţi jurat şi ţi-ai dat desigur demisia îndată ce ai ajuns la Bagdad.

—Da. Nu ştiu ce alta aş fi putut să fac. Am jurat, apoi am fost dezlegaţi şi scoşi din turn.

—Peste noapte, fireşte.

—Nu. Era ziua mare.

—Ce lipsă de prevedere din partea sefirului!

—Neprevedere?

—Se înţelege! Aţi putut vedea ceea ce vi se ascunsese până atunci, adică intrarea, situaţia locului şi felul cum se deschidea şi se închidea la loc usa.

—Le-am văzut într-adevăr. Sefirul era de faţă şi ne-a spus: „Ca să vă daţi seama că nu o mai socot taină pentru voi, o să vă arăt cât de bine vă am în mână”. Cât pentru intrarea secretă, n-am putea-o găsi niciodată, căci nu ne-am întipărit în minte liniile cu care era însemnată cărămida pe care trebuia s-o dai în lături ca să se deschidă zidul.

Ascultai cu luare-aminte la cele ce-mi spunea bătrânul. Jurase să nu trădeze nimănui intrarea şi nici nu bănuia că prin cuvintele acestea aflasem mai mult decât m-aş fi aşteptat.

Cărămizile din Birs Nimrud au slove cuneiforme; el nu-mi vorbise însă despre slove, ci linii, şi-mi atrăsese astfel atenţia asupra unui lucru pe care nu-l băgasem încă de seamă, deoarece îl credeam fără însemnătate. Vreau să vorbesc despre pergamentul beder-i-baharatului cu însemnări pe care nu le înţelesesem atunci. Acum, după ce bimbaşa îmi descrise drumul la dealul Birs Nimrudului, îmi apărură desluşit în minte şi recunoscui spre marea mea mirare că liniile acelea nu puteau fi decât poteca spre ascunzătoarea

contrabandiştilor. Şi când pomenii despre „linii” în loc de „slove”, îmi adusei aminte că observasem într-adevăr nişte linii pe care atunci nu le luasem în seamă. Semănau cu virgulele pe care le faci când vrei să încerci o peniţă. Copiasem planul, dar nu şi semnele acestea; din fericire am o memorie în care se întipăresc mai întotdeauna şi lucrurile cele mai neînsemnate, care îmi revin în minte la un moment dat aproape fără să-mi dau seama.

Aşa se întâmplă şi acum. Cum auzii pe maior spunând cuvântul „linii”, liniile de pe pergament îmi apărură atât de desluşit încât vedeam parcă nu numai numărul lor ci şi mărimea şi felul cum se deosebeau unele de altele.

Nu erau deci virgule, ci cuvinte în scrisul cuneiform al babilonenilor şi, în timp ce bătrânul îmi vorbea mai departe şi eu nici nu-l ascultam, traduceam în minte cuvintele: *„romen'a. Illai in tat Kabad bad'a. Illai...”*

Tâlcul ar fi următorul: „Prinos înaltului Dumnezeu pentru slava înaltului Dumnezeu...”

Era deci o frântură de frază din inscripţia de pe piatră, în orice caz ceea ce se mai putea cunoaşte din inscripţie, pe când celelalte semne erau cu desăvârşire şterse. Principalul era ca din aceste frânturi să poţi recunoaşte lespedea. Chiar şi aşa era greu pentru cine n-a mai fost pe-acolo să nimerească lespedea, căci se asemănau toate între ele şi nu erau prea mari.

Urmărindu-mi gândul întrebai, fără să iau seama la ce povestea bătrânul:

— Mai sunt prin apropiere şi alte lespezi cu astfel de semne?

— Nu-mi aduc aminte, răspunse el. Dar pentru ce mă întrebi? Eu îţi vorbesc de alte lucruri şi tu nici nu mă asculţi.

— Mă gândeam dacă nu cumva...

— Nu te mai gândi la nimic, rogu-te, îmi curmă el vorba. Ţi-am povestit atât cât am crezut de cuviinţă,

fiindcă te ştiu discret; mai mult nu pot să-ţi spun. Ştii doar că nu pot dezvălui taina, căci aş fi pedepsit cu moartea.

—Crezi că eşti şi acum supravegheat?

—Da.

—Atunci vor fi ştiind şi că eu mă aflu în casa ta?

—N-au decât să ştie! Şi apoi ce are de-a face? Pe tine nu te privesc contrabandiştii de pe la noi.

—Ce s-au făcut, în timpul cât eraţi voi prizonieri, slujbaşii pe care îi aduseseşi cu tine?

—M-au aşteptat zadarnic în Hilleh şi tot atât de zadarnic m-au căutat când au văzut că nu mă mai întorc. Pe urmă s-au înapoiat la Bagdad. Dacă crezi că aici, în Orient, oamenii se interesează atât unii de alţii ca la voi, în Apus, te înşeli. De altminteri sefirul ne-a dat caii şi armele îndărăt, apoi ne-a lăsat să plecăm. Ne-am dus îndată la Hilleh, ca să mâncăm bine, căci stătuserăm trei zile nemâncaţi în turn şi eram morţi de foame. Imediat ce am ajuns apoi la Bagdad, m-am prezentat paşei şi i-am cerut un concediu de boală. Nu m-am tămăduit decât după ce a fost altcineva numit în locul meu. Mi s-a dat o pensie de nimic din care trăiesc ca vai de lume şi dacă-ţi voi spune că o masă ca asta n-am mai avut de pe vremea când eram în slujbă, poţi să-ţi închipui situaţia mea. Există într-adevăr localităţi unde se poate trăi mai ieftin ca aici, dar nu mi-e îngăduit să mă mişc din Bagdad, mi-e doar viaţa în joc!

—Şi n-ai încercat niciodată să pleci din oraş?

—Nu s-ar fi putut! Suntem şi acum prizonieri, ca atunci în Birs Nimrud. O să mă întrebi poate de ce nu ţi-am povestit toate acestea acum câţiva ani când ai mai fost oaspetele meu. Nu te cunoşteam încă atât de bine şi nu mă credeam în drept să mă tângui de nenorocirea noastră. Am vrea din tot sufletul să plecăm de aici şi totuşi ne ştim încătuşaţi pe viaţă. Mi-e silă de un trai ca ăsta. Am devenit mizantrop şi fug de oameni. Dacă se întâmplă ceva la turnul lui Babel, sau dacă se clinteşte

vreo piatră din locul ei, au să creadă că am încercat să pătrund acolo. Văd parcă pumnalul ucigător atârnând de un fir de păr asupra capului meu şi tresar la cel mai uşor zgomot, închipuindu-mi că a apăsat cineva pe trăgaciul unei arme ca să mă culce la pământ. Nu mănânc nimic dintr-o mână străină, de teamă ca mâncarea să nu fie otrăvită. Mă mulţumesc cu puţinul care rămâne de la Kepek. Îmi doresc uneori moartea, ca să scap de chinurile astea cumplite, totuşi nu vreau încă să mor, căci un glas lăuntric îmi spune că trebuie să mai trăiesc pentru un scop necunoscut de mine care se va împlini la sfârşitul vieţii mele. Sunt aşa de nenorocit, effendi!...

Mi se rupea inima de mila bătrânului. Acu nu mi se mai părea atât de ciudat ca mai înainte. Frica îi schimbase cu desăvârşire firea, nimicise în el puterea de voinţă şi-l făcuse asemenea fluturelui care se teme şi de umbra lui. Cum aş fi vrut să-l văd izbăvit de chinurile lui grozave! Şi mai avea şi alţi vrăjmaşi în afară de sefir şi banda lui. Aceştia nu trăiau nici în Birs Nimrud nici în pustiu sau în ţinutul de hotar dintre Irak arabi şi Persia, ci înăuntrul lui:

—Într-adevăr, eşti nenorocit, mai nenorocit decât crezi, îi zisei eu. Ţi-e frică de moarte, te temi pentru viaţa ta, dar eşti mort de mult.

—Ce vrei să spui cu asta?

—Sufletul tău e un mormânt în care ţi-ai îngropat credinţa şi nădejdea în Dumnezeu. Cine n-are Dumnezeu, acela nu trăieşte, cine însă ştie că e ocrotit de o mână divină, acela nu cunoaşte frica şi teama, nu se sperie de duşman, căci toate uneltirile omeneşti sunt nimicite de voinţa Acelui fără de care nu cade o picătură de ploaie, nu se prăpădeşte un grăunte de nisip.

—Ţi-e uşor să vorbeşti, pe tine nu te ameninţă nici o mână ucigaşă!...

—Crezi? Câte mâini de acestea nu s-au ridicat împotriva mea! Oameni pe care nici nu-i cunoşteam, ba mai rău încă, pe care mi-i credeam prieteni au vroit să

mă răpună. Moartea mă pândea în faţă ori mă urmărea din spate, fără măcar să bănuiesc. Asta e şi mai rău, mult mai primejdios decât atunci când cunoşti pe aceia de care trebuie să te fereşti. Zici că nu mă ameninţă nici un ucigaş şi totuşi sunt aici unii care tânjesc după sângele meu. Mă vezi îngrijorat? Defel, căci mă ştiu sub ocrotirea Aceluia faţă de care nu suntem cu toţii decât nişte viermi neputincioşi.

—Vor fi fiind nişte oameni de rând, pe când duşmanul meu e capul unei bande de tâlhari de care se teme însuşi paşa şi nu cutează să se atingă de ei.

—Te înşeli. Omul care vrea să mă omoare e tot atât de puternic ca sefirul, poate sunt chiar prieteni şi tot atât de ticăloşi unul ca şi celălalt.

—Ce-ai spus? Cei care ne ameninţă să fie prieteni?

—Da.

—Şi duşmanul tău e tot un contrabandist?

—Poate ceva şi mai rău.

—Cine e şi cum îl cheamă?

—Ai auzit tu vreodată de numele *Sill*?

—E un cuvânt persan şi vrea să zică „Umbra”.

—Nu despre cuvânt vreau să-ţi vorbesc, ci despre un nume.

—Nu-l cunosc.

—Cu atât mai bine pentru tine! Cum urmăreşte umbra pe om, tot astfel nu slăbeşte *Sill* pe acela pe urma căruia păşeşte cu pumnalul ridicat.

—Şi o astfel de „Umbră” te urmăreşte?

—Nu una, ci mai multe. Şeful lor trebuie să fie după cum bănuiesc, prieten şi aliat de-al sefirului tău şi nu m-aş mira dacă i-aş întâlni pe amândoi în acelaşi timp. Ba mi-ar părea chiar bine să atrag asupra mea deosebita dragoste pe care ţi-o poartă ţie sefirul, fiindcă aş isprăvi repede şi cu el.

—Effendi, ai mult prea multă încredere în tine.

—Te înşeli! Cine se încrede prea mult în sine e un îngâmfat; cine însă se crede mai puţin decât e în stare,

acela e un om rău. Nu sunt un îngâmfat, dar nici om rău nu vreau să fiu. Trebuie să te cunoşti pe tine însuţi, ceea ce nu e lesne. Această cunoaştere de sine o capeţi în lupta cu împrejurările potrivnice, cu persoane duşmane ţie şi — mai ales — cu tine însuţi. Cu cât îţi păstrezi în astfel de situaţii sângele rece, cu atât mai uşor şi mai repede ieşi biruitor din luptă. O dată lupta câştigată, poţi compara fără grijă puterile tale cu ale celorlalţi şi poţi acţiona după rezultatul obţinut. Cine strâmbă din nas la cuvântul „încredere în sine” şi socoteşte de îngâmfat pe acela care a are, înseamnă că nu se crede în stare de aşa ceva.

—Effendi, ştiu şi eu că aşa e, sunt însă bătrân. Tu eşti încă tânăr şi ţie nu ţi-au omorât vrăjmaşii tot ce aveai mai drag pe lume ca mie.

—Sunt totuşi în şi mai mare primejdie ca tine, dar aceluia căruia Dumnezeu în înţelepciunea lui îi ia ceva, îi redă pe urmă îndoit. Fireşte, dacă nu ştie să întindă mâna şi să apuce, nu poate să vorbească despre restituirea îmbelşugată şi tămăduirea rănilor sale. Dar fiindcă te jeluieşti că moartea ţi-a răpit tot ce ţi-a fost drag, te întreb: eşti tu sigur că au murit?

—Effendi! strigă el tremurând. Vrei să te joci cu durerea unui biet bătrân?

—Ferească Dumnezeu! Să nu crezi că încerc să-ţi deştept gândul ăsta fără nici un motiv. Ştiu eu ce fac. Fiecare cuvânt pe care ţi-l spun e bine chibzuit şi trage greu la cântar.

—Cum ţi-a venit atunci să socoţi pe morţii mei printre cei în viaţă?

—Făcut-am eu asta?

—Da.

—Nu. Te-am întrebat numai dacă poţi să-mi dovedeşti că sunt într-adevăr morţi.

—Da şi... nu.

—Le-ai văzut cadavrele?

—Nu.

—Vorbit-ai cu oamenii care au fost martori la moartea lor?

—Nici asta. Mi s-a povestit că au fost ucişi, dar n-a fost nimeni de faţă. Nici un om n-a văzut fapta cu ochii lui.

—Şi totuşi eşti încredinţat că nu mai sunt în viaţă. Eu în locul tău aş fi căutat dovezi sigure.

—Effendi, nu-mi îngreuia inima mai mult de cum a fost în tot acest amar de ani şi e şi astăzi încă!

—Dimpotrivă, aş vrea să ţi-o uşurez. Ne-ai povestit întâmplările de-atunci prea pe scurt. Gândeşte-te bine. Poate că sunt în amintirea ta lipsuri pe care, aduncându-ţi-le acum aminte, ar putea da naştere la noi speranţe.

—Îţi mărturisesc că aveam ceasuri în care mă îndoiam de adevărul celor ce cred, dar oricâtă osteneală îmi dădeam să găsesc un singur punct de sprijin îndoielilor mele, era zadarnic.

—Încearcă şi acum!

—Ce folos? Spune şi tu: oare dacă ar mai trăi vreunul de-ai mei nu mi-ar fi dat el vreun semn de viaţă?

—Nu ştiu pesemne unde locuieşti.

—Puteau să cerceteze şi ar fi aflat.

—Poate că au cercetat; tu însă trăiai ascuns. Cum ţi-ar fi dat de urmă?

—Ai dreptate, effendi.

—Sau nici nu te-au căutat măcar, fiindcă treceai drept mort. Vor fi aflat şi ei că ai fost împuşcat.

—Să fi întrebat pe soldaţii care m-au cruţat. Aceştia le-ar fi spus adevărul.

—Le era oare îngăduit acestora să vorbească?

—Faţă de nevastă şi de socrii mei? Doar nu erau ei să-i trădeze.

—Cum îţi poţi închipui că ai tăi vor avea îndrăzneala — mai bine zis copilăria — să se ducă la regiment şi să întrebe dacă nu cumva soldaţii au tras în vânt ca să te cruţe? N-ar fi făcut altceva decât să trezească bănuieli.

—Bine zici...

—Ai crezut până acum că au fost ucişi; să presupunem că nu sunt. Au trebuit însă să fugă, căci şiiţii erau tot aşa de ameninţaţi ca şi creştinii. Când strada în care locuiau a fost jefuită şi prefăcută în cenuşă, poate că se aflau în siguranţă, fie afară din oraş, fie adăpostiţi în cetăţuia sau casa lui Abd el Kader. În nici unul din aceste două cazuri nu se puteau arăta în oraş decât după ce s-au potolit tulburările şi atunci tu erai mort, adică oficial, împuşcat şi îngropat. N-aveau nici un motiv să se îndoiască. Recunoşti?

—Effendi, când te aud vorbind astfel, nu ştiu ce să mai spun. Şi ce crezi tu că vor fi făcut pe urmă ai mei?

—Presupunând că bănuielile mele sunt deci adevărate, s-au mutat din Damasc. Nu se încredeau în liniştea aceea aparentă şi se temeau de o nouă vărsare de sânge. Pentru ce s-ar fi simţit socrul tău în mai mare siguranţă decât ceilalţi şiiţi şi creştini?

Bătrânul nu mai avea astâmpăr pe scaun. În zăpăceala lui era de mirare că nu-i venise în minte gândul acesta. În cele din urmă răspunse:

—Ştii, effendi, acum cred şi eu că ai dreptate. De ce ar mai fi rămas socrul meu în Damasc după răscoală?

—Şi crezi că va fi plecat numai el singur cu nevastă-sa?

—Cu neputinţă. Nu-şi lăsa el fata şi nepoţii singuri.

—Atunci unde bănuieşti că s-a dus?

—Cine poate să ştie!

—De ştiut nu, dar se poate presupune. Gândeşte-te bine!

—Hm! Eu în locul lui m-aş fi dus îndată la Beirut, cu atât mai mult cu cât mai locuise pe acolo şi trăise fericit.

—Eu în locul lui n-aş fi făcut-o!

—De ce?

Fiindcă răscoala împotriva acelora de altă religie începuse chiar din Liban şi tocmai de acolo se întinsese mai mult. Liniştea se restabilise numai forţat. Beirutul

se află în mijlocul acestui ţinut. Izbucnea din nou răscoala, era mai mult ca sigur că tot de aici va porni. Dacă într-adevăr tatăl soţiei tale părăsise Damascul de teamă că se vor repeta tulburările, nu era să se ducă tocmai acolo unde puteau să izbucnească altele.

—Effendi, bag de seamă că eşti atotştiutor.

—Exagerezi. Unul singur e atotştiutor; îl ştii şi tu deşi nu crezi în El. Trag numai concluziile fireşti, pe care le poate trage orice om cu judecată.

—Atunci, spune-mi unde se putea duce dacă nu la Beirut?

—O, bimbaşă, tare mă mir de întrebarea ta!

—*Daj ko katu!* Am doar de ce să mă mir; ca să ghiceşti astfel de lucruri se cere să fii niţel atotştiutor. De socotit poate oricine — că de aceea are numere la îndemână — dar ce are la îndemână, când trebuie să ghicească?

—Să zicem că nu e vorba de ghicit, ci de socotit. Avem şi aici cifre, dar nu în sutimi, zecimi ori miimi, ci în fapte.

—Nu te pricep, effendi...

—O să-ţi dau o pildă şi o să mă pricepi. Te simţi nenorocit aici şi ai pleca bucuros. Dacă ai putea şi nu te-ar împiedica nimic, unde te-ai duce?

—Cum, unde? De-a dreptul în *Leh memleketi*[88], fiindcă acolo m-am născut şi am crescut. Cred că nu te îndoieşti de asta.

—Nu? exclamai eu, zâmbind. Şi totuşi nu ştii încotro s-o fi îndreptat socrul tău?

—*Maşallah!* Să mai zici că nu e o minune! Effendi, effendi, cum te pricepi tu să iei omul...

—Ei, acu' ce mai zici?

—Să ştii că în Persia s-a dus... Numai acolo putea să se ducă, fiindcă era persan. Când cineva e nenorocit printre străini, îl trage inima tot la ţara lui. Şi când te gândeşti că trăiesc atât de aproape de graniţa Persiei şi

[88] Polonia.

nu mi-a venit niciodată în gând că s-ar fi putut duce acolo! Aş fi putut să fac cercetări — nu eu singur, fireşte, ci prin alţii şi poate reuşeam să găsesc pe aceia pe care îi credeam pierduţi pentru totdeauna... Vai, ce prost am fost!

—Linişteşte-te, te rog. Cum văd eu, ţi-ai însuşit punctul meu de vedere şi l-ai părăsit pe al tău. Trebuie însă să-ţi curm speranţele şi să te readuc la îndoiala de mai înainte.

—Nu, nu, effendi! Nici nu-ţi închipui cât de fericit m-ai făcut curmându-mi această îndoială chinuitoare!

—Ar fi însă un păcat să deştept în sufletul tău speranţe care s-ar putea dovedi amăgitoare şi ai suferi mai mult decât ai suferit. Totuşi, am vrut să-ţi întăresc credinţa că mai ai un scop în viaţă şi să te scot din lâncezeala asta. Dar tu sari de la o exagerare la alta şi iei drept sigur ceea ce e numai o licărire de nădejde. La fel de bine îţi pot aduce argumente convingătoare că dragii tăi au fost omorâţi.

—Te rog să n-o faci, effendi! Le cunosc eu destul de bine. Ele mi-au amărât zilele şi au ucis în mine orice bucurie a vieţii. Îţi făgăduiesc că nu mă voi lăsa amăgit de o iluzie, ci voi trăi între speranţă şi teamă până ce se va dovedi una sau alta.

—Aşa şi trebuie să faci. Când ţi-am trezit această speranţă, îmi dădeam seama de răspunderea pe care mi-o luam. Un glas lăuntric mă îndemna s-o fac şi glasul acesta nu m-a înşelat decât numai atunci când l-am înţeles greşit. Adesea, prea adesea m-a scăpat din mari primejdii şi m-a ajutat să dezleg probleme cărora n-aş fi putut să le dau de rost altfel. Când aud acest glas, mi se pare că vorbeşte un înger din cer — îngerul meu păzitor — şi când îl ascult, mă simt fericit şi uşor ca purtat pe nişte aripi în văzduh. Tot astfel şi adineauri. El mă îndemna să-ţi povestesc posibilitatea unei dimineţi luminoase după o noapte nesfârşită în care te luptai cu deznădejdea.

—Îţi mulţumesc, effendi şi fii încredinţat că voi fi prevăzător, după cum îmi ceri, dar la raza care mi-a pătruns în suflet şi îmi încălzeşte inima nu vreau să renunţ. Îţi spun drept: simţământul de cucernicie care m-a cuprins acum, nu l-am avut nici când mă aflam într-o moschee sau biserică în tinereţea mea. Tu nu eşti nici predicator musulman, nici creştin, dar cuvintele tale m-au...

—Caută de-ţi dă seama de ce e în sufletul tău, îl întrerupsei eu. Ai fost întotdeauna un om ca toţi oamenii, cu dorințe şi gânduri omeneşti. Sufletul tău s-a închis la glasul venit din cer şi nici un predicator, fie el mahomedan sau creştin, nu l-a putut deschide prin cuvintele lui. Au trebuit să se abată multe şi grele nenorociri asupră-ţi ca să ţi-l deschidă iarăşi. Că mâna mea ţi l-a descătuşat din noaptea lui adâncă, n-ai pentru ce să-mi mulţumeşti. Se împlinise sorocul şi întâmplarea a făcut să fie eu acela. Tu nici nu bănuieşti încă urmările convorbirii noastre de acum; eu însă îţi spun: va izbucni o lumină pe care chiar să vrei nu o vei mai putea stinge. Lumina aceasta va creşte, va deveni tot mai mare, până ce în cele din urmă, îţi va copleşi întreaga fiinţă.

—Crezi tu, într-adevăr, că aşa va fi, effendi?

—Da, sunt încredinţat. Dumnezeu, pe care-l tăgăduieşti, a şi pătruns în cutele cele mai adânci ale inimii tale; în curând o va învălui cu totul. Acolo unde pătrunde iubirea lui neţărmurită, nu există împotrivire.

Deodată bătrânul sări drept în picioare şi strigă ca un iluminat:

—Iubire, iubire! Dă-mi înapoi soţia, copiii mei, dă-mi-i îndărăt şi voi crede în tine până la cea din urmă suflare!... Ba şi mai mult încă... mai mult!

—Mai mult? Adică veşnicia, pe care nu e nici un ceas de când o negai! Încleştează-te cu tărie de mâna care ţi s-a întins astăzi, ca să te salveze, dar nu-i cere prea mult. Nu pune condiţii, căci Dumnezeu nu îngăduie tocmeală. Vrea el să fie îndurător, o face de la sine.

Roagă-te cât mai des, fiindcă treptele rugăciunii sunt acelea pe care coboară.

Urmă o tăcere adâncă. Frunzele palmierilor foşniră iar, dar nu mai părea un zvon de basm din *O mie şi una de nopţi* ci o prevestire blândă şi promiţătoare: „Caută şi vei găsi; bate şi ţi se va deschide”.

Bimbaşa şedea pe divan cu mâinile împreunate. Acum le despreună, îmi întinse dreapta şi zise:

— Ştii tu ce am făcut eu acum?

— Da. Te-ai rugat, i-am răspuns eu.

— Aşa e, m-am rugat, m-am rugat pentru întâia oară în viaţa mea. De câte ori nu-mi băteam joc sau compătimeam când vedeam pe cineva rugându-se şi acum îmi dau seama că eu sunt acela care trebuia compătimit. Sunt ca şi când aş fi zăcut multă vreme bolnav pe moarte şi mi s-a dat deodată o doctorie prin care mi-am recăpătat sănătatea pierdută. De când s-au dus ai mei, n-am mai fost om, dar acum am renăscut iarăşi la viaţa.

— Da, da, o adevărată viaţă trăieşte numai acela care simte în sine pe Dumnezeu şi dragostea lui. În tine murise iubirea şi în locu-i clocotea mânia, ura şi răzbunarea. Aruncai întreaga vină a existenţei tale vane asupra lui Dumnezeu, fără să te gândeşti că nu era nimeni vinovat decât tu însuţi. În trufia ta, cârteai împotriva Lui şi luai dreptatea Sa drept o nedreptate. Tu însuţi erai cel greşit; lipsea însă cunoaşterea de tine şi acuzai pe Acela care ţi-ar fi îndrumat paşii spre fericire dacă ascultai de poruncile Lui. Nu eşti în stare să-ţi dai seama cât de milostiv a fost totuşi cu tine, câtă răbdare i-a trebuit până să-ţi ia în seamă vina şi ce îndurare nemeritată îţi acordă, trimiţându-ţi acum o rază de lumină tocmai prin mine, faţă de care l-ai tăgăduit şi l-ai învinovăţit de nedreptate.

Tăcui. Bătrânul se codea cu răspunsul. Acuzaţiile pe care i le aduceam erau apăsătoare. Ar fi fost o mare greşeală din partea mea să-l cruţ în privinţa asta. Oare

când medicul e chemat la patul unui bolnav care şi-a ruinat sănătatea printr-o viaţă dezmăţată, nu e el dator să-i spună cărei pricini îi datorează zdruncinarea sănătăţii? Îndatoririle medicului sufletesc sunt şi mai mari decât ale unui doctor, care are însărcinarea să vindece numai bolile trupeşti.

Dacă vorbele mele nu înrâureau acum asupra bătrânului, orice aş mai fi încercat pentru tămăduirea sufletului său ar fi fost zadarnic.

Nu mă înşelasem însă în aşteptările mele.

—Effendi, să-mi fi vorbit un altul aşa cum mi-ai vorbit tu, îl aruncăm jos de pe acoperiş. De la tine, însă, primesc dojana, fiindcă ştiu că o faci spre binele meu. Deşi nu pot recunoaşte încă adevărul spuselor tale, nu găsesc cuvinte să le combat. Se naşte în mine o bănuială că nu va trece mult şi voi recunoaşte că tu ai văzut mai bine ca mine ce se petrece în sufletul meu. Parcă aş fi un bolnav care se dă fără împotrivire pe mâna medicului. Aş vrea să mă împotrivesc, dar simt că mâna care îmi produce astăzi dureri, o voi binecuvânta poate cândva. Mă asemăn cu o plantă care se lasă biciuită de o ploaie năprasnică, care îi smulge frunzele şi în acelaşi timp îi hrăneşte rădăcina ca să dea mai târziu roade. Va fi — adăugă el îngândurat — poate rodul folositor al vieţii mele pe care îl voi arăta când voi fi întrebat ce-am făcut pe lumea asta.

Adânc mişcat de această umilă mărturisire, îi răspunsei:

—Vrei să spui pesemne despre socoteala pe care trebuie s-o dăm cu toţii cândva despre faptele noastre. Eu însă îţi spun: Dacă noi, oamenii, ne-am da seama de răspunderea asta grozavă şi ne-am strădui într-adevăr să ţinem seamă de ea în fiecare clipă a vieţii noastre, deşi păcatul n-ar dispărea cu totul ca să prefacă pământul în rai, s-ar usca însă noianul de lacrimi care se ridică din ce în ce în valuri şi talazuri de suferinţe. N-ar mai fi nici ură, nici răzbunare, luptă sau neînţelegeri

între oameni, ci iubirea revărsată din cer şi-ar întinde aripile ei binefăcătoare deasupra noastră — de la începutul vieţii până la sfârşitul ei — şi a tuturor făpturilor omeneşti, cărora le-ar fi hărăzită fericirea veşnică. Vezi ce scrie în *Sfânta Scriptură*: „Ceea ce n-a văzut încă nici un ochi omenesc şi n-au auzit încă urechile vreunui om, Dumnezeu va arăta mai târziu acelora care îl iubesc pre El”. Dumnezeu nu cere de la noi decât iubire şi numai iubire, căci fără ea nu există tărie nici în cer nici pe pământ, chiar dacă suntem prea slabi ca să înţelegem această neînchipuit de frumoasă minune dumnezeiască. Suntem orbi în faţa strălucirii ei şi numai moartea ne va lua perdeaua de pe ochi. Tu n-ai văzut mâna nevăzută care stătea pregătită să o cuprindă pe a ta, dacă ai fi vrut numai s-o întinzi. Coboară mereu îngeri din cer ca s-asculte bătăile inimii tale care vor grăi în sfârşit: „Vino-mi în ajutor, Doamne, ca să nu mă prăvălesc în abis!”. Lasă să treacă ploaia binefăcătoare care a distrus frunzele, pentru ca trunchiul să înverzească din nou şi s-aducă roade şi mai îmbelşugate. Nici nu-ţi poţi închipui tu ce importante, ce sfinte sunt clipele acestea pentru binele tău. Cât trebuie să fie ele pentru tine, care te zbaţi în chinuri şi...

—Opreşte-te, effendi! Trebuie să plec... nu mai pot îndura! zise bietul bătrân, aruncând ciubucul din mână şi sărind în picioare.

Alergă la deschizătura care ducea de pe acoperiş în casă şi, când fu la jumătatea scării, ne strigă:

—Rămâneţi pe loc, căci mă întorc îndată.

După ce plecă, nu se mai auzi multă vreme decât foşnetul uşor al palmierilor. În starea sufletească în care mă găseam, mi se părea ca freamătul chiparoşilor de pe muntele Horeb, unde se refugiase odinioară Ilie de prigoana lui Ahab şi a lui Iezabăl. Se stârni acolo o vijelie cumplită care sfâşia munţii, dar Domnul nu era în ea. Veni pe urmă un cutremur, dar Domnul nu era în el. După cutremur urmă un foc, dar Domnul nu era nici în

foc. Focului îi urmă un foşnet blând şi în foşnetul acela era Dumnezeu. Astfel Atotputernicul nu s-a arătat nici în foc, ci în foşnetul acela blând, nu în puterea lui grozavă, ci în iubirea şi îndurarea sa. Poate că îndurarea aceasta se va revărsa acum şi asupra sufletului acesta chinuit în care se zbătea îndoiala, căci auzeam paşii bătrânului care se plimba agitat prin grădină.

Convorbirea noastră părea să fi făcut de asemenea o adâncă impresie asupra celorlalţi doi, căci nu scoteau un cuvânt. Dacă palavragiul meu hagiu putuse să tacă atâta vreme, era un semn că e foarte preocupat de gândurile care îl frământau. După câtva timp zise în şoaptă, ca şi când s-ar fi silit să rupă tăcerea:

—Sihdi, auzi? Plânge!

Nu era nevoie să mi-o spună, căci suspinele bătrânului ajungeau până la mine. Inima lui împietrită se muiase. Ochii, al căror izvor de lacrimi n-a secat încă, mai pot găsi pe Dumnezeu dacă îl caută cu râvnă.

Trecu o vreme îndelungată; Kepek pufăia de zor din ciubuc şi îndesa mereu tutunul în el. Părea însă că se luptă cu plânsul, căci se auzea din când în când un suspin adânc. În cele din urmă, nu se mai putut stăpâni, se rostogoli până la mine şi-mi spuse printre hohote:

—Emirule, effendi al meu plânge! E pentru întâia oară de când îl cunosc. Nu mai pot îndura. Numai de nu s-ar îmbolnăvi...

—Fii fără grijă; lacrimile uşurează. Sunt o adevărată binefacere.

—Nu pentru mine. Îmi curg în pârâuri pe obraji şi inima îmi pluteşte pe deasupra. M-ai mişcat şi pe mine cu vorbele tale. Să existe într-adevăr o iubire atât de mare, după cum ai descris-o tu?

—Da, dragul meu.

—„Dragul meu” ai spus? Aşa nu mi-a spus încă nimeni, afară de effendi al meu şi asta o singură dată. Dragul meu! Pe mulţi creştini pe care i-am cunoscut a trebuit să-i urăsc, căci nu sălăşluia în ei nici urmă de

iubire, dar în felul cum vorbeşti tu despre ea, numai un creştin adevărat poate s-o facă.

—Aceia dintre creştini care nu aveau iubire în ei, se numeau numai aşa, în realitate nu erau.

—Păi se prefăceau foarte cucernici aceşti armeni cu nasuri de uliu şi greci cu ochii vicleni, care nu aveau altă grijă decât să-şi umple punga cu bani. Lua-i-ar.., A, uite că se întoarce effendi al meu.

Bătrânul se aşeză iarăşi la locul său şi zise cu glas rugător:

—Îngăduie, effendi, să întrerupem convorbirea de adineauri. Vrei?

Îl înţelegeam foarte bine.

Înviase ceva în sufletul său, ceva sfânt pentru el. Se înălţa un altar în faţa căruia numai lui îi era îngăduit să îngenuncheze. Orice stăruinţă din partea mea ar fi fost un sacrilegiu. De aceea i-am răspuns:

—Tocmai ceea ce vroiam să-ţi spun. Şi apoi e târziu, să mergem mai bine la culcare.

—Nu, nu încă! Dacă ar fi după mine, am sta aici până mâine dimineaţă. Gândeşte-te că trăiesc în singurătate şi aş vrea să mă bucur şi să mă folosesc cât mai mult de prezenţa ta. Ştiu că azi după-amiază nu erai încă hotărât: poate mi-ai putea spune acum cât ai de gând să rămâi în Bagdad?

—Plecăm chiar mâine.

—Atât de curând? Effendi, te rog din suflet să nu-mi faci durerea asta.

—Nu m-ai lăsat să sfârşesc. Am vrut să spun că plecăm mâine, ne vom înapoia însă în curând.

—A, aşa mai merge! Dar de ce atâta grabă? Ar trebui să vă odihniţi niţel după atâta drum.

—Dimpotrivă, avem nevoie de mişcare. A trebuit să stăm tot timpul înghesuiţi pe plută şi chiar dacă pe noi nu ne-a obosit, se cere să ne gândim niţel şi la caii noştri. Sunt nişte animale de rasă nedeprinse să stea mereu pe loc.

—N-aveţi decât să faceţi o plimbare mai lungă călare.

—Avem motive să nu o facem. Ţi-am mai spus că trebuie să ne ferim de nişte duşmani înverşunaţi. Deşi nu ne e frică de ei, e totuşi mai bine să ocolim primejdia decât să-i ieşim înainte.

—Şi unde aveţi de gând să vă duceţi?

—La Birs Nimrud. Plănuiserăm mai de mult lucrul acesta, chiar înainte de-a fi venit la tine. Am pătimit rândul trecut atâtea acolo, încât locul ne-a rămas neuitat şi vrem să-l mai vedem o dată.

—Aţi pătimit, zici? Aş putea să aflu şi eu ce?

Nici n-apucă să termine vorba şi Halef strigă cu înflăcărare:

—Te rog, bimbaşă, nu-l întreba pe effendi al meu şi lasă-mă pe mine să-ţi povestesc! Lui nu-i place să lungească vorba ca o funie şi când e silit s-o facă, retează funia cu dinţii taman la mijloc. Pe mine m-a înzestrat Allah cu darul vorbirii şi sfârşesc abia atunci când nu mai e nimic de spus. De aceea sunt gata să încep povestirea. N-are nimeni nimic de zis?

„Nimeni” eram adică eu. Cunoşteam patima micului meu hagiu de-a tărăgăna povestea la nesfârşit şi eram adesea nevoit să-l întrerup când începea să bată câmpii.

Văzând că nu zic nimic, se porni pe povestit şi nu se lăsă până ce nu istorisi totul cu cele mai mici amănunte. Încheie astfel:

—Vedeţi deci că nici n-am fost mâncaţi de duşmani, nici nu ne-a înghiţit gura căscată a ciumei. Allah ne-a cruţat pentru a putea îndeplini fapte mari pe care vi le voi povesti poate cu alt prilej, sau când voi catadicsi eu. Acum o să vă mai spun numai atât: Vrem să ne ducem în Persia pentru a ne spori faima de care ne bucurăm acolo. Dacă vom găsi noi de cuviinţă, ne putem lua la luptă cu toată oastea şahului şi numai să ni se pară că s-a uitat chiondărâş la noi, îi facem praf tot haremul. Ce se va întâmpla pe urmă, adică ne va veni cheful să ne

ducem călări la Amiriki[89] sau Asterali[90], rămâne deocamdată o taină pe care nu trebuie s-o afle nimeni. În orice caz vestea isprăvilor noastre va ajunge până la voi, chiar înainte de-a ne fi înapoiat noi în corturile haddedihnilor. Allah să vă ţină până atunci în viaţă, ca să ascultaţi cu gura căscată povestea mea, cum aţi ascultat-o pe asta de acum.

După această minciună gogonată îşi umplu pipa cu tutun şi se apucă să fumeze, cu nesaţ, mulţumit că nu-l întrerupsese nimeni.

Kepek îşi arătă entuziasmul printr-un grohăit; părea că-i lipsesc cuvintele. Stăpânul său luă însă altfel lucrurile, căci răspunse:

—Aţi trecut într-adevăr prin multe clipe grele şi nu pricep ce vă poate ispiti să revedeţi locurile unde aţi suferit atât. Eu, de pildă, n-aş vrea pentru nimic în lume să mă mai duc vreodată la Birs Nimrud.

—Vezi că noi suntem croiţi pe alt calapod, îi răspunse Halef. Să ni se fi întâmplat nouă ce ţi s-a întâmplat ţie şi lui Kepek acolo, ne-am fi dus chiar de a doua zi să golim cuibul şi să-l facem una cu pământul.

—Uriaşul Birs Nimrud una cu pământul?

—Şi adicătelea de ce nu? Nu ne crezi în stare? De altminteri nici n-ar fi fost nevoie, căci noi în locul vostru nu ne lăsam prinşi în capcană, nu juram şi nu iscăleam nici o hârtie pentru bancă.

—Lesne ţi-e să vorbeşti aşa. Dar ia să te fi văzut...

—Ce să mă fi văzut? îi curmă Hagi Halef vorba cu aprindere. Pesemne că nu ne cunoşti. Sefirul? Un fleac pe lângă effendi al meu. Să fi fost el cât de voinic, de şiret şi de curajos, tot nimic nu i-ar fi folosit faţă de puterea, deşteptăciunea şi vitejia lui Sihdi al meu. Am pus noi cu botul pe labe pe alţii mai ceva ca persanul ăla. Tare-aş vrea să ne închidă şi pe noi o dată în Birs Nimrud ăla! Ai vedea tu ce repede am ieşi de acolo, ca

---

[89] America.
[90] Australia.

să-i arătăm noi ce putem...

Halef nu-şi dădea seama că jignea pe bătrân şi nici pe departe nu bănuia că lăudăroşenia lui se va adeveri curând. Polonezul nu se supără însă şi răspunse oftând:

—Ferească-vă Allah să vă aflaţi vreodată într-astfel de situaţie! Cel mai puternic şi deştept om nu poate face nimic când e legat şi duşmanul... a, parcă era vorba că-mi spuneţi şi mie cine sunt duşmanii voştri?

—Da, ţi-i vom spune îndată şi te vei minuna cât de lesne ne-am scăpat de ei. Vrei să-i povesteşti, Sihdi?

—Nu, am răspuns eu.

—Foarte bine faci, încuviinţă cu îngâmfare Halef. Cine vrea să povestească astfel de lucruri se cere să aibă gura deschisă, limba sprinţară, să poată pătrunde până în adâncul minţii şi darul de-a începe şi a sfârşi acolo unde trebuie. Darul şi îndemânarea asta nu o au însă decât puţini oameni şi nu e de mirare că atunci când lipseşte cuiva acest dar, face din cea mai frumoasă poveste o şa veche şi sfărâmată, pe care nu se poate aşeza nimeni. Acu' încep şi vă rog să mă ascultaţi cu luare-aminte.

Se înţelege de la sine că adăugă la întâlnirea noastră cu peder-i-baharatul o sumedenie de născociri şi mă ridică în slavă cerului, fără să uite, fireşte, să-şi aducă şi sieşi laude exagerate. La urmă adăugă:

—Drept să-ţi spun, un gârbaci e ceva nepreţuit în astfel de împrejurări. Nu m-aş duce fără biciul meu pentru nimic în lume la Birs Nimrud. Să fi avut voi atunci un gârbaci, nu păţeaţi ce-aţi păţit.

Bătrânul nu luă în seamă observaţia asta şi zise, întorcându-se spre mine:

—Şi crezi, effendi, că persanii aceştia te vor căuta aici în Bagdad?

—Că vin încoace, e sigur, i-am răspuns eu.

—De aceea vrei să pleci chiar mâine?

—Nu numai pentru asta. Ţi-am spus doar că nu mă tem de ei. N-am însă nici un motiv să mai rămân aici.

— Rugămintea mea n-ar putea fi un motiv?

— Nu, căci ne vom înapoia. Atunci însă va fi un motiv să rămânem, căci va trebui să ne odihnim după un drum atât de lung.

— Dacă e aşa, nu mai stărui. Te-aş ruga însă să tragi tot la mine. Şi te mai rog încă o dată să nu întreprinzi la Birs Nimrud ceva ce mi-ar putea dăuna. Feriţi-vă să atrageţi asupră-mi bănuiala că aţi aflat de la mine ce s-a petrecut atunci acolo.

— Ţi-am mai făgăduit o dată şi te poţi bizui pe cuvântul meu.

Avusesem la început intenţia să vizitez localitatea numai în vederea amintirilor care mă legau de ea, dar povestirea bătrânului mă hotărî să dau mai multă atenţie Birs Nimrudului. Ştiam de mult că are ganguri în care încercaseră şi alţii să pătrundă. Se renunţase însă la ele, deoarece se întâmplaseră multe nenorociri cu prilejul acesta.

Încăperile subpământene în care fusese închis bătrânul polonez îmi deşteptaseră curiozitatea, cu atât mai mult cu cât aveam în buzunar planul lor. N-am vrut însă să-i spun nimic bătrânului şi, mai ales, să nu întreprind ceva ce i-ar fi putut dăuna.

Îi spuserăm, „noapte bună” şi ne duserăm cu toţii la culcare.

POŞTA REDACŢIEI

● În scrisorile adresate redacţiei, numeroşi cititori îşi manifestă dorinţa de a intra în corespondenţii cu cei interesaţi să cunoască şi să dezbată multiple aspecte din viaţa şi opera lui Karl May.

În cele ce urmează venim în întâmpinarea acestei doleanţe, menţionând adresele corespondenţilor noştri, repartizate pe localităţi.

Arad (2900), Cojereau Daniel, Al., str. Răsăritului nr. 2, bloc 22, et. 4, ap. 32

— Ignuţa Elena, str. Praporgescu, bloc 17, ap. 23

Bacău (5500), Bănică Alexandru, str. Proiectantului, bloc 3, sc. C, et. 1, ap. 5

— Laza Constantin-Iulian, str. Milcov nr. 124, bloc 124, et. 2, ap. 32

— Zodian Daniel, str. Chimiei nr.2, bloc 13, et. 3, ap. 16

Baia Mare (480O), Bârle Paul, str. Cuza Vodă, bloc 10, sc. C, ap. 53

— Petrik Eugen, str. Dragoş Vodă 2D / 34

Basarabasa (2792), Brebenar Gabriel, str. Vaţa de Jos nr. 65

Bistriţa (4400), Andresi Roxana, Aleea Plopilor nr.1, sc. A, ap. 12

Bragadiru (78950), Stan Florina-Oana, şos. Alexandriei nr. 311, Sector S.A.I.

Braşov (2200), Drâghiei Claudiu, str. Colectiviştilor nr. 6

— Florea Cătălin, str. Lucernei nr. 1, bloc 35, sc. B, ap. 12

— Potorac Ionuţ, str. Colectiviştilor nr. 23, bloc 37, sc. B, ap. 19

Bucureşti, Bardicea Răzvan, sos. Alexandriei nr 2, bloc PC1, sc. A, et. 1, ap. 4 (c. 76954)

— Băiţă Cristian, str. Valea Călugărească nr. 14, bloc 2, sc. D, et. 1, ap. 51, s. 6 (c. 77474)

— Burtică Ninel, str. Dumbrava Nouă nr. 30, bloc M208, sc. 1, et. 6, ap. 19, s. 5

— Ciupercă Ionuţ, str. Bucureşti-Ploieşti nr. 24 - 28, bloc. 13/1, sc. B, et. 3, ap. 17 (c. 7I561)

— Dalea Robert-Alexandru, b-dul Păcii nr. 5, sc. E, et. 1, ap. 175

— Guzgă Ştefan Daniel, str. Reşiţa nr. 33, bloc 36, sc. 4, et. 4, ap. 72, s. 4 (c.75393)

— Mureşan Alexandru, str. Alexandru cel Bun nr. 12, bloc T 61, sc. 2, et. 2, ap. 38, s. 2

— Păun Radu, str. Fântânica, bloc. 7 b, sc. 1, et. 8, ap. 48 (c. 73361)

— Petre Mihai, str. Compozitorilor nr. 39, bloc C 15, sc. 1, et. 1, ap 5 (c. 77351)

— Rada Mihai Lucian, b-dul Alexandru Obregia nr. 31, bloc 15, sc. 2, et. 5, ap. 55 (c. 75574)

— Săraru Cătălin, str. Doamna Ghica nr. 1, bloc 1, sc. 1, et. 2, ap. 10 (c. 72404)

— Sâmtion Iulia, str. Laboratorului nr. 123. bloc V14, et. 3, ap. 48 (c. 74353)

— Toma Marin. str. Teiul Doamnei nr. 8, s. 2

Buzău (5100), Andrieş Andreea-Nicoleta, b-dul N. Bălcescu, bloc 3, et.1, ap. 42

— Stătescu Valentin, cartier Micro III, bloc A7, et. 7, ap. 30

Câmpia Turzii (3351), Turean Gheorghe, str. Petru Maior nr. 12

Câmpina (2150), Miroiu Florin, b-dul Alex. I.Cuza nr. 55

Cisnădie (2437), Ilieşi Marius, str. Stejarului, bl. 18, sc. B, ap 23

Constanţa (8700), Costruţ Alexandru, Aleea Daliei nr. 5, bloc L 128, sc. B, ap. 11

Craiova (1100), Niculcea Cristian, str. Brazda lui Novac, bloc F8, sc. 2, ap. 3

Dorohoi (6850), Grigoruţă Iulian, Aleea Crivei nr.6, et. 1, ap. 5

Fălticeni (5750), Macarei Ramona, str. Republicii, bloc 50, sc. A, et. 3, ap. 15

Focşani (5300), Gavriliuc Dionisie, str. Piaţa Independenţei, bloc. 17, sc. 1, ap. 12

Galaţi (6200), Elisei Cezar, str. Brânduşei nr. 4, bloc B8, sc. 4, et. 3, ap. 73

— Mihalcea Octavian, b-dul Coşbuc 27, bloc E7, sc. 4, et. 1, ap. 67, cartier Ţiglina II

Mătăsari (1443), Mihăileasa Gheorghe, bloc A 32, sc. A, et.1. ap. 5

Motru (1416), Vasilescu Simona, Aleea Liliacului, bloc K3, sc. 5, et. 3, ap. 15

Olteniţa (8350), Păun Mihai, Piaţa Mercur nr. 13, bloc P5, sc. A, et. 3. ap. 16

Oneşti (5450), Moisă Cătălin, str. Pinului, bloc. 3, sc. B, et.1, ap. 5

— Creţu Sorin, str. Mărăşeşti, bloc 6, sc. P, ap. 4, et. 1

Piteşti (0300), Patriciu: Bogdan, Calea Bucureşti, bloc 28, sc. B, ap. 12

— Prodan Mihail, str. Pătraşcu Vodă, bloc P, sc. B, et. 4, ap. 18

Rădăuţi (5875), Zaharie Simona, str. General Iacob Zadik nr. 29, bloc 29, sc. A, ap. 2

Râmnicu Vâlcea (1000), Militam Florin-Eugen, str. Gib Mihăescu, bloc A 14, sc. A, ap. 8, et. 2

Râşca (5788), Creangă Florin

Roman (5550), Bulai Valentin, Seminarul liceal franciscan, str. Ştefan cel Mare nr. 268 B

Sibiu (2400), Ilie Bogdan Silviu, str. Rusciorului, bl. 73 A, sc. A, ap. 3, et. 1

— Mărcuţ Teodora, str. Maramureşului nr. 21, bloc 31, sc. A, ap. 7, et. 3

Sighişoara (3050), Băicoci Aneta, str. Ştefan cel Mare nr. 55, Căsuţa poştală 60

Stremţ (3316), Meteşan Gabriela, localitatea Geoagiu de Sus, comuna Stremţ, nr. 170

Suceava (5800), Ţabrea Veronica, str. Prieteniei, nr. 6, bloc 44. sc. B, et. III. ap. 13

Târgovişte (0200), Anghel Mihai-Iulian, Aleea Renaşterii (str. Diaconu Coresi), bloc 10, sc. E, ap. 91

— Popescu Silviu-Sebastian, str. Radu cel Mare, bloc 17 A, sc. A, et. 3, ap. 7

Târgu-Jiu (1400), Peştişanu Constantin, str.

Victoriei, bloc D, sc. 14, et. 3, ap. 7

Tecuci (6300), Dumitraşcu Radu Viorel, str. Gh. Petraşcu bloc 42, ap. 27, sc. 2

Tulcea (8800), Iacob Virgil, str. Isaccea, nr. 81, bloc U2b, sc. B, et. I, ap. 8

— Albu Ioana, Aleea Socului nr. 2, bloc 6, sc. A, parter, ap. 3

Turburea de Sus, jud. Gorj (1327), Pleşa Viorel

Vulcan (2692), Boeru Gheorghe, str. Traian nr. 19, sc 1, et. 1, ap. 21

*

Statele Unite ale Americii, Mititelu Marius, 523, Carica road, Naples, Florida, 33963.

● La solicitarea noastră, mai mulţi cititori ne-au trimis listele cu toate cărţile personale din opera lui Karl May. Alţii se mulţumesc cu declaraţii globale. Între ei şi Robert-Alexandru Dalea, din Bucureşti, care ne mărturiseşte cu mândrie: „Încă de pe acum posed mai mult de jumătate din opera lui Karl May”. Bună treabă, numai că îl sfătuim, la alcătuirea „catalogului”, să confrunte lista cărţilor de care dispune cu sumarul unei ediţii germane de opere complete. Surprizele îi vor aparţine integral. De ce ? Pentru că, în ceea ce ne priveşte, nu le mai avem. Derutaţi la început, astăzi suntem hotărâţi să ne continuăm drumul, ştiind ce-avem de făcut. Dacă dintr-o elementară decenţă ne-am stăvilit tentaţia de a polemiza cu unii „confraţi” — care s-au avântat să editeze scrierile lui Karl May fără să le definească, în prealabil, locul în ansamblul operei, să le afle corespondentul original, dacă nu chiar să le şi confrunte, pentru a le asigura acurateţea — asta nu înseamnă că suntem şi de acord cu propriile lor aventuri. Cu timpul, singur cititorul va fi în măsură să compare şi să aprecieze rezultatele fiecăruia dintre noi.

S-ar putea ca atunci să constate că, aşa cum nu i se mai potrivesc pantofii din şcoala primară; nu-i vor suna bine nici tălmăcirile pe care cândva le-a parcurs în lipsa altora.

Mai precaut, Mihai Păun din Olteniţa şi-a procurat o listă cu 68 de opere *originale*, concentrându-şi atenţia asupra eventualelor lacune (după modelul unor ediţii integrale de „Opere”, noi am anunţat intenţia de a tipări 74 de volume). „Nepotrivirile” se datorează şi titulaturii diverselor creaţii. Nu toate sunt romane, ci şi povestiri mai mici sau mai mari, preluate de unii editori ca opere de sine stătătoare sau publicate sub un titlu unic. Este cazul povestirii „Halbblut” — editată în România sub titlul „Corcitura” sau „Metisul” — deşi în originalul german este grupată alături de alte patru nuvele, între care şi „Kaperkapitän” — prezentată în româneşte sub titlul „Surcouf corsarul”. Procedând în acest mod, am ajunge la o serie de opere care, de departe, ar depăşi 100 de volume. (Variaţiile de sumar sunt mici în cazul marilor ediţii germane, a căror structură oscilează între 59 şi 74 de volume, prima ediţie nefiind prea selectivă, ci mai degrabă comprimată,)

● Niculae Grigoriu din Bucureşti — cu adresă nedeclarată — ne reproşează cu delicateţe că preţul volumului „Capcana” (3978 lei) este prea mare, mai ales dacă se are în vedere şi calitatea hârtiei. Deşi în afară de dânsul nimeni nu s-a referit la acest aspect material, avem convingerea că el preocupă şi pe alţi cititori, mai cu seamă că majoritatea lor, elevii, sunt lipsiţi de venituri proprii. Cu aceeaşi sinceritate afirmăm că dezlegarea acestei probleme ne preocupă înainte de toate pe noi. Din păcate, conjunctura economică nu ne-a fost întotdeauna prielnică, obligându-ne continuu să ne pliem la realităţi improprii dezvoltării activităţii editoriale. Dacă la începutul anului 1994 deschideam seria de Opere” cu primele două volume din „De pe tron la eşafod” — *ambele* costând 2800 lei —, la sfârşitul

aceluiaşi an am fost nevoiţi să fixăm, pentru următoarele trei tomuri, un preţ aproape dublu: 2500 lei, pentru fiecare dintre ele. Să mai amintim că, la data lansării colecţiei noastre, toate cele cinci volume se aflau la tipar, alte 28 de numere fiind în curs de definitivare. Pe motiv că „încă nu s-a fixat preţul la hârtie”, luni de zile tomurile 3, 4 şi 5 au fost blocate în tipografie, obligându-ne ulterior, odată cu mărirea preţurilor, să micşorăm tirajul ediţiei. Căci nu puteam fi încrezători în puterea de absorbţie a multor cumpărători, obligaţi peste noapte să facă faţă, în primul rând, altor cerinţe.

Creşterea costurilor de producţie — la hârtie, manoperă poligrafică, întreţinere, transport — asociată cu scăderea tirajului, ne-a afectat deci mai întâi pe noi. Să reţinem că, între timp, preţul de cost al cărţii a crescut şi mai mult, graţie aceleiaşi inflaţii, editura confruntându-se în plus şi cu nevoia recuperării banilor pe exemplarele vândute.

Acesta este cadrul economic în care încercăm să rezistăm, să rămânem consecvenţi promisiunilor făcute cititorilor. La urma urmei, realizarea într-un ritm alert a planului de apariţie depinde aproape în exclusivitate de cititori. Este şi motivul pentru care ne străduim să ridicăm ştacheta exigenţelor, contracarând apariţia unor „kitch”-uri editoriale cu volume demne de biblioteca unor tineri însetaţi de opera lui Karl May.

Şi-apoi, în sine, preţurile cărţilor nu sunt mari, comparativ, cel puţin, cu cheltuielile impuse de procurarea alimentelor, îmbrăcăminţii ş.a. Ruşinos, dar adevărat: cu banii daţi pe o carte bună, nu poţi cumpăra un kilogram de carne „cum se cuvine”. Am zice că veniturile oamenilor de rând sunt mici. Dar aceasta este o problemă care depăşeşte competenţa redacţiei noastre.

11

karl may

OPERE

LEUL RĂZBUNĂRII

Romanul deschide şirul marilor aventuri pe care **OLD SHATTERHAND** – cunoscut în Orient sub numele de Kara Ben Nemsi – le va avea, pe malurile Tigrului, împreună cu devotatul său prieten Hagi Halef Omar. Călătoria, pornită din Vestul Sălbatic până la Bagdad, este adesea întreruptă de acţiuni justiţiare, dintre care cea mai importantă este prilejuită de aprigul conflict declanşat de periculoasa organizaţie a „Umbrelor", alcătuire clandestină cu multiple ramificaţii, de tip piramidal.

Procuraţi-vă din vreme volumul următor.

LA TURNUL BABEL,

în care aceleaşi îndrăgite personaje pătrund în hăţişul misterios al macabrei organizaţii, după numeroase capcane pe care şi le întind reciproc.

ISBN 973-97194-2-2

Lei 5300 + 106 T.L. = 5406